

ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วิทยานิพนธ์

ของ

วิไลพร ขอบเมืองฮาม

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ธันวาคม 2568

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

วิทยานิพนธ์

ของ

วิไลพร ขอบเมืองฮาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ธันวาคม 2568

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

NEEDS AND GUIDELINES FOR DEVELOPING TEACHER LEADERSHIP FOR LEARNING MANAGEMENT IN THE 21ST CENTURY IN SCHOOLS UNDER SAKON NAKHON PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

BY

WILAIPORN KHOPMUANGHAM

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for

The Master of Education Degree in Educational Administration

at Sakon Nakhon Rajabhat University

December 2025

All Rights Reserved by Sakon Nakhon Rajabhat University

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนนคร เขต 3

ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์ วิไลพร ขอบเมืองสาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการสอบ	..... กรรมการสอบและประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รองศาสาตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ)	(ดร.สุมัทนา หาญสุริย์)
..... กรรมการสอบแต่งตั้งเพิ่มเติม	..... กรรมการสอบและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ดร.วีรวัฒน์ คำแสนพันธ์)	(รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา ประสานตรี)
..... กรรมการสอบผู้ทรงคุณวุฒิ	
(ดร.รัชฎาพร งอยภูธร)	

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรรับรองแล้ว

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร)

ประธานหลักสูตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เมื่อวันที่ 26 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2568

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้อย่างดีด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา ประสานตรี กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาแนะนำ เสนอแนะ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ตลอดมา ตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ให้การช่วยเหลือการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียงรธัญญกรณ์ ดร.เพ็ญผกา ปัญจนะ ดร.วีระศักดิ์ สุวรรณไตร นายโสภณ ศรีผักผ่อง นางอนุสรา ภัทรศุภฤกษ์ นายพนม ธุระนนท์ นายสมพงศ์ ดีวันไชย นางทิชากร จันทร์แก้ว นางสาวสมจิตร อินธิราช นางสาววิลาวัลย์ ดีวันไชย นางสาวลลิตา แก้วงาม ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ตลอดจนเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการเสนอแนวทางการพัฒนางานวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ทุกท่าน ที่ได้ให้ความกรุณาตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลวิจัย

และที่สำคัญที่สุด ขอขอบคุณบิดา มารดา ครูบาอาจารย์ รวมทั้งนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ 25 ที่ได้ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน ทั้งคอยให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา คุณประโยชน์อันพึงมีจากการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูตาแด่ บิดา มารดา และบูรพาจารย์ที่ได้อบรมสั่งสอนจนผู้วิจัยสามารถดำรงตน และบรรลุผลสำเร็จในปัจจุบัน

วิไลพร ขอบเมืองฮาม

ชื่อเรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ผู้วิจัย วิไลพร ขอบเมืองฮาม

กรรมการที่ปรึกษา ดร.สุมัทนา หาญสุริย์

รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา ประสานตรี

ปริญญา ค.ม. (การบริหารการศึกษา)

สถาบัน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ปีที่พิมพ์ 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ เปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ หาความต้องการจำเป็น และหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 335 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 91 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 91 คน และครู จำนวน 153 คน จากโรงเรียน 91 โรงเรียน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางของ Krejcie and Morgan และใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยแบบสอบถามสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีค่าอำนาจจำแนก 0.46 – 0.90 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.95 และสภาพที่พึงประสงค์ของของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีค่าอำนาจจำแนก 0.41 – 0.84 และค่าความเชื่อมั่น 0.91 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ 2) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ 3) ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

4) การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ 5) การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ และ 6) คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อยืนยันองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยทุกองค์ประกอบ

2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า สภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด

3. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า สภาพปัจจุบัน จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนจำแนกตามลักษณะการเปิดสอน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนจำแนกตามลักษณะการเปิดสอน โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวม ไม่มีความแตกต่างกัน

4. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับคือ 1) การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ 2) คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 และ 3) การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ

5. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำนวน 3 ด้าน ดังนี้ 1) การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ ครูควรมีความรู้ในส่วนที่เป็นเนื้อหาความรู้ที่สอนและความรู้ในส่วนที่เป็นศาสตร์การสอน รวมถึงทักษะการสื่อสารและการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ผู้ปกครอง และเพื่อนร่วมงาน 2) คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ครูควรมีการปรับตัวและพัฒนาบทบาทหน้าที่ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงและสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ ทดลองสิ่งใหม่ ๆ และพัฒนานวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ และ 3) การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ ครูควรพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้โดยเน้นการบูรณาการความรู้ ทักษะ และเจตคติที่หลากหลายสาขาวิชาเข้าด้วยกัน

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น แนวทางการพัฒนา ภาวะผู้นำครู การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

TITLE Needs and Guidelines for Developing Teacher Leadership for Learning Management in the 21st Century in Schools under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 3

AUTHOR Wilaiporn Khopmuangham

ADVISORS Dr. Sumatthana Hansuri

Assoc. Prof. Dr. Tatsana Prasantree

DEGREE M.Ed. (Educational Administration)

INSTITUTION Sakon Nakhon Rajabhat University

YEAR 2025

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to examine the components of teacher leadership in learning management in the 21st century, 2) to explore the current and desirable conditions, 3) to compare the current and desirable conditions, 4) to determine the needs, and 5) to establish guidelines for developing teacher leadership in learning management in the 21st century. The sample included 91 school administrators, 91 heads of academic department, and 153 teachers from 91 schools under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 3 in the 2025 academic year. The sample size was determined using the Krejcie and Morgan table, resulting in a sample of 335 participants, selected by simple random sampling. The questionnaire assessing both the current and desirable conditions of teacher leadership in learning management in the 21st century demonstrated discriminative power values ranging from 0.46 to 0.90, and 0.41 to 0.84, respectively, with the reliability of 0.95, and 0.91. Data analysis includes frequency, percentage, mean, standard deviation and the Modified Priority Needs Index.

The results of the research were as follows:

1. The components of teacher leadership in the 21st century consisted of three aspects: 1) Development of a competency – based integrated curriculum, 2) Interdisciplinary integrated learning management, 3) Teacher as a transformational leader toward the development of quality individuals, 4) Establishment of academic

networks, 5) Self – development toward professional teacher, and 6) Characteristics of teachers in the 21st Century. The results from the expert interviews conducted to validate the components of teacher leadership for learning management in the 21st century indicated that the experts expressed agreement with all identified components.

2. The current and desirable conditions regarding teacher leadership for learning management in the 21st century were at a high level, and the highest level, respectively.

3. The current condition of teacher leadership for learning management in the 21st century, when classified by positions, showed differences overall at the 0.05 level of significance. Differences were also found at the 0.01 level of significance in terms of types of school program provision. However, no differences were observed regarding work experience. The desirable condition, when classified by positions, differed overall at the 0.05 level of significance. Differences were also identified at the 0.01 level of significance in terms of types of school program provision. In contrast, no differences were found overall in relation to work experience.

4. The needs for developing teacher leadership for learning management in the 21st century, ranked in descending order, were: 1) Self – development toward professional teacher, 2) Characteristics of 21st century teachers, and 3) Development of a competency–based integrated curriculum.

5. The proposed guidelines for developing teacher leadership for learning management in the 21st century comprised three aspects: 1) Self–development toward professional teacher. Teachers should demonstrate comprehensive knowledge of both subject matter content and the pedagogical science, including communication skills and the ability to build positive relationships with students, parents, and colleagues; 2) Characteristics of 21st century teachers. Teachers should adapt and develop their roles and duties in line with changes, create instructional innovations, experiment with new things, and develop innovations to improve the learning quality; and 3) Development of a competency – based integrated curriculum. Teachers should develop learning curricula by focusing on integrating diverse knowledge, skills, and attitudes from various disciplines.

Keywords: Needs, Development Guidelines, Teacher Leadership, Learning Management in the 21st Century

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	คำถามของการวิจัย	6
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	7
	สมมติฐานของการวิจัย	8
	ความสำคัญของการวิจัย	8
	ขอบเขตของการวิจัย	9
	กรอบแนวคิดของการวิจัย	11
	นิยามศัพท์เฉพาะ	13
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	19
	ศตวรรษที่ 21	20
	ความหมายของศตวรรษที่ 21	20
	แนวคิดเกี่ยวกับศตวรรษที่ 21	22
	ครูในศตวรรษที่ 21	25
	แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	35
	ความหมายของการจัดการเรียนรู้	35
	ความหมายของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	37
	ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	38
	แนวคิดของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	41
	แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำครู	45
	ความหมายของภาวะผู้นำครู	45
	ความสำคัญของภาวะผู้นำครู	48
	แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำครู	51
	ภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	54
	ความหมายของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้	54

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	แนวคิดภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	55
	องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	57
	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น	111
	ความหมายของความต้องการจำเป็น	111
	ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น	112
	ความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็น	114
	ขั้นตอนในการประเมินความต้องการจำเป็น	114
	การจัดลำดับความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็น	116
	บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3	120
	ข้อมูลทั่วไป	120
	การจัดการศึกษา	120
	ข้อมูลสถานศึกษา	120
	ครูและบุคลากร	121
	วิสัยทัศน์ พันธกิจ	122
	ผลสัมฤทธิ์	123
	กลยุทธ์หน่วยงาน	123
	จุดเน้น	123
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	129
	งานวิจัยในประเทศ	129
	งานวิจัยต่างประเทศ	132
3	วิธีดำเนินการวิจัย	137
	ตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาสกลนคร เขต 3	137

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ **หน้า**

ตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3..... 139
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 139
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 146
การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 151
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล..... 152
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 154
ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3..... 155
ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนวทางการพัฒนา..... 155
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 156
การวิเคราะห์ข้อมูล..... 157

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 159
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 159
ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลบรรณานุกรม 160
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 162
ตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3..... 162
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาสกลนคร เขต 3..... 164

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ **หน้า**

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้
ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การประถมศึกษาสกลนคร เขต 3..... 205

5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 221
ความมุ่งหมายของการวิจัย 221
สมมติฐานของการวิจัย 222
วิธีดำเนินการวิจัย 222
สรุปผลการวิจัย 226
อภิปรายผลการวิจัย 229
ข้อเสนอแนะ 239

บรรณานุกรม 241

ภาคผนวก 257
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญสัมภาษณ์องค์ประกอบ 259
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการวิจัย 265
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 289
ภาคผนวก ง ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 303
ภาคผนวก จ ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น 307
ภาคผนวก ฉ ตัวอย่างการวิเคราะห์ผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ 313
ภาคผนวก ช แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อหาแนวทางพัฒนา 319
ภาคผนวก ซ ภาพประกอบที่ใช้ในการวิจัย 323

ประวัติย่อของผู้วิจัย 331

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัญชีตาราง

ตาราง **หน้า**

1 สรุปความหมายของศตวรรษที่ 21 และแนวคิดเกี่ยวกับศตวรรษที่ 21 25
2 สรุปตัวชี้วัดครูในศตวรรษที่ 21 34
3 การสังเคราะห์ตัวแปรการศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้..... 61
4 การกำหนดชื่อตัวแปรใหม่ที่ได้จากการสังเคราะห์ภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้..... 64
5 องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 66
6 สรุปความหมายของการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะและแนวคิดของการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ 74
7 สรุปความหมาย แนวคิดของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ 83
8 สรุปความหมายของครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพและแนวคิดของครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ 89
9 สรุปความหมายของการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ และแนวคิดของการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ 95
10 สรุปความหมายของการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ และแนวคิดของการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ 103
11 สรุปความหมายของคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 และแนวคิดของการคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 110
12 จำนวนประชากรตามลักษณะประเภทการเปิดสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 140
13 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3..... 142

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง **หน้า**

14 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อองค์ประกอบภาวะผู้นำครู
เพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21..... 164
15 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 165
16 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการ
เรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยรวม 166
17 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัด
การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐาน
สมรรถนะ 168
18 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการ
เรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ 170
19 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการ
เรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้าง
คนคุณภาพ..... 172
20 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัด
การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ 175
21 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัด
การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ 177
22 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัด
การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 180
23 การเปรียบเทียบความแตกต่างสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครู
เพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามสถานภาพ 183
24 การเปรียบเทียบความแตกต่างสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครูเพื่อ
การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามสถานภาพ เป็นรายคู่..... 184
25 การเปรียบเทียบความแตกต่างสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครู
เพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามสถานภาพ 186

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง **หน้า**

26 การเปรียบเทียบความแตกต่างสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครู เพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามสถานภาพ เป็นรายคู่ 187
27 การเปรียบเทียบความแตกต่างสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครู เพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามลักษณะการเปิดสอน 188
28 การเปรียบเทียบความแตกต่างสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครู เพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามลักษณะการเปิดสอน 189
29 การเปรียบเทียบความแตกต่างสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครู เพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน 190
30 การเปรียบเทียบความแตกต่างสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครู เพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน 191
31 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวม 193
32 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ 194
33 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ 196
34 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ 197

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง **หน้า**

35 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI $_{modified}$) ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ 199

36 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI $_{modified}$) ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ 201

37 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI $_{modified}$) ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 203

38 ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางการพัฒนาการภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ 208

39 ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางการพัฒนาการภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 213

40 ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางการพัฒนาการภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ..... 218

41 การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ ศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน โดยการหาค่าเฉลี่ยเพื่อดูดัชนีความสอดคล้อง IOC ของผู้เชี่ยวชาญ 305

42 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่นของสภาพปัจจุบันภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 309

43 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่นของสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3..... 311

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ **หน้า**

1 กรอบแนวคิดของการวิจัย 12

2 สัมภาษณ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร ประธานหลักสูตร ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร 325

3 สัมภาษณ์รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์ อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร..... 325

4 สัมภาษณ์ นายพนม ธุระนนท์ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 326

5 สัมภาษณ์ นายสมพงค์ ดีวันไชย ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านอากาศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 326

6 สัมภาษณ์ ดร.รัชฎาพร งอยภูธร ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลเต่างอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 327

7 สัมภาษณ์ ดร.เพ็ญผกา ปัญจนะ อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร 327

8 สัมภาษณ์ดร.วีระศักดิ์ สุวรรณไตร ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 328

9 สัมภาษณ์นายโสภณ ศรีผักผ่องผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านกลางนาโน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 328

10 สัมภาษณ์ นางทิชากร จันทร์แก้ว ครูโรงเรียนชุนชนบ้านกลางนาโน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 329

11 สัมภาษณ์ นางสาวสมจิตร อินธิราช ครูโรงเรียนบ้านดงสาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 329

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ **หน้า**

12 สัมภาษณ์ นางสาววิลาวัลย์ ดีวันไชย ครูโรงเรียนบ้านดอนทอย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3..... 330
13 สัมภาษณ์ นางสาวลลิตา แก้วงาม ครูโรงเรียนบ้านบะนกทา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 330

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การเปลี่ยนแปลงของโลกก้าวผ่านจากศตวรรษที่ 20 เข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ซึ่งในปัจจุบันกระแสการพัฒนาเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของโลกได้ส่งผลกระทบทั้งทางด้านสังคมเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์ สารสนเทศการสื่อสารและเทคโนโลยี โดยเฉพาะความมก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทำให้โลกสามารถเชื่อมโยงและสื่อสารถึงกันได้อย่างรวดเร็ว เป็นโลกไร้พรมแดน การจัดการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน สังคมถูกกำหนดโดยทักษะความรู้ที่ต้องการให้เกิดการเรียนรู้ในปัจจุบัน (UNESCO, 2011, p. 113) และพระณัฐวุฒิ พันทะลี (2563, หน้า 45) กล่าวสอดคล้องกันว่า บริบทที่สำคัญในการออกแบบการศึกษาท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคศตวรรษที่ 21 ส่งผลกระทบต่อการปรับตัวของบุคคล องค์การหรือหน่วยงานต่าง ๆ ต้องเท่าทันกับโลกยุคใหม่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวงการศึกษา การจัดการศึกษาของโลก การจัดการศึกษาของประเทศต่าง ๆ และรูปแบบการจัดการศึกษาของประเทศไทย มีอิทธิพลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เหล่านักการศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นล้วนแล้วแต่ได้รับอิทธิพลอย่างยิ่งจากการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัฒน์อย่างเห็นได้ชัด

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 มีวิสัยทัศน์และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยสภาวการณ์การเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของประเทศ ชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยยังต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 ที่เป็นไปอย่างรวดเร็วซับซ้อนและคาดการณ์ได้ยากในขณะที่ผลการจัดการศึกษาของประเทศในทุกระดับยังคงมีปัญหาทั้งในด้านคุณภาพของคนไทยที่กำลังศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาระดับต่าง ๆ ที่ยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาคุณลักษณะและทักษะอยู่ในระดับที่ยังไม่น่าพึงพอใจ รวมถึงกำลังแรงงานของประเทศที่มีสมรรถนะไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและระบบเศรษฐกิจ

และสังคมของประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งในภาพรวมคนไทยมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาและมีความเสมอภาคทางการศึกษามากขึ้นจากนโยบายสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเรียน 15 ปีของรัฐ แต่ระบบบริหารจัดการศึกษาในปัจจุบันก็ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะรองรับสภาวการณ์การที่ลดลงของประชากรและการเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างรวดเร็วของประเทศ รวมถึงสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันอย่างเสรีและไร้พรมแดนมากขึ้นในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดและไร้ขีดจำกัดของเทคโนโลยีดิจิทัลที่สามารถเชื่อมทั้งโลกให้เป็นหนึ่งเดียว การเร่งปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติและการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ยุค 4.0 จึงเป็นทางออกสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนได้รับโอกาสเข้าถึงการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพมีความสามารถพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถให้เต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล อันจะนำไปสู่การสร้างความผาสุกร่วมกันในสังคมของคนในชาติ และลดความเหลื่อมล้ำในสังคมให้มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกันมากขึ้น รวมทั้งพัฒนาประเทศให้สามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วในอีก 20 ปีข้างหน้า (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า 75)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มีความมุ่งหมายและหลักการการจัดการศึกษาต้องเป็น ไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข จากกระบวนการเรียนรู้ ต้องมีการมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ เคารพกฎหมาย เสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความนำมาซึ่งสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 3)

ภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นอีกปัจจัยที่เป็นกลไกที่สำคัญในการนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ภาวะผู้นำหรือความเป็นผู้นำเป็นลักษณะพิเศษที่สามารถสร้างอิทธิพลเหนือผู้อื่นได้ Drucker (1968, p. 272) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำในสังคมปัจจุบัน

เป็นสังคมที่ต้องอาศัยภาวะผู้นำ องค์การจะต้องอาศัยองค์ความรู้ ประสบการณ์ ความคิดสร้างสรรค์และความรับผิดชอบของผู้นำจนก่อให้เกิดทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำและภาวะผู้นำในลักษณะต่าง ๆ นอกจากนี้ Avolio (1999, p. 39) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำโดยพิจารณาผู้นำใน 3 ลักษณะ คือ ลักษณะของบุคคล (Leader as a Person) ลักษณะของกระบวนการ (Leader as a Person) และลักษณะผสมผสาน (as Some Aspects of Both) นอกจากนี้ Overholser (1992, pp. 5 – 6) ได้กล่าวถึง บทบาทความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบของครูว่า มีทักษะภาวะผู้นำ 6 ประการ คือ มีวิสัยทัศน์ความมีจริยธรรมและความซื่อสัตย์ ทักษะด้านหลักสูตรและการสอน กลยุทธ์การเรียนการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน มีทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และการเพิ่มประสิทธิภาพของครู และยังได้ศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำครูในด้านการจัดการเรียนรู้ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน มีอิทธิพลทางบวกต่อประสิทธิภาพของครู การเพิ่มพลังอำนาจให้ครูมีภาวะผู้นำมากขึ้นทำให้ครูเห็นคุณค่าในตนเองและมีความพึงพอใจในงานมากขึ้น และยังพบอีกว่า ความสามารถทางภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ส่งผลทางตรงต่อประสิทธิผลของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพราะโรงเรียนที่จะประสบความสำเร็จนั้นไม่ใช่เฉพาะผู้บริหารโรงเรียนเท่านั้นที่จะต้องมีภาวะผู้นำ จะต้องพัฒนาครูในโรงเรียนให้มีภาวะผู้นำอีกด้วย เป็นที่ยอมรับกันว่าคุณภาพด้านการจัดการเรียนรู้ของครูเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน (Rowan, Correnti & Miller, 2002, pp. 1,525 – 1,567)

การพัฒนาครูให้มีคุณภาพตามนโยบายด้านการศึกษา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) ได้กล่าวถึง การพัฒนาครูเพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 52 ที่มีการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดการประเมินสมรรถนะครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งภาวะผู้นำครูได้จัดอยู่ในกลุ่มสมรรถนะประจำสายงาน แสดงให้เห็นว่าครูจะต้องมีภาวะผู้นำ มีคุณลักษณะและพฤติกรรมของครูที่แสดงถึงความเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสมกับความเป็นครู มีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ริเริ่มการปฏิบัติที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนานวัตกรรม

ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้ระบบกำหนดเป้าหมายและปฏิบัติให้บรรจุผลสำเร็จ ปรับเปลี่ยนบทบาทและการปฏิบัติงานของตนเองให้เอื้อต่อการพัฒนานักเรียนการประเมินนักเรียน อย่างรอบด้านรวมไปถึงผลการวิจัยและองค์ความรู้ต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 24) สอดคล้องกับแนวคิดของไชยา ภาวะบุตร (2565, หนา 285) ได้ระบุถึงภาวะผู้นำครูเป็นตัวชี้วัดหนึ่งในสมรรถนะประจำสายงานของครู ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้กำหนดให้ครูทุกคนต้องมีภาวะผู้นำครู ซึ่งสมรรถนะประจำสายงานนี้เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้างานของครูโดยตรงในการจัดการบริหารชั้นเรียนของตนเอง ครูต้องใช้ภาวะผู้นำในการบริหารนักเรียนที่ตนเองสอนหรือรับผิดชอบอยู่เป็นไปตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาที่การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) ซึ่งล้วนแต่เป็นการส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมและมีภาวะผู้นำในการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียนมากขึ้น

ในกระบวนการพัฒนาครูเพื่อให้เกิดภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 เน้นให้ครูสร้างองค์ความรู้ขึ้นเอง ครูต้องคิดและสร้างสิ่งใหม่ ๆ ในโรงเรียน ต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งมีความสามารถด้านการวิจัย บทบาทสำคัญของครูในการทำกิจกรรมทางการศึกษา นอกจากจะทำตามแนวทางของส่วนกลางแล้วยังต้องคิดและทำขึ้นเองภายในโรงเรียนและท้องถิ่นของตนเอง ทั้งหลักสูตรการสอนและกิจกรรมของโรงเรียนจะเห็นได้ว่าครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ เน้นที่การสร้างชุมชนแห่งความสงสัยกระตือรือร้น อยากเรียนอยากรู้ และอยากได้คำตอบขึ้นในชั้นเรียน ทำให้บรรยากาศในห้องเรียนทุกห้องเป็นห้องเรียนแห่งความสงสัย อยากเรียนอยากรู้ อยากหาคำตอบ “Community of Inquiry” และนักเรียนก็จะลงมือค้นหาคำตอบที่ตนสงสัยและอยากรู้เป็นกลุ่ม อยากเรียนอยากรู้แล้วก็จะพัฒนาเป็นปัญหาที่ต้องการคำตอบ (Problem) และจากปัญหาของครูโรงเรียนประถมศึกษา ที่ต้องการคำตอบก็จะพัฒนาไปสู่การค้นหาคำตอบ ลงมือค้นหาคำตอบ ซึ่งในกระบวนการของการเรียนรู้โดยยึดปัญหาเป็นฐาน นักเรียนอาจค้นหาคำตอบจากห้องทดลอง ห้องปฏิบัติการ สถานประกอบการ แปลงสาธิต โรงงาน บริษัท ธุรกิจของรัฐหรือของเอกชน นักเรียนได้ค้นหาคำตอบจากสถานที่จริง สถานประกอบการจริงเพื่อให้ได้คำตอบที่เป็นจริง ทำให้เกิดคำว่า Work – based Learning ขึ้นทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนสถานประกอบการจึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของห้องเรียนของนักเรียน และจากการเรียนโดยยึดปัญหาเป็นฐานนี้ก็จะทำให้นักเรียนหรือครูค้นพบความรู้ใหม่ สร้างสรรค์ความรู้ใหม่และสร้างนวัตกรรมใหม่ การจัดการเรียนรู้ของครู

ในยุคดิจิทัล จึงเป็นการเรียนการเรียนรู้ที่เน้นการคิดเชิงสร้างสรรค์ที่จะนำไปสู่การผลิตนวัตกรรม ซึ่งในสังคมไทยเกี่ยวกับการศึกษาโดยเฉพาะปัญหาของครู ซึ่งมีปัญหาสำคัญด้านการจัดการเรียนรู้ของครู กล่าวคือ ครูบางคนส่วนมากหรือบางส่วนในสถาบันการศึกษาแต่ละระดับยังยึดตนเองเป็นสำคัญหรือเป็นหลักการสอน โดยตนเองเคยใช้วิธีการหรือกระบวนการอย่างไรก็ทำแบบนั้นตลอด ไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการจัดการเรียนรู้ไปในทางที่ดีแปลกใหม่และน่าสนใจ จึงทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายไม่มีความสุขสนุกในการเรียนรู้และเกิดความท้อแท้ในการเรียนเพราะรู้สึกว่าไม่ได้รับประโยชน์มากมายในการเรียน (ธราญา จิตรชญาวณิช, 2560, หน้า 7) และครูเปนปจจัยสำคัญในระดับโรงเรียนที่สงผลตอการเรียนรูของนักเรียนมากที่สุด จากการทดสอบระดับนานาชาติประเทศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรูสูง จะมีแนวโนมการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงกวา ขณะเดียวกันประเทศที่มีประชากรมีการศึกษาดีมีคุณภาพจะมีความเป็นประชาธิปไตยและเสถียรภาพทางการเมืองสังคมสูงกวา (Hanushek & Rivkin, 2010, p. 15) กล่าววาทำอย่างไรที่จะใหครูได้รับการพัฒนาเป็นครูที่มีความมุงมั่นมีภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จากปจจัยของการเรียนรู และความรูที่เปลี่ยนแปลงไปอยางมากดังไดกลาวมาแลว จึงทำใหครูตองปรับตัวในศตวรรษที่ 21 การถายทอดความรูเพื่อใหได “ผลผลิต” ทั้งในดาน “ความรู” ที่จะถายทอดที่มีคุณภาพ ซึ่งการเรียนรูตองเรียนใหไดที่เรียกวา Transformative Learning แปลวาตองเรียนใหไดองคประกอบมีทักษะภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้ที่จะตองไปร่วมสร้างการเปลี่ยนแปลง โดยตองเปลี่ยนตัวเองกอนโดยมีภาวะผู้นำซึ่งโลกสมัยใหมในศตวรรษที่ 21 ทุกอย่างเปลี่ยนตลอดเวลาในการจัดการเรียนรู้

ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นกระบวนการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยการระบุสิ่งที่คาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นว่ามีลักษณะเช่นใด และทำการประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบันว่ามีลักษณะอย่างไร โดยนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ว่าสมควรจะปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาในด้านใดบ้าง โดยการประเมินความต้องการจำเป็นนั้นจะทำให้ได้ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษาหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงของผลที่เกิดขึ้นปลายทาง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอันเนื่องมาจากการประเมินความต้องการจำเป็นนั้นจะเป็นการเปลี่ยนแปลงในทางบวกและเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์ (สุวิมล ว่องวาณิช, 2564, หน้า 62) ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษา

ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีลำดับเป็นอย่างไร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ได้กำหนดการพัฒนาครูและบุคลากรทั้งระบบกำหนดให้เปลี่ยนโฉมบทบาท “ครู” ให้เป็นครูยุคใหม่ โดยวางแผนการผลิตพัฒนาและปรับบทบาท “ครู คณาจารย์ยุคใหม่” ให้เป็น “ผู้อำนวยการการเรียนรู้” เน้นการเป็นผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการในสาขาที่ตนเองสอน ผลิตครูยุคใหม่โดยใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะของวิชาชีพครูที่สามารถสร้างทักษะในการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ การพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะครูอย่างต่อเนื่อง โดยผู้ที่มีใบประกอบวิชาชีพจะต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการในสาขาที่ตนเองสอน มีความรู้ ทักษะและสามารถสร้างสมรรถนะที่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานฝีมือแรงงานและมาตรฐานอาชีพให้แก่ผู้เรียน (แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567, หน้า 21)

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เพราะการจัดการเรียนรู้เป็นหน้าที่หลักที่สำคัญของครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน การพัฒนาครูให้มีภาวะผู้นำทางการจัดการเรียนรู้ ย่อมส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องตามนัยแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ตลอดจนพิจารณาถึงความยั่งยืนของการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

คำถามของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัย ไว้ดังนี้

1. องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีอะไรบ้าง

2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 อยู่ในระดับใด

3. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำแนกตามสถานภาพ ลักษณะการเปิดสอน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

4. ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีลำดับเป็นอย่างไร

5. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

3. เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำแนกตามสถานภาพ ลักษณะการเปิดสอนและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

4. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

5. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

สมมติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัย ไว้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 อยู่ในระดับมาก และมากที่สุด

2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ลักษณะการเปิดสอน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกัน

3. ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 แต่ละด้าน มีลำดับแตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จะก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ทำให้ได้สารสนเทศสำหรับการพัฒนาปรับปรุงภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ผลการวิจัยเป็นสารสนเทศพื้นฐานสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เพื่อประกอบการพิจารณาให้การสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน ให้เกิดประสิทธิผลโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลการจัดการศึกษาต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 และพื้นที่ใกล้เคียง

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งที่จะศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ดังนี้

1.1 ภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนตามแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563, หน้า 13 – 14); นันทรัตน์ เจริญกุล (2564, หน้า 47); วีระยุทธ แสงไชย (2564, หน้า 7); ชลนิดา หารจิต (2563, หน้า 105); วราจิตร พรมเกตุ (2565, หน้า 30); พนิดา ยาทองไชย (2566, หน้า 85); ทิพกัญญา ไชยปัญหา (2566, หน้า 50); มัตติกา ผาลี (2566, หน้า 181); York – Bar and Duke (2004, p. 26); Harris & Lambert (2009, pp. 9 – 11) ประกอบด้วย 6 ด้าน

1.1.1 การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ

1.1.2 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์

1.1.3 ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ

1.1.4 การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ

1.1.5 การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ

1.1.6 คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการและครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2568 จำนวนทั้งสิ้น 2,013 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 192 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 181 คน และครู จำนวน 1,640 คน จากทั้งหมด 181 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3, 2568)

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการและครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2568 ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 43) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 335 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 91 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 91 คน และครู จำนวน 153 คน จากโรงเรียน 91 โรงเรียน วิธีสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 49)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดเป็นตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ

3.1.1 สถานภาพ

3.1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

3.1.1.2 หัวหน้าฝ่ายวิชาการ

3.1.1.3 ครู

3.1.2 ลักษณะการเปิดสอน

3.1.2.1 โรงเรียนประถมศึกษา

3.1.2.2 โรงเรียนขยายโอกาส

3.1.3 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

3.1.3.1 น้อยกว่า 10 ปี

3.1.3.2 ตั้งแต่ 10 – 20 ปี

3.1.3.3 มากกว่า 20 ปี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

3.2.1 การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ

3.2.2 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์

3.2.3 ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ

3.2.4 การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ

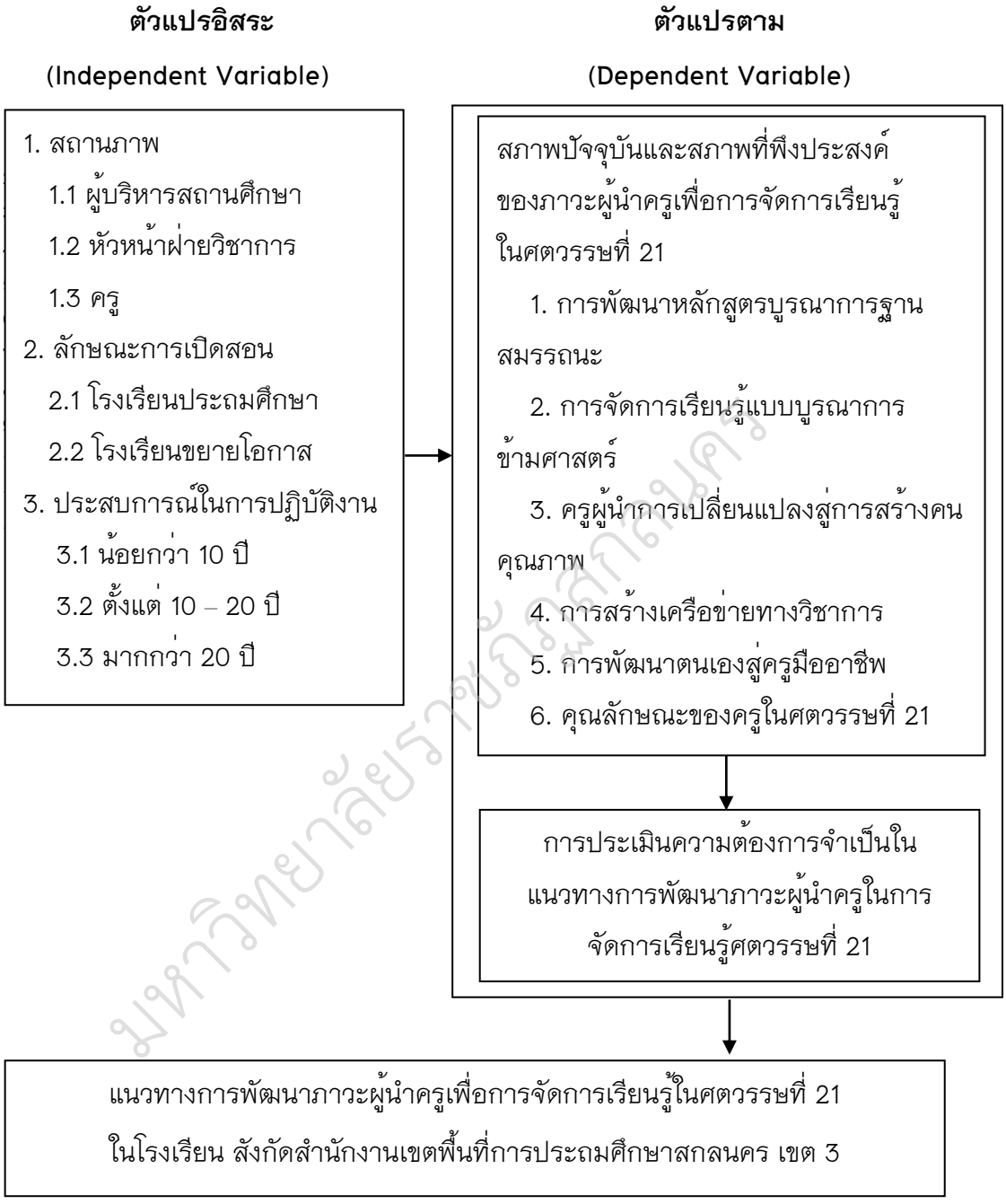
3.2.5 การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ

3.2.6 คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21

กรอบแนวคิดของการวิจัย

กรอบแนวคิดในของการวิจัย เรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563, หน้า 13 – 14); ชลนิดา หารจิต (2563, หน้า 105); นันทรัตน์ เจริญกุล (2564, หน้า 47); วีระยุทธ แสงไชย (2564, หน้า 7); วราจิตร พรมเกตุ (2565, หน้า 30); พนิดา ยาทองไชย (2566, หน้า 85); ทิพกัญญา ไชยปัญหา (2566, หน้า 50); มัตติกา ผาลี (2566, หน้า 181); York – Bar and Duke (2004, p. 26); Harris & Lambert (2009, pp. 9 – 11) ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ 2) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ 3) ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ 4) การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ 5) การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ 6) คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 จึงสามารถทำการสรุปเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความหมายของคำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

1. ศตวรรษที่ 21 หมายถึง ยุคการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วจากศตวรรษที่ 20 ยุคแห่งการสื่อสารไร้พรมแดน เป็นสังคมแห่งการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร สามารถอำนวยความสะดวกและเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว เป็นยุคที่ใช้ความรู้และนวัตกรรมทางเทคโนโลยีมาสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันความเปลี่ยนแปลงซึ่งช่วยให้สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้รวดเร็ว มีการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบการเรียนรู้ ความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นทุกวันและสามารถรับความรู้ได้จากหลายช่องทางและได้รับอย่างรวดเร็ว การศึกษาทั่วโลกในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นการจัดการศึกษาที่ต้องเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

2. ภาวะผู้นำครู หมายถึง ลักษณะและพฤติกรรมที่ครูได้แสดงออกตามบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และร่วมกันทำงานอย่างร่วมมือรวมพลังนำไปสู่การเรียนรู้ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน โดยใช้บทบาทของผู้นำและบทบาทของครูเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ในชั้นเรียนโดยมุ่งความสำเร็จของผู้เรียน ความสามารถของครูในการชี้นำ ส่งเสริม และสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียน เพื่อนครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้และบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หมายถึง พฤติกรรมความสามารถและคุณลักษณะของครูที่แสดงออกถึงความสามารถในการกำหนดเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรโรงเรียนขั้นพื้นฐานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ โดยครูมีบทบาทหลักในการสร้างและพัฒนาและเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนให้ตอบสนองความต้องการของสังคม โดยครูต้องแสดงบทบาทไม่เพียงแต่เป็นผู้สอน แต่ยังเป็นผู้นำที่สร้างความสัมพันธ์เชิงบวกในโรงเรียน พัฒนาตนเองให้พร้อมเท่าทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อขับเคลื่อนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงสามารถพัฒนาวิชาชีพให้เป็นที่ยอมรับ ประกอบด้วย 6 ด้านดังนี้

3.1 การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ หมายถึง ครูมีกระบวนการออกแบบและจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ โดยเน้นการบูรณาการความรู้ ทักษะ และเจตคติในหลากหลายสาขาวิชาเข้าด้วยกัน สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพพร้อมใช้ชีวิตจริง เน้นการสร้างสมรรถนะที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริง สามารถตอบสนองต่อโลกยุคใหม่ และการพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต

3.2 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ หมายถึง ครูมีการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ โดยใช้ความรู้ ความเข้าใจและทักษะในศาสตร์หรือวิชาความรู้มากกว่าหนึ่งวิชาไปรวมเข้าด้วยกัน โดยจัดการเรียนรู้เน้นที่การนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน การแก้ปัญหา เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยการบูรณาการเชิงวิธีการที่เป็นการผสมผสานวิธีการสอนแบบต่าง ๆ เข้าในการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายวิธี รวมถึงการบูรณาการความรู้ ความคิด กับคุณธรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นและเพียงพอเพื่อนำมาสู่การประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

3.3 ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ หมายถึง พฤติกรรมของครูที่แสดงออกในการมีความสนใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ปรับตัวหรือเปลี่ยนแปลงตนเองเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถที่จะเผชิญกับความสลับซับซ้อนสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้ระบบขั้นตอนที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้ ทำงานร่วมกับผู้ปกครองและชุมชนเพื่อช่วยกันขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการเรียนรู้และพัฒนาร่วมกันเพื่อให้พัฒนาคุณภาพสำหรับนักเรียนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่

3.4 การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ หมายถึง ความสามารถของครูในการเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล สถาบัน หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ เช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย หน่วยงานวิจัย หรือองค์กรการศึกษา เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ งานวิจัย ทรัพยากร และความเชี่ยวชาญต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ เพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรม

ร่วมกัน การจัดประชุมสัมมนาวิชาการ ความร่วมมือในการทำวิจัยหรือพัฒนาหลักสูตร การจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายความรู้

3.5 การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ หมายถึง ความสามารถแสดงออกถึงความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ โดยมีแผนการพัฒนาตนเองและดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องสอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงาน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรม และจรรยาบรรณ เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างมีคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับในวิชาชีพ ครูมีความรู้ในส่วนที่เป็นเนื้อหาความรู้ที่สอนและความรู้ในส่วนที่เป็นศาสตร์การสอน มีความสามารถในการปฏิบัติการสอนถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ดี มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาในการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางาน ปฏิบัติตนตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ มีการศึกษาและติดตามแนวทางการจัดการศึกษาของชาติ ทั้งกฎหมาย นโยบายต่าง ๆ

3.6 คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 หมายถึง พฤติกรรมของครูที่แสดงถึงการมี ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมครูที่สามารถปรับตัวและพัฒนาบทบาทหน้าที่ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เทคโนโลยี ครูเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อชีวิตในโลกยุคใหม่ มีวิธีการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคที่หลากหลายและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีระหว่างผู้เรียน มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่ว สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนปรับปรุงการเรียน การสอนให้เกิดประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้นโดยใช้ทักษะในการวิจัยปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีมีคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณต่อวิชาชีพครู

4. สถานภาพ หมายถึง ตำแหน่งของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

4.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ข้าราชการครู ที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน หรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรองผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2568

4.2 หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หมายถึง ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายวิชาการ เช่น รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2568

4.3 ครู หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่หลักด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2568

5. ลักษณะการเปิดสอน หมายถึง ระดับการศึกษาที่เปิดทำการเรียนการสอนภายในโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ดังนี้

5.1 โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เปิดทำการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาล – ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

5.2 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เปิดทำการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาล – ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

6. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน หมายถึง ระยะเวลาในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษาที่และครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยจำแนกออกเป็น 3 ช่วง คือ

6.1 น้อยกว่า 10 ปี หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ต่ำกว่า 10 ปีลงมา

6.2 ตั้งแต่ 10 – 20 ปี หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ตั้งแต่ 10 ถึง 20 ปี

6.3 มากกว่า 20 ปี หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา มากกว่า 20 ปี ขึ้นไป

7. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 หมายถึง หน่วยงานของทางราชการที่จัดตั้งตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การกำหนดขอบเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพื่อบริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาภายในจังหวัดสกลนคร

8. ความต้องการจำเป็น หมายถึง สิ่งที่จำเป็นต้องได้รับการตอบสนอง โดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จากลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย

8.1 สภาพปัจจุบัน หมายถึง สภาพความเป็นจริงหรือสภาพที่เกิดขึ้นจริงของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน ตามกรอบแนวคิดทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ 2) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ 3) ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ 4) การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ 5) การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ 6) คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ซึ่งได้จากการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างการวิจัย ด้วยแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ทจากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

8.2 สภาพที่พึงประสงค์ หมายถึง ความต้องการหรือความคาดหวังของบุคคลที่มีต่อภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน ตามกรอบแนวคิดทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ 2) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ 3) ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ 4) การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ 5) การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ 6) คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ซึ่งได้จากการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างการวิจัยด้วยแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ทจากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

9. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หมายถึง วิธีการที่เหมาะสมในการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากสถิติของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มาพิจารณาถ้าพบว่าแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านใดมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาอยู่ใน 3 ลำดับแรก ผู้วิจัยจะนำด้านดังกล่าวไปสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒินำเสนอวิธีหรือแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านนั้นต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ศตวรรษที่ 21
    1.1 ความหมายของศตวรรษที่ 21
    1.2 แนวคิดเกี่ยวกับศตวรรษที่ 21
    1.3 ครูในศตวรรษที่ 21
2. การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
    2.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้
    2.2 ความหมายของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
    2.3 ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
    2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
3. ภาวะผู้นำครู
    3.1 ความหมายของภาวะผู้นำครู
    3.2 ความสำคัญของภาวะผู้นำครู
    3.3 แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำครู
4. ภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
    4.1 ความหมายของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้
    4.2 ความสำคัญของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้
    4.3 องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
5. แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น
    5.1 ความหมายของความต้องการจำเป็น
    5.2 ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น
    5.3 ความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็น

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

5.4 ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น

5.5 การจัดลำดับความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็น

5. บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

6. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ศตวรรษที่ 21

1. ความหมายของศตวรรษที่ 21

มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของศตวรรษที่ 21 ไว้หลากหลาย ดังนี้

ราณี วงศ์คงเดชม, อดิศร วงศ์คงเดช และวสิษฐ์พล กูลพรม (2561, หน้า 28) ได้ให้ความหมาย ยุคศตวรรษที่ 21 (ค.ศ. 2001 – ปัจจุบัน) หมายถึง เป็นสังคมแห่งการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัย กลยุทธ์ทางธุรกิจทำให้มีการส่งเสริมการขายสามารถเข้าถึงได้ง่าย และมีการใช้อย่างไม่มีกรอบจำกัดเกิดพฤติกรรมการหลงใหลการใช้งานจากความเพลิดเพลินและอิทธิพลของกระแสสังคมต่อการใช้งานเกินพอดีผลเชิงบวกมีคุณูปการมากมายต่อการพัฒนาคน แต่เชิงลบทำให้พฤติกรรม และการใช้ชีวิตของบุคคลเปลี่ยนไปเกิดช่องว่างของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสังคม และครอบครัวและกลายเป็นช่องทางในการหาผลประโยชน์ทางธุรกิจและในปัจจุบันเด็กเล็กมักถูกเลี้ยงดูหรือสร้างการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยี และใช้สื่อมากกว่าร้อยละ 80

นภัสวรรณ อาจกูล (2562, หน้า 485) ได้กล่าวถึง โลกในยุคศตวรรษที่ 21 นั้น ถูกเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าเป็นยุคโลกาภิวัตน์ หมายถึง ยุคแห่งการสื่อสารไร้พรมแดนซึ่งเป็นผลจากการนำเครือข่ายโทรคมนาคมดิจิทัลมาใช้ร่วมกับการพัฒนานวัตกรรมและวิทยาการต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้เราสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้รวดเร็วมากขึ้นภายในเวลาไม่กี่นาทีผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น การทำธุรกรรมทางการเงิน การติดต่อประสานงาน การประชุมทางไกลหรือการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ เป็นต้น ซึ่งความเจริญก้าวหน้านี้จะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีได้เข้ามาเกี่ยวข้อง จึงทำให้เป็นปัจจัยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตของคนในยุคปัจจุบัน ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน ทั้งการใช้ชีวิต สภาพแวดล้อมหรือการศึกษาที่มีการเปิดกว้างมากขึ้น

พัทฐรินทร์ โลหา (2562, หน้า 17) กล่าวว่า ศตวรรษที่ 21 หมายถึง ช่วงของคริสต์ศตวรรษที่ 21 คือ คริสต์ศตวรรษแรกของคริสต์สหัสวรรษที่ 3 และเป็นคริสต์ศตวรรษปัจจุบัน โดยเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 2001 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม ค.ศ. 2100 ซึ่งโลกในทุกวันนี้ได้มีการถูกพัฒนาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางด้าน Technology และนวัตกรรม (Innovation) ต่าง ๆ ที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งขณะนี้โลกปัจจุบันได้ก้าวเข้ามาสู่ศตวรรษที่ 21 อย่างเต็มตัว ซึ่งเป็นยุคที่ Digital Technology ที่เข้ามามีบทบาทและเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับมนุษย์ในปัจจุบันและอนาคต

สุวิมล ทองจำรัส (2563, หน้า 167 – 168) ได้กล่าวว่า ศตวรรษที่ 21 หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของโลกก้าวผ่านจากศตวรรษที่ 20 เข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ส่งผลกระทบทั้งทางด้านสังคมเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์ สารสนเทศการสื่อสาร และเทคโนโลยี โดยเฉพาะความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทำให้โลกสามารถเชื่อมโยงและสื่อสารถึงกันได้อย่างรวดเร็ว เป็นโลกไร้พรมแดน เป็นยุคของเทคโนโลยีที่มีความรวดเร็วในการสื่อสาร สามารถอำนวยความสะดวก และเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต จึงต้องมีการปรับตัวให้เท่าทันเทคโนโลยี

ศิริ ถีอาสนา, เสนห คำสมหมาย และเฉลิมเกียรติ ถีอาสนา (2564, หน้า 115) ได้กล่าวถึง ยุคศตวรรษที่ 21 หมายถึง คริสตศตวรรษแรกของคริสตสหัสวรรษที่ 3 เริ่มนับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 2001 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม ค.ศ. 2100 หรือ พ.ศ. 2544 – พ.ศ. 2643 ยุคศตวรรษที่ 21 เป็นยุคของเทคโนโลยี และนวัตกรรมเครื่องจักรและหุ่นยนต์ถูกนำเข้ามาใช้งานทดแทนแรงงานคน ในยุคนี้เกิดปรากฏการณ์ที่สำคัญและกระเทือนไปทั่วโลก คือ การบริโภคนิยมของโลกที่สามความกังวลทั่วโลกเกี่ยวกับการก่อการร้าย ผลกระทบจากภาวะโลกรอน และระดับน้ำทะเลที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีเกาะหายไปเกิดอาหรับสปริงซึ่งผลกระทบกระเทือน ทางด้านเศรษฐกิจสังคมการเมืองไปทั่วโลกสหรัฐอเมริกายังคงเป็นมหาอำนาจของโลกในขณะที่จีนถูกมองวาเป็นมหาอำนาจระดับโลกที่เกิดใหม่เกิดการระบาดของ COVID-19 ได้แพรกระจายไปทั่วโลกทำให้เกิดการหยุดชะงักของเศรษฐกิจโลกอย่างรุนแรง มีการแพรหลายของอุปกรณ์พกพาทำให้มากกวาครึ่งหนึ่งของประชากรโลกสามารถเขาถึงอินเทอรเน็ตได้เกิดความสำเร็จของโครงการจีโนมมนุษย์

Gardner (2010, p. 58) กล่าวว่า ศตวรรษที่ 21 หมายถึง เป็นช่วงเวลาที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ซึ่งส่งผลต่อการใช้ชีวิตและการปฏิสัมพันธ์ของผู้คน การวิจัยเกี่ยวกับศตวรรษที่ 21 มักจะมุ่งเน้นไปที่การศึกษาและการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับคนในยุคนี้ เพื่อให้สามารถปรับตัวและประสบความสำเร็จในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

กล่าวโดยสรุป ศตวรรษที่ 21 หมายถึง ช่วงของคริสต์ศตวรรษที่ 21 โดยเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 2001 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม ค.ศ. 2100 ซึ่งเป็นโลกแห่งยุคการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วจากศตวรรษที่ 20 ยุคแห่งการสื่อสารไร้พรมแดน เป็นสังคมแห่งการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร สามารถอำนวยความสะดวกและเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว เป็นยุคที่ใช้ความรู้และนวัตกรรมทางเทคโนโลยีมาสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันความเปลี่ยนแปลงซึ่งช่วยให้สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้รวดเร็ว ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา การคมนาคมและเศรษฐกิจ ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน ทั้งการใช้ชีวิต สภาพแวดล้อม หรือการศึกษาที่มีการเปิดกว้างมากขึ้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับศตวรรษที่ 21

โลกในยุคศตวรรษที่ 21 นั้นเป็นยุคแห่งการสื่อสารไร้พรมแดน ซึ่งเป็นผลจากการนำเครือข่ายโทรคมนาคมดิจิทัลมาใช้ร่วมกับการพัฒนานวัตกรรมและวิทยาการต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้เราสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้รวดเร็วมากขึ้น ได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับศตวรรษที่ 21 ไว้หลากหลาย ดังนี้

กรรณิกา เรดมอนด์ (2563, หน้า 41) ได้กล่าวว่า ปัจจุบันเรากำลังอยู่ในศตวรรษที่ 21 โลกได้เข้าสู่สังคมที่เรียกว่า “สังคมความรู้” ความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นทุกวันและเราสามารถรับความรู้ได้จากหลายช่องทางและได้รับอย่างรวดเร็ว คนท่องเก่ง เรียนเก่ง จำเก่ง ไม่ใช่ตัวเลือกที่ดีที่สุดอีกแล้ว แต่คนที่พร้อมจะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ คือคนที่สังคมโลกต้องการ ซึ่งศตวรรษที่ 21 เป็นโลกของเทคโนโลยีและนวัตกรรม เครื่องจักรและหุ่นยนต์ ถูกนำเข้ามาใช้งานทดแทนแรงงานคน เพราะฉะนั้นเราควรมีทักษะบางอย่างที่เครื่องจักรหรือหุ่นยนต์ทำแทนไม่ได้ เช่น ทักษะการคิดแบบผู้เชี่ยวชาญและการสื่อสารที่ซับซ้อน ซึ่งจะมีโอกาสมากกว่าคนอื่น เพราะทักษะขั้นสูงเหล่านี้เครื่องจักรไม่สามารถทำแทนได้ เรากำลังเผชิญกับปัญหาระดับโลก เช่น วิกฤตการเงินโลก ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาเรื่องโรคภัยไข้เจ็บ เราจะต้องเตรียมพร้อมเพื่อให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลง

ของสังคมและปัญหาระดับโลกเหล่านี้ ทั้งนี้ศตวรรษนี้เป็นยุคของการเปลี่ยนแปลง ความเปลี่ยนแปลงหลายอย่างเกิดขึ้นในโลก ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมืองการปกครอง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและยากที่จะคาดเดาได้ว่าจะเกิดอะไรต่อไป

ศิริ ถีอาสนา, เสนห คำสมหมาย และเฉลิมเกียรติ ถีอาสนา (2564, หน้า 120) ได้กล่าวว่า ยุคศตวรรษที่ 21 ได้พูดถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วกระทบในวงกว้างรุนแรงและเกิดปัญหาในการปรับตัว เช่น Covid-19 จึงตระหนักและเห็นความสำคัญความจำเป็นของนวัตกรรมยิ่ง computer และ Smart Phone มีบทบาทสูงมากผู้คนมีลักษณะบริโภคนิยมกระแสประชาธิปไตยสิ่งแวดล้อมมาแรง เป็นยุคไร้พรหมแดนในการติดต่อสื่อสารทั่วโลกเกิดการตื่นตัวและพยามปรับให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในยุคนี้รวมทั้งไทยด้วยเป็นยุคที่เพิ่มความฉลาดให้กับ Technology Internet เพื่อทุกสิ่ง

วิโรจน์ สารรัตนะ (2566, หน้า 23) ได้กล่าวว่า ศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลเข้าสู่ชีวิตประจำวันของคนทั่วโลก การพัฒนาในด้านเทคโนโลยีสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตและการใช้งานอินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านการทำงาน การศึกษา การสื่อสาร และการใช้ชีวิตประจำวันเกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมและวัฒนธรรมอย่างมีนัยสำคัญ การเข้าถึงข้อมูลและสื่อต่าง ๆ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำธุรกิจ และวัฒนธรรมทางออนไลน์ นอกจากนี้ยังเกิดการเคลื่อนไหวทางสังคมเชิงการเมือง การต่อสู้สิทธิและความเท่าเทียม และการให้ความสำคัญกับความหลากหลายและความเป็นสิ่งสำคัญของทุกกลุ่มคน อีกทั้งมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่สำคัญ พัฒนาการทางเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี การสื่อสาร และการคมนาคมที่ดีขึ้น การพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล การเร่งการสร้างงาน และการเปลี่ยนแปลงในตลาดแรงงาน

Rotherham.A., & Wilingham, D., (2009 p. 21) กล่าวว่า โลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่มีการเปลี่ยนแปลงและเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเชื่อมข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคและทั่วโลกเข้าด้วยกัน ทั้งข้อมูลทางเศรษฐกิจและการลงทุน ความมั่นคงทางการเมืองการปกครอง ความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และ

นวัตกรรม การเปลี่ยนแปลงทรัพยากรธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร และสังคม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา ดังนั้นการจัดการศึกษาทั่วโลกในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นการจัดการศึกษาที่ต้องเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพโดยให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ ความสามารถ และสมรรถนะที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

จากแนวคิดเกี่ยวกับศตวรรษที่ 21 ได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ศตวรรษที่ 21 เป็นโลกที่ถือเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านการทำงาน การศึกษา การสื่อสารและการใช้ชีวิตประจำวัน เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม มีการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบการเรียนรู้ ความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นทุกวัน และเราสามารถรับความรู้ได้จากหลายช่องทางและได้รับอย่างรวดเร็ว การศึกษาทั่วโลกในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นการจัดการศึกษาที่ต้องเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

จากความหมายของศตวรรษที่ 21 และแนวคิดเกี่ยวกับศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้ ศตวรรษที่ 21 เป็นโลกแห่งยุคการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว จากศตวรรษที่ 20 ยุคแห่งการสื่อสารไร้พรมแดน เป็นสังคมแห่งการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร สามารถอำนวยความสะดวกและเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว เป็นยุคที่ใช้ความรู้และนวัตกรรมทางเทคโนโลยีมาสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันความเปลี่ยนแปลง ซึ่งช่วยให้สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้รวดเร็ว มีการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบการเรียนรู้ ความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นทุกวันและสามารถรับความรู้ได้จากหลายช่องทางและได้รับอย่างรวดเร็ว การศึกษาทั่วโลกในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นการจัดการศึกษาที่ต้องเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ตาราง 1 สรุปความหมายของศตวรรษที่ 21 และแนวคิดเกี่ยวกับศตวรรษที่ 21

ความหมายของศตวรรษที่ 21 และแนวคิดเกี่ยวกับศตวรรษที่ 21	ตัวชี้วัดของศตวรรษที่ 21
ศตวรรษที่ 21 เป็นโลกแห่งยุคการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วจากศตวรรษที่ 20 ยุคแห่งการสื่อสารไร้พรมแดน เป็นสังคมแห่งการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร สามารถอำนวยความสะดวกและเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว เป็นยุคที่ใช้ความรู้และนวัตกรรมทางเทคโนโลยีมาสร้างขีดความในการแข่งขันความเปลี่ยนแปลงซึ่งช่วยให้สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้รวดเร็ว มีการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบการเรียนรู้ ความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นทุกวันและสามารถรับความรู้ได้จากหลายช่องทางและได้รับอย่างรวดเร็ว การศึกษาทั่วโลกในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นการจัดการศึกษาที่ต้องเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ	1. การสื่อสารไร้พรมแดนใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารสามารถอำนวยความสะดวกและเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว 2. ใช้ความรู้และนวัตกรรมทางเทคโนโลยีมาสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน 3. ความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นทุกวันและสามารถรับความรู้ได้จากหลายช่องทางและได้รับอย่างรวดเร็ว

3. ครูในศตวรรษที่ 21

จากการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน ครูต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาทให้เหมาะสมกับยุคในด้านความรู้ การสอน ทักษะต่าง ๆ ให้พร้อมต่อการสอนในยุคสมัยใหม่ มีนักวิชาการ และนักวิจัยได้กล่าวถึงครูในศตวรรษที่ 21 ไว้หลายท่านดังนี้

ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ (2560, หน้า 20 – 24) ได้กล่าวถึง ครูในยุคการศึกษา 4.0 หรือครูในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นครูมืออาชีพ ที่ต้องมีคุณลักษณะด้านต่าง ๆ มีดังนี้

1. มีความรู้เนื้อหาผสานวิธีสอน และเทคโนโลยี
2. มีคุณธรรมจริยธรรมความเป็นครู
3. มีมนุษยสัมพันธ์ดี

4. พัฒนาความรู้ตนเองอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ

พิชญาภา ยืนยาว (2561, หน้า 135 – 139) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะของครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้

1. ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitators) หมายถึง ครูผู้สอนมีความสามารถและทักษะในการสร้างกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมโดยการแลกเปลี่ยนระหว่าง สมาชิกในชั้นเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม ออกแบบสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้ จัดสภาพแวดล้อม และแนะแนวทางการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถเพื่อให้นักเรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ และสร้างความรู้ด้วยตนเองด้วยตนเองได้เต็มศักยภาพ กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนโดยตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนระหว่างทำกิจกรรมด้วยคำถามที่สะท้อนคิดใช้กระบวนการสุนทรียสนทนาโดยตั้งคำถามให้นักเรียนอยากเรียนรู้หาคำตอบด้วยตนเอง เสริมแรงหรือสร้างแรงบันดาลใจ เพื่อให้นักเรียนมั่นใจและพัฒนาตนเอง เห็นคุณค่า และความหมายของการเรียนรู้ ฝึกทักษะการสะท้อนคิดเพื่อสร้างความเข้าใจที่คงทน ประเมินให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) เพื่อให้นักเรียนทราบผลการเรียนรู้ของตน ให้คำแนะนำ และเปิดโอกาสให้นักเรียนค้นหาความรู้จากแหล่งที่ตนเองสนใจ

2. ผู้นำวิชาการ (Academic leader) หมายถึง ครูผู้สอนมีความสามารถ และทักษะในการพัฒนานักเรียนใหม่ลักษณะเป็นไปตามความต้องการของชุมชนและสังคม เน้นคุณภาพการเรียนรู้สู่วิสัยทัศน์ และมาตรฐานของโรงเรียน สนับสนุนความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียน สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นสำคัญ มีการตรวจสอบ และปรับเปลี่ยนแผนการเรียนการสอน มีการตรวจสอบ และควบคุมแผนการเรียนการสอนให้เข้าถึงความต้องการของนักเรียน มีการวางแผนโดยตระหนักถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลของนักเรียน มีการใช้แบบประเมินผล และเกณฑ์ชี้วัดที่หลากหลาย มีการฝึกทักษะ ฝึกแก้ปัญหา สร้างปฏิสัมพันธ์ภายในห้องเรียน สามารถจัดสรรทรัพยากรในการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เป็นผู้นำชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ส่งเสริมให้นักเรียนรู้ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์อินเทอร์เน็ต (Internet) หรืออินทราเน็ต (Intranet) คำนึงถึงความสนใจ ความต้องการ และแรงจูงใจ ที่จะทำให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ รู้จักคิดวิเคราะห์ มีส่วนร่วม และรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และจัดการเรียนการสอนเน้นการคิด การประดิษฐ์ การสร้างสิ่งใหม่ ๆ ให้ได้องค์ความรู้ใหม่ได้

3. บุคคลแห่งการเรียนรู้ (Learner person) หมายถึง ครูผู้สอนมีความสามารถและทักษะในการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น สามารถนำทักษะกระบวนการเรียนรู้ และประสบการณ์การเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้มาสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักที่จะเรียนรู้อยู่เสมอ มีทักษะการแสวงหาความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน มีความสามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการเรียนการสอน สามารถจัดการเรียนรู้ สามารถเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ได้อย่างคล่องแคล่ว เน้นการปลูกฝังจิตสำนึกทางสังคมให้กับนักเรียนเป็นการทำผลงานโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนมีการพัฒนาวิสัยทัศน์เพื่อกำหนดเป็นพันธกิจในการปฏิบัติงานเพื่อดำเนินการสู่วิสัยทัศน์ มีความกระตือรือร้นสนใจและใฝ่เรียนรู้อยู่เสมอ สนับสนุนให้นักเรียนได้รับความพอใจและมีความยืดหยุ่นเป็นผู้มีความรู้ในสาขาที่ปฏิบัติอย่างแม่นยำ มีการปรับวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้เพื่อเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถแสวงหาความรู้ได้ทุกที่และทุกโอกาส เป็นแบบอย่างของการเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน สามารถพัฒนาทั้งด้านปัญญา ศาสตร์ทางเนื้อหา การใช้เทคโนโลยี จิตใจ และคุณลักษณะในวิชาชีพครู และสามารถจัดลำดับความสำคัญของงาน ทำงานร่วมกับคนอื่นได้โดยเน้นจริยธรรมในการทำงานได้

4. ผู้สอน (Instructor) หมายถึง ครูผู้สอนมีความสามารถและทักษะในการวางแผนการเรียนการสอน สามารถอดชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอน จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนได้อย่างเหมาะสม ให้สอดคล้องกับหลักสูตร สามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญในการตรวจสอบ และพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร มีทักษะการสื่อสาร ทั้งการบรรยาย การยกตัวอย่างการเลือกใช้สื่อการนำเสนอสื่อ สามารถสร้างหลักสูตรเสริมเพื่อเพิ่มพูนการเรียนรู้ของนักเรียน มีการพัฒนาหลักสูตรปรับปรุงอย่างต่อเนื่องทันต่อความก้าวหน้าทางด้านวิทยาการ และเทคโนโลยีต่าง ๆ มีการเตรียมการสอน บันทึกการสอน สอนซ่อมเสริม การใช้สื่อ การตรวจสอบจุดประสงค์ การเรียนรู้ของนักเรียนการวัดผลประเมินผล มีการสอนตามแผนการสอน คู่มือครู โดยสอนเต็มเวลาเต็มหลักสตูร เต็มความสามารถ และสอนซ่อมเสริมตามตารางสอนซ่อมเสริม สามารถปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับของทางราชการและข้อตกลงของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด มีการปรับปรุงการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาของนักเรียนและสามารถกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้านความรู้และทักษะกระบวนการที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการ และความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้

5. ที่ปรึกษา (Coach) หมายถึง ครูผู้สอนมีความสามารถและทักษะในการให้คำชี้แนะสะท้อนกลับข้อมูลที่พัฒนาทักษะการเรียนรู้ และทักษะดำรงชีวิตของนักเรียน ปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย ความรับผิดชอบ และความสามัคคีให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน มีมุทิตาจิตต่อนักเรียน โดยแสดงออกถึงความรัก ความห่วงใยอย่างจริงใจต่อนักเรียน มีจิตวิญญาณของความเป็นครู ให้คำปรึกษา แนะแนวการดำเนินชีวิตอย่างเต็มใจ เป็นแบบอย่างทางคุณธรรมจริยธรรมและศีลธรรม ให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการ และพฤติกรรมส่วนตัวแก่นักเรียน มีความสามารถในการแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียนเพื่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนอย่างเป็นระบบ สามารถชี้นำหรือแนะแนวทางเพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้โดยการสังเกต การสำรวจ การทดลองและสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนเพื่อพร้อมที่จะเข้าใจ ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน เพื่อให้ผู้ได้เรียนรู้ได้อย่างราบรื่น และเสริมแรงเพื่อให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่ครูต้องการและให้ผู้เรียนมั่นใจในการกระทำของตนเองได้

6. ผู้สร้างนวัตกรรม หรือ นักประดิษฐ์ (Innovation builder or inventor) หมายถึง ครูผู้สอนมีความสามารถ และทักษะในการวิเคราะห์ สรุปประเด็นติดตามเชื่อมโยงสู่สิ่งใหม่ ๆ สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความหลากหลายทางความคิดอย่างต่อเนื่อง มีความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา มีการคิดโครงการใหม่ ๆ ในการพัฒนาตนเองโดยสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ไปพร้อมกับนักเรียนในการศึกษาความรู้เรื่องใหม่ ๆ เพื่อพัฒนานวัตกรรม สามารถศึกษาอบรมทางไกลได้หลายรูปแบบ และสามารถหาความรู้จากสื่อออนไลน์ในระบบต่าง ๆ ได้ มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในด้านการสร้างและบูรณาการความรู้ต่าง ๆ ที่มีมาใช้ในการสร้างสรรค์กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน และเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ได้หลากหลาย และชี้ให้นักเรียนเห็นถึงข้อดีข้อเสีย และการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ อย่างเหมาะสมได้

7. นักทฤษฎี (Theorist) หมายถึง ครูผู้สอนมีความสามารถและทักษะในการมีความรอบรู้ในด้านความรู้ทั่วไปการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีความสามารถในการปฏิบัติการสอน สามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนได้ดี สามารถคิดวิเคราะห์อย่างลึกซึ้ง และประเมินข้อมูลสารสนเทศ และแนวคิดจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย มีทักษะการเรียนรู้ในเนื้อหาที่สอน มีมโนทัศน์ในหลักการทฤษฎี โครงสร้างและกรอบความคิด

ของเนื้อหาที่สอน มีความเข้าใจเทคโนโลยีในระดับที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้งานในชีวิตประจำวันได้ มีความรู้ในวิชาชีพครูและวิชาที่จะสอนอย่างกว้างขวางลึกซึ้ง และเป็นระบบ และมีทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

8. นักกิจกรรม (Activist) หมายถึง ครูผู้สอนมีความสามารถและทักษะในการจัดกิจกรรมและเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกในชั้นเรียน เข้าร่วมกิจกรรมที่สถานศึกษากำหนด มีบทบาท หรือมีส่วนร่วมในการสร้างให้เกิดความเท่าเทียมความยุติธรรมในสังคม ศึกษาค้นคว้า และแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น และชุมชน มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรท้องถิ่นระหว่างสถานศึกษา ชุมชน และผู้รับบริการ มีการร่วมมือ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันผ่านสื่อเทคโนโลยีจนพัฒนาเป็นเครือข่ายความร่วมมือ และสามารถจัดกิจกรรมให้เชื่อมโยงระหว่างนักเรียนด้วยกัน นักเรียนกับครู ครูภายในสถานศึกษาเดียวกันหรือต่างสถานศึกษาระหว่างสถานศึกษา และสถานศึกษากับชุมชนได้

9. นักเทคโนโลยี (Technologist) หมายถึง ครูผู้สอนมีความสามารถและทักษะในการ จัดระบบสารสนเทศการเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สามารถถ่ายทอด หรือขยายความรู้ของตนเองสู่นักเรียนผ่านสื่อเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเสาะหา และคัดเลือกเนื้อหาความรู้หรือเนื้อหาที่ทันสมัย เหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนผ่านทางสื่อเทคโนโลยี สามารถใช้เทคโนโลยีอย่างคุ้มค่าและหลากหลาย สามารถใช้เทคโนโลยีสร้างบทเรียนที่เหมาะสมกับเนื้อหา และนักเรียน และสามารถใช้เทคโนโลยีในการประเมินผลได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหาและสภาพนักเรียนได้

10. ผู้สร้างการเปลี่ยนแปลงในองค์การ (Originator of organizational change) หมายถึง ครูผู้สอนมีความสามารถ และทักษะในการให้กำลังใจสมาชิกในชั้นเรียนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่แตกต่าง มีความรับผิดชอบต่อความสำเร็จของกระบวนการเรียนการสอน สามารถสร้างบรรยากาศให้เกิดการเปลี่ยนแปลง มีการส่งเสริมการสร้างความหลากหลายในความคิด และสามารถส่งเสริมให้สมาชิกในชั้นเรียนกล้าคิดกล้าแสดงออกได้

11. นักวิจัย (Researcher) หมายถึง ครูผู้สอนมีความสามารถและทักษะในการวิจัย และพัฒนา มีการจัดทำระเบียบการวัด และประเมินผลในการพัฒนาหลักสูตร มีการวิจัย ศึกษาปัญหาในชั้นเรียน และแก้ปัญหาโดยการทำวิจัยปฏิบัติการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มีการศึกษาปัญหา และจัดทำโครงการวิจัยในชั้นเรียนอย่างง่าย โดยใช้กระบวนการ PAOR ในการแก้ไขปัญหา ฝึกทักษะการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ให้กับตนเองได้ และศึกษาหาวิธีการตรวจสอบความรู้เดิมของผู้เรียนโดยสอนด้วยการปฏิบัติและมีการป้อนกลับได้

12. นักเรียน หรือ นักศึกษา (Student) หมายถึง ครูผู้สอน มีความสามารถและทักษะในการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีและการติดตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่จะเปลี่ยนแปลงห้องเรียนในอนาคต เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง พัฒนาเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ เข้าร่วมโครงการ / สัมมนาระหว่างการปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน ศึกษาดูงานหน่วยงานที่เป็นเลิศทางการศึกษา และหน่วยงานอื่นทั้งในและต่างประเทศ เพื่อพัฒนาตนเองในทักษะอาชีพ และทักษะอื่น ๆ และสามารถทำการวิจัยเพื่อพัฒนาผลการปฏิบัติงาน ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนมาทำเป็นผลงานวิชาการเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการที่สูงขึ้นได้

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2561, หน้า 86) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะครูไทยในยุคศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย

1. สร้าง และบูรณาการความรู้ได้
2. มีความคิดวิเคราะห์ และสร้างสรรค์
3. มีวิสัยทัศน์ และตกผลึกทางความคิดเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียน
4. ครูต้องรู้ และเข้าใจเทคโนโลยีใหม่ มีทักษะใหม่ ๆ พร้อมทั้งชี้แนะข้อดีข้อเสียให้ผู้เรียนได้
5. มีทักษะการสอนเด็กให้เติบโตเต็มศักยภาพและสร้างผลงานใหม่ ๆ
6. ต้องเข้มแข็งในจรรยาบรรณ คุณธรรม จริยธรรม และชักชวนให้คนอื่น ๆ ทำเพื่อสังคม
7. มีบทบาทนำด้านการสอน และวิชาชีพ พัฒนาคุณภาพของโรงเรียนและในวิชาชีพร่วมกับผู้บริหารมากขึ้น

ประสาท เนืองเฉลิม (2563, หน้า 19 – 21) ได้กล่าวถึง ลักษณะสำคัญของครูในศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศของห้องเรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนทุกคนล้วนมีความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างกันการเรียนการสอน จึงไม่ใช่เป็นไปตามความต้องการของครูเท่านั้น หากแต่เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วม สร้างเสริมบรรยากาศที่เป็นประชาธิปไตยเอื้อประโยชน์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ ซึ่งสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน

2. ผู้เรียน คือ ผู้ผลิตความรู้ด้วยตนเอง เมื่อสังคมก้าวผ่านสู่การเรียนรู้ในยุคใหม่โดยใช้ความรู้ที่สั่งสมในยุคที่ผ่านมาเพื่อพัฒนานวัตกรรม และนำไปสู่การสร้างคุณค่าต่อการดำรงชีวิตเทคโนโลยีสารสนเทศกลายเป็นแหล่งเรียนรู้อันมหาศาลที่สามารถเข้าถึงได้แบบไม่จำกัดกาล จำกัดสถานที่ ดังนั้น การติดต่อสื่อสาร และการเชื่อมโยงข้อมูลสะดวก ประหยัด รวดเร็ว ความรู้จึงไม่ควรเป็นการเรียนเพื่อสอบและประเมินผลการเรียน แต่หากเป็นการประเมินการเรียนรู้ที่เป็นไปตามศักยภาพ รู้จักนำข้อมูลสารสนเทศที่หลากหลายมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าต่อการตัดสินใจในการสร้างนวัตกรรมที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิต

3. บูรณาการความรู้ต่าง ๆ ที่มีมาใช้ในการสร้างสรรค์และพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ความรู้มีอย่างมหาศาล แต่การนำความรู้มาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตและการทำงานจำเป็นต้องมีวิธีการนำมาใช้อย่างฉลาดรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งยุคที่เครือข่ายอินเทอร์เน็ต และเทคโนโลยีสารสนเทศได้เปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน ความรู้ต่าง ๆ ล้วนได้รับการพัฒนา และต่อยอดจากผลงานวิจัยที่มาแต่ก่อน และผ่านการยอมรับโดยแวดวงทางวิชาการ การนำความรู้มาบูรณาการจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้แบบข้ามศาสตร์ จนนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมที่สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างหลากหลายรูปแบบ อาทิ การข้ามศาสตร์ระหว่างดนตรีศึกษากับฟิสิกส์ ซึ่งเป็นศาสตร์ของมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์กับวิทยาศาสตร์การเล่นดนตรีต้องมีความรู้เรื่องเสียง ความถี่รูปทรง รูปร่าง การออกแบบเครื่องดนตรี ในขณะที่ทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เกี่ยวพันกับสุนทรียะ วัฒนธรรม การจรรโลงใจ การเชื่อมโยงความเป็นชุมชน หากครูทำความเข้าใจข้ามศาสตร์ก็จะสร้างมูลค่าทางความคิดและเกิดคุณค่าในการสร้างสรรค์นวัตกรรม

4. แบบอย่างทางสังคม มีจรรยาบรรณคุณธรรม จริยธรรม ครูก็เปรียบดังผู้ที่ออกแบบสังคมในโลกปัจจุบัน และอนาคต สามารถชี้นำความคิด และวิธีการ

ดำรงชีวิตของคนในสังคมโดยใช้กระบวนการทางการศึกษาเป็นเครื่องมือนำพาผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ การเป็นแบบอย่างที่ดีโดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ จะเป็นหนทางนำไปสู่การสร้างตัวแบบที่ดี ในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข รวมทั้งการเป็นต้นแบบในจริยวัตรการครองตน ครองคน ครองงาน มีจรรยาบรรณในวิชาชีพครู มีคุณธรรม และจริยธรรม ซึ่งการเป็นต้นแบบที่ดีก็จะสร้างสังคมคุณภาพในการเป็นตัวแบบนั้น

สิทธิพล อาจอินทร์ (2564, หน้า 70) ได้กล่าวว่า ครูในศตวรรษที่ 21 จะต้องมีความรู้ ความที่หลากหลายด้านเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 ครูในศตวรรษที่ 21 ควรมีคุณลักษณะสำคัญ 10 ประการ ดังนี้

1. มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการจัดการเรียนรู้
2. มีความเชี่ยวชาญในรายวิชา หรือเนื้อหาวิชาที่สอน
3. มีความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนำมาใช้ในการออกแบบการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการเลือกใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. มีความสามารถในด้านเทคโนโลยี ใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูลเนื้อหา สร้างบทเรียน สื่อการเรียนรู้ รวมทั้งการบูรมาการเทคโนโลยีกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน
5. มีทักษะการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อขยายองค์ความรู้ของตนเอง
6. เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ เป็นที่ปรึกษาที่ดีแก่ผู้เรียน
7. มีความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นนักประเมินที่ดี มีความบริสุทธิ์ ยุติธรรม
8. มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีมุทิตา ความรัก ความปรารถนาดี และความห่วงใยอย่างจริงใจแก่ผู้เรียน
9. เป็นแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรม จริยธรรม
10. มีชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Communities: PLC) เพื่อเป็นเครือข่ายให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Partnership for 21st Century Skills. (2021, p. 204) ได้กล่าวไว้ว่า ยุคที่ครูจะต้องมีความรู้กว้างไกลในเทคโนโลยี โลกสมัยใหม่เต็มไปด้วย IT ครูจะต้องพัฒนาแบบก้าวกระโดดจึงจะทันโลกยุคใหม่นวัตกรรมจึงเป็นเครื่องมือของครูยุคใหม่ ที่จะต้องพัฒนาตนเองในด้านเทคโนโลยีวิชาการ เพื่อนำนวัตกรรมไปพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น และยังถือได้ว่า ครูเป็นผู้พัฒนาตนเองอยู่เสมอต้องปรับตัวและพัฒนาตนเองให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคม ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (facilitator) และผู้ให้คำแนะนำ (guide / coach)

สรุป ครูในศตวรรษที่ 21 คือ ครูที่ปรับตัวและพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับยุคสมัยที่เทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ครูในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นครูมืออาชีพ มีความรู้เนื้อหาผสานวิธีสอนและเทคโนโลยี มีความสามารถ และทักษะในการพัฒนานักเรียนใหม่ลักษณะเป็นไปตามความต้องการของชุมชนและสังคมเน้นคุณภาพการเรียนรู้สู่วิสัยทัศน์ และมาตรฐานของโรงเรียน เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีการปรับวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้เพื่อเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถแสวงหาความรู้ได้ทุกที่และทุกโอกาส มีความสามารถและทักษะในการวางแผนการเรียนการสอน จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถ และทักษะในการให้คำชี้แนะสะท้อนกลับข้อมูลที่พัฒนาทักษะการเรียนรู้ มีความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา คัดเลือกเนื้อหาความรู้หรือเนื้อหาที่ทันสมัย เหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนผ่านทางสื่อเทคโนโลยี สามารถใช้เทคโนโลยีอย่างคุ้มค่าและหลากหลาย บูรณาการความรู้ต่าง ๆ ที่มีมาใช้ในการสร้างสรรค์และพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ความรู้มีอย่างมหาศาล มีชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีจรรยาบรรณคุณธรรม จริยธรรม ดังตาราง 2

ตาราง 2 สรุปตัวชี้วัดครูในศตวรรษที่ 21

ลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21	ตัวชี้วัดครูในลักษณะของศตวรรษที่ 21
ครูในศตวรรษที่ 21 คือครูที่ปรับตัวและพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับยุคสมัยที่เทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ครูในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นครูมืออาชีพ มีความรู้เนื้อหาผสานวิธีสอนและเทคโนโลยี มีความสามารถ และทักษะในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะเป็นไปตามความต้องการของชุมชนและสังคม เน้นคุณภาพการเรียนรู้สู่วิสัยทัศน์และมาตรฐานของโรงเรียน เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีการปรับวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้เพื่อเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถแสวงหาความรู้ได้ทุกที่และทุกโอกาส มีความสามารถและทักษะในการวางแผนการเรียนการสอนจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถ และทักษะในการให้คำชี้แนะสะท้อนกลับข้อมูลที่พัฒนาทักษะการเรียนรู้ มีความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา คัดเลือกเนื้อหาความรู้หรือเนื้อหาที่ทันสมัยเหมาะสมและเป็น	1. ปรับตัวและพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับยุคสมัยที่เทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว 2. เป็นครูมืออาชีพ มีความรู้เนื้อหาผสานวิธีสอนและเทคโนโลยี มีความสามารถและทักษะในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะเป็นไปตามความต้องการของชุมชนและสังคม 3. เน้นคุณภาพการเรียนรู้สู่วิสัยทัศน์และมาตรฐานของโรงเรียน 4. เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีการปรับวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้เพื่อเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต 5. ความสามารถและทักษะในการวางแผนการเรียนการสอนจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนได้อย่างเหมาะสม 6. มีความสามารถ และทักษะในการให้คำชี้แนะสะท้อนกลับข้อมูลที่พัฒนาทักษะการเรียนรู้ 7. มีความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย 8. สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา คัดเลือกเนื้อหาความรู้หรือเนื้อหา

ตาราง 2 (ต่อ)

ลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21	ตัวชี้วัดครูในลักษณะของศตวรรษที่ 21
ประโยชน์ต่อนักเรียนผ่านทางสื่อเทคโนโลยี สามารถบูรณาการเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างคุ้มค่าและหลากหลาย บูรณาการความรู้ต่าง ๆ ที่มีมาใช้ในการสร้างสรรค์และพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ความรู้มีอย่างมหาศาล มีชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีจิตวิญญาณของความเป็นครู แบบอย่างทางสังคม มีจรรยาบรรณ คุณธรรม จริยธรรม	ที่ทันสมัย เหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนผ่านทางสื่อเทคโนโลยี 9. สามารถบูรณาการเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างคุ้มค่าและหลากหลาย 10. บูรณาการความรู้ต่าง ๆ ที่มีมาใช้ในการสร้างสรรค์และพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ความรู้มีอย่างมหาศาล 11. มีชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 12. มีจิตวิญญาณของความเป็นครู แบบอย่างทางสังคม มีจรรยาบรรณ คุณธรรม จริยธรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

1. ความหมายของการจัดการเรียนรู้

มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายการจัดการเรียนรู้ไว้หลากหลาย ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ (2563, หน้า 8) ระบุความหมายของการจัดการเรียนรู้ หมายถึง วิธีการกระบวนการและตัวบุคคล เป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของผู้สอน

ซูฮัยลา เจะฮะ (2563, หน้า 10) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้สอนโดยดำเนินการตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้จนถึงการประเมินผลการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่ดีจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง และมีทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาตนเองต่อไป

วุฒิไกร อ่อนอ้าย (2563, หน้า 10) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ ว่าเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้และการประยุกต์นำมาใช้ในความรู้ โดยครูนั้นใช้เทคนิคกระบวนการการจัดการเรียนรู้ เพื่อทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในการเรียนรู้ ตรงกับความถนัดความสนใจความสามารถของนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดพัฒนาการทางด้านร่างกายอารมณ์ สังคมและสติปัญญาอย่างเต็มศักยภาพ

หยาดทิพย์ ชีซอง (2564, หน้า 49) ได้ให้ความหมายว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นตามขีดความสามารถที่มีได้บรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนสำคัญที่สุด มีกระบวนการ มีการออกแบบการจัดการเรียนรู้ การเลือกใช้วิธีสอน เทคนิคการสอน สื่อ / แหล่งเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2566, หน้า 9) ระบุความหมายของการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนไว้ว่า หมายถึง สภาพการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนไปสู่เป้าหมายหรือจุดประสงค์การเรียนการสอนที่กำหนดไว้ มีการวางแผนการจัดการเรียนรู้จนถึงการประเมินผล ซึ่งในการจัดการเรียนรู้มีความสัมพันธ์และมีปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม และผู้สอนกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งความสัมพันธ์และการมีปฏิสัมพันธ์ก่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่ที่ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ใหม่นั้นไปใช้ได้

Hough & Duncan (1970, p. 144 อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, 2563, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการวางแผน ออกแบบ ดำเนินการและประเมินผลการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะตามเป้าหมายทางการศึกษา กิจกรรมของบุคคลซึ่งมีหลักและเหตุผล เป็นกิจกรรมที่บุคคลได้ใช้ความรู้ของตนเองอย่างสร้างสรรค์เพื่อสนับสนุนให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้และความผาสุก

สามารถได้สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยมีครูเป็นผู้ดำเนินการ เริ่มจากการ

กำหนดเนื้อหา เป้าหมายและสร้างเทคนิคที่ทำให้กระบวนการเรียนรู้บรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ กระบวนการวางแผน ออกแบบดำเนินการ และประเมินผลการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะตามเป้าหมายทางการศึกษา การจัดการเรียนรู้ที่ดีจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง และมีทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาตนเองต่อไป

2. ความหมายของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายการจัดการเรียนรู้ไว้หลากหลาย ดังนี้

สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์ (2560, หน้า 2843) ได้ให้ความหมายการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวข้ามสาระวิชาไปสู่การเรียนรู้ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21

ฐิตินันท์ ดาวศรี และคณะ (2562, หน้า 64) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หมายถึง การปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ที่สำคัญ และจำเป็นต่อตัวนักเรียนอย่างแท้จริง โดยมุ่งหวังให้นักเรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และต้องก้าวข้ามสาระวิชาไปสู่การเรียนรู้เพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 โดยที่มีการกำหนดหน้าที่ของครูผู้สอนไว้ว่า ไม่จำเป็นต้องทำหน้าที่ในการสอนหนังสือและเน้นเนื้อหาสาระ แต่ครูต้องสอนในเรื่องของการใช้ทักษะต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 โดยการสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียนและคอยให้ความร่วมมือและสนับสนุน ได้มีการมุ่งเน้นไปที่ทักษะที่สำคัญ เช่น พื้นฐานการเรียนรู้สาระวิชาหลักความรู้เชิงบูรณาการสำหรับศตวรรษที่ 21 ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและงานอาชีพทักษะด้านการสื่อสาร สื่อและเทคโนโลยี

ปณิธิ เจริญรักษ์ (2563, หน้า 73) ได้ให้ความหมายการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หมายถึง เป็นทักษะของครูในศตวรรษที่ 21 ในการจัดการเรียนการสอนในวิชาที่จำเป็นต้องจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 จะต้องเพิ่มเติมจากเดิม เพิ่มเนื้อหาการสอนเกี่ยวกับสาขาใหม่ ๆ ที่สำคัญต่อความสำเร็จในที่ทำงานและชุมชน

ปุญญิสา เปงยาวงษ์ (2565, หน้า 15) ได้ให้ความหมายการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หมายถึง เป็นการกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้โดยร่วมกันสร้างรูปแบบและแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นที่องค์ความรู้ ทักษะความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดกับตัวผู้เรียน เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

Rotherham, A., & Willingham, D. (2009, p. 16) ได้ให้ความหมายการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า การปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ที่สำคัญ และจำเป็นต่อตัวนักเรียนอย่างแท้จริง โดยมุ่งหวังให้นักเรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และต้องก้าวข้ามสาระวิชาไปสู่การเรียนรู้เพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 โดยที่มีการกำหนดหน้าที่ของครูผู้สอนไว้ว่า ไม่จำเป็นต้องทำหน้าที่ในการสอนหนังสือและเน้นเนื้อหาสาระ แต่ครูต้องสอนในเรื่องของการใช้ทักษะต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 โดยการสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียนและคอยให้ความร่วมมือและสนับสนุน ได้มีการมุ่งเน้นไปที่ทักษะที่สำคัญ เช่น พื้นฐานการเรียนรู้สาระวิชาหลักความรู้เชิงบูรณาการสำหรับศตวรรษที่ 21 ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมทักษะชีวิตและงานอาชีพทักษะด้านการสื่อสาร สื่อและเทคโนโลยี

จากความหมายของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักวิจัยข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หมายถึง การมุ่งเน้นไปที่การจัดการเรียนรู้แบบพัฒนาทักษะของผู้เรียนต่อยุคสมัยแห่งการปรับตัวที่รวดเร็ว โดยที่ผู้สอนมีบทบาทในการกระตุ้นความสนใจและคอยสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ผ่านทักษะการอ่าน การเขียน การคิดและคำนวณ เพื่อเป็นทักษะพื้นฐานในการประกอบสร้างความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจะเป็นเครื่องมือในการสืบค้นรวบรวมข้อมูลที่ได้ศึกษามา และนำข้อมูลนั้น ๆ ประกอบสร้าง สังเคราะห์ เข้าถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ได้อย่างง่าย ให้นักเรียนเรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำ แล้วการเรียนรู้ก็จะเกิดจากภายในใจและสมองของตนเอง

3. ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ประภาดา คนคล่อง (2560, หน้า 21) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่าการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างและเตรียมเยาวชนของชาติ เพื่อเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งการจัดการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21

ต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติจากกระบวนทัศน์แบบดั้งเดิมไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ มีความยืดหยุ่น สร้างสรรค์ ท้าทาย และซับซ้อน เป็นการศึกษาที่จะทำให้โลกเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อนำไปสู่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 เช่น การคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ และการสร้างนวัตกรรม การสื่อสาร และการทำงานร่วมกับผู้อื่น เนื่องจากการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพเหมาะสมและมีคุณสมบัติสอดคล้องกับความต้องการในการใช้กำลังคนของประเทศ การศึกษาจึงเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญต่อการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ ดังนั้น การจัดการศึกษาจึงควรมีความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพบริบทรอบด้านที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อนำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดใหม่ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการเจริญเติบโตของประเทศ จะต้องทำควบคู่ไปพร้อมกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน ทุกคนควรมีส่วนร่วมในการสร้างเงื่อนไขทางสังคมที่ลดความขัดแย้ง เพื่อให้เกิดสันติสุขและความมั่นคงในสังคม

ชัยวัฒน์ แก้วพันงาม (2561, หน้า 241 – 266) ได้กล่าวว่า สถานการณ์ของโลกในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรและพลเมืองโลกหลายด้าน อาทิ ความผันผวนทางเศรษฐกิจ การเข้าสู่สังคมสูงวัย การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่รวดเร็ว การปรวนแปรของสภาพภูมิอากาศ ความเสื่อมโทรมของทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภัยพิบัติทางธรรมชาติของโลกมีแนวโน้มเกิดความรุนแรงมากขึ้นและผลกระทบอื่น ๆ อีกมากมายทำให้องค์การทั้งภาครัฐและเอกชนต้องมีการปรับเปลี่ยนให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ ผู้บริหารในฐานะผู้นำองค์การต้องปฏิรูปตนเอง และเปลี่ยนแปลงองค์การเพื่อนำพาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญที่จะต้องบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและความสมดุลเพื่อให้บริหารจัดการศึกษาบรรลุผลสำเร็จ สังคมยุคความรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน พลังขับของเทคโนโลยียุคดิจิทัล ส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาตามไปด้วยอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ สถานศึกษาจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้

เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อเด็กในศตวรรษที่ 21

ปรีชา นาราศี (2564, หน้า 25) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประชากรในประเทศ เพื่อเตรียมไปสู่สังคมโลกมีวิวัฒนาการต้านต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว การติดต่อสื่อสารที่ประชากรโลกที่เชื่อมโยงกัน การรับเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารมากมาย มีการรับวัฒนธรรมที่หลากหลาย โลกการทำงานเปลี่ยนไปการติดต่อสื่อสารข้ามสายงาน การทำงานเป็นทีมบูรณาการกันมากขึ้น โดยใช้ที่ทักษะหลากหลาย จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เพื่อให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตในโลกยุคปัจจุบัน ดังนี้

1. ทักษะพื้นฐาน อ่านออก เขียนได้ การคิดคำนวณ การใช้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์

2. ทักษะการคิด ใช้เหตุผลและความคิดในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ประเมินค่า คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหา

3. ทักษะการทำงาน ประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในการทำงาน การทำงานเป็นทีม แสดงภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ

4. ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เข้าใจการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างเท่าทัน บริหารจัดการเทคโนโลยี คำนึงถึงจริยธรรมและเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

5. ทักษะการใช้ชีวิต แสวงหาความรู้ นำตนเองในการเรียนรู้ได้เป็นผู้ผลิตมุ่งความเป็นเลิศ สามารถดำรงชีวิตด้วยความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น คำนึงถึงสังคมมีคุณธรรม มีความเป็นไทย เข้าใจความหลายหลายทางวัฒนธรรม

UNESCO (2011, p. 13) ได้เสนอว่าปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของโลกก้าวผ่านจากศตวรรษที่ 20 เข้าสู่ศตวรรษที่ 21 กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ส่งผลกระทบทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการเมืองของทุกประเทศ โดยเฉพาะความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการสื่อสารที่ทำให้โลกทั้งโลกเชื่อมโยงและสื่อสารถึงกันได้อย่างรวดเร็ว เป็นโลกไร้พรมแดน การศึกษาเป็นเสาหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืน สังคมในวันพรุ่งนี้ถูกกำหนดโดยทักษะและความรู้ที่ต้องการในปัจจุบัน

สรุป สังคมยุคความรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาตามไปด้วยอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ การจัดการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติจากกระบวนทัศน์แบบดั้งเดิมไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ มีความยืดหยุ่น สร้างสรรค์ ท้าทาย และซับซ้อน เป็นการศึกษาที่จะทำให้โลกเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตในโลกยุคปัจจุบัน เช่น การคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ และการสร้างนวัตกรรม การสื่อสาร และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการใช้ชีวิต แสวงหาความรู้ ทักษะการทำงาน ประยุกต์ใช้ความรู้ สถานศึกษาจึงต้องมีความตื่นตัว และเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21

4 . แนวคิดของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

วิจารณ์ พานิช (2556, หน้า 16 – 21) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทักษะเพื่อการดำรงชีวิตผ่านสาระวิชาสำคัญ เนื่องจากสาระวิชาสำคัญนั้นไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อมีชีวิตในยุคศตวรรษที่ 21 ปัจจุบันนั้นการเรียนรู้สาระวิชาควรจะเป็นจากการค้นคว้าของนักเรียนเป็นหลัก โดยมีครูเป็นผู้แนะนำ วิชาแกนหลักเหล่านี้จะนำมาสู่การกำหนดเป็นกรอบแนวคิดยุทธศาสตร์สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาในเชิงสหวิทยาการ และวิชาแกนหลักจะต้องสอดแทรกทักษะในศตวรรษที่ 21 เข้าไปในทุกวิชาแกนหลัก กรอบความคิดหลักสำหรับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นกรอบแนวคิดเชิงมโนทัศน์สำหรับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นที่ยอมรับในการสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Model of 21st Century Outcomes and Support Systems) เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางเนื่องด้วยเป็นกรอบแนวคิดที่เน้นผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียน (Student Outcomes) ทั้งในด้านความรู้สาระวิชาหลัก (Core Subjects) และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่จะช่วยผู้เรียนได้เตรียมความพร้อมในหลากหลายด้าน รวมทั้งระบบสนับสนุนการเรียนรู้ ได้แก่ มาตรฐานและการประเมิน หลักสูตรและการเรียนการสอน การพัฒนาครู สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนในศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวข้าม “สาระวิชา” ไปสู่การเรียนรู้ “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21” (21st Century Skills) ครูจะเป็นผู้สอนไม่ได้ แต่ต้องให้นักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูจะออกแบบการเรียนรู้ ฝึกฝนให้ตนเองเป็นโค้ชและอำนวย

ความสะดวกในการเรียนรู้ แบบ PBL (Problem – Based Learning) ของนักเรียน สิ่งที่เป็นตัวช่วยของครูในการจัดการเรียนรู้ คือ ชุมชนการเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์ (Professional Learning Communities: PLC) เกิดจากการรวมตัวกันของครู เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำหน้าที่ของครูแต่ละคนนั่นเอง เพื่อให้เห็นถึงฐานความคิดและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรในศตวรรษที่ 21 ที่ชัดเจน

สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ป.ป ม, หน้า 11) ได้อธิบายถึงการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

1. พื้นฐานการเรียนรู้สาระวิชาหลัก ให้ความสำคัญกับทักษะการอ่าน ทักษะการเขียน และทักษะ การคำนวณ ถือเป็นทักษะพื้นฐานที่มีความจำเป็นที่จะทำให้รู้และเข้าใจเนื้อหาสาระของ 8 กลุ่มสาระ การเรียนรู้ที่แสดงความเป็นสาระวิชาหลักของทักษะ ได้แก่ ภาษาแม่และภาษาโลก ศิลปะ คณิตศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และความเป็นพลเมืองดีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำสาระเนื้อหาได้ครอบคลุมทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้แล้ว

2. ความรู้เชิงบูรณาการสำหรับศตวรรษที่ 21 ให้ความสำคัญกับการสอดแทรกความรู้ความเข้าใจ เข้าไปในเนื้อหาทั้ง 8 กลุ่มสาระ ประกอบไปด้วย ความรู้เกี่ยวกับโลก ความรู้ด้านการเงิน เศรษฐกิจ ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ ความรู้ด้านพลเมืองที่ดีความรู้ด้านสุขภาพ และความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม

3. ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม เนื่องด้วยโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ดังนั้น การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมุ่งเน้นไปที่การปรับตัวที่รวดเร็ว มีการใช้นวัตกรรมเข้ามามีส่วนร่วม มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสื่อสารและการร่วมมือ และความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างนวัตกรรม

4. ทักษะชีวิตและงานอาชีพ เป็นการส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ที่จะปรับตัวได้อย่างดีต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลง โดยมุ่งเน้นที่ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์และกำกับดูแลตนเองได้ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม การเป็นผู้สร้างผลงานหรือผลิตและความรับผิดชอบเชื่อถือได้ และภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ

5. ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี มุ่งเน้นที่การรับรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแล้วตอบสนองรับสิ่งที่รับรู้เป็นกระบวนทัศน์ใหม่ในทันที โดยมีทักษะย่อย คือ การรู้เท่าทันสารสนเทศ การรู้เท่าทันสื่อ และการรู้ทันเทคโนโลยี

6. คุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 มีการเน้นไปที่ทักษะพื้นฐานในการอ่าน เขียน และคิดคำนวณ เพื่อเป็นพื้นฐานในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นเครื่องมือในการสืบค้น รวบรวมข้อมูล โดยมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ไม่โดนชักนำได้ง่าย และเกิดแรงบันดาลใจในการต้องการที่จะพัฒนา สื่อผลิตภัณฑ์หรือนวัตกรรมต่าง ๆ ในอนาคตสืบไป

ฐิตินันท์ ดาวศร และคณะ (2562, หน้า 73) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นสร้างทักษะใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมของยุค โดยให้ความสำคัญกับทักษะด้านสารสนเทศและการสื่อสาร รวมไปถึงทักษะในการดำรงชีวิต โดยที่ผู้เรียนและผู้สอนนั้น ต่างต้องพัฒนาทักษะและกระบวนการของตัวเองที่แตกต่างกัน การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนจึงจำเป็นต้องมีรูปแบบใหม่ ๆ ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง อีกทั้งยังพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต เช่น การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน การเรียนรู้แบบจริง และการเรียนรู้แบบการสอนให้น้อยเรียนรู้ให้มาก ทั้งหมดนี้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องการพัฒนาพลเมืองให้เป็นผู้ที่มีทักษะ สามารถดำรงชีวิตและประกอบอาชีพในสังคมได้

สิทธิพล อาจอินทร์ (2564, หน้า 71 – 73) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่าจากความท้าทายด้านการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในการเตรียมนักเรียนให้พร้อมกับชีวิตในศตวรรษที่ 21 เป็นเรื่องสำคัญของกระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ครูจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 ที่เปลี่ยนไปจากศตวรรษที่ 20 และ 19 ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กในศตวรรษที่ 21 มีความรู้ความสามารถ และทักษะจำเป็น ซึ่งเป็นผลจากการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ซึ่งแนวคิดการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กล่าวคือ แนวการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ โดยการใช้กระบวนการทางปัญญา (กระบวนการคิด) กระบวนการทางสังคม (กระบวนการกลุ่ม) และให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมในการเรียน สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ต้องจัดให้สอดคล้องกับความสนใจความสามารถ และความถนัด เน้นการบูรณาการความรู้

ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลาย รวมทั้งเน้นการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลายวิธีสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น การให้การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ต้องเปลี่ยนแปลงทัศนะจากกระบวนทัศน์แบบดั้งเดิมไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ ที่ให้โลกของนักเรียนและโลกความเป็นจริงเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ที่ไปไกลกว่าการได้รับความรู้แบบง่าย ๆ ไปสู่การเน้นพัฒนาทักษะและทัศนคติ ทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหาทักษะองค์การ ทัศนคติเชิงบวก ความเคารพตนเอง นวัตกรรม ความสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสาร ทักษะและค่านิยมทางเทคโนโลยี ความเชื่อมันตนเอง ความยืดหยุ่น การจูงใจตนเอง และความตระหนักในสภาพแวดล้อม และเหนืออื่นใด คือ ความสามารถใช้ความรู้อย่างสร้างสรรค์ การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวข้าม “สาระวิชา” ไปสู่การเรียนรู้ “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21” ซึ่งครูจะเป็นผู้สอนไม่ได้แต่ต้องให้นักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูจะออกแบบการเรียนรู้ ฝึกฝนให้ตนเองเป็นโค้ช (Coach) และอำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

Kare, Letrud. (2012, p. 113) กล่าวว่า การศึกษามุ่งเน้นไปที่การจัดการเรียนรู้แบบพัฒนาทักษะของผู้เรียนต่อยุคสมัยแห่งการปรับตัวที่รวดเร็ว โดยที่ผู้สอนมีบทบาทในการกระตุ้นความสนใจและคอยสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ผ่านทักษะการอ่าน การเขียน การคิดและคำนวณ เพื่อเป็นทักษะพื้นฐานในการประกอบสร้างความรู้ ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจะเป็นเครื่องมือในการสืบค้น รวบรวมข้อมูลที่ได้ศึกษามา และนำข้อมูลนั้น ๆ ประกอบสร้าง สังเคราะห์ โดยผ่านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ไม่โดนชักนำได้ง่าย และเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน องค์ความรู้ ผลิตภัณฑ์ และนวัตกรรมสืบไป

จากแนวคิดของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทักษะเพื่อการดำรงชีวิตผ่านสาระวิชาสำคัญที่เน้นสร้างทักษะใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมของยุคการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวข้าม “สาระวิชา” ไปสู่การเรียนรู้ “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21” (21st Century Skills) โดยผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต้องจัดให้สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถและความถนัด เน้นการบูรณาการความรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ใช้หลากหลายวิธีการสอน เนื่องด้วยโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ดังนั้น

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมุ่งเน้นไปที่การปรับตัวได้อย่างดีต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงมีการใช้นวัตกรรมเข้ามามีส่วนร่วม มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสื่อสารและการร่วมมือ และความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างนวัตกรรม

จากความหมาย ความสำคัญและแนวคิดการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หมายถึง จัดการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติจากกระบวนทัศน์แบบดั้งเดิมไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ มีความยืดหยุ่น สร้างสรรค์ ท้าทาย และซับซ้อน เป็นการศึกษาที่จะทำให้โลกเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตในโลกยุคปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทักษะเพื่อการดำรงชีวิตผ่านสาระวิชาสำคัญที่เน้นสร้างทักษะใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมของยุคการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวข้าม “สาระวิชา” ไปสู่การเรียนรู้ “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21” (21st Century Skills) โดยที่ผู้สอนมีบทบาทในการกระตุ้นความสนใจและคอยสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ เป็นผู้อำนวยความสะดวก การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต้องจัดให้สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถและความถนัด เน้นการบูรณาการความรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ใช้หลากหลายวิธีการสอน สถานศึกษาจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำครู

1. ความหมายของภาวะผู้นำครู

มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายภาวะผู้นำครูไว้หลากหลาย ดังนี้

สำนักงานพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563, หนา 3) ไดให้คำนิยาม ภาวะผู้นำครู (Teacher Leadership) หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมของครูที่แสดงถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธสวนบุคคลและการแลกเปลี่ยนเรียนรูซึ่งกันและกันทั้งภายในและภายนอกหองเรียน โดยปราศจากการใชอิทธิพลของผู้บริหารสถานศึกษา ก่อให้เกิดพลังแหงการเรียนรู เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรูใหมีคุณภาพ

วิเชียร วิทยอุดม (2563, หน้า 45) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำครูไว้ว่า ภาวะผู้นำครู หมายถึง คุณลักษณะความสามารถที่ครูไดแสดงออกซึ่งการสร้างความ

สัมพันธซึ่งกันและกันในองคการ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรูโดยปราศจากการชี้นำจูงใจจาก ผู้บริหารสถานศึกษา มีการพัฒนาตนเอง การแลกเปลี่ยนเรียนรูระหว่างเพื่อนครู และการร่วมกันเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาองคการใหเกิดประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่วางเอาไว้ ความสามารถของครูในการสร้างแรงบันดาลใจและชี้นำเพื่อนร่วมงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ครูที่มีภาวะผู้นำสูงจะสามารถสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และกระตุ้นให้นักเรียนพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ

ศิริพร อาจปักษา (2561, หน้า 140) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำครูไว้ว่า ภาวะผู้นำครู หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมของครูที่แสดงออกมา เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนการจัด กิจกรรมพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลก่อให้เกิดพลังแห่งการเรียนรู้อย่างยั่งยืน ความสามารถของครูในการนำพา ชี้แนะ และสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียน เพื่อนร่วมงาน และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ครูที่มีภาวะผู้นำจะสามารถบริหารจัดการชั้นเรียนได้ดี เป็นแบบอย่างที่ดี มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนานักเรียน และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

ไชยา ภาวะบุตร (2565, หนา 285) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำครูไว้ว่า ภาวะผู้นำครู หมายถึง ความสามารถของครูในการชี้นำ ส่งเสริม และสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียน เพื่อนครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้และบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ความสามารถของผู้นำในการใชศิลปะ อิทธิพล อำนาจหนาที่และพลังอำนาจที่มีอยู่ เพื่อใหบุคคลหรือกลุมบุคคลดำเนินงานในหน้าที่ รับผิดชอบใหบรรลุวัตถุประสงคและเป้าหมายที่ตั้งไว้

อาภารัตน์ ราชพัฒน์ (2565, หน้า 20) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำครูไว้ว่า ภาวะผู้นำครู หมายถึง การแสดงออกของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่วัดได้จากพฤติกรรม ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านมีการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู องค์ประกอบด้านการเป็นแบบอย่างทางการสอน องค์ประกอบด้านมีส่วนในการพัฒนา และองค์ประกอบด้านการมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

วิเศษ ชิณวงศ์ (2566, หน้า 89) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำครูไว้ว่า ภาวะผู้นำครู หมายถึง การแสดงออกของครูในการร่วมกันทำงานอย่างร่วมมือรวมพลังนำไปสู่การเรียนรู้ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ตลอดจนการ

มีความสัมพันธ์ และความเกี่ยวข้องต่าง ๆ ระหว่างครูแต่ละบุคคลภายในสถานศึกษา รวมไปถึงความสามารถของครูในการนำทั้งการนำในห้องเรียน การนำนอกห้องเรียน และการนำครูคนอื่น ๆ โดยปราศจากการใช้อิทธิพลในการกระตุ้น ชักจูงเพื่อนครูให้เกิดการเปลี่ยนแปลง มีความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจและกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา เข้าร่วมในการเรียนรู้รวมกัน และให้ความร่วมมือรวมพลังในการปฏิบัติเพื่อพัฒนาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายรวมกัน

Silins, H. and Mulford, B. (2002, p. 2) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำครูไว้ว่า ภาวะผู้นำครู หมายถึง เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสูง และการเรียนการสอนในโรงเรียนอันดับแรก แต่หลักการที่สำคัญจะมุ่งเน้นปรับปรุงการเรียนรู้และเป็นรูปแบบของการเป็นผู้นำที่เน้นหลักความร่วมมือระดับมืออาชีพการพัฒนาและการเจริญเติบโต ภาวะผู้นำครูไม่ได้มีบทบาทอย่างเป็นทางการ ความรับผิดชอบหรือภาระงานประจำ แต่จะรวมถึงรูปแบบของหน่วยงานครูที่ได้รับการเสริมอำนาจที่จะนำไปสู่การพัฒนางาน ที่ส่งผลกระทบโดยตรงกับคุณภาพของการเรียนการสอน ผู้นำครูนั้นมีทั้งในและนอกห้องเรียน และนำไปสู่ชุมชนของครูและอิทธิพลอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการปรับปรุงการศึกษา

York – Barr and Duke (2004, p. 260) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำครูไว้ว่า ภาวะผู้นำครู หมายถึง ภาวะผู้นำครูในแง่ผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ ครูที่มีความเชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนใช้บทบาทของผู้นำเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ท่ามกลางครูและครูผู้นำเพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยมุ่งเน้นที่ความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียน ภาวะผู้นำครูในแง่ของการใช้พฤติกรรมผู้นำ คือ การที่ครูผู้นำใช้พฤติกรรมครูผู้นำทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ 4 ลักษณะ ได้แก่ ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ภาวะผู้นำแบบมุ่งคุณภาพขององค์การ ภาวะผู้นำตามภารกิจที่ปฏิบัติ ภาวะผู้นำแบบใช้บทบาทคู่ขนาน

Harris & Muljs (2009, p. 68) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำครูไว้ว่า ภาวะผู้นำครู หมายถึง ความสามารถของครูในการนำพา ชี้แนะ และสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียน เพื่อนร่วมงาน และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้และยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุดครูที่มีภาวะผู้นำจะสามารถบริหารจัดการชั้นเรียนได้ดี เป็นแบบอย่างที่ดี มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนานักเรียน และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน การเข้าไป

เกี่ยวข้องกับการแสดง ความเป็นมืออาชีพแนวใหม่ ซึ่งครูจะมีความเป็นอิสระ และการชี้นำตนเองมากขึ้น

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำครู หมายถึง ลักษณะและพฤติกรรมที่ครูได้แสดงออกตามบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และร่วมกันทำงานอย่างร่วมมือรวมพลังนำไปสู่การเรียนรู้ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน โดยใช้บทบาทของผู้นำและบทบาทของครูเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ในชั้นเรียน โดยมุ่งความสำเร็จของผู้เรียน ความสามารถของครูในการชี้นำ ส่งเสริม และสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียน เพื่อนครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้และบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความสำคัญของภาวะผู้นำครู

มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความสำคัญของภาวะผู้นำครูไว้หลากหลาย ดังนี้

วิชญา ผิวคำ (2561, หน้า 17) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของภาวะผู้นำครูไว้ว่า ครูที่มีบทบาทและทำหน้าที่ในโรงเรียนและแสดงบทบาทของครูผู้สอนที่เป็นผู้ซึ่งไม่มีอำนาจโดยตรงในการเปลี่ยนแปลงการศึกษาทั้งระบบในโรงเรียนและไม่มีวัตถุหรือสิ่งของใด ๆ เป็นผลรางวัลตอบแทน แต่เป็นเพียงอุดมการณ์ที่คอยประสานความคิดของผู้บริหารและครูผู้สอนให้ขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายในทิศทางเดียวกัน โดยจะมุ่งเน้นไปที่การร่วมกันทำงานของครูอย่างร่วมมือด้วยการเรียนรู้ร่วมกัน มีความเกี่ยวข้องและความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ร่วมสร้างความรู้ และร่วมกันจัดการเรียนการสอนที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง และก้าวพ้นจากกรอบการศึกษาเดิมในอดีต ดังนั้น การที่ครูจะกลายเป็นครูผู้นำ (Teacher as Leader) ได้นั้นครูจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงความคิดและคุณลักษณะอย่างหนึ่งที่มีอยู่ภายในตนเองให้แสดงออกถึงความคิดหรือลักษณะของบทบาทครูผู้นำให้เกิดขึ้นเรียกว่า “ภาวะผู้นำครู” (Teacher Leadership)

ชาญชัย อาจิณสมาจาร (2563, หน้า 84) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของภาวะผู้นำครูไว้ว่า ภาวะผู้นำของครูเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา เพราะครูไม่ได้เป็นเพียงผู้ถ่ายทอดความรู้ แต่ยังเป็นผู้ชี้นำ สร้างแรงบันดาลใจ และมีบทบาทในการพัฒนาผู้เรียนและระบบการศึกษาโดยรวม ดังนี้

1. ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ครูที่มีภาวะผู้นำสามารถสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และพัฒนาทักษะของนักเรียนช่วยให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนและเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. พัฒนาคุณภาพการสอน ครูที่มีภาวะผู้นำมักพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เช่น ใช้เทคนิคการสอนใหม่ ๆ และปรับตัวให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนสามารถจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมและส่งเสริมการคิดวิเคราะห์

3. เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน ครูที่มีภาวะผู้นำมักมีคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบ ซึ่งช่วยเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนช่วยปลูกฝังคุณลักษณะที่ดีให้กับผู้เรียน เช่น ความมีวินัย ความรับผิดชอบ และการทำงานเป็นทีม

4. พัฒนาระบบการศึกษาและโรงเรียน ครูที่มีภาวะผู้นำมีบทบาทในการผลักดันและพัฒนาโรงเรียนให้ก้าวหน้า เช่น การมีส่วนร่วมในการวางแผนและปรับปรุงหลักสูตรสามารถทำงานร่วมกับเพื่อนครูและผู้บริหารเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษา

5. สร้างความร่วมมือกับชุมชนและองค์กรอื่น ๆ ครูที่มีภาวะผู้นำสามารถทำงานร่วมกับผู้ปกครองและชุมชนในการสนับสนุนการศึกษาของนักเรียนส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับองค์กรภายนอกเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

อาภรณ ใจเที่ยง (2564 หน้า 120) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำครูไว้ว่า ภาวะผู้นำของครูมีผลต่อทั้งตัวนักเรียน ระบบการศึกษา และสังคมโดยรวม เพราะครูเป็นบุคคลสำคัญในการสร้างอนาคตของเยาวชนและขับเคลื่อนการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด การพัฒนาครูให้เป็นครูผู้นำ และใช้ภาวะผู้นำเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียน ก่อให้เกิดประโยชน์ที่สำคัญ 4 ประการ

1. การเปิดโอกาสให้ครูผู้นำได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา ฝ่ายบริหารไม่สามารถบริหารและจัดการการศึกษาโดยลำพัง ต้องได้รับความร่วมมือและร่วมรับผิดชอบในภารกิจต่าง ๆ จากทุกฝ่าย โดยครูผู้นำเป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้เกิดทีมผู้สอนที่มีความผูกพัน และเต็มใจในการปฏิบัติการสอนแบบมืออาชีพ และเป็นเครือข่ายในการช่วยเหลือและส่งเสริมครูคนอื่น ครูผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญต่อการนำวิสัยทัศน์และนโยบายของโรงเรียนไปสู่การปฏิบัติ

2. การเพิ่มศักยภาพเกี่ยวกับการสอนและการเรียนรู้ รูปแบบการพัฒนาครูที่เน้นให้ครูผู้นำซึ่งเชี่ยวชาญด้านการสอนให้คำชี้นำและให้คำปรึกษาครูคนอื่น

ตลอดจนร่วมคิดร่วมปฏิบัติภารกิจ แบบกัลยาณมิตรระหว่างครูผู้นำและครู ช่วยสลายบรรยากาศและวิธีการทำงานแบบต่างคนต่างอยู่ของครู และช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการทำงานร่วมกัน เพื่อไปสู่ความเชี่ยวชาญและความเป็นเลิศด้านการสอน

3. การประกาศเกียรติคุณ การสร้างโอกาสของความก้าวหน้าในวิชาชีพและรางวัลสำหรับครูที่มีภาวะผู้นำ ครูผู้นำเป็นศูนย์กลางในการสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาความเชี่ยวชาญทางการสอนให้ครูคนอื่น จึงทำให้ความรู้และประสบการณ์ของครูผู้นำลึกซึ้ง และนำไปปฏิบัติได้จริงจนเป็นที่ประจักษ์ จึงเป็นไปได้ที่ครูผู้นำจะมีโอกาสได้รับการยกย่องและเชิดชูเกียรติ และเป็นสิ่งกระตุ้นให้ครูคนอื่นเกิดแรงจูงใจในการพัฒนาภาวะผู้นำของตน ทำให้วงการวิชาชีพครู มีครูที่มีความสามารถ มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนเพิ่มขึ้นครูเหล่านี้จะเป็นกำลังสำคัญสำหรับการพัฒนาวิชาชีพครูต่อไป

4. การเป็นตัวแบบสำหรับครูผู้นำแบบประชาธิปไตยให้กับผู้เรียน ถ้าโรงเรียนใช้ภาวะผู้นำของครูเป็นศูนย์กลางการบริหารจัดการการศึกษา ย่อมทำให้ผู้เรียนได้เห็นเป็นตัวแบบของสังคมประชาธิปไตยในโรงเรียนที่เน้นการมีส่วนร่วมและการสื่อสารแบบเปิด เพื่อการปฏิบัติภารกิจไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

ไชยา ภาวะบุตร (2565, หน้า 304) ได้กล่าวความสำคัญของภาวะผู้นำครูไว้ว่า ภาวะผู้นำครูเป็นตัวชี้วัดหนึ่งในสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอน ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้กำหนดให้ครูผู้สอนทุกคนต้องมีภาวะผู้นำครู ซึ่งสมรรถนะประจำสายงานนี้เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้างานของครูผู้สอนโดยตรงในการจัดการบริหารชั้นเรียนของตนเอง ครูต้องใช้ภาวะผู้นำในการบริหารนักเรียนที่ตนเองสอนหรือรับผิดชอบอยู่เป็นไปตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาที่การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) ซึ่งล้วนแต่เป็นการส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมและมีภาวะผู้นำในการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียนมากขึ้น

York – Barr and Duke (2004, p. 260) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำครูผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ ครูที่มีความเชี่ยวชาญ ในการจัดการเรียนการสอน ใช้บทบาทของผู้นำเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ท่ามกลางครูที่มีและครูผู้นำ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงพัฒนาการเรียนรู้ในชั้นเรียน โดยมุ่งเน้นความสำเร็จในการเรียนรู้ ภาวะผู้นำของครูในด้านพฤติกรรมผู้นำ คือ การที่ครูผู้นำทั้งแบบทางการและไม่ทางการ 4 ลักษณะ ได้แก่ ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ภาวะผู้นำแบบมุ่งคุณภาพขององค์กร ภาวะผู้นำตามภารกิจที่ปฏิบัติ และภาวะผู้นำแบบใช้บทบาทคู่ขนาน และเห็นว่าการพัฒนาครูให้เป็นครู

ผู้นำและใช้ภาวะผู้นำเพื่อการปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนรู้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่สถานศึกษา

สรุปได้ว่า ความสำคัญของภาวะผู้นำครูมีความสำคัญจำเป็นอย่างยิ่งในการปฏิบัติงาน ครูทุกคนต้องพัฒนาตนเองให้มีความเป็นผู้นำและมีภาวะผู้นำทั้งในการปฏิบัติงานในหน้าที่และที่สำคัญต้องพัฒนาตนเอง ให้พร้อมเท่าทันการเปลี่ยนแปลงเชี่ยวชาญด้านการสอนให้คำชี้นำและให้คำปรึกษาครูคนอื่น เป็นตัวแบบของสังคมประชาธิปไตยในโรงเรียนที่เน้นการมีส่วนร่วมและการสื่อสารแบบเปิด เพื่อการปฏิบัติภารกิจไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ครูผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญต่อการนำวิสัยทัศน์และนโยบายของโรงเรียนไปสู่การปฏิบัติ

3. แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำครู

มีหน่วยงานและนำวิจัยหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 24) ได้กำหนดการประเมินสมรรถนะครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งภาวะผู้นำครูได้จัดอยู่ในกลุ่มสมรรถนะประจำสายงาน แสดงให้เห็นว่าครูจะต้องมีภาวะผู้นำ มีคุณลักษณะและพฤติกรรมของครูที่แสดงถึงความเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสมกับความเป็นครูมีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งภายในและภายนอก ห้องเรียน ริเริ่มการปฏิบัติที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนานวัตกรรม ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้ระบบกำหนดเป้าหมาย และปฏิบัติให้บรรจุผลสำเร็จ ปรับเปลี่ยน บทบาทและการปฏิบัติงานของตนเองให้เอื้อต่อการพัฒนานักเรียน การประเมินนักเรียน อย่างรอบด้านรวมไปถึงผลการวิจัยและองค์ความรู้ต่าง ๆ ซึ่งสมรรถนะครู ประกอบไปด้วย สมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน ดังนี้

1. สมรรถนะหลัก (Core Competency) ประกอบด้วย 5 สมรรถนะ คือ
   1.1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน
   1.2 การบริการที่ดี
   1.3 การพัฒนาตนเอง
   1.4 การทำงานเป็นทีม
   1.5 จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู

2. สมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) ประกอบด้วย 6 สมรรถนะ คือ

2.1 การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

2.2 การพัฒนาผู้เรียน

2.3 การบริหารจัดการชั้นเรียน

2.4 การวิเคราะห์สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน

2.5 ภาวะผู้นำครู

2.6 การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อจัดการเรียนรู้

จิรวดี ทวีโชติ (2561, หน้า 249) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูไว้ว่า ภาวะผู้นำการจัดการเรียนรู้ของครูแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมเด่นชัดของครูในการเป็นผู้นำเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้มีความรู้ความสามารถในการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้อย่างหลากหลายรวมทั้งการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมในรายวิชาการที่สอนอยู่เสมอ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสามารถวิเคราะห์หลักสูตรและประเมินผลหลักสูตร รวมทั้งการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของหลักสูตร มีความรู้ความสามารถในการวัดและประเมินผล สามารถออกแบบการวัดและประเมินผลครอบคลุมผลการเรียนรู้ทุกด้าน สร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้วัดผลด้วยวิธีการที่ถูกต้อง จัดการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง มีรูปแบบวิธีการที่ชัดเจน และนำผลการวัดและประเมินผลมาใช้เพื่อหาแนวทางปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาต่อไปมีการพัฒนาตนเองและเพื่อนครูตระหนักและเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครูและเพื่อนร่วมอาชีพ มีความสนใจในสถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงขององค์ความรู้ต่าง ๆ สามารถปรับตัวหรือเปลี่ยนแปลงตนเอง เพื่อให้ทันกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จ

Harris และ Lambert (2009, p. 104) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูไว้ว่า ภาวะผู้นำครูเป็นการให้ความสนใจเป็นอันดับแรก ต่อการพัฒนาการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสูงและการสอนในสถานศึกษา มุ่งเน้นไปที่การปรับการเรียนรู้ และรูปแบบของภาวะผู้นำที่อยู่บนหลักการของการพัฒนา และความก้าวหน้าของการร่วมมือกันทำงาน

อย่างมืออาชีพ ภาวะผู้นำครูไม่ใช่บทบาทที่เป็นทางการ ไม่ใช่ของหน้าที่การงานหรือความรับผิดชอบ ภาวะผู้นำเป็นมากกว่ารูปแบบของการปฏิบัติงานที่ครูได้รับพลังอำนาจนำไปสู่การพัฒนางานซึ่งส่งผลทางตรงต่อคุณภาพของการสอนและการเรียนรู้ ครูสามารถนำได้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ทั้งการสนับสนุนหรือช่วยเหลือชุมชน และการมีอิทธิพลต่อผู้อื่นในการพัฒนาการจัดการศึกษา อีกทั้งยังเสนอแนวความคิดว่าการกระจายทักษะภาวะผู้นำให้แก่ครูมีพลังอำนาจมากขึ้นในศตวรรษนี้ ช่วยให้ครูตระหนักถึงความหลากหลายของหน้าที่ภารกิจที่สำคัญของภาวะผู้นำที่ต้องดำเนินการเป็นงานประจำ อีกทั้งเป็นการกระตุ้นว่ากิจกรรมภาวะผู้นำมีอิทธิพลต่อคุณภาพของความสัมพันธ์ทางวิชาชีพและมาตรฐานของการสอนภายในโรงเรียนได้อย่างไร การเสริมสร้างพลังอำนาจครูผ่านภาวะผู้นำครูนั้นเป็นการปรับปรุงประสิทธิภาพส่วนตนของครูที่สัมพันธ์กับการเรียนรู้ของนักเรียน ในขณะที่การเรียนรู้ขึ้นอยู่กับคุณภาพของครูอยู่เสมอตั้งแต่แรกเริ่มจนจบการศึกษา แสดงให้เห็นว่าคุณภาพของภาวะผู้นำครูเป็นสิ่งสำคัญต่อแรงจูงใจของครูและคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน เมื่อครูมีบทบาทภาวะผู้นำก็จะมีอิทธิพลทางบวกต่อความสามารถในการเปลี่ยนแปลงห้องเรียน และมีผลกระทบทางบวกต่อผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

สรุปแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำครู ได้ว่า ครูจะต้องมีภาวะผู้นำ มีคุณลักษณะและพฤติกรรมของครูที่แสดงถึงความเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสมกับความเป็นครูมีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ริเริ่มการปฏิบัติที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนานวัตกรรม ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้ระบบกำหนดเป้าหมาย และปฏิบัติให้บรรจุผลสำเร็จ แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมเด่นชัดของครูในการเป็นผู้นำเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้มีความรู้ความสามารถในการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้อย่างหลากหลายรวมทั้งการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

1. ความหมายของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้

ประภาดา คนคล่อง (2560, หน้า 14) ได้ให้ความหมาย ภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ว่าหมายถึง คุณลักษณะของการพัฒนาครูและบุคลากรเพื่อการเปลี่ยนแปลงในด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่แสดงออกให้เห็นถึงความสามารถในการปฏิบัติงานและพัฒนาองค์กรตามภารกิจ ในบทบาทและสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพ และประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดของครูในศตวรรษที่ 21

ปิยณัฐ วงศ์เครือศร (2560, หน้า 14) ได้ให้ความหมาย ภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ ว่าหมายถึง พฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่ครูผู้สอนแสดงความสามารถในการกำหนดเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรโรงเรียนขั้นพื้นฐาน และสามารถชี้นำผู้อื่นด้วยการใช้ภาวะผู้นำและทักษะในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล

สร้อยสุดา กรีน (2563, หน้า 12) ได้ให้ความหมาย ภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ หมายถึง เป็นพฤติกรรมของครู ที่สามารถนำนักเรียนในห้องเรียนสามารถจัดการสอนหรือการทำกิจกรรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ โดยครูใช้กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของผู้สอน โดยอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ของผู้สอนและนำความรู้เทคนิคหรือวิธีการทำให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยมุ่งเน้นความสำเร็จในการเรียนของผู้เรียนเป็นสำคัญและภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้

วราจิตร พรมเกตุ (2566, หน้า 13) ได้ให้ความหมาย ภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ หมายถึง พฤติกรรมของครูที่มีความสามารถในการใช้กลยุทธ์ทั้งการเป็นผู้นำและการบริหาร สามารถนำครูให้ปฏิบัติกิจกรรม ด้านการเรียนการสอน เน้นความสามารถของบุคคลในระดับที่สามารถปฏิบัติงานใดงานหนึ่งได้สำเร็จโดยใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ / คุณลักษณะต่าง ๆ ที่ตนมีอยู่ที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในการทำงาน การแก้ปัญหาและการดำรงชีวิตให้บรรลุเป้าหมาย

Burger, J., & Hallinger, P. (2007, p. 145) ได้ให้ความหมาย ภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ หมายถึง ภาวะผู้นำของครู ประกอบด้วย 8 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดทิศทางการเรียนการสอน 2) การพัฒนาเพื่อนครูด้านการเรียน

การสอน 3) การจัดโปรแกรมการเรียนการสอน การดำเนินการตั้งแต่การวางแผน การจัดการเรียนรู้ จนถึงการประเมินผล 4) การปรับเปลี่ยนแบบแผนขององค์กรใหม่ 5) การพัฒนาตนเอง 6) การเป็นแบบอย่างการเรียนการสอน 7) การมีส่วนร่วมพัฒนาสถานศึกษา 8) การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

จากความหมายของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมของครูที่สามารถนำนักเรียนในห้องเรียนสามารถจัดการสอนหรือการทำกิจกรรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ ความสามารถในการใช้กลยุทธ์ทั้งการเป็นผู้นำและการบริหาร สามารถนำครูให้ปฏิบัติกิจกรรม ด้านการเรียนการสอน เน้นความสามารถของบุคคลในระดับที่สามารถปฏิบัติงานใดงานหนึ่งได้สำเร็จ สามารถชี้นำผู้อื่นด้วยการใช้ภาวะผู้นำและทักษะในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล

2. แนวคิดภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (2560, หน้า 28) ได้เสนอว่าในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา ภาวะผู้นำของครูมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ภาวะผู้นำครู ซึ่งเป็นคุณลักษณะ ความสามารถที่ครูได้แสดงออกในการสร้างความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในโรงเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยปราศจากการชี้นำจูงใจจากผู้บริหารสถานศึกษา มีการพัฒนาตนเอง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครูและการร่วมกันเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพตามเป้าหมาย ครูทุกคนต้องมีการพัฒนาตนเองให้มีความเป็นผู้นำและมีภาวะผู้นำทั้งในการปฏิบัติงานในหน้าที่และที่สำคัญต้องพัฒนาตนเองให้พร้อมเท่าทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อขับเคลื่อนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงสามารถพัฒนาวิชาชีพให้เป็นที่ยอมรับ แต่ไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะทำการขับเคลื่อนประเทศเนื่องจากจุดอ่อนและสภาพปัญหาต่าง ๆ ของครู ทั้งการพัฒนาบุคลากรทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้เกิดจุดอ่อนด้านบุคลากรด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศ ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมในระดับก้าวหน้า

Fairman, J. C. & Mackenzie, S. V., (2015, p. 61) กล่าวว่า ในการพัฒนานักเรียนซึ่งถือเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นพลังสำคัญของชาติและโลก ครูเป็นผู้มีอิทธิพลและเป็นผู้มีบทบาทหลักในการสร้างและพัฒนาและเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนให้ตอบสนองความต้องการของสังคมในทุกระดับ และตอบโจทย์ในทุกแง่มุม

ของการศึกษาที่กล่าวมาอย่างมีประสิทธิผล และในการขับเคลื่อนการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์และกำลังคนในยุค 4.0 จำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำของครูยุคใหม่และผู้ที่มีแนวโน้มในการประกอบวิชาชีพครูในอนาคต ที่จะเป็นกำลังสำคัญในการเสริมสร้างทักษะความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในการเป็นพลเมืองโลกที่มุ่งเน้นการสร้างคุณค่าความเป็นมนุษย์เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์คุณค่าให้กับสังคมและโลกสืบต่อไป อีกทั้งครูในอนาคตจำเป็นต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องให้เป็นแบบอย่างที่ดี คอยฝึกฝน ให้คำแนะนำ ให้ความร่วมมือ และคอยให้การสนับสนุน

Zh.B.Khajayeva and S.K.Abisheva (2016) กล่าวว่า ภาวะผู้นำสมัยใหม่ที่ครูจำเป็นต้องมีนั้น มีความแตกต่างไปจากบทบาทหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนแบบเดิมที่เคยเป็นมา ข้อค้นพบจากงานวิจัยระบุว่า ห้องเรียนที่ประสบความสำเร็จที่สุดไม่ใช่ห้องเรียนที่ผู้สอนปฏิบัติกับผู้เรียนทุกคนเหมือนกัน แต่คือการที่ผู้สอนเลือกที่จะใช้กลยุทธ์หลากหลายแบบให้เหมาะกับนักเรียนที่มีหลากหลายการจัดการห้องเรียนของครูนั้นส่งผลโดยตรงต่ออัตราการประสบความสำเร็จของผู้เรียน และส่งผลกับนโยบายของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ หนึ่งในหน้าที่สำคัญของครู คือ การจัดการห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ลักษณะของครูในการเป็นผู้นำที่ดีในห้องเรียนมีอยู่ 3 ประการ คือ

1. ระดับการควบคุมที่เหมาะสม (Appropriate Levels of Dominance) หมายถึง การกำหนดลักษณะของการควบคุมห้องเรียนที่จะทำให้การเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็นไปได้อย่างเหมาะสมที่สุด โดยมีองค์ประกอบหลักคือ การตั้งเป้าหมายพฤติกรรมที่เหมาะสมให้แก่เด็กอย่างชัดเจน กล่าวคือ การแจ้งให้ทราบถึงกฎระเบียบในชั้นเรียนและวิธีการเรียนที่ชัดเจนให้ทราบตั้งแต่ต้น ในขณะเดียวกันก็ต้องแจ้งถึงผลลัพธ์ที่จะตามมาของพฤติกรรมที่นักเรียนกระทำทั้งในบทลงโทษและรางวัล ต่อมาจึงนำไปสู่การตั้งเป้าหมาย (clear learning goals) ว่าการเรียนการสอนในชั้นเรียนนี้จะมอบสิ่งใดเป็นเป้าหมายให้ผู้เรียนได้บ้าง และลำดับสุดท้าย คือ การจัดการเรียนรู้ให้เด็กในชั้นเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม

2. ระดับการให้ความร่วมมือที่เหมาะสม (Appropriate Levels of Cooperation) หมายถึง การจัดการให้ห้องเรียนมีบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน หนึ่งในตัวอย่างง่าย ๆ เช่น การใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่น (flexible learning) ให้ผู้เรียนสามารถตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเองได้ หรือการสอบถามผู้เรียนว่าต้องการบรรลุเป้าหมายใดจากชั้นเรียนนี้ และให้

ความสำคัญกับทุกความสนใจของผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนทุกคนมักต้องการความสนใจในระดับปัจเจกจากผู้สอน รวมไปถึงการแสดงออกถึงความใกล้ชิด เท่าเทียมและพฤติกรรมเชิงบวกกับผู้เรียน อย่างเช่นการสบตา การใกล้ชิดกับนักเรียน ไปจนถึงการรอคอยการโต้ตอบจากนักเรียนในเวลาและท่าทีที่เหมาะสม ซึ่งจะส่งผลให้เกิดลักษณะความร่วมมือในการเรียนรู้มากขึ้นกว่าการป้อนข้อมูลทางเดียวแก่ผู้เรียน

3. การตระหนักรู้ถึงความต้องการเร่งด่วนของนักเรียน (Awareness of High – Needs Students) คุณสมบัติของครูในข้อนี้มีความจำเป็นอย่างมาก เนื่องจากการเรียนการสอนในชั้นเรียนมักเต็มไปด้วยเด็กที่หลากหลาย พบว่า มีนักเรียนร้อยละ 22 ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาทางด้านสุขภาพจิต ปัญหาด้านการจัดการควบคุมอารมณ์และปัญหาความไม่ปกติของพฤติกรรม ดังนั้นครูในบทบาท “ผู้นำ” จึงควรใส่ใจกับสภาพปัญหาพิเศษของผู้เรียนแต่ละคนในชั้นเรียนอย่างจริงจัง เพื่อดำเนินการแก้ไขหรือดูแลได้อย่างเหมาะสม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ภาวะผู้นำครูเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยครูต้องแสดงบทบาทไม่เพียงแต่เป็นผู้สอนแต่ยังเป็นผู้นำที่สร้างความสัมพันธ์เชิงบวกในโรงเรียน กระตุ้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครู และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ งานวิจัยต่างประเทศชี้ว่าภาวะผู้นำครูยุคใหม่ต้องเน้นการจัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นโดยคำนึงถึงความหลากหลายของผู้เรียนผ่าน 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ (1) การควบคุมชั้นเรียนอย่างเหมาะสม ด้วยการตั้งกฎเกณฑ์และเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน (2) การสร้างความร่วมมือ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ และ (3) การตระหนักถึงความต้องการเฉพาะของผู้เรียน โดยเฉพาะกลุ่มที่มีปัญหาด้านสุขภาพจิตหรือการเรียนรู้ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จของผู้เรียนและนโยบายของโรงเรียน นอกจากนี้ ครูยังต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้ผู้เรียนก้าวทันสังคมโลก และตอบโจทย์การพัฒนาประเทศในยุคดิจิทัล แม้จะมีความท้าทายด้านทรัพยากรและข้อจำกัดของระบบการศึกษา

3. องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

มีหน่วยและนักวิจัยได้ให้องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ ไว้หลากหลาย ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 13 – 14) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1. มีวุฒิภาวะความเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสมกับการเป็นครู
2. มีการสนทนาอย่างสร้างสรรค์
3. เป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง
4. มีการปฏิบัติงานอย่างไตร่ตรอง
5. การมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน

นันทรัตน์ เจริญกุล (2564, หน้า 47) ได้ให้องค์ประกอบของภาวะผู้นำของครูในอนาคต ประกอบด้วย

1. ความรู้ความเข้าใจหลักสูตร
2. ภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้
3. การพัฒนาตนเองไปสู่ครูมืออาชีพ
4. การสร้างความสัมพันธ์และให้ความร่วมมือกับชุมชน

วีระยุทธ แสงไชย (2564, หน้า 7) ได้ให้องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย

1. การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู
2. เป็นแบบอย่างทางการสอน
3. มีส่วนร่วมในการพัฒนา
4. การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง
5. การเป็นผู้นำการบริหารจัดการ
6. มุ่งความสำคัญที่นักเรียน

ชลนิดา หารจิต (2563, หน้า 105) ได้ให้องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน ประกอบด้วย

1. การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู
2. การเป็นแบบอย่างทางการสอน
3. การมีส่วนร่วมในการพัฒนา
4. การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

วราจิตร พรมเกตุ (2565, หน้า 30) ได้ให้องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ประกอบด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. ความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้
3. ความรู้ความสามารถในการวัดและประเมินผล
4. ด้านการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ
5. ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ

พนิดา ยาทองไชย (2566, หน้า 85) ได้ให้องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย

1. การสร้างและพัฒนาหลักสูตร
2. การกำหนดเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอน
3. การใช้กลยุทธ์ในการจัดการเรียนการสอน
4. การมีทักษะในการจัดการเรียนการสอน
5. การวัดผลประเมินผล
6. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน

ทิพกัญญา ไชยปัญหา (2566, หน้า 50) ได้ให้องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูในโรงเรียน ประกอบด้วย

1. การพัฒนาหลักสูตรและการใช้หลักสูตร
2. กระบวนการจัดการเรียนรู้
3. การเป็นครูผู้นำการเปลี่ยนแปลง
4. การมีบุคลิก ลักษณะเหมาะสมกับความเป็นครู

มัตติกา ผาลี (2566, หน้า 181) ได้ให้องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน ประกอบด้วย

1. การพัฒนาตนเองและเพื่อนร่วมงาน
2. มีส่วนร่วมในการทำงาน
3. ผู้นำการเปลี่ยนแปลง
4. ส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะการคิด
5. พัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการ
6. ส่งเสริมการเรียนรู้ตามสภาพจริง
7. พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

York – Bar and Duke (2004, p. 26) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำของครู ประกอบด้วย

1. การประสานงานและการจัดการงานเกี่ยวกับหลักสูตร
2. การพัฒนาวิชาชีพครูให้กับเพื่อนร่วมงาน
3. การมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง
4. การมีส่วนร่วมกับผู้ปกครองและชุมชน
5. การส่งเสริมวิชาชีพครู
6. การสร้างพันธกิจร่วมกับสถาบันผลิตครู

Harris & Lambert (2009, pp. 9 – 11) ได้ให้องค์ประกอบของภาวะผู้นำครู ประกอบด้วย

1. พัฒนาการในวัยผู้ใหญ่
2. การเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้
3. ความร่วมมือรวมพลัง
4. การเปลี่ยนแปลงองค์กร

จากการศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยสรุปการสังเคราะห์ภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ ดังตาราง 3

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 3 การสังเคราะห์ตัวแปรการศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบภาวะผู้นำครู เพื่อการจัดการเรียนรู้	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563)	ชลนิดา หารจิต (2563)	นันทรัตน์ เจริญกุล (2564)	ศิระยุทธ แสงไชย (2564)	วรางคณา พรมเกตุ (2565)	พนิดา ยอดทองไชย (2566)	ทิพย์ญดา ไชยปัญหา (2566)	มัตติกา ผาลี (2566)	York-Bar and Duke (2004)	Harris & Lambert (2009)	ความถี่	ร้อยละ
1. มีวุฒิภาวะความเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสมกับการเป็นครู / การเป็นผู้นำการบริหารจัดการ / พัฒนาการในวัยผู้ใหญ่ / การมีบุคลิกลักษณะเหมาะสมกับความเป็นครู / ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ / พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึ่งประสงค์ / การสร้างพันธกิจร่วมกับสถาบันผลิตครู / มุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	8	80.00
2. มีการสนทนาอย่างสร้างสรรค์ / การเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้	✓									✓	2	20.00
3. เป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง / การเป็นครูผู้นำการเปลี่ยนแปลง / การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง / ผู้นำการเปลี่ยนแปลง / มีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง / การเปลี่ยนแปลงองค์กร	✓	✓		✓			✓	✓	✓	✓	7	70.00

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 3 (ต่อ)

องค์ประกอบภาวะผู้นำครู เพื่อการจัดการเรียนรู้	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563)	ชลนิดา ทารจิต (2563)	นันทรัตน์ ชูรัญกุล (2564)	ธีระยุทธ แสงไชย (2564)	อรวรรต พรมเกตุ (2565)	พนิดา ยอดทองไชย (2566)	ทิพย์ญญา ใชยบัญหา (2566)	มัตติกา ผาลี (2566)	York-Bar and Duke (2004)	Harris & Lambert (2009)	ความถี่	ร้อยละ
4. มีการปฏิบัติงานอย่างไตร่ตรอง	✓										1	10.00
5. มุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน / เป็นแบบอย่างการสอน / ภาวะผู้นำครู จัดการเรียนรู้ / ความสามารถจัดการเรียนรู้ / กระบวนจัดการเรียนรู้ / แบบอย่างทางการสอน / ส่งเสริมการเรียนรู้สภาพจริง / กลยุทธ์การจัดการเรียนการสอน / กำหนดเป้าหมายจัดการเรียนการสอน / ทักษะการจัดการเรียนงการสอน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			9	90.00
6. เป็นการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู / การพัฒนาตนเองไปสู่ครูมืออาชีพ / การพัฒนาตนเองและเพื่อนร่วมงาน / การพัฒนาวิชาชีพครูให้กับเพื่อนร่วมงาน		✓	✓	✓	✓			✓	✓		6	60.00

ตาราง 3 (ต่อ)

องค์ประกอบภาวะผู้นำครู เพื่อการจัดการเรียนรู้	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563)	ชลนิดา ทารจิต (2563)	นันทรัตน์ ชูญาณ (2564)	ธีระยุทธ แสงใชย (2564)	ธรรฐิตร พรมเกตุ (2565)	พนิดา ยอดทองใชย (2566)	ทิพวัณณา ใชยปัญหา (2566)	มัตติกา ผาสี (2566)	York-Bar and Duke (2004)	Harris & Lambert (2009)	ความถี่	ร้อยละ
7. การมีส่วนร่วมในการพัฒนา / การสร้างความสัมพันธ์และให้การร่วมมือกับชุมชน / มีส่วนร่วมในการทำงาน / มีส่วนกับผู้ปกครองและชุมชน / ความร่วมมือร่วมพลัง		✓	✓	✓				✓	✓	✓	6	60.00
8. ความรู้ความเข้าใจหลักสูตร / การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา / การสร้างและพัฒนาหลักสูตร / การพัฒนาและการใช้หลักสูตร / พัฒนาหลักสูตรแบบบูรณการ / การประสารงานและการจัดงานเกี่ยวกับหลักสูตร /			✓		✓	✓	✓	✓	✓		6	60.00
9. มุ่งความสำคัญที่นักเรียน / ส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะการคิด				✓				✓			2	20.00
10. ความรู้ความสามารถวัดประเมินผล / การวัดและประเมินผล					✓	✓					2	20.00

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลยลิขสิทธิ์

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์แนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการ นักวิจัยหลาย ๆ ท่านได้ศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 ด้าน แต่การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขึ้นได้องค์ประกอบภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 ด้าน ใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาจากความถี่ของทักษะที่นักวิจัยส่วนใหญ่เลือกที่มีค่าร้อยละ 60 ขึ้นไป (ความถี่ระดับ 6 ขึ้นไป) ที่จะใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยในแต่ละด้านผู้วิจัยได้จัดกลุ่มลักษณะของตัวแปรที่มีความหมายคล้ายกัน กำหนดเป็นชื่อตัวแปรดังนี้ ดังตาราง 4

ตาราง 4 การกำหนดชื่อตัวแปรใหม่ที่ได้จากการสังเคราะห์ภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ได้จากการสังเคราะห์ภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้	ชื่อองค์ประกอบใหม่	ความถี่	ร้อยละ
มีวุฒิภาวะความเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสมกับการเป็นครู / การเป็นผู้นำการบริหารจัดการ / พัฒนาการในวัยผู้ใหญ่ / การมีบุคลิกลักษณะเหมาะสมกับความเป็นครู / ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ / พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ / การสร้างพันธกิจร่วมกับสถาบันผลิตครู / มุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน	ความเป็นครู	8	80.00
เป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง / การเป็นครูผู้นำการเปลี่ยนแปลง / การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง / ผู้นำการเปลี่ยนแปลง / การมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง / การเปลี่ยนแปลงองค์กร	การเป็นครูผู้นำการเปลี่ยนแปลง	7	70.00

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 4 (ต่อ)

องค์ประกอบที่ได้จากการสังเคราะห์ภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้	ชื่อองค์ประกอบใหม่	ความถี่	ร้อยละ
มุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน / เป็นแบบอย่างการสอน / ภาวะผู้นำครูจัดการเรียนรู้ / ความสามารถจัดการเรียนรู้ / กระบวนจัดการเรียนรู้ / แบบอย่างทางการสอน / ส่งเสริมการเรียนรู้สภาพจริง / กลยุทธ์การจัดการเรียนการสอน / กำหนดเป้าหมายจัดการเรียนการสอน / ทักษะการจัดการเรียนการสอน	การจัดการเรียนรู้	9	90.00
เป็นการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู / การพัฒนาตนเองไปสู่ครูมืออาชีพ / การพัฒนาตนเองและเพื่อนร่วมงาน / การพัฒนาวิชาชีพครูให้กับเพื่อนร่วมงาน	การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ	6	60.00
การมีส่วนร่วมในการพัฒนา / การสร้างความสัมพันธ์ให้การร่วมมือกับชุมชน / มีส่วนร่วมในการทำงาน / มีส่วนกับผู้ปกครองชุมชน / ความร่วมมือร่วมพลัง	การสร้างความร่วมมือ	6	60.00
ความรู้ความเข้าใจหลักสูตร / การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา / สร้างและพัฒนาหลักสูตร / การพัฒนาและการใช้หลักสูตร / พัฒนาหลักสูตรบูรณการ / การประสานงานการจัดงานเกี่ยวกับหลักสูตร	การพัฒนาหลักสูตร	6	60.00

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ ประกอบไปด้วย 6 ด้าน เพื่อความถูกต้องและเหมาะสม ผู้วิจัยขอนำเสนอการจัดลำดับภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) ความเป็นครู 2) การเป็นครูผู้นำการเปลี่ยนแปลง 3) การจัดการเรียนรู้ 4) การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ 5) การสร้างความร่วมมือ 6) การพัฒนาหลักสูตร

ลำดับต่อไปเพื่อให้ได้องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ และคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ดังตาราง 5

ตาราง 5 องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ภาวะผู้นำครู เพื่อการจัดการเรียนรู้	คุณลักษณะของครู ในศตวรรษที่ 21	องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21
ความเป็นครู	มีจิตวิญญาณของความเป็นครู แบบอย่างทางสังคมมีจรรยาบรรณ คุณธรรม จริยธรรม	คุณลักษณะของครู ในศตวรรษที่ 21
การเป็นครูผู้นำการเปลี่ยนแปลง	เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีการปรับวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ เพื่อเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต	ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ
การจัดการเรียนรู้	บูรณาการความรู้ต่าง ๆ ที่มีมาใช้ในการสร้างสรรค์และพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ความรู้มีอย่างมหาศาล	การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์
การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ	ครูมืออาชีพ มีความรู้เนื้อหาผสานวิธีสอนและเทคโนโลยี	การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ
การสร้างความร่วมมือ	มีชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ
การพัฒนาหลักสูตร	เน้นคุณภาพการเรียนรู้สู่วิสัยทัศน์และมาตรฐานของโรงเรียน	การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จากตาราง 5 จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบไปด้วย 6 ด้าน เพื่อความถูกต้องและเหมาะสม ผู้วิจัยขอนำเสนอการจัดลำดับภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ 2) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ 3) ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการจัดการเรียนรู้ 4) การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ 5) การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ 6) คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียดแต่ละองค์ประกอบ ตามลำดับโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ

1.1 ความหมายการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ

มีนักวิชาการและนักวิจัยได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ ไว้หลากหลาย ดังนี้

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2560, หน้า 21) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรบูรณาการไว้ว่า หมายถึง หลักสูตรที่มีการผสมผสานสาระตั้งแต่สองกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือสองวิชาขึ้นไป หรือภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน โดยจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ ภายใต้หัวเรื่องอย่างสมดุลและเชื่อมโยงกับชีวิตจริง หัวเรื่องเป็นจุดรวมหรือจุดกลางที่ต้องนำเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจได้มาจากสาระต่าง ๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันหรือได้มาจากหลากหลายศาสตร์หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง

นิภา เพชรสม (2563, หน้า 294) ได้ให้ความหมายหลักสูตรบูรณาการ หมายถึง การจัดหลักสูตรที่มีการเชื่อมโยงสาระสำคัญของวิชาที่สัมพันธ์กันมาผสมผสานจนเกิดเป็นเนื้อหาใหม่ที่เป็นองค์รวม และสอดคล้องกับสภาพจริง ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย กิจกรรมในการเรียนการสอนคลอบคลุมเนื้อหาได้กว้าง ช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ที่ต่อเนื่อง

เวิน ริทัศน์โส (2565, หน้า 45) ได้ให้ความหมาย การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการปรับปรุง แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือสร้างหลักสูตรใหม่ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สังคม วิชาการ และแนวโน้มของโลก โดยกระบวนการพัฒนาหลักสูตรจะคำนึงถึงจุดมุ่งหมาย เนื้อหา วิธีการเรียนการสอน และการประเมินผล เพื่อให้หลักสูตรมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้หลักสูตรในบริบทต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

จินดา อุ่นทอง (2565, หน้า 53) ได้กล่าวถึง ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การปรับปรุง หรือการวางแผนหลักสูตรในส่วนที่เป็นเป้าประสงค์มากกว่าที่จะหมายถึงจะเห็นได้ว่าการพัฒนาหลักสูตรเป็นการทำงานที่เป็นระบบ มีการศึกษาข้อมูลทั้งแนวลึกและแนวกว้างเพื่อให้ได้หลักสูตรที่ดีมีประสิทธิภาพ โดยยึดความต้องการของสังคมและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นหลัก ดังนั้นความหมายของการพัฒนาหลักสูตรจึงควรจะหมายถึงกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักสูตรที่พึงประสงค์ของสังคม ภายใต้ข้อมูลที่หลากหลายครอบคลุมสภาพของสังคมในขณะที่มีการพัฒนาหลักสูตรนั้น

รณธิชัย สวัสดิ์ และรัตนะ บัวสนธ์ (2565, หน้า 43) ได้กล่าวถึง การจัดการศึกษาฐานสมรรถนะ หมายถึง การพัฒนาผู้เรียนให้ความสำคัญกับพฤติกรรมของผู้เรียน และความสามารถในการประยุกต์ใช้ทักษะความรู้ ซึ่งหลักสูตรฐานสมรรถนะเป็นหลักสูตรที่ใช้ผลลัพธ์นำไปสู่เป้าหมายการเรียนรู้ ซึ่งยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เมื่อนำหลักสูตรฐานสมรรถนะมาจัดการเรียนการสอนเป็นการสอนที่เน้นทักษะการปฏิบัติ ใช้เวลาในการเรียนรู้ตามความสามารถเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองจะช่วยให้ผู้เรียนแสดงศักยภาพออกมาหลังได้รับการชี้แนะและลงมือปฏิบัติหรือการกระตุ้นให้ได้รับการเรียนรู้ที่เหมาะสม เมื่อผู้เรียนนำศักยภาพมาใช้ส่งผลให้มีความสามารถในด้านนั้นสูง

ชุษณา เทียนทอง (2565, หน้า 15) ได้ให้ความหมาย ฐานสมรรถนะ หมายถึง แนวคิดหรือกรอบในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถอย่างรอบด้าน โดยมุ่งเน้นให้เกิดสมรรถนะ ซึ่งเป็นความสามารถที่ผสมผสานระหว่างความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงและอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิไลภรณ วิชญาวัฒน์ (2567, หน้า 172) ได้ให้ความหมาย หลักสูตรฐานสมรรถนะ หมายถึง การจัดทำและพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ในรูปแบบของสมรรถนะหรือขีดความสามารถที่ผู้เรียนควรมีเมื่อจบหลักสูตร โดยเน้นที่การนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะมาใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือในอาชีพได้อย่างเหมาะสม

Taba (1962, p. 454) ได้ให้ความหมาย การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงหลักสูตรเดิมให้ได้ผลดีขึ้นทั้งในด้านวางจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาวิชาการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายใหม่

ที่วางไว้ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบหรือเปลี่ยนแปลงตั้งแต่จุดประสงค์และวิธีการซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้จะมีผลกระทบกระเทือนต่อความคิดและความรู้สึกของทุกฝ่ายส่วนการปรับปรุงหลักสูตร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพียงบางส่วน โดยไม่เปลี่ยนแปลงแนวคิดพื้นฐานของหลักสูตร

Shoemaker (1989, p. 5) ได้ให้ความหมาย หลักสูตรบูรณาการ หมายถึง เป็นการศึกษาซึ่งถูกจัดในลักษณะที่ไม่มีการแบ่งเนื้อหาของวิชาออกจากกัน โดยเชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ ของหลักสูตรเข้ามาหากัน เพื่อชี้ให้เห็นชัดถึงเนื้อหาการเรียนการสอนที่มีขอบเขตกว้างขวางและเป็นองค์รวม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ หมายถึง กระบวนการปรับปรุง แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือสร้างหลักสูตรใหม่ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสภาพสังคมที่เป็นระบบ เป็นเหตุเป็นผลในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้ดีขึ้น โดยเน้นการบูรณาการผสมผสานสาระตั้งแต่สองกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือสองวิชาขึ้นไป หรือภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันมาผสมผสานจนเกิดเป็นเนื้อหาใหม่ที่เป็นองค์รวม พัฒนาความสามารถอย่างรอบด้าน โดยมุ่งเน้นให้เกิดสมรรถนะ ซึ่งเป็นความสามารถที่ผสมผสานระหว่าง ความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

1.2 แนวคิดของการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ

มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ ไว้หลากหลาย ดังนี้

คณะทำงานวางแผนจัดทำกรอบสมรรถนะ (2562, หน้า 24) ได้ให้แนวคิดของการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ ไว้ว่า สำคัญของหลักสูตรฐานสมรรถนะเป็นหลักสูตรที่ยึดความสามารถของผู้เรียนเป็นหลัก การออกแบบหลักสูตรตามแนวคิดนี้จะมีการกำหนดเกณฑ์ความสามารถที่ผู้เรียนพึงปฏิบัติได้หลักสูตรที่เรียกว่าหลักสูตรเกณฑ์ความสามารถจัดทำขึ้นเพื่อประกันว่าผู้ที่จบการศึกษาระดับหนึ่ง ๆ จะมีทักษะและความสามารถในด้านต่าง ๆ ตามที่ต้องการ โดยที่หลักสูตรนั้นไม่ได้เน้นในเรื่องการของการให้ความรู้รายวิชาตามหลักสูตร แต่จะมุ่งพัฒนาในด้านทักษะ ความสามารถทัศนคติและเจตคติที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้เรียนการศึกษาหลักสูตรของประเทศต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับหลักสูตรในฐานะเชิงนโยบายที่ทรงพลัง (the powerful policy lever) ที่จะเปลี่ยนแปลงคุณภาพผู้เรียน อันมาจากประสบการณ์

ในโรงเรียน และความสัมพันธ์กับโลกภายนอกในช่วงหลักจากผู้เรียนได้ใช้เวลาในโรงเรียนแล้ว การใช้สมรรถนะเป็นฐาน มี 5 ประการ ได้แก่

1. มีวิสัยทัศน์ร่วมอย่างเป็นองค์รวม ทั้งที่เป็นเป้าหมายรายบุคคลและรายกลุ่มมีความชัดเจนมากขึ้น

2. การปรับจุดเน้นในหลักสูตรจากเน้นเนื้อหาไปที่สมรรถนะและปัจจุบันเน้นการบูรณาการทั้งเนื้อหาและสมรรถนะเข้าด้วยกัน

3. เกิดกระแสของการจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับมโนทัศน์ที่สำคัญ (Key Concept) หรือแนวคิดหลัก (Big Idea) มากกว่ารายละเอียดของความรู้เชิงเนื้อหา

4. ความชัดเจนเกี่ยวกับ “การเรียนรู้ตลอดชีวิต” ให้ความสำคัญหรือให้คุณค่าผู้เรียนด้วยทัศนคติและทักษะอภิปัญญา (Meta – Cognition)

5. การเชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรการเรียนการสอน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2562, หน้า 248) ได้ระบุแนวคิดของการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ ไว้ว่า หลักการของหลักสูตรฐานสมรรถนะมีลักษณะสำคัญของการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ ดังนี้

1. เป็นการเรียนการสอนที่มีสมรรถนะเป็นเป้าหมาย คือ มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหาและการใช้ชีวิต

2. เป็นการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง เรียนรู้เพื่อให้สามารถใช้การได้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตจริง เป็นการเรียนเพื่อใช้ประโยชน์ไม่ใช่การเรียนเพื่อรู้เท่านั้น

3. เป็นการเรียนการสอนเน้น “การปฏิบัติ” โดยมีชุดของเนื้อหาความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการนำไปสู่สมรรถนะที่ต้องการ จึงทำให้สามารถลดเวลาเรียนเนื้อหาจำนวนมากที่ไม่จำเป็น เอื้อให้ผู้เรียนมีเวลาในการเรียนรู้เนื้อหาที่จำเป็นในระดับที่ลึกซึ้งขึ้น และมีโอกาสได้ฝึกฝนการใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะในระดับชำนาญหรือเชี่ยวชาญ

4. เป็นการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ ความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานใดงานหนึ่งจะได้รับการนำไปใช้เพื่อความสำเร็จของการปฏิบัติงาน

5. เป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ไปตามความถนัดและความสามารถของตน สามารถไปได้เร็ว – ช้าแตกต่างกันได้

6. เป็นการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนเพื่อการปรับปรุงพัฒนาการเรียนรู้ให้ก้าวหน้า

พระมหาสายัณห์ เปมสีโล (วงศ์สุรินทร์) (2564, หน้า 26) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรนั้นต้องศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นหลายด้าน เช่น ด้านปรัชญาการศึกษา จิตวิทยา พื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรม พื้นฐานทางประวัติศาสตร์ ด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง รวมถึงความเจริญในด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ข้อมูลเหล่านี้ล้วนมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาหลักสูตร เพราะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดความมุ่งหมายของหลักสูตรและการออกแบบโครงสร้างของหลักสูตร ดังนั้น ผู้บริหาร ครูนักพัฒนาหลักสูตร และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรจำเป็นต้องศึกษา วิเคราะห์ สภาพพื้นฐานด้านต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างเพียงพอที่จะใช้สนับสนุนในการตัดสินใจ ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ สำหรับใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมและประเทศชาติอย่างมีคุณภาพต่อไป

จิรชพรรณ ชาญช่าง (2565, หน้า 79) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่มีการเชื่อมโยงเนื้อหาสาระของหลายวิชาเข้าไว้ด้วยกันอย่างมีความหมาย เป็นลักษณะที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (integrated instruction) การเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นหนึ่งในรูปแบบของการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตรและความต้องการของผู้เรียน นำไปสู่การพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง ซึ่งมีแนวคิดใกล้เคียงกับแนวคิดของสะเต็มศึกษา กล่าวคือ สะเต็มศึกษา เป็นแนวคิดของการจัดการเรียนการสอนสมัยใหม่ที่เน้นให้ผู้เรียนบูรณาการความรู้จากหลายสาขาวิชาเข้าด้วยกัน ได้แก่ วิชาวิทยาศาสตร์ (science) เทคโนโลยี (technology) วิศวกรรมศาสตร์ (engineering) และคณิตศาสตร์ (mathematics) ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง และสามารถนำองค์ความรู้ต่าง ๆ ผลิตเป็นผลงานหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาในลักษณะองค์รวม มองเห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหาแต่ละวิชาและสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กันเข้าไว้ด้วยกันอย่างมีความหมาย

ญาณิฐา ราชคม (2566, หน้า 16) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรที่ดีนั้นจะต้องรู้ถึงปัญหา สภาพของปัญหาก่อนแล้วจึงระดมความคิดในการแก้ไขปัญหา หลักสูตรที่ดีต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม มีความหมายต่อชีวิตของผู้เรียน ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม และสร้างขึ้นด้วยความร่วมมือกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายฝ่ายเพื่อให้หลักสูตรที่ผ่านการพัฒนานั้นมีคุณภาพ ในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรการกำหนดจุดมุ่งหมายเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากขั้นตอนหนึ่ง เพราะจะบอกถึงความมุ่งหวังว่าจะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและความรู้ความสามารถในลักษณะใดรวมทั้งยังเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาสาระ กิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้รวมทั้งการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน นักพัฒนาหลักสูตรจึงต้องพิจารณากำหนดจุดประสงค์อย่างรอบคอบกำหนดอย่างชัดเจนและเหมาะสมสอดคล้องกับปรัชญาและค่านิยมของสังคม สภาพปัญหาและความต้องการของสังคมและผู้เรียน ตลอดจนมีความสมดุลระหว่างความรู้และทักษะหรือระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ

Tejada, J. & Ruíz, C. (2016, p. 31) ได้กล่าวว่า การพัฒนาการจัดการศึกษาด้วยระบบหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency – Based Curriculum) การจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ (Competency – Based Instruction) และการวัดและการประเมินผลฐานสมรรถนะ (Competency – Based Assessment) ซึ่งหลักสูตรฐานสมรรถนะนั้น เป็นหลักสูตรที่มุ่นเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิตยึดความสามารถของผู้เรียนที่พึงปฏิบัติได้เป็นหลักหลักสูตรฐานสมรรถนะส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาสมรรถนะหลักที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตโดยกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงสมรรถนะ (Learning Competencies) สำหรับผู้เรียนในช่วงวัยหรือช่วงชั้นต่าง ๆ ให้แก่ผู้สอนเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนและสถานศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้ได้ตามความต้องการตามวิถีชีวิตของผู้เรียนและตามบริบทได้มากขึ้น ซึ่งมีกรอบสมรรถนะหลักของหลักสูตรฐานสมรรถนะเป็นเกณฑ์กลางเพื่อใช้ในการเทียบเคียงในการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาที่หลากหลาย

จากแนวคิดของการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ ที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรจะต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง มีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม โดยวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการและความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคม เป็นการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ความรู้

ในศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยมีชุดของเนื้อหาความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการนำไปสู่สมรรถนะที่ต้องการ และมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ

จากความหมาย แนวคิดของการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นนิยามเชิงปฏิบัติการ ดังตาราง 6

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 6 สรุปความหมายของการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะและแนวคิดของการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ

ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ	แนวคิดของการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ	นิยามเชิงปฏิบัติการ
กระบวนการปรับปรุง แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือสร้างหลักสูตรใหม่ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสภาพสังคมที่เป็นระบบ เป็นเหตุเป็นผลในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้ดีขึ้น โดยเน้นการบูรณาการผสมผสานสาระตั้งแต่สองกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือสองวิชาขึ้นไป หรือภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันมาผสมผสานจนเกิดเป็นเนื้อหาใหม่ที่เป็นองค์รวม พัฒนาความสามารถอย่างรอบด้านโดยมุ่งเน้นให้เกิดสมรรถนะ ซึ่งเป็นความสามารถที่ผสมผสานระหว่างความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง	การพัฒนาหลักสูตรจะต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง มีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม โดยวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการและความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคม เป็นการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยมีชุดของเนื้อหาความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการนำไปสู่สมรรถนะที่ต้องการ และมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหาและการใช้ชีวิต	ครูมีกระบวนการออกแบบและจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ โดยเน้นการบูรณาการความรู้ ทักษะ และเจตคติในหลากหลายสาขาวิชาเข้าด้วยกัน สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพพร้อมใช้ชีวิตจริง เน้นการสร้างสมรรถนะที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริง สามารถตอบสนองต่อโลกยุคใหม่และการพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหาและการใช้ชีวิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์

2.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์

มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ ไว้หลากหลาย ดังนี้

กุลิสรา จิตรชญาวณิช (2562, หน้า 23) ได้ให้ความหมายการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะและเรียนรู้เนื้อหาต่าง ๆ แบบเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายสอดคล้องกับชีวิตจริงและช่วยลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาวิชาทำให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้ความคิด ประสบการณ์ ความสามารถและทักษะด้านต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ก่อให้เกิดการเรียนรู้ทักษะกระบวนการและเนื้อหา สาระไปพร้อม ๆ กัน

ทิศนา แขมณี (2562, หน้า 147) ได้กล่าวถึง ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ หมายถึง การนำเนื้อหาสาระที่มีความเกี่ยวข้องกันมาสัมพันธ์ให้เป็นเรื่องเดียวกัน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในลักษณะที่เป็นองค์รวม และสามารถนำความรู้ความเข้าใจไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

กลัญญ เพชราภรณ์ (2563, หน้า 3) ได้กล่าวถึง ความหมายความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ หมายถึง กระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ หรือเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กันเข้ามาไว้ด้วยกัน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในลักษณะที่เป็นองค์รวม สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

ณรงค์ คงมาก (2566, ออนไลน์) ได้กล่าวถึง ความหมายของการบูรณาการข้ามศาสตร์ หมายถึง การออกแบบระบบการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน จากต่างองค์กร ต่างหน่วยงาน ต่างศาสตร์ เพื่อใช้ตอบโจทย์ หรือแก้ไขปัญหาที่ยุ่งยากซับซ้อน ไม่สามารถใช้ศาสตร์ใด ศาสตร์หนึ่ง ในการแก้ปัญหานั้น ๆ ได้ การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์เป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมในยุคปัจจุบัน โดยมีเป้าหมายหลักคือการสร้างผู้เรียนที่มีความรู้ ความสามารถที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

นภกานต์ หน่ายคอน อภิรดี ศรีภิรมย์รักษ์ นิชานันท์ อุดมศักดิ์สกุล และพันธ์ทิพย์ โอฬารรัตน์มณี (2567, หน้า 72 – 73) ได้ให้ความหมายการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ โดยการใช้กระบวนการทางปัญญา (กระบวนการคิด) กระบวนการทางสังคม (กระบวนการกลุ่ม) และให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมในการเรียน สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ ซึ่งผู้สอนจะมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ต้องจัดให้สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถ และความถนัด เน้นการบูรณาการความรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลาย รวมทั้งเน้นการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลายวิธี เพื่อให้สามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

National Academies (eds) (2005, p. 306) ได้กล่าวถึงความหมายของการบูรณาการข้ามศาสตร์ หมายถึง การบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในการให้ความหมายและแก้ปัญหาในสังคมแห่งความเสี่ยง (Risk Society) ที่เป็นผลมาจากการพัฒนาที่ผ่านมาด้วยวิธีการที่เรียกว่า “สหวิทยาการ” (Interdisciplinary) หลังจากนั้นได้มีการเรียกร้องให้วางแผนปรับโครงสร้างทางสังคมครั้งใหญ่ โดยความร่วมมือสามประสานระหว่าง รัฐบาล อุตสาหกรรม และสถาบันการศึกษารวมทั้งการปรับปรุงระบบการศึกษาไปสู่ Education – innovation System โดยเชื่อว่าการศึกษาควรมีเป้าหมายตามลำดับขั้นและมีความเชื่อมโยงซึ่งกันและและกัน โดยนำความรู้เรื่องทฤษฎีระบบและทฤษฎีองค์การมาใช้ในการวางแผน

จากการศึกษาความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าหมายถึง การออกแบบกระบวนการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่คาดหวัง ผู้สอนต้องบูรณาการสาระการเรียนรู้หลายกลุ่มสาระการเรียนรู้มาเชื่อมโยงความรู้และทักษะที่สัมพันธ์กันเข้าด้วยกันหรือเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กันเข้ามาไว้ด้วยกัน โดยจัดการเรียนรู้เน้นที่การนำความรู้ ทักษะและคุณลักษณะมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน การแก้ปัญหาที่เน้นให้ความสำคัญกับผู้เรียน ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นและเพียงพอเพื่อนำมาสู่การประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

2.2 แนวคิดของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์

มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ ไว้หลากหลาย ดังนี้

ศิริพร พุทไธสงค์ (2561, หน้า 5) ได้ให้แนวคิดของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ ไว้ว่า ลักษณะของการบูรณาการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. การบูรณาการเชิงเนื้อหาสาระ เป็นการผสมผสานเชื่อมโยงเนื้อหาสาระในลักษณะการหลอมรวมกันโดยการตั้งเป็นหน่วยหรือหัวเรื่อง

2. การบูรณาการเชิงวิธีการ เป็นการผสมผสานวิธีการสอนแบบต่าง ๆ เข้าในการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายวิธี การสนทนา การอภิปราย การใช้คำถาม การบรรยาย การค้นคว้าและการทำงานกลุ่ม การศึกษานอกห้องเรียนและการนำเสนอข้อมูล เป็นต้น

3. การบูรณาการความรู้กับกระบวนการเรียนรู้ โดยออกแบบการเรียนรู้ให้มีทั้งการให้ความรู้และกระบวนการไปพร้อม ๆ กัน

4. การบูรณาการความรู้ ความคิดกับคุณธรรม โดยเน้นทั้งพุทธิพิสัยและจิตพิสัยเป็นการเรียนรู้ที่สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมไปพร้อม ๆ กัน เพื่อที่นักเรียนจะได้เป็นผู้มีความรู้คู่คุณธรรม

5. การบูรณาการความรู้กับการปฏิบัติ เน้นการปฏิบัติจริงควบคู่ไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมเรียนรู้

6. การบูรณาการความรู้ในโรงเรียนกับชีวิตจริงของนักเรียน พยายามให้เด็กได้เรียนรู้เนื้อหาที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้เห็นคุณค่าและความหมายในสิ่งที่เรียน

พัชรมน ผลประพฤติ (2561, หน้า 37) ได้ให้แนวคิดของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ ไว้ว่า การเรียนรู้แบบบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนจะต้องสอดคล้องกับมาตรา 24 พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และต้องคำนึงถึงหลักสำคัญ ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนกระตือรือร้นมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนการสอน

2. การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ร่วมทำงานกลุ่มด้วยตนเอง โดยส่งเสริมให้มีกิจกรรมกลุ่มลักษณะต่าง ๆ อย่างหลากหลายและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง

3. การจัดประสบการณ์ตรงให้แก่ผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมเข้าใจง่าย ตรงกับความเป็นจริง สามารถนำไปใช้

ในชีวิตประจำวันอย่างได้ผล และส่งเสริมให้โอกาสได้ปฏิบัติจริงจนเกิดความสามารถและทักษะจนติดเป็นนิสัย

4. การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกกล้าคิดกล้าทำ โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสที่จะแสดงออก ซึ่งความรู้สึกนึกคิดของตนเองต่อสาธารณชนหรือเพื่อร่วมชั้นเรียน ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างความใจให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน

5. การปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยม และจริยธรรม ที่ถูกต้องดีงามและความเหมาะสมได้ สามารถขจัดความขัดแย้งได้ด้วยเหตุผล มีความกล้าหาญทางจริยธรรมและแก้ไขปัญหาด้วยปัญญาและสามัคคี

กุลิสรา จิตรชญาวณิช (2562, หน้า 1758) ได้ให้แนวคิดของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ ไว้ว่า เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์เชื่อมโยงระหว่างวิชาที่เรียนและความเป็นจริงในชีวิตประจำวันได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเนื่องจากศาสตร์ทุกศาสตร์ไม่อาจแยกจากกัน ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์จะเป็นการให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะและเรียนรู้เนื้อหาต่าง ๆ แบบเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายสอดคล้องกับชีวิตจริงและช่วยลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาวิชา แบ่งเบาภาระในการสอนของครู และทำให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้ความคิดประสบการณ์ความสามารถ และทักษะด้านต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ก่อให้เกิดการเรียนรู้ทักษะกระบวนการและเนื้อหาสาระไปพร้อม ๆ กัน

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล (2562, หน้า 84) ได้ระบุถึงการบูรณาการว่าเป็นการผสมผสานองค์ความรู้ตั้งแต่ 2 องค์ความรู้ขึ้นไปเข้าด้วยกันอย่างลงตัวและเป็นระบบ ช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามแนวคิดในลักษณะที่เชื่อมโยงกันอย่างบูรณาการ ตอบสนองธรรมชาติ ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความรู้ความเข้าใจและทักษะในศาสตร์หรือวิชาความรู้มากกว่าหนึ่งวิชาไปรวมเข้าด้วยกัน ภายใต้โครงการหรือกิจกรรมเดียวกันเพื่อแก้ปัญหาหรือแสวงหาความรู้ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และในปัจจุบันเราไม่อาจปฏิเสธได้เลยว่าการศึกษาในยุคใหม่จะไม่ต้องปรับเปลี่ยน การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของครูในศตวรรษที่ 21 เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับศาสตร์ต่าง ๆ พร้อมทั้งเทคโนโลยี

สิริพัชร์ เจษฎาวิโรจน์ (2564, หน้า 19) ได้ให้แนวคิดของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ ไว้ว่า ทำให้นักเรียนมีประสบการณ์ที่สัมพันธ์กันและต่อเนื่องกับประสบการณ์ตรง สามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างเหมาะสมตามหลักสูตรและการสอน การแบบบูรณาการข้ามศาสตร์มีสำคัญดังนี้

1. เพื่อให้นักเรียนเกิดความตระหนักว่าการเรียนรู้ทุกสิ่งมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในชีวิต คนเราทุกสิ่งทุกอย่างจะเกี่ยวข้องกันอยู่เสมอ หลักสูตรบูรณาการจะมีความสัมพันธ์กับชีวิตของนักเรียนมากกว่า และนักเรียนจะเกิดแรงจูงใจในการเรียนมากกว่าหลักสูตรแบบแยกรายวิชา

2. เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้ที่สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ซึ่งในการแก้ปัญหานักเรียน จะต้องอาศัยความรู้จากหลายสาขาวิชาในเวลาเดียวกัน

3. เพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนโดยตรงอย่างมีจุดหมาย และมีความหมายต่อนักเรียน นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การแสดงความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอน และช่วยสร้างความเข้าใจให้นักเรียนได้อย่างลึกซึ้ง

4. เพื่อตอบสนองความสนใจของนักเรียนแต่ละคนโดยการเรียนรู้ตามเอกัตภาพ ออกแบบ กิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามที่ต้องการจะรู้บรรยากาศในชั้นเรียนจะไม่เครียด สามารถกระตุ้นให้นักเรียนเรียนอย่างสนุกสนาน และบรรลุผลในการเรียนมากขึ้น

5. มีการถ่ายโอนและค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาสาระ ความคิด ทักษะ และเจตคติ ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความคิดรวบยอดที่เรียนได้อย่างลึกซึ้งเป็นระบบ และถ่ายโอนความเข้าใจ จากเรื่องหนึ่งไปสู่อีกเรื่องหนึ่งได้ดี

6. ส่งเสริมการเรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกัน ให้นักเรียนรู้สึกปลอดภัย มีความพึงพอใจ มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะและยอมรับผู้อื่น เต็มใจที่จะทำงานร่วมกับกลุ่มและเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม

7. ช่วยพัฒนาค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม มาตรฐานการทำงาน วินัยในตนเอง ส่งเสริม ความสามารถในการทำงาน และการควบคุมอารมณ์ของผู้เรียน

8. ช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาการแสดงออกทางด้านศิลปะ ดนตรี ไปพร้อม ๆ กับทางด้านความรู้ เนื้อหาสาระ อีกทั้งให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ร่วมกิจกรรมในสังคม

พระมหาประยุทธ์ ปยุตฺโต (2564, หน้า 330) ได้ให้แนวคิดของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ ไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญการเรียนรู้อยู่ที่ความต้องการของผู้เรียนและการจัดประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่ต้องคำนึงถึง 3 องค์ประกอบ คือ เนื้อหาวิชา (Subject Matter Unit) เป็นการเน้นเนื้อหาหรือหัวข้อเรื่องที่นำมาบูรณาการกับวิชาอื่น ความสนใจ (Center of Interest) การเรียนรู้จะต้องมาจากความสนใจของผู้เรียนเป็นพื้นฐานและการบูรณาการประสบการณ์ (Integrative Experience Unit) เป็นการรวบรวมประสบการณ์มีจุดเน้นอยู่ที่ผลการเรียนรู้และความสามารถที่นำไปสู่พฤติกรรมการปรับตัวของผู้เรียนโดยนำประสบการณ์เดิมมาผสมผสานกับประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ใหม่ลักษณะสำคัญของการสอนแบบบูรณาการ คือ การเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ประมวลความรู้หลากหลายและประสบการณ์ที่แตกต่างมาร้อยเรียงเพื่อสร้างประเด็นหลักและหัวข้อเรื่องและนำความรู้จากหน่วยต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับหัวข้อนั้น ๆ มาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนและลงมือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการมี 4 แนวทาง ดังนี้

1. การเรียนการสอนแบบสอดแทรก (Infusion Instruction) เป็นการสอนแบบสอดแทรกซึ่งวางแผนการสอนโดยครูผู้สอนคนเดียวในรูปแบบนี้ผู้สอนคนเดียวในวิชาหนึ่งจะสอดแทรกเนื้อหาวิชาอื่น ๆ เข้าไปในการเรียนการสอนได้อย่างอิสระตามที่ผู้สอนวางแผน

2. การเรียนการสอนแบบคณะ (Parallel Instruction) เป็นการสอนที่ผู้สอนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปสอนวิชาต่างกันต่างคนต่างสอนแต่ต้องวางแผนการสอนร่วมกันสำหรับงานที่มอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัตินั้นอาจแตกต่างกันไปในแต่ละวิชาแต่ทั้งหมดนี้จะต้องมีหัวเรื่องความคิดรวบยอดและปัญหาร่วมกัน

3. การเรียนการสอนแบบสหวิทยาการ (Multidisciplinary) เป็นการสอนที่ผู้สอนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป สอนต่างวิชากันต่างคนต่างสอนแต่ต้องวางแผนร่วมกันสำหรับงานที่มอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติหรือการทำโครงงานนั้นจะต้องทำร่วมกันซึ่งจะช่วยเชื่อมโยงสาขาวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกันซึ่งผู้สอนต้องวางแผนร่วมกันในการมอบหมายให้ผู้เรียนได้ทำโครงงานด้วยกัน

4. การเรียนการสอนแบบข้ามวิชา (Tran – Disciplinary Instruction) เป็นการสอนที่ผู้สอนแต่ละวิชาต้องมาร่วมกันวางแผนเป็นคณะหรือเป็นทีม เพื่อปรึกษาหารือในการกำหนดหัวเรื่องความคิดรวบยอดปัญหาต่างร่วมกันแล้วร่วมกันดำเนินการสอนนักศึกษากลุ่มเดียวกัน

จิรชพรรณ ชาญช่าง (2563, หน้า 78) ได้ให้แนวคิดของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ ไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่มีการเชื่อมโยงเนื้อหาสาระของหลายวิชาเข้าไว้ด้วยกันอย่างมีความหมาย เป็นลักษณะที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (integrated instruction) การเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นหนึ่งในรูปแบบของการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตรและความต้องการของผู้เรียน นำไปสู่การพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง เป็นแนวคิดของการจัดการเรียนการสอนสมัยใหม่ ที่เน้นให้ผู้เรียนบูรณาการความรู้จากหลายสาขาเข้าด้วยกัน โดยมีลักษณะของการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ กับเรื่องที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวันหรือสาระที่กำหนด

2. ผู้สอนตั้งแต่ 2 ขึ้นไป ร่วมกันจัดการเรียนรู้โดยอาจยึดหัวข้อเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้วบูรณาการเชื่อมโยงแบบคู่ขนานกันไปภายใต้เรื่องเดียวกัน

3. ผู้สอนต่างรายวิชาร่วมกันคิดหัวข้อเรื่องหรือโครงการ โดยใช้เวลาเรียนรู้ต่อเนื่องกัน อาจรวมจำนวนชั่วโมงของสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ แบบมีเป้าหมายเดียวกัน

Pohl, C. and Hirsch Hadorn, G. (2007, p. 124) ได้ให้แนวคิดของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ ไว้ว่า การบูรณาการข้ามศาสตร์เกี่ยวข้องกับความรู้ 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) ความรู้เชิงระบบ (System Knowledge) เป็นความรู้ที่อธิบายสาเหตุ พัฒนาการ และผลลัพธ์ของปัญหาอย่างเป็นระบบ 2) ความรู้เป้าหมาย (Target Knowledge) เป็นความรู้สำหรับกำหนดเป้าหมายและกระบวนการแก้ไขปัญหา และ 3) ความรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformation Knowledge) เป็นความรู้วิธีการเปลี่ยนผ่านหรือปรับเปลี่ยนสถานการณ์แห่งปัญหาไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ เป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความรู้ ความเข้าใจและทักษะในศาสตร์หรือวิชาความรู้มากกว่าหนึ่งวิชาไปรวมเข้าด้วยกันเพื่อให้นักเรียนเป็นผู้ที่สามารถแก้ปัญหาได้ด้วย

ตนเอง ซึ่งในการแก้ปัญหานักเรียนจะต้องอาศัยความรู้จากหลายสาขาวิชาในเวลาเดียวกัน โดยผสมผสานเชื่อมโยงเนื้อหาสาระในลักษณะการหลอมรวมกันโดยการตั้งเป็นหน่วยหรือหัวเรื่อง และการบูรณาการเชิงวิธีการที่เป็นการผสมผสานวิธีการสอนแบบต่าง ๆ เข้าในการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายวิธี และการบูรณาการความรู้กับกระบวนการเรียนรู้ โดยออกแบบการเรียนรู้ให้มีทั้งการให้ความรู้และกระบวนการไปพร้อม ๆ กัน รวมถึงการบูรณาการความรู้ ความคิดกับคุณธรรม โดยเน้นทั้งพุทธิพิสัยและจิตพิสัยเป็นการเรียนรู้ที่สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมเพื่อที่นักเรียนจะได้เป็นผู้มีความรู้คู่คุณธรรม

จากความหมาย แนวคิดของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นนิยามเชิงปฏิบัติการ ดังตาราง 7

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 7 สรุปความหมาย แนวคิดของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์

ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์	แนวคิดของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์	นิยามเชิงปฏิบัติการ
การออกแบบกระบวนการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่คาดหวัง ผู้สอนต้องบูรณาการสาระการเรียนรู้หลายกลุ่มสาระการเรียนรู้มาเชื่อมโยงความรู้และทักษะที่สัมพันธ์กันเข้าด้วยกันหรือเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กันเข้ามาไว้ด้วยกัน โดยจัดการเรียนรู้เน้นที่การนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน การแก้ปัญหาที่เน้นให้ความสำคัญกับผู้เรียน ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นและเพียงพอเพื่อนำมาสู่การประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ	การจัดการเรียนรู้โดยใช้ความรู้ความ เข้าใจและทักษะในศาสตร์หรือวิชาความรู้มากกว่าหนึ่งวิชาไปรวมเข้าด้วยกัน เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้ที่สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ซึ่งในการแก้ปัญหานักเรียนจะต้องอาศัยความรู้จากหลายสาขาวิชาในเวลาเดียวกันโดยผสมผสานเชื่อมโยงเนื้อหาสาระในลักษณะการหลอมรวมกันโดยการตั้งเป็นหน่วยหรือหัวเรื่อง และการบูรณาการเชิงวิธีการที่เป็นการผสมผสานวิธีการสอนแบบต่าง ๆ เข้าในการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายวิธี และการบูรณาการความรู้กับกระบวนการเรียนรู้ โดยออกแบบการเรียนรู้ให้มีทั้งการให้ความรู้และกระบวนการไปพร้อม ๆ กัน รวมถึงการบูรณาการความรู้ ความคิด กับคุณธรรม โดยเน้นทั้งพุทธิพิสัยและจิตพิสัยเป็นการเรียนรู้ที่สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมเพื่อที่นักเรียนจะได้เป็นผู้มีความรู้คู่คุณธรรม	ครูมีการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ โดยใช้ความรู้ความเข้าใจและทักษะในศาสตร์หรือวิชาความรู้มากกว่าหนึ่งวิชาไปรวมเข้าด้วยกัน โดยจัดการเรียนรู้เน้นที่การนำความรู้ ทักษะและคุณลักษณะมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน การแก้ปัญหา เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยการบูรณาการเชิงวิธีการที่เป็นการผสมผสานวิธีการสอนแบบต่าง ๆ เข้าในการสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายวิธี รวมถึงการบูรณาการความรู้ ความคิด กับคุณธรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นและเพียงพอเพื่อนำมาสู่การประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ

3.1 ความหมายของครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ

มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ ไว้หลากหลาย ดังนี้

จิรวดี ทวีโชติ และวัลนิกา ฉลากบาง (2561, หน้า 248) ได้ให้ความหมาย การเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง หมายถึง การที่ครูแสดงพฤติกรรมการมีความสนใจในสถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงขององค์ความรู้ต่าง ๆ สามารถปรับตัวหรือเปลี่ยนแปลงตนเอง เพื่อให้ทันกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จ

สร้อยสุดา กรีน (2563, หน้า 12) ได้ให้ความหมาย ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลง จะต้องมีลักษณะโดยเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นคนกล้าเปิดเผย เป็นคนที่เชื่อมั่นในคนอื่น ใช้คุณค่าเป็นแรงผลักดัน เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถที่จะเผชิญกับความสลับซับซ้อน และเป็นผู้มองการณ์ไกล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563, หน้า 1) ได้ระบุว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ หมายถึง การพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพ พร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งคนไทยในอนาคตจะต้องมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารีมีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติมีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่าง ต่อเนื่องตลอดชีวิตสู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกร นักคิด ผู้ประกอบการเกษตรกรยุคใหม่และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง

วีระยุทธ แสงไชย (2564, หน้า 16) การเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง หมายถึง ความสามารถของครูในการให้ความสนใจต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นปัจจุบัน โดยมีการวางแผนอย่างมีวิสัยทัศน์ที่เชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจของโรงเรียนร่วมกับผู้อื่น มีความริเริ่มการปฏิบัติที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนานวัตกรรม พร้อมทั้งกระตุ้นผู้อื่นให้มีการเรียนรู้และความร่วมมือในวงกว้างเพื่อพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษา วิชาชีพครูและสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้ระบบขั้นตอนที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้

กีรติ ฉิมพุฒ สุพัฒนา หอมบุปผา และสาธร ทรัพย์รวงทอง (2565, หน้า 138) ได้ให้ความหมายคุณภาพผู้เรียน หมายถึง คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข มีความรู้ ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่ต้องการให้เกิดขึ้นเมื่อเรียนจบหลักสูตร

Lunenburg and Allan C. (2004, p. 31) ได้ให้ความหมาย ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนแสดงให้เห็นในการจัดการหรือทำงาน เป็นกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานโดยการเปลี่ยนสภาพหรือการเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงานให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวัง โดยพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานไปสู่ระดับที่สูงขึ้นและมีศักยภาพมากขึ้น ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในภารกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กรรวมทั้งจูงใจให้บุคลากรมองไกลเกินกว่าความสนใจของพวกเขาไปสู่ประโยชน์ขององค์กรหรือสังคม

จากความหมายของครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ หมายถึง การที่ครูแสดงพฤติกรรมการมีความสนใจในสถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงขององค์ความรู้ต่าง ๆ สามารถปรับตัวหรือเปลี่ยนแปลงตนเองเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถที่จะเผชิญกับความสลับซับซ้อน ริเริ่มการปฏิบัติที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนานวัตกรรมพร้อมทั้งกระตุ้นผู้อื่นให้มีการเรียนรู้และความร่วมมือในวงกว้างเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข มีความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมมีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตสู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง

3.2 แนวคิดของครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ

มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้แนวคิดของครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ ไว้หลากหลาย ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 13 – 14) ได้กำหนดไว้ว่า การพัฒนาตนเองเป็นตัวชี้วัดหนึ่งของสมรรถนะหลักประจำสายงานของ ครูผู้สอน ประกอบด้วย 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงาน 2) การบริการที่ดี 3) การพัฒนาตนเอง 4) การทำงานเป็นทีมและ 5) จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครูและได้กำหนดตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำครู ในคู่มือการประเมินสมรรถนะครูผู้สอนในการปฏิบัติงาน

ในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการปฏิบัติงานของครูและใช้เป็นฐานข้อมูลในการกำหนดกรอบการพัฒนาครู ตามนโยบายพัฒนาครูทั้งระบบ ประกอบด้วย การเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง มีพฤติกรรรมการแสดงออกดังนี้

1. ให้ความสนใจต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นปัจจุบันโดยมีการวางแผนอย่างมีวิสัยทัศน์ซึ่งเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจของโรงเรียนร่วมกับผู้อื่น

2. ริเริ่มการปฏิบัติที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนานวัตกรรม

3. กระตุ้นผู้อื่นให้มีการเรียนรู้และร่วมมือในวงกว้าง เพื่อพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาและวิชาชีพ

4. ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้ระบบขั้นตอนที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้

มูลนิธิยุวพัฒน์ (2566, ออนไลน์) ได้ระบุว่า “ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลง” เป็นบทบาทที่มีความสำคัญอย่างมากในการสร้างศักยภาพและแรงบันดาลใจในการเรียนให้แก่เด็กนักเรียน ไม่เพียงแต่ต้องมีความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการพัฒนาเพียงอย่างเดียว แต่ต้องมีความสามารถในการทำงานร่วมกับบุคลากรในโรงเรียน เริ่มตั้งแต่ครูจนไปถึงฝ่ายบริหาร มีการเรียนรู้และพัฒนาร่วมกันเพื่อให้เข้าใจในสิ่งท้าทายที่เกิดขึ้นในการสร้างห้องเรียนที่มีคุณภาพสำหรับนักเรียน นอกจากนี้ ยังมีการทำงานร่วมกับคนในพื้นที่ เช่น ผู้ปกครองและชุมชน เพื่อช่วยกันขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาและสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กนักเรียน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ และเพื่ออนาคตที่สดใสสำหรับเด็กนักเรียนในประเทศไทยทุกคน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2561, หน้า 8) ได้ระบุยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้ง กาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติมีหลักคิด

ที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่สาม และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัย รักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นวัตกร นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง โดยช่วงวัยเรียน / วัยรุ่น ปลูกฝังความเป็นคนดี มีวินัย พัฒนาทักษะความสามารถการเรียนรู้ที่สอดรับกับทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน มีภูมิคุ้มกันต่อปัญหาหรืออาชญากรรมต่าง ๆ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความยืดหยุ่นทางความคิด ความสามารถ ความถนัด และความสนใจ รวมถึงการวางพื้นฐานการเรียนรู้เพื่อการวางแผนชีวิต

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (2561, หน้า 123) ได้ระบุการพัฒนาทุนมนุษย์ทุกช่วงวัยยังคงต้องมีการยกระดับการพัฒนาในแต่ละช่วงวัย ได้แก่ เด็กตั้งแต่ในครรภ์ถึงปฐมวัยมีแนวโน้มพัฒนาการดีขึ้น แต่ยังคงต้องสร้างทักษะด้านอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กับพัฒนาการของสมอง รวมถึงพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้ได้มาตรฐานมากขึ้น ช่วงวัยเรียน ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาขั้นพื้นฐานต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศที่มีระดับการพัฒนาที่ใกล้เคียงกัน การเรียนรู้ในระบบยังไม่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต จึงต้องสร้างโอกาสให้ได้รับการพัฒนาความรู้ตามแนวทางพหุปัญญาพร้อมทั้งสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อการศึกษา เพื่อสร้างการเติบโตของความคิด และการพัฒนาตนเองให้ทำสิ่งใหม่ ๆ โดยเป้าหมายและผลลัพธ์ของการพัฒนาระดับหมุดหมาย เป้าหมายที่ 1 คนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกช่วงวัย มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ มีคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉมฉับพลันของโลก

Sally J. Zepeda and Brad N. Benson. (2003, p. 117) ได้กล่าวภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญสำหรับองค์กรทางการศึกษามี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Idealized Influence: II) การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration Motivation: IM) การกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation: IS) และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized Consideration: IC) จากองค์ประกอบทั้ง 4 ประการนี้ ผู้นำจะต้องแสดงออกด้วยการเป็นต้นแบบแล้วสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ตามปฏิบัติตามผู้นำ โดยผู้นำจะต้องทำการกระตุ้นทางปัญญาเพื่อให้ผู้ตามเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทำงานอย่างอิสระตามขอบเขตของงานที่ผู้ตามมีความรู้ความชำนาญ

คำนึงถึงความต้องการความสำเร็จ และโอกาสก้าวหน้าของผู้ตามเป็นรายบุคคล ผู้นำจะทำหน้าที่คอยช่วยเหลือและให้คำปรึกษาตามความต้องการของผู้ตามยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลให้อิสระส่งเสริมความมั่นใจและความสำเร็จในการทำงาน

สรุปแนวคิดของครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ สรุปได้ว่า เป็นบทบาทที่มีความสำคัญอย่างมากในการสร้างศักยภาพและแรงบันดาลใจในการเรียนให้แก่เด็กนักเรียน ให้ความสนใจต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นปัจจุบันโดยมีการวางแผนอย่างมีวิสัยทัศน์ซึ่ง เชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจของโรงเรียน ร่วมกับผู้อื่น สามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้ระบบขั้นตอนที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้ มีการทำงานร่วมกับคนในพื้นที่ เช่น ผู้ปกครองและชุมชน เพื่อช่วยกันขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาและสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กนักเรียนให้เป็นคนดี เก่งและมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้ง กาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ และเป็นพลเมืองดีของชาติมีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ มีคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉมฉับพลันของโลก

จากความหมาย แนวคิดของของครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นนิยามเชิงปฏิบัติการ ดังตาราง 8

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 8 สรุปความหมายของครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพและแนวคิดของครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ

ความหมายของครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ	แนวคิดของครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ	นิยามเชิงปฏิบัติการ
การที่ครูแสดงพฤติกรรมการมีความสนใจในสถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงขององค์ความรู้ต่าง ๆ สามารถปรับตัวหรือเปลี่ยนแปลงตนเองเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถที่จะเผชิญกับความสลับซับซ้อน ริเริ่มการปฏิบัติที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนานวัตกรรมพร้อมทั้งกระตุ้นผู้อื่นให้มีการเรียนรู้และความร่วมมือในวงกว้าง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข มีความรู้ ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมมีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง	ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ เป็นบทบาทที่มีความสำคัญอย่างมากในการสร้างศักยภาพและแรงบันดาลใจในการเรียนให้แก่เด็กนักเรียน ให้ความสนใจต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นปัจจุบันโดยมีการวางแผนอย่างมีวิสัยทัศน์ซึ่ง เชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจของโรงเรียนร่วมกับผู้อื่น สามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้ระบบขั้นตอนที่เปลี่ยนแปลง มีการทำงานร่วมกับคนในพื้นที่ เช่น ผู้ปกครองและชุมชน เพื่อช่วยกันขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาและสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กนักเรียนให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติมีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ มีคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม พลิกโฉมฉับพลันของโลก	พฤติกรรมของครูที่แสดงออกในการมีความสนใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ปรับตัวหรือเปลี่ยนแปลงตนเองเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถที่จะเผชิญกับความสลับซับซ้อนสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้ระบบขั้นตอนที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้ ทำงานร่วมกับผู้ปกครองและชุมชนเพื่อช่วยกันขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการเรียนรู้และพัฒนาร่วมกันเพื่อให้พัฒนาคุณภาพสำหรับนักเรียนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่

4. การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ

4.1 ความหมายของการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ

มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ ไว้หลากหลาย ดังนี้

จิระศักดิ์ สร้อยคำ (2561, หน้า 30) ได้ให้ความหมายของการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ หมายถึง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ คือ การดำเนินงานเครือข่ายระหว่างกลุ่มสถานศึกษาที่มีการรวมกลุ่มกันของสถานศึกษาโดยมีเป้าหมายร่วมกันในการร่วมมือทางวิชาการในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนซึ่งกันและกัน โดยกลุ่มโรงเรียนเป็นศูนย์กลางของเครือข่าย การทำข้อตกลงร่วมกันในการประสานเชื่อมโยงเข้าหากันโดยเป็นกลุ่มเครือข่ายในการให้ความร่วมมือในด้านวิชาการ

ศุภโชค สาระบุตร (2563, หน้า 11) ได้ให้ความหมายของการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ หมายถึง เป็นการสร้างกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเป็นการรวมตัวของสถานศึกษาหลาย ๆ แห่ง มารวมตัวกัน เพื่อจุดมุ่งหมายในพัฒนาสถานศึกษาในรูปแบบของความร่วมมือ โดยมีเป้าหมายวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมาย โดยอาศัยความร่วมมือภายในกลุ่มเครือข่าย จากสถานศึกษาขนาดเล็ก กลายเป็นหน่วยงานขนาดใหญ่ ซึ่งจะทำให้การทำงานในภาพรวมมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

สิทธิโชค สุขวิสิทธิ์ (2564, หน้า 12) ได้ให้ความหมายของการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล ส่วนงานหรือองค์การที่มีเป้าหมาย วัตถุประสงค์หรือความต้องการบางอย่างร่วมกัน กำหนดกิจกรรมและภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันตามบรรทัดฐานหรือกฎเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นโดยสมัครใจ แบ่งปัน แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความรู้ทางวิชาการ ประสบการณ์ และทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือและแก้ปัญหาโดยคำนึงถึงงานวิชาการ และความจำเป็นตามบริบทผ่านกระบวนการดำเนินงานโดยคณะทำงานในหลากหลายรูปแบบโดยเน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวม

ศักรินทร์ สมพิศนภา (2565, หน้า 10) ได้ให้ความหมายของการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ หมายถึง การดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกเครือข่ายเพิ่มพูนความรู้ทักษะ ประสบการณ์ ความชำนาญและความสามารถของบุคคลด้าน

วิชาการ ทั้ง 7 ด้าน โดยการสัมมนา การบรรยาย การฝึกอบรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การปฐมนิเทศบุคลากร เพื่อให้สมาชิกปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น ข้อตกลงที่มีร่วมกันในการประสานงานร่วมกันของกลุ่มเครือข่าย ในการให้ความร่วมมือกันในด้านวิชาการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

หวานใจ เวียงยิ่ง (2565, หน้า 11) ได้ให้ความหมายของการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ หมายถึง การรวมตัวของกลุ่มโรงเรียนที่มีเป้าหมายวัตถุประสงค์และกิจกรรมในการทำงานร่วมกันมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ร่วมกัน เพื่อให้งานวิชาการบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน

Hanson (2003, p. 523) ได้ให้ความหมายของการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ หมายถึง รูปแบบหนึ่งของการประสานงานของงานวิชาการ กลุ่มองค์กรหรือหลายองค์การที่มีทรัพยากรของตัวเอง ซึ่งเข้ามาประสานงานกันอย่างมี ระยะเวลาพอสมควรจะมีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอหรือไม่ก็ตาม แต่จะมีการวางรากฐานเอาไว้เมื่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีความต้องการจะขอความช่วยเหลือหรือขอ ความร่วมมือจากกลุ่มอื่น ๆ เพื่อแก้ปัญหาและสามารถติดต่อกันต่อไปได้และการที่ปัจเจกบุคคล หรือสถาบันมารวมกันเป็นกลุ่มนั้นจะต้องมีความสนใจในเรื่องหนึ่งเรื่องใดร่วมกัน แต่อย่างไรก็ตาม เพียงการรวมกลุ่มเท่านั้นยังไม่อาจเป็นเครือข่ายงานได้เพราะจะมีลักษณะเพียงการทำงานร่วมกันคือ มีบุคคลร่วมสนทนากัน หากจะให้เป็นเครือข่ายที่ดีได้ ต้องมีปัจจัยความร่วมมือกันที่จะติดต่อสื่อสารเต็มใจที่จะประสานงานกันและที่สำคัญสมาชิกต้องยอมรับที่จะทำกิจกรรมร่วมกันไม่ใช่ เพียงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเท่านั้น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ หมายถึง การเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล สถาบัน หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ เช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย หน่วยงานวิจัย หรือองค์กรการศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ งานวิจัย ทรัพยากร และความเชี่ยวชาญต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ เพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมร่วมกัน การจัดประชุมสัมมนาวิชาการ ความร่วมมือในการทำวิจัยหรือพัฒนาหลักสูตร การจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายความรู้

4.2 แนวคิดของการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ

มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้แนวคิดของการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ ไว้หลากหลาย ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2546, หน้า 6 – 7) ได้ให้แนวคิดของการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ ไว้ว่า การทำงานร่วมกันในลักษณะของเครือข่ายการศึกษามีจุดเริ่มต้นที่เป็นรูปธรรมชัดเจน ตั้งแต่มีการตรากฎหมายการศึกษาแห่งชาติฉบับแรก คือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 8 และมาตรา 9 ได้กำหนดให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้มีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา และยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันทางสังคมอื่น การทำงานร่วมกันในลักษณะเครือข่ายการศึกษามีความชัดเจนขึ้นเมื่อมีการระบุไว้ในกฎหมายการศึกษา และจากการศึกษาวิจัยในเรื่อง การพัฒนาระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปฐมวัย พบว่า การจัดการเครือข่าย เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้การทำงานเครือข่ายการศึกษามีประสิทธิ ภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2555, หน้า 14) ได้ให้แนวคิดของการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ ไว้ว่า การพัฒนาโรงเรียนเครือข่ายบนพื้นฐานแนวคิดสำคัญ คือ การพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน และสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ทั้งครู สื่อ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี โดยกำหนดโรงเรียนศูนย์แม่ข่ายในการบริหารจัดการ และการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อเพิ่มโอกาสให้นักเรียนได้เข้าถึงการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ซึ่งผลจากการพัฒนาประสิทธิภาพโรงเรียน และห้องเรียนมีการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกันระหว่างโรงเรียน และเป็นเครือข่ายความร่วมมือกันด้านวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ

สิทธิโชค สุขวิสิทธิ์ (2564, หน้า 12) ได้ให้แนวคิดของการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ ไว้ว่า การสร้างเครือข่ายวิชาการมีความสำคัญต่อการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา การส่งเสริมการสร้างเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา การบุกเบิกความก้าวหน้าทางวิชาการ ศูนย์รวมข้อมูล และสารสนเทศด้านคุณภาพการศึกษา การสร้างความเป็นเลิศให้แก่องค์กร การพัฒนาครูแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

เป็นช่องทางในการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญา การส่งเสริมการนิเทศระหว่างโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่าย ลดความเสี่ยงในการทำงานร่วมกันและจัดการกับความไม่มั่นคงทางวิชาการและเป็นการสร้างแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การ

ขนิฏฐา กาญจนรังสีนนท์ (2564, หน้า 5) ได้ให้แนวคิดของการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ ไว้ว่า การสร้างเครือข่ายทางวิชาการช่วยให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทักษะ ความรู้ประสบการณ์ เครื่องมือและสื่อ ลดการทำงานและการใช้ทรัพยากรซ้อนเกิดความเข้าใจกันมากขึ้นนำไปสู่การทำงานร่วมกันเพื่อประโยชน์ของทุกฝ่ายทำให้ความต้องการของประชาชนได้รับการสนองจากรัฐ ช่วยชี้ให้เห็นปัญหาและประเด็นการพัฒนาที่ซับซ้อนและท่วมท้นในหมู่บ้าน เชื่อมหน่วยงานวิชาการและแหล่งทุนกับผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ และทำให้คนและองค์กรได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อน ได้รับกำลังใจ การจูงใจ

ศักรินทร์ สมพิศนภา (2565, หน้า 72) ได้ให้แนวคิดของการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ ไว้ว่า แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือควรดำเนินการ ดังนี้ การเชิญองค์กรหรือผู้มีส่วนได้เสียมาร่วมประชุมการกำหนดวัตถุ ประสงค์ของเครือข่าย การจัดตั้งกลุ่มแกนของเครือข่ายการสนับสนุนทรัพยากรให้กับสมาชิกการสร้างจิตสำนึกการเป็นเจ้าของสนับสนุนให้มีการเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายกับเครือข่าย การติดตามผลและประเมินผล มีการพัฒนาฝึกอบรมสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะทำให้เครือข่ายไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

หวานใจ เวียงยิ่ง (2565, หน้า 21) ได้ให้แนวคิดของการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ ไว้ว่า เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาซึ่งทำให้สถานศึกษาใช้เป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ข้อมูลสารสนเทศ รวมทั้งการระดม แลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างกัน ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรเงินทุนและสถานที่หรือวัสดุอุปกรณ์

Wieczorek (2021, p. 12) ได้ให้แนวคิดของการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ ไว้ว่า

1. เป็นการลดความเสี่ยงในการทำงานร่วมกัน และการจัดการกับความไม่มั่นคงทางวิชาการ

2. เป็นการพัฒนา และสร้างความสัมพันธ์ทางวิชาการในขั้นตอนต่าง ๆ ของการพัฒนาตามกระบวนการสร้างเครือข่ายในระบบสถานศึกษา

3. สร้างความสัมพันธ์อย่างมีความหมายระหว่างนักวิชาการ เช่น แลกเปลี่ยนความคิด แบ่งปันเทคนิคการวิจัย และข้อมูลการวิจัย

4. เป็นความสัมพันธ์อย่างกว้าง ๆ ของนักวิชาการตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปในการร่วมกันพัฒนา วางแผนกลยุทธ์ เพื่อกำหนดความร่วมมือในการดำเนินการต่าง ๆ ของเครือข่าย

5. เป็นเครื่องสร้างแรงบันดาลใจจากความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าแนวคิดการสร้างเครือข่ายทางวิชาการมีความสำคัญต่อการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา การส่งเสริมการสร้างเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา การบุกเบิกความก้าวหน้าทางวิชาการ ศูนย์รวมข้อมูล และสารสนเทศด้านคุณภาพการศึกษา การสร้างความเป็นเลิศให้แก่องค์กร การพัฒนาครูแบบเพื่อนช่วยเพื่อน แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทักษะ ความรู้ประสบการณ์ เครื่องมือและสื่อ ลดการทำงานและการใช้ทรัพยากร เป็นเครือข่ายความร่วมมือกันด้านวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ

จากความหมาย แนวคิดของการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นนิยามเชิงปฏิบัติการ ดังตาราง 9

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 9 สรุปความหมายของการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ และแนวคิดของการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ

ความหมายของการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ	แนวคิดของการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ	นิยามเชิงปฏิบัติการ
การเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล สถาบัน หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ เช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย หน่วยงานวิจัย หรือองค์กรการศึกษา เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ งานวิจัย ทรัพยากร และความเชี่ยวชาญต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ เพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมร่วมกัน การจัดประชุมสัมมนาวิชาการ ความร่วมมือในการทำวิจัยหรือพัฒนาหลักสูตร การจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายความรู้	การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ มีความสำคัญต่อการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา การส่งเสริมการสร้างเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา การบุกเบิกความก้าวหน้าทางวิชาการ ศูนย์รวมข้อมูล และสารสนเทศด้านคุณภาพการศึกษา การสร้างความเป็นเลิศให้แก่องค์กร การพัฒนาครูแบบเพื่อนช่วยเพื่อน แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทักษะ ความรู้ ประสบการณ์ เครื่องมือและสื่อ ลดการทำงานและการใช้ทรัพยากร เป็นเครือข่ายความร่วมมือกันด้านวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ	ความสามารถของครูในการเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล สถาบัน หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ เช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย หน่วยงานวิจัย หรือองค์กรการศึกษา เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ งานวิจัย ทรัพยากร และความเชี่ยวชาญต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ เพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมร่วมกัน การจัดประชุมสัมมนาวิชาการ ความร่วมมือในการทำวิจัยหรือพัฒนาหลักสูตรการจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายความรู้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

5. การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ

5.1 ความหมายการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ

มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ ไว้หลากหลาย ดังนี้

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2562, หน้า 303) กล่าวว่า ครูมืออาชีพ หมายถึง ครูที่ดีมีความรู้โดยมีความรู้ในส่วนที่เป็นเนื้อหาความรู้ที่สอนและความรู้ในส่วนที่เป็นศาสตร์การสอน มีความสามารถในการปฏิบัติการสอนถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ดีเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม ความเป็นครูสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และเป็นผู้ที่พัฒนาความรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2561, หน้า 272) กล่าวว่า ครูมืออาชีพ หมายถึง เป็นผู้นำในวิชาชีพ เป็นผู้ที่พัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ โดยพัฒนาทั้งด้านปัญญา ด้านศาสตร์ทางเนื้อหา ด้านจิตใจ และคุณลักษณะในวิชาชีพครู เป็นการพัฒนาตนอย่างรอบด้าน

สัญญา สดประเสริฐ (2562, หน้า 7) ได้กล่าวว่า ครูมืออาชีพ คือ ครูที่ประสบความสำเร็จในวิชาชีพครู สามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างดีจนประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานและมีความเจริญงอกงามก้าวหน้าในอาชีพครูอย่างต่อเนื่องจนสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นได้ ลักษณะของครูมืออาชีพ คือครูที่นอกจากจะมีความรู้ มีคุณธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพแล้ว ยังต้องมีองค์ประกอบ 3I ดังต่อไปนี้ คือ การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration) ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและทักษะสื่อสาร (IT & Communication skills) และการออกแบบการเรียนรู้ (Instructional design) หรือออกแบบวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกันได้

ครูเชียงรายดอทเน็ต (2562, ออนไลน์) การพัฒนาตนเอง หมายถึง กระบวนการพัฒนาสมรรถนะของครูรายบุคคล โดยมีแผนการพัฒนาตนเองและดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงาน ความต้องการจำเป็น องค์ความรู้ใหม่ หรือตามนโยบาย หรือแผนกลยุทธ์ของหน่วยงานการศึกษาหรือส่วนราชการต้นสังกัด โดยนำความรู้ ความสามารถ ทักษะ ที่ได้จากการพัฒนาตนเองมาพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน

ดารกา บุญกาญจน์ (2563, หน้า 356) ได้กล่าวว่า การพัฒนาตนเอง คือการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดเวลาและตลอดชีวิต เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู

อย่างสม่ำเสมอ มีทักษะและความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพนำไปสู่การปฏิบัติ และมีความรู้ในเนื้อหาวิชา และวิธีการจัดการเรียนการสอน การศึกษาค้นคว้า หาความรู้ ติดตาม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ใหม่ ๆ ทางวิชาการและวิชาชีพ มีการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม เพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางาน

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (สำนักงาน ก.ค.ศ.) (2563, หน้า 5) ได้กล่าวว่า ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ เป็นการพัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา สมรรถนะทางวิชาชีพครูความรอบรู้ในเนื้อหาวิชาและวิธีการสอน มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และนำความรู้ ความสามารถ ทักษะที่ได้จากการพัฒนาตนเองและวิชาชีพมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

พระพัฒนพล สิริสุวณฺโณ (2566, หน้า 759) ได้ให้ความหมายการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ หมายถึง กระบวนการที่ครูหรือผู้ที่ต้องการเป็นครูมุ่งมั่นปรับปรุง พัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรม จรรยาบรรณ และบุคลิกภาพ เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับในวิชาชีพ ครูที่มีความรู้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ สามารถพัฒนาทักษะวิชาชีพของตนเองอยางสม่ำเสมอ มีจรรยาบรรณ มุ่งปฏิบัติหน้าที่ด้วยจิตวิญญาณของความเป็นครูเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างแท้จริง จนสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นได้

Niess, M. L. (2015, p. 89) ได้ให้ความหมายการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ หมายถึง ครูที่มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน มีความสามารถจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ รวมถึงต้องพัฒนาทักษะวิชาชีพของตนเองอยางสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อมุ่งพัฒนาศักยภาพของนักเรียนอย่างแท้จริง มีการบริหารจัดการชั้นเรียนตลอดจนการสร้างบรรยากาศที่กระตุ้นส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้หรือสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

จากที่กล่าวสรุปได้ว่า การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ หมายถึง ครูพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอโดยมีแผนการพัฒนาตนเองและดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องสอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงาน โดยพัฒนาทั้งด้านปัญญา

ด้านศาสตร์ทางเนื้อหา ด้านจิตใจ และคุณลักษณะในวิชาชีพครู มีความรู้ในส่วนที่เป็นเนื้อหาความรู้ที่สอนและความรู้ในส่วนที่เป็นศาสตร์การสอน มีความสามารถในการปฏิบัติการสอนถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ดี มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาในการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม เพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางาน มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้

5.2 แนวคิดการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ

มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้แนวคิดการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ ไว้หลากหลาย ดังนี้

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2563, หน้า 19 – 20) กำหนดประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู “ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562” ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องมีมาตรฐานการปฏิบัติงาน 3 ด้าน ดังนี้

1. การปฏิบัติหน้าที่ครู

1.1 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียน ด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู

1.2 ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

1.3 ส่งเสริมการเรียนรู้ เอาใจใส่ และยอมรับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล

1.4 สร้างแรงบันดาลใจผู้เรียนให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ และผู้สร้างนวัตกรรม

1.5 พัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ ทันสมัย และทันต่อการเปลี่ยนแปลง

2. การจัดการเรียนรู้

2.1 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ สื่อ การวัด และประเมินผล การเรียนรู้

2.2 บูรณาการความรู้และศาสตร์การสอนในการวางแผนและจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีปัญญารู้คิด และมีความเป็นนวัตกร

2.3 ดูแล ช่วยเหลือ และพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล ตามศักยภาพสามารถรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ

2.4 จัดกิจกรรมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสุข ในการเรียน โดยตระหนักถึงสุขภาวะของผู้เรียน

2.5 วิจัย สร้างนวัตกรรม และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน

3.1 ร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาและแก้ปัญหาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

3.2 สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของผู้เรียน

3.3 ศึกษา เข้าถึงบริบทของชุมชน และสามารถอยู่ร่วมกันบนพื้นฐาน ความแตกต่างทางวัฒนธรรม

3.4 ส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2564, หน้า 6) ได้กำหนดมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยาฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู ไว้ดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนรู้

1.1 นำผลการวิเคราะห์หลักสูตร มาจัดทำรายวิชาและหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้ตามหลักสูตร ให้ผู้เรียนได้พัฒนาสมรรถนะและเรียนรู้เต็มศักยภาพ

1.2 ปฏิบัติการสอนโยออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะที่สำคัญตามหลักสูตร

1.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และส่งเสริมผู้เรียน ได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพเรียนรู้และทำงานร่วมกัน

1.4 เลือกและใช้สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการคิด

1.5 วัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลายเหมาะสม และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

1.6 จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน ให้เกิดกระบวนการคิด ทักษะชีวิต ทักษะการทำงาน ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี

1.7 อบรมบ่มนิสัยให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และค่านิยมความเป็นไทยที่ดีงาม

2. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้

2.1 จัดทำข้อมูลสารสนเทศของผู้เรียนและรายวิชา เพื่อใช้ในการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

2.2 ดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียนรายบุคคลและประสานความร่วมมือกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาผู้เรียน

2.3 ร่วมปฏิบัติงานทางวิชาการ และงานอื่น ๆ ของสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2.4 ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียน

3. ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ

3.1 พัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา สมรรถนะทางวิชาชีพครูความรอบรู้ในเนื้อหาวิชาและวิธีการสอน

3.2 มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้

3.3 นำความรู้ ความสามรถ ทักษะที่ได้จากการพัฒนาตนเองและวิชาชีพมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2564, หน้า 44) ได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู ตามข้อตกลงในการพัฒนางาน (PA) ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1. ด้านการจัดการเรียนรู้

ลักษณะงานที่เสนอให้ครอบคลุมถึงการสร้างและหรือพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสร้างและหรือพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ การศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน และการอบรมและพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของผู้เรียน

2. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้

ลักษณะงานที่เสนอให้ครอบคลุมถึงการจัดทำข้อมูลสารสนเทศของผู้เรียนและรายวิชา การดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน การปฏิบัติงานวิชาการ และงานอื่น ๆ ของสถานศึกษา และการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองภาคีเครือข่าย และหรือสถานประกอบการ

3. ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ

ลักษณะงานที่เสนอให้ครอบคลุมถึง การพัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และการนำความรู้ความสามารถ ทักษะที่ได้จากการพัฒนาตนเองและวิชาชีพมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้

พระพัฒนพล สิริสุวณฺโณ (2566, หน้า 759) ได้ให้แนวคิดการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ ไว้ว่า การพัฒนาสู่ความเป็นครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 นั้น ผู้สอนควรปฏิบัติตนตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ ทันต่อเหตุการณ์ ศึกษากฎหมายและหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบการบูรณาการ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดเชื่อมโยงและสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในชีวิตจริง วัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างหลากหลายตามสภาพที่เหมาะสมของผู้เรียน จัดกิจกรรมหรือโครงการที่เน้นให้ผู้เรียนให้การเรียนรู้ มีการอบรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง หมั่นศึกษาและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้มีมนุษยสัมพันธ์ดีกับบุคคลอื่น สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

McLoughlin, C. (2013, p. 25) ได้ให้แนวคิดการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ ไว้ว่า ครูที่ดีในยุคโลกาภิวัตน์หรือยุคที่โลกไร้พรมแดน เป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร

ที่มนุษย์สามารถติดต่อถึงกันได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้ที่เป็นครูในยุคที่โลกไร้พรมแดนจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้ทันต่อความเจริญกาวหน้าในวิทยาการใหม่ ๆ ที่แพร่กระจายไปทุกสังคมโลก ผู้ที่เป็นครูจะอาศัยความรู้ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนจากสถาบันการศึกษาหรือจากตำราเพียงฝ่ายเดียวย่อมไม่เป็นการเพียงพอจำเป็นจะต้องศึกษาหาความรู้จากแหล่งอื่น ๆ เพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อให้มีความรอบรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน อย่างไรก็ตามคุณลักษณะที่เป็นความดีเป็นสัจธรรมก็ยังเป็นความดีตลอดไป ดังนั้นหากพิจารณาถึงคุณลักษณะที่สำคัญ ๆ ของครูที่ดีในยุคโลกาภิวัตน์ควรจะมีคุณลักษณะดังนี้ คือ รู้ดีสอนดี มีวิสัยทัศน์เจนจัดฝึกฝนศิษย์ดวงจิตใฝ่คุณธรรม งามเลิศล้ำด้วยจรรยา มีศรัทธาความเป็นครูดำรงอยู่ด้วยศีล สมาธิปัญญา

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพเป็นการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรม และจรรยาบรรณ เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างมีคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับในวิชาชีพ มีคุณลักษณะ หรือการแสดงพฤติกรรมการปฏิบัติงานและการพัฒนางาน ครูผู้สอนต้องปฏิบัติตนตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ มีการศึกษาและติดตามแนวทางการจัดการศึกษาของชาติ ทั้งกฎหมาย นโยบายต่าง ๆ และหลักสูตรของทางกระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่เสมอเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม

จากความหมาย แนวคิดของการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นนิยามเชิงปฏิบัติการ ดังตาราง 10

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 10 นิยามเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ และแนวคิดของการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ

ความหมายของการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ	แนวคิดของการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ	นิยามเชิงปฏิบัติการ
ครูพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอโดยมีแผนการพัฒนาตนเองและดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องสอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงาน โดยพัฒนาทั้งด้านปัญญา ด้านศาสตร์ทางเนื้อหา ด้านจิตใจ และคุณลักษณะในวิชาชีพครู มีความรู้ในส่วนที่เป็นเนื้อหาความรู้ที่สอนและความรู้ในส่วนที่เป็นศาสตร์การสอน มีความสามารถในการปฏิบัติการสอนถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ดี มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาในการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม เพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางาน มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้	การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ เป็นการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรม และจรรยาบรรณ เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างมีคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับในวิชาชีพ มีคุณลักษณะ หรือการแสดงพฤติกรรมการปฏิบัติงานและการพัฒนางาน ครูผู้สอนต้องปฏิบัติตนตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ มีการศึกษาและติดตามแนวทางการจัดการศึกษาของชาติทั้งกฎหมาย นโยบายต่าง ๆ และหลักสูตรของทางกระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่เสมอเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม	ความสามารถแสดงออกถึงความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ โดยมีแผนการพัฒนาตนเองและดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องสอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงาน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรม และจรรยาบรรณ เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างมีคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับในวิชาชีพ ครูมีความรู้ในส่วนที่เป็นเนื้อหาความรู้ที่สอนและความรู้ในส่วนที่เป็นศาสตร์การสอน มีความสามารถในการปฏิบัติการสอนถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ดี มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาในการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางาน ปฏิบัติตนตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ มีการศึกษาและติดตามแนวทางการจัดการศึกษาของชาติ ทั้งกฎหมาย นโยบายต่าง ๆ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

6. คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21

6.1 ความหมายของคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21

มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ไว้หลากหลาย ดังนี้

วัฒนะ กัลยาณ์พัฒนกุล (2565, หน้า 36) ได้ให้ความหมายคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ครูที่ต้องมีทักษะเพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ก้าวข้ามสาระวิชาไปสู่การเรียนรู้ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 มีการเรียนรู้และการสร้างนวัตกรรม มีความสามารถด้านเทคโนโลยี มีทักษะชีวิตและอาชีพ ครูต้องพัฒนาทักษะเหล่านี้ให้กับผู้เรียนเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น ครูอาจจะเกิดมาในยุคที่เทคโนโลยียังไม่หลากหลาย แต่งานของครูคือการเตรียมคนให้พร้อมสำหรับกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน จึงต้องมีการพัฒนาคุณสมบัติและศักยภาพความเป็นครูเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยในปัจจุบัน

จตุพร คำสีทำ (2560, หน้า 14) ได้ให้ความหมายคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ครูที่ความชำนาญและความเชี่ยวชาญของบุคลากรที่ทำหน้าที่สอน หรือผู้อบรมสั่งสอนถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัยเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน มีความรู้ความสามารถเชิงบูรณาการและการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อและวิธีการสอนที่หลากหลายให้เหมาะสมกับผู้เรียนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการศึกษาต่อไปในอนาคต

ธมล เกลียวกมลทัต (2562, หน้า 567) ได้ให้ความหมายคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ครูที่สามารถสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญคือครูทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาตนได้เต็มตามศักยภาพใช้เทคโนโลยีมาเป็นแรงกระตุ้นสรรหาเทคนิคการสอนแบบใหม่โดยสอดคล้องกับความจำเป็นเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมที่ทันสมัยผู้คนในยุคใหม่ต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ตลอดเวลาครูจะต้องฝึกนิสัยให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ปรับเปลี่ยนความคิดได้ง่ายมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและสอนวิธีเรียนมากกว่าสอนเนื้อหาเพราะเนื้อหาในยุคสมัยนี้จะมากเกินกว่าที่จะเรียนรู้ได้อย่างพอเพียงมีการปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา

ขวัญธารา พุ่มพฤกษ์ (2565, หน้า 5) ได้ให้ความหมายคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมการปฏิบัติของครูในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนการสอน

ของครู ประกอบไปด้วย ความรู้ความสามารถในสาขาวิชา การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้เทคโนโลยีเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เป็นผู้นำชุมชนวิชาชีพแห่งการเรียนรู้ มีคุณธรรมและปฏิบัติตนในวิชาชีพครู

วิทยา ทองดี (2566, หน้า 760) ได้ให้ความหมายคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ครูที่ความรู้ดีมีทักษะในการสอน คุณธรรมของครูจริยธรรมและศรัทธาในวิชาชีพครูสามารถจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและนักเรียน มีวิธีการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เข้าใจความแตกต่างของผู้เรียน ปรับปรุงการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น โดยใช้ทักษะในการวิจัย มีการนำนวัตกรรมทางการศึกษาที่ทันสมัยมาประยุกต์อย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน มุ่งมั่นพัฒนาพัฒนาศักยภาพของตนเองและยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง

Vicharn Panich. (2012, p. 255) ได้ให้ความหมายคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 หมายถึง การมีความรู้ในเนื้อหาที่สอนอย่างลึกซึ้ง มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา มีทักษะการสื่อสารและการทำงานร่วมกัน มีความสามารถในการปรับตัวและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และมีจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ครูที่สามารถปรับตัวและพัฒนาบทบาทหน้าที่ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เทคโนโลยี และความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัล โดยไม่เพียงทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ แต่ยังเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ (facilitator) ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ มีทักษะชีวิต และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตลอดชีวิต มีการเรียนรู้และการสร้างนวัตกรรม มีความสามารถด้านเทคโนโลยี มีทักษะชีวิตและอาชีพ ครูต้องพัฒนาทักษะเหล่านี้ให้กับผู้เรียนเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น เข้าใจความแตกต่างของผู้เรียน ปรับปรุงการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพที่ดียิงขึ้น โดยใช้ทักษะในการวิจัย มีการนำนวัตกรรมทางการศึกษาที่ทันสมัยมาประยุกต์อย่างต่อเนื่อง

6.2 แนวคิดของคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21

มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้แนวคิดของคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ไว้หลากหลาย ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 58) ได้ให้แนวคิดคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า ครูควรมีคุณลักษณะ ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน

2. กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้และทักษะกระบวนการที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการและความสัมพันธ์รวมทั้งคุณลักษณะที่พึงประสงค์

3. ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมองเพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย

4. จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้

5. จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรมนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

6. ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน

7. วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2561, หน้า 26) ได้ให้แนวคิดคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า บทบาทครูไทยยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 ว่า ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้เป็นผู้อำนวยความรู้ ซึ่งในปัจจุบันเริ่มมีการพูดถึงทักษะของเด็กในศตวรรษที่ 21 แต่ยังไม่มีคู่มือประกอบแนวทางการพัฒนาทักษะครูให้พร้อมต่อการเรียนการสอนในยุคสมัยใหม่ ครูไทยจำนวนมากจึงเหมือนถูกปล่อยอยู่อย่างโดดเดี่ยวท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ทั้งนี้แนวทางในการพัฒนาทักษะครูไทยในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยทักษะในการตั้งคำถาม ทักษะที่สอนให้เด็กหาความรู้ได้ด้วยตัวเองและด้วยการลงมือปฏิบัติ ทักษะในการคัดเลือกความรู้ ตามสภาพแวดล้อมจริง ทักษะในการสร้างความรู้ ใช้เกณฑ์การทดสอบและตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อทำให้ศิษย์เกิดความเข้าใจอย่างชัดแจ้ง ทักษะให้ศิษย์คิดเป็น หรือตกผลึกทางความคิด ทักษะในการประยุกต์ใช้และทักษะในการประเมินผล

พิชญาภา ยืนยาว (2561, หน้า 472) ได้ให้แนวคิดคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า การที่จะพัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นที่ยอมรับจำเป็นต้องสร้างคนเก่งให้มาเป็นครู สถานภาพและภาพลักษณ์ของครูไทยและวิชาชีพครูไทยควรเป็นวิชาชีพชั้นสูงที่ได้รับการยกย่องและมีเกียรติในสังคม บุคคลที่จะมาเป็นครูต้องถึงพร้อมทั้งความรู้ความสามารถในการสอนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการเป็นครูยุคใหม่ มีคุณภาพ จำนวนและความหลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและชุมชน มีกลไกที่มีประสิทธิภาพในการกำหนด และตรวจสอบมาตรฐานวิชาชีพครู ทั้งด้านวิชาการวิชาชีพ คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ ให้ความสำคัญกับระบบการผลิตครู โดยมีแผนการผลิตครูที่สัมพันธ์กับแผนการใช้ครู สรรหาและคัดเลือกผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ศักยภาพ และความประพฤติที่เหมาะสมจะเข้าสู่วิชาชีพครูมาเรียนครูให้มากขึ้น พัฒนาหลักสูตรให้มีความหลากหลายทั้งเนื้อหา ระยะเวลาในการศึกษา และวิธีการศึกษา ปรับปรุงวิธีการคัดเลือก การทดลองปฏิบัติงานและการบรรจุครูให้เหมาะสม โดยให้ชุมชนหรือผู้ที่มีส่วนรับผลจากการปฏิบัติงานของครู กำหนดภาระงานครูชัดเจน ทั้งงานการเรียนการสอน งานส่งเสริมการสอน งานบริการแก่สังคม งานศึกษาค้นคว้าวิจัย งานการนิเทศ วัดผลประเมินผล และงานการปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง กำหนดเกณฑ์และดำเนินงานเพื่อตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของครูทุกคนในสังกัดอย่างใกล้ชิด โดยเน้นสัมฤทธิผลที่เกิดแก่ตัวนักเรียนทุกด้าน ทั้งพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย และที่สำคัญที่สุดคือ การรักษาครูดีไว้ในระบบ และใช้ประโยชน์จากการเป็นครูดี ส่งเสริมให้ครูทุกคนต้องพัฒนาตนเองตามระยะเวลาที่กำหนด ส่งเสริมให้ครูได้เรียนรู้ด้วยตนเอง การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ การแลกเปลี่ยนครูอาจารย์ระหว่างสถาบันผลิตครูและสถานศึกษา

รัตติกาล สารกอง (2562, หน้า 19) ได้ให้แนวคิดคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า ครูแห่งศตวรรษที่ 21 ไม่ได้เป็นผู้ให้ความรู้ แต่ต้องช่วยแก้ไขความรู้ผิด ๆ ของผู้เรียน เนื่องจากสังคมเปลี่ยนทำให้ผู้เรียนเปลี่ยน ผู้เรียนสมัยนี้ไม่ได้เรียนความรู้และข้อมูลสำคัญเฉพาะจากโรงเรียนอีกต่อไป หรือกล่าวได้ว่าสมัยนี้ผู้เรียนรับความรู้จากโรงเรียนเป็นแหล่งรอง ไม่ใช่แหล่งหลัก แหล่งหลักคือการรับจากสังคมโดยรอบ โดยเฉพาะจากสื่อมวลชนและอินเทอร์เน็ต ความรู้จากแหล่งต่าง ๆ นอกโรงเรียนนั้น ผู้เรียนรับมาอย่างถูกต้องบ้าง รับมาแบบเข้าใจผิดบ้าง ครูต้องมีบทบาทในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย การจัดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมสร้างสรรค์ การคิดของผู้เรียนสอดคล้องกับความจำเป็น ความต้องการ และความเป็นไปได้ในปัจจุบันของพวกเขา

ธมล เกลียวกมลทัต (2562, หน้า 568) ได้ให้แนวคิดคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า คุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ต้องมีการพัฒนาตนเองเพื่อเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีทักษะในการสอน ความรักศรัทธาที่จะเป็นครู บุคลิกภาพดี เป็นแบบอย่างที่ดีการเป็นนักประเมินที่ดี ใช้เทคโนโลยีได้หลากหลาย มีทักษะการสื่อสาร มีความรู้ในเนื้อหาวิชาเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานวิชาชีพครูให้บรรลุผลได้อย่างมีประสิทธิภาพตามความต้องการขององค์การทางการศึกษายุคการปฏิรูปทางการศึกษาจึงต้องมีการศึกษาคุณลักษณะของครูเพื่อให้ได้เกณฑ์ตามมาตรฐานคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21

เงาแข เดือดขุนทด (2564, หน้า 49) ได้ให้แนวคิดคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า

1. ไม่ตั้งตนเป็นผู้รู้แต่เป็นผู้เรียนรู้ เรียนพร้อมกับศิษย์ กล้าสารภาพว่าไม่รู้

2. เรียนรู้พร้อมกับเพื่อนครู PLC เรียนรู้จากการปฏิบัติ การทำหน้าที่ครูฝึกการออกแบบการเรียนรู้ ฯลฯ

3. สร้างความรู้ขึ้นใช้เอง เพื่อทำหน้าที่อำนวยและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูและเผยแพร่ผลงานวิชาการ

4. เรียนรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโลกเรื่องการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

5. เป็นนักรุกออกไปใช้ทรัพยากร การเรียนรู้ในชุมชน ในสถานประกอบการ ฯลฯ และในโลก

6. จัดให้ศิษย์เรียนรู้จากชีวิตจริง PBL เรียนรู้จากการปฏิบัติเรียนรู้จากความซับซ้อนและไม่ชัดเจน

7. ส่งเสริมให้ศิษย์สร้างความรู้ขึ้นใช้เอง

8. ส่งเสริมให้ศิษย์เรียนรู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโลก

9. เป็นตัวอย่างและเสวนากับศิษย์ เรื่องความดี คุณธรรม จริยธรรมเชื่อมโยงกับเหตุการณ์จริงชีวิตจริง

Peine, J. (2007, p. 23) ได้ให้แนวคิดคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า ครูในยุคศตวรรษที่ 21 ต้องมีลักษณะ E – Teacher ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1. Experience มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้แบบใหม่

2. Extended มีทักษะการแสวงหาความรู้

3. Expended มีความสามารถในการถ่ายทอดหรือขยายความรู้ของตนสู่นักเรียนผ่านสื่อเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. Exploration มีความสามารถในการเสาะหาและคัดเลือกเนื้อหาความรู้หรือเนื้อหาที่ทันสมัย เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนผ่านทางสื่อเทคโนโลยี

5. Evaluation เป็นนักประเมินที่ดี มีความบริสุทธิ์และยุติธรรมและสามารถใช้เทคโนโลยีในการประเมินผล

6. End – User เป็นผู้ที่ใช้เทคโนโลยี (user) อย่างคุ้มค่า และใช้ได้อย่างหลากหลาย

7. Enabler สามารถใช้เทคโนโลยีสร้างบทเรียน

8. Engagement ต้องร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันผ่านสื่อเทคโนโลยีจนพัฒนาเป็นเครือข่ายความร่วมมือ เช่น เกิดชุมชนครูบน web

9. Efficient and Effective สามารถใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งในฐานะที่เป็นผู้ผลิตความรู้ ผู้กระจายความรู้ และผู้ใช้ความรู้

จากแนวคิดของคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ครูปรับบทบาทและพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน ทั้งด้านเทคโนโลยี สังคม วัฒนธรรมและการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเน้นว่า “ครูไม่ใช่แค่ผู้สอนแต่เป็นผู้อำนวยความรู้” ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อชีวิตในโลกยุคใหม่ มีความรู้ในเนื้อหาวิชาเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานวิชาชีพครูให้บรรลุผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวิธีการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคที่หลากหลายและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีระหว่างผู้เรียน มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่ว สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ครูปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณต่อวิชาชีพครู

จากความหมาย แนวคิดของการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นนิยามเชิงปฏิบัติการ ดังตาราง 11

ตาราง 11 สรุปความหมายของคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 และแนวคิดของการคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21

ความหมายของคุณลักษณะของครู ในศตวรรษที่ 21	แนวคิดของคุณลักษณะของครู ในศตวรรษที่ 21	นิยามเชิงปฏิบัติการ
ครูที่สามารถปรับตัวและพัฒนาบทบาทหน้าที่ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เทคโนโลยี และความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัล โดยไม่เพียงทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ แต่ยังเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ (facilitator) ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ มีทักษะชีวิต และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตลอดชีวิต มีการเรียนรู้และการสร้างนวัตกรรม มีความสามารถด้านเทคโนโลยี มีทักษะชีวิตและอาชีพ ครูต้องพัฒนาทักษะเหล่านี้ให้กับผู้เรียน เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น เข้าใจความแตกต่างของผู้เรียน ปรับปรุงการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น โดยใช้ทักษะในการวิจัย มีการนำนวัตกรรมทางการศึกษาที่ทันสมัยมาประยุกต์อย่างต่อเนื่อง	ครูปรับบทบาทและพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน ทั้งด้านเทคโนโลยี สังคม วัฒนธรรมและการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเน้นว่า “ครูไม่ใช่แค่ผู้สอนแต่เป็นผู้อำนวยความรู้” ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อชีวิตในโลกยุคใหม่ มีความรู้ในเนื้อหาวิชาเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานวิชาชีพครูให้บรรลุผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวิธีการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคที่หลากหลายและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีระหว่างผู้เรียน มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่ว สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ครูปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณต่อวิชาชีพครู	พฤติกรรมของครูที่แสดงถึงการมี ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมครูที่สามารถปรับตัวและพัฒนาบทบาทหน้าที่ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เทคโนโลยี ครูเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อชีวิตในโลกยุคใหม่ มีวิธีการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคที่หลากหลายและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีระหว่างผู้เรียน มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่ว สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนปรับปรุงการเรียน การสอนให้เกิดประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้นโดยใช้ทักษะในการวิจัย ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีมีคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณต่อวิชาชีพครู

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น

นักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึง ความหมายของความต้องการจำเป็น ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น ความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็น ขั้นตอนในการประเมินความต้องการจำเป็น และการจัดลำดับความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็น ไว้ในมุมมองที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

1. ความหมายของความต้องการจำเป็น

นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของความต้องการจำเป็นไว้แตกต่างกัน ดังนี้

ศิริพร อาจปักษา (2561, หน้า 7) กล่าวว่า ความต้องการจำเป็น หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นที่สังเกตได้ ซึ่งความแตกต่างนี้ทำให้เกิดปัญหาและหากไม่ได้รับการแก้ไขพัฒนาหรือสนองตอบจะก่อให้เกิดผลเสีย แต่หากได้รับการแก้ไขพัฒนาหรือสนองตอบก็จะเป็นผลดีต่อหน่วยงาน องค์กร บุคคลหรือกลุ่มบุคคลนั้น ๆ

ทรงสิริ วิชิรานนท์ และ อรุณี อรุณเรือง (2563, หน้า 3) กล่าวว่า ความต้องการจำเป็น หมายถึง สภาพปัญหาที่ต้องการได้รับการแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคล หน่วยงาน ซึ่งวัดได้จากการเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น

จันทิมา จันทรประสาท (2563, หน้า 6) กล่าวว่า ความต้องการจำเป็น หมายถึง สภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน ทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะในการปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีความจำเป็นเร่งด่วนต้องได้รับการพัฒนาและแก้ไขปรับปรุง

เอกพจน์ สิงห์คำ (2564, หน้า 25) กล่าวว่า ความต้องการจำเป็น หมายถึง สิ่งที่จำเป็นที่ต้องได้รับการตอบสนอง โดยเกิดจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพความเป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นว่าเกิดช่องว่างมากน้อยเพียงใดและมีความสำคัญมากน้อยเพียงใดที่จะต้องได้รับการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขตามข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

จากความหมายของความต้องการจำเป็นข้างต้น สรุปได้ว่า ความต้องการจำเป็น หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากกระบวนการวิเคราะห์ ความแตกต่างระหว่าง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 ตามลำดับก่อนหลัง

2. ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น

นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นไว้แตกต่างกัน ดังนี้

จันทิมา จันทรประสาท (2563, หน้า 6) ได้กล่าวไว้ว่า สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาของครู หมายถึง ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยการออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และผู้เรียน สร้างและนำเครื่องมือวัดและประเมินผลไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง และนำผลการประเมินการศึกษามาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

มนตรี อินตา (2563, หน้า 6) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานบริการแนะแนว หมายถึง กระบวนการที่ช่วยในการจัดลำดับความสำคัญในความแตกต่างหรือช่องว่างระหว่างสิ่งที่เป็นอยู่ หรือสภาพที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานบริการแนะแนวในโรงเรียน โดยข้อมูลที่ได้จากบุคคลสามารถนำมาสู่การตัดสินใจ วางแผน การกำหนดแนวทางการพัฒนางานบริการแนะแนวในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางบวกหรือเชิงสร้างสรรค์

ซูไฮมนี สาและ (2564, หน้า 6) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดข้อมูลเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่า มีลักษณะใดและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงเป็นอย่างไร เพื่อนำไปสู่การประมวลสังเคราะห์และประเมินว่าสิ่งที่เกิดขึ้นจริงควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง การประเมินความต้องการจำเป็นนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทางบวกและสร้างสรรค์

ธัญชนก สีฟ้า (2564, หน้า 10) ได้สรุปไว้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบในการหาความแตกต่างระหว่างสภาพที่ควรจะเป็นกับสภาพที่เป็นอยู่จริงและจัดลำดับความสำคัญเพื่อระบุความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวาณิช (2564, หน้า 62) อธิบายว่า การประเมินความต้องการจำเป็นเป็นกระบวนการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยการระบุสิ่งที่คาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นว่ามีลักษณะเช่นใด และทำการประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบันว่ามีลักษณะอย่างไร โดยนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ว่าสมควรจะปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาในด้านใดบ้าง โดยการประเมินความต้องการจำเป็นนั้นจะทำให้ได้ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษา หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงของผลที่เกิดขึ้นปลายทางการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอันเนื่องมาจากการประเมินความต้องการจำเป็นนั้นจะเป็นการเปลี่ยนแปลงในทางบวกและเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์

พันโทหญิงศิริรัตน์ บุญเขียว (2564, หน้า 10) การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่พึงประสงค์และสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นในที่นี้ดำเนินการเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย โดยวิธี Piority Need Index (PNI) เพื่อระบุความต้องการจำเป็น (Need Identification) ในการใช้ดิจิทัล โดยใช้ดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็นหรือ Priority Need Index: PNImodifed กำหนดค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNImodifed) ไว้ว่า รายการที่มีค่าอย่างน้อย 0.30 หรือร้อยละ 30 เป็นความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุด และมีความเร่งด่วนที่ต้องได้รับการพัฒนาก่อน

Allison (2000, อ้างถึงใน พีรดนย์ จัตุรัส, 2561, หน้า 76) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็น คือ กระบวนการในการวิเคราะห์และประเมินความต้องการของสภาพในปัจจุบัน หรือต้องกำหนดความต้องการจำเป็นที่ได้คาดหวังจะเกิดขึ้น ซึ่งความจำเป็นนั้นได้มาจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม สภาพปัญหา เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขปัญหา ซึ่งการประเมินความต้องการจำเป็นจะบ่งบอกถึงการคาดหวังสิ่งที่ควรทำในอนาคตมากกว่าสิ่งที่เป็นอยู่

McCaslin & Tibezinda (2014, pp. 44 – 49) ให้ความหมายการประเมินความต้องการจำเป็นว่า เป็นกระบวนการที่เป็นระบบในการจัดลำดับความสำคัญและการที่จะตัดสินใจที่สัมพันธ์กับการวางแผนการพัฒนา และการปฏิบัติในโครงการการประเมินความต้องการจำเป็น โดยเป็นการกำหนดช่องว่างระหว่างสิ่งที่เป็นอยู่กับสิ่งที่ควรจะเป็นของผลลัพธ์หรือจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นนั้น โดยเน้นการ

ตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลจากบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากโครงการจากความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นข้างต้น สรุปได้ว่า

การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบระหว่างความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาตัดสินใจในการวางแผน รวมทั้งมีทิศทางการพัฒนางานที่เหมาะสม เพื่อนำไปสู่เป้าหมายในเชิงบวกและสร้างสรรค์

3. ความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็น

นักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็นไว้แตกต่างกัน ดังนี้

สุวิมล ว่องวาณิช (2563, หน้า 29) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็นมีความสำคัญสำหรับการวางแผนแบบครบวงจรและเป็นกระบวนการที่สำคัญและมีประโยชน์ ดังนี้ ผลที่ได้จากการประเมินความต้องการจำเป็นเป็นข้อมูลที่สะท้อนสภาพบริบทที่เกิดขึ้นของหน่วยงาน ข้อมูลดังกล่าวเป็นพื้นฐานสำคัญที่นำไปสู่การวางแผน การกำหนดแนวทางการพัฒนาองค์กรให้สอดคล้องกับสภาพที่เกิดขึ้น เพื่อสนองความต้องการขององค์กร ป้องกันการสูญเสียทรัพยากร และนำมาช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานให้มีความชัดเจน มั่นใจได้ว่าวัตถุประสงค์ดังกล่าวสอดคล้องกับความต้องการขององค์กรนั้นอย่างแท้จริง นอกจากนี้การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นจะเป็นกระบวนการที่ช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนที่กำหนด

สรุปได้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็นมีความสำคัญในการเป็นเครื่องมือการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ สะท้อนสภาพบริบทของหน่วยงาน เป็นพื้นฐานสำคัญที่นำไปสู่การวางแผน การกำหนดแนวทางการพัฒนาองค์กร และช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนที่กำหนด

4. ขั้นตอนในการประเมินความต้องการจำเป็น

นักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงขั้นตอนในการประเมินความต้องการจำเป็นไว้แตกต่างกัน ดังนี้

สุวิมล ว่องวาณิช (2563, หน้า 107) กล่าวว่าในการประเมินความต้องการจำเป็นโดยทั่วไปมีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น อธิบายเหตุผลที่จำเป็นต้องทำการประเมินความต้องการจำเป็น

2. กำหนดองค์กรหรือบุคคลที่ต้องการระบุความต้องการจำเป็น เนื่องจากความต้องการจำเป็นมีหลายระดับ ผู้รับผิดชอบในการประเมินความต้องการจำเป็นต้องกำหนดว่าความต้องการจำเป็นนั้นเป็นของผู้รับบริการ ผู้ให้บริการ หรือเป็นทรัพยากรที่ต้องการในทางการศึกษา

3. กำหนดเนื้อหาสาระเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นที่ต้องการประเมิน เช่น ความต้องการจำเป็นด้านการพัฒนาบุคลากร เป็นต้น

4. ออกแบบการประเมินความต้องการจำเป็น

4.1 กำหนดผู้เกี่ยวข้องกับกระบวนการประเมินความต้องการจำเป็น เนื่องจากผู้เกี่ยวข้องกับการทำงานมีหลายกลุ่มในทางการศึกษามีทั้งนักเรียน อาจารย์ ผู้บริหาร ผู้ปกครอง เป็นต้น

4.2 กำหนดวิธีการประเมินความต้องการจำเป็น วิธีการประเมินความต้องการจำเป็นมีหลายวิธี ผู้ที่รับผิดชอบต้องมีการพิจารณาว่าวิธีการใดที่มีความเหมาะสมควรนำมาใช้ในการประเมิน โดยมีเกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือก ได้แก่ ลักษณะของความต้องการจำเป็น กลุ่มเป้าหมายที่จะเป็นผู้ให้ข้อมูล ระยะเวลา ทรัพยากรที่มีอยู่

4.3 กำหนดผู้ให้ข้อมูลและเครื่องมือประเมินความต้องการจำเป็นผู้ให้ข้อมูลเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็น และเครื่องมือที่ใช้ในการวัดความต้องการจำเป็นนับว่าสำคัญมากต่อการได้ความต้องการจำเป็นที่ถูกต้องเหมาะสมผู้ที่สร้างหรือจัดหาเครื่องมือต้องทำความเข้าใจว่าข้อมูลที่ต้องการคืออะไร การนิยามความหมายของความต้องการจำเป็นส่งผลต่อข้อมูลที่ต้องการจัดเก็บ

4.4 กำหนดวิธีการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล วิธีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นไม่ได้แตกต่างไปจากการเก็บข้อมูลการวิจัยหรือการประเมินอื่น แต่การวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินความต้องการจำเป็นให้ความสำคัญกับการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ดังนั้นสถิติหรือเทคนิคที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นจึงเน้นที่การจัดลำดับความสำคัญ

4.5 กำหนดวิธีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น การทำการประเมินความต้องการจำเป็นจะถือว่าสิ้นสุดสมบูรณ์ต่อเมื่อมีการระบุ

ความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญที่สุด เทคนิควิธีที่ใช้ในการจัดลำดับจึงนับว่ามีความสำคัญ

4.6 กำหนดแนวทางเพื่อขจัดความต้องการจำเป็น งานในขั้นตอนนี้ คือ การวิเคราะห์หาสาเหตุ / ผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากความต้องการจำเป็นนั้น ๆ

จากขั้นตอนในการประเมินความต้องการจำเป็นข้างต้น สรุปได้ว่าขั้นตอนในการประเมินความต้องการจำเป็นมีขั้นตอนดังนี้ กำหนดจุดมุ่งหมาย กำหนดองค์กรหรือบุคคลที่ต้องการระบุความต้องการจำเป็น กำหนดเนื้อหาสาระ กำหนดผู้ให้ข้อมูลและเครื่องมือประเมิน กำหนดวิธีการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล และกำหนดวิธีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

5. การจัดลำดับความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวาณิช (2563, หน้า 264 – 279) ได้ระบุถึงความสำคัญ (priority setting) ของความต้องการจำเป็นเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการระบุความต้องการจำเป็น การวิเคราะห์สาเหตุ และการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะทำให้การประเมินความต้องการจำเป็นมีความสมบูรณ์ สามารถนำผลไปใช้ในการวิเคราะห์หาสาเหตุและวิธีการแก้ไขต่อไป การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เป็นการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นแต่ละประเด็น จากนั้นนำความต้องการจำเป็นมาจัดลำดับ (sort) ตั้งแต่ความสำคัญมากไปหาน้อย โดยเสนอเทคนิควิธีที่ใช้ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสำหรับรูปแบบการตอบที่เป็นทั้งการตอบสนองเดี่ยวและรูปแบบการตอบสนองคู่ โดยมีวิธีการแนวคิดเบื้องหลังของแต่ละเทคนิควิธีการดำเนินการที่คล้ายคลึงกันประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการสำคัญ คือ การให้คะแนนความสำคัญตามวิธีการที่กำหนด การเรียงลำดับความสำคัญและการสรุปผลการจัดลำดับความสำคัญ ดังนี้

1. เทคนิคการจัดลำดับสำหรับข้อมูลแบบการตอบสนองเดี่ยวข้อมูลแบบการตอบสนองเดี่ยว ได้แก่ ข้อมูลที่ผู้ตอบเลือกตอบข้อคำถามในแบบสอบถามเพียงส่วนเดียว โดยอาจถามว่าข้อความนี้มีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับใดหรือท่านมีความต้องการจำเป็นด้านนี้มากน้อยเพียงใด เป็นการกำหนดความต้องการจำเป็นตามนิยามการแก้ปัญหา (solution definition) ในกลุ่มเทคนิควิธีการนี้ผู้เขียนนำเสนอการจัดลำดับจำนวน 3 วิธี ดังนี้

1.1 วิธีการจัดเรียงลำดับตามค่ามัธยฐานสำหรับมาตรแบบกลุ่ม (category scales) วิธีนี้นักวิจัยกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างระบุน้ำหนักความสำคัญของความต้องการจำเป็นตามการรับรู้เป็นรายประเด็นตามมาตรประมาณค่า ผู้ให้ข้อมูลจะให้น้ำหนักความสำคัญกับความต้องการจำเป็นประเด็นต่าง ๆ เท่ากันได้ หากเห็นว่าความต้องการจำเป็นเหล่านั้นมีระดับความสำคัญเท่ากันจากนั้นทำการแจงนับความถี่ ที่กระจายตามมาตรประมาณค่าของแต่ละข้อรายการแล้วหาค่ามัธยฐานหรือฐานนิยม หรือค่าเฉลี่ย แต่ค่ามัธยฐานจะเป็นค่าสถิติที่เหมาะสมสำหรับข้อมูลที่อยู่ในมาตราจัดอันดับในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสามารถเรียงค่าจากมากไปหาน้อยหรือจากน้อยไปหามากตามค่าสถิติที่ได้ในแต่ละข้อรายการ อย่างไรก็ตามผลที่ได้จากการใช้วิธีนี้ในการจัดลำดับความสำคัญมีความเป็นไปได้สูงที่ความต้องการจำเป็นทุกประเด็นมีค่าเท่ากัน ซึ่งทำให้ต้องมีการอภิปรายเสริมหรือหาข้อมูลอื่นเสริมว่าความต้องการจำเป็นประเด็นใดมีความสำคัญมากที่สุดนับเป็นจุดอ่อนของวิธีนี้

1.2 วิธีการสร้างมาตรประมาณช่วงขนาด (magnitude estimation scaling) การจัดความสำคัญความต้องการจำเป็นสามารถกระทำได้โดยใช้วิธีการสร้างมาตรประมาณช่วงขนาด (Magnitude Estimation Scaling – MES) โดยเปรียบเทียบความสำคัญของความต้องการจำเป็นซึ่งมีหลายด้านว่าด้านใดมีความสำคัญมากกว่า วิธีการสร้างมาตรประมาณช่วงขนาดจะมีการกำหนดความสำคัญของแต่ละข้อรายการด้วยคะแนนในเชิงเปรียบเทียบกับคะแนนความสำคัญของข้อความแรก ความต้องการจำเป็นที่ใช้เป็นฐานการอ้างอิง ซึ่งกำหนดโดยการประเมินความต้องการจำเป็นถือว่าเป็นวิธีที่ลดจุดอ่อนของวิธีแรก

1.3 วิธีการกำหนดน้ำหนักคะแนนรายคู่ (paired – weighing procedure) กระบวนการกำหนดน้ำหนักคะแนนรายคู่ (Paired – Weighing Procedure – PWP) เป็นวิธีการจัดลำดับความสำคัญด้วยการเปรียบเทียบความสำคัญของความต้องการจำเป็นทุกประเด็นเป็นรายคู่ให้ครบทุกคู่ที่เป็นไปได้ วิธีนี้จึงมีจุดเด่นกว่าสองวิธีแรก โดยปกติความต้องการจำเป็นที่ต้องการจัดลำดับความสำคัญไม่ควรเกิน 15 ข้อ หากเกิน 15 ข้อ จะทำให้กลุ่มตัวอย่างสับสน และไม่สามารถจำรายละเอียดของข้อรายการต่าง ๆ ได้ครบถ้วนสมบูรณ์

1.4 วิธีการจัดเรียงลำดับความสำคัญด้วยการ์ด (card sort) การจัดเรียงลำดับความสำคัญด้วยการ์ดเป็นวิธีการที่ใช้การ์ดเป็นอุปกรณ์ ที่ทำให้ผู้ประเมิน

ความต้องการจำเป็นมีความสะดวกในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นมากขึ้น วิธีนี้มีขั้นตอนการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

1.4.1 ผู้รับผิดชอบในการประเมินความต้องการจำเป็นเตรียมข้อความที่แสดงความต้องการจำเป็นทั้งหมดที่ต้องจัดลำดับโดยการพิมพ์ในกระดาษที่เป็นการ์ด จัดทำการ์ดเป็นชุด ตามจำนวนคนที่ทำหน้าที่จัดลำดับความสำคัญ

1.4.2 มอบการ์ดให้กับกลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่จัดเรียงลำดับความสำคัญชี้แจงให้แยกการ์ดออกเป็นกอง ๆ ตามกลุ่มของข้อความที่คิดว่ามีความสำคัญอยู่ในกองเดียวกันจะเป็นกี่กองก็ได้

1.4.3 ระบุระดับความสำคัญในการ์ดแต่ละใบแล้วมอบการ์ดคืน

1.4.4 ผู้รับผิดชอบในการประเมินความต้องการจำเป็นจัดทำการแจกแจงความถี่ของคะแนนของการ์ดแต่ละใบ แล้วสรุปคะแนนเป็นภาพรวม เสนอเป็นผลการประเมินความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย

2. เทคนิคการจัดลำดับสำหรับข้อมูลแบบการตอบสนองคู่รูปแบบของการให้ตอบข้อมูลแบบตอบสนองคู่ (dual – response format) มักปรากฏในแบบสอบถามที่มีข้อความให้ตอบในรูปมาตรประมาณค่าโดยให้ระบุข้อมูลทั้งสองชุด คือ ระดับของสภาพที่เป็นอยู่จริง และสภาพที่ควรจะเป็น รูปแบบนี้สร้างขึ้นโดยมีพื้นฐานแนวคิดของการนิยามความต้องการจำเป็นตามโมเดลความแตกต่าง (discrepancy model) วิธีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสามารถกระทำได้ ดังต่อไปนี้

วิธีการที่ใช้หลักประเมินความแตกต่างพบว่าเป็นที่นิยมใช้กันมาก เป็นวิธีที่มีรากฐานมาจากการประเมินความต้องการจำเป็นที่ใช้โมเดลความแตกต่าง ซึ่งมีการรวบรวมข้อมูลแบบการตอบสนองคู่จากมาตรวัดที่แสดงระดับความสำคัญ (Importance – I) ของข้อความนั้นเปรียบเสมือนค่าที่บอกระดับของ “what should be” และมาตรวัดที่แสดงระดับที่ข้อรายการนั้นได้รับการตอบสนองหรือระดับสัมฤทธิ์ผล (Degree of success – D) ที่เป็นอยู่ในขณะนั้น เปรียบเสมือนค่าที่บอกระดับของ “what is” สูตรในการ คำนวณระดับความต้องการจำเป็นแต่ละวิธีมีดังนี้

2.1 วิธี Mean Difference Method (MDF) กำหนดโดยหาผลต่างของค่าเฉลี่ยของ I และค่าเฉลี่ยของ D บางคนเรียกวิธีนี้ว่า Rank Order of Difference Score MDF = I – D

2.2 วิธี Priority Needs Index (PNI) เป็นวิธีการเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นซึ่งพัฒนาขึ้นมาโดยใช้ค่าสถิติในรูปดัชนีที่สามารถบอกค่าต่ำสุด และสูงสุดได้ โดยสร้างดัชนี ชื่อว่า Priority Needs Index (PNI) ซึ่งดัดแปลงมาจากวิธีการเรียงตำแหน่งความต้องการจำเป็นจากความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของสภาพที่คาดหวังกับที่เป็นอยู่จริง (mean difference) โดยการถ่วงน้ำหนักของผลต่างของค่าเฉลี่ยระหว่าง I และ D ด้วยน้ำหนักความสำคัญของ IPNI = (I – D) x I

2.3 วิธี Modified Priority Needs Index (PNImodified) เป็นสูตรที่ปรับปรุงจากสูตร PNI ดั้งเดิมของ นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช ซึ่งเป็นวิธีที่หาค่าผลต่างของสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง (I – D) แล้วหารด้วยค่า D เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไป และให้ความหมายในเชิงการเปรียบเทียบ เมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่ปัจจุบันเป็นฐานในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวังของกลุ่ม

(PNImodified) = (I – D) / D เมื่อ PNI modified หมายถึง ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

I หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพพึงประสงค์

D หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพเป็นจริงในปัจจุบัน

2.4 การวิเคราะห์เมทริกซ์ (matrix analysis) เป็นวิธีการวิเคราะห์ที่เน้นการเสนอผลการดำเนินงานของหน่วยงานในส่วนที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนที่ควรได้รับการพัฒนา โดยการแบ่งตารางออกเป็น 4 ช่อง แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพที่มุ่งหวัง (หรือเรียกว่าเกณฑ์ที่ควรจะเป็น) และสภาพที่เกิดขึ้นจริงจุดที่ใช้ในการแบ่งอาจเป็นค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงต่ำ ที่กำหนดหรือเกณฑ์ที่ผู้ประเมินเห็นว่าเหมาะสมที่จะเป็นจุดตัด (cut – off score)

จากการจัดลำดับความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็น สรุปได้ว่าในการจัดลำดับความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็นจะทำให้การประเมินความต้องการจำเป็นเกิดความสมบูรณ์สามารถนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์สาเหตุและสามารถหาวิธีการแก้ไขปัญหาได้ต่อไป ทั้งนี้ควรพิจารณาทั้งด้านความเที่ยงและความตรง และต้องมีการตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลจากการจัดลำดับด้วย โดยวิธีการใช้จัดลำดับมีวิธีการที่หลากหลาย ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยใช้วิธี Modified Priority Needs Index (PNImodified) ในการวิเคราะห์เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ต่อไป

บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

1. ข้อมูลทั่วไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกอบด้วย เขตพื้นที่ปกครอง 4 อำเภอ คือ อำเภอวานรนิวาส อำเภออากาศอำนวย อำเภอบ้านม่วง และอำเภอคำตากล้า

2. การจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จัดการศึกษาสำหรับระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนภาคเอกชน จัดการศึกษาทั้งสายสามัญ และสายอาชีพ รวมทั้งมีการจัดการศึกษานอกระบบ โดยสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ

3. ข้อมูลสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้น 181 โรงเรียน จำแนกตามระดับการศึกษาที่เปิดสอน มีรายละเอียดดังนี้ (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2568) โรงเรียนไม่มีนักเรียน โรงเรียนก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 1 โรงเรียน คิดเป็น 0.55 % จำนวน 115 โรงเรียน คิดเป็น 63.55 % จำนวน 2 โรงเรียน คิดเป็น 1.10 % โรงเรียนขยายโอกาส

ทางการศึกษา / มัธยมตอนต้น จำนวน 62 โรงเรียน คิดเป็น 34.25 % โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา / มัธยมตอนปลาย จำนวน 1 โรงเรียน คิดเป็น 0.55 % รวมทั้งสิ้น 181 โรงเรียน คิดเป็น 100 %

4. ครูและบุคลากร

4.1 ข้าราชการครูและบุคลากร ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีจำนวนทั้งสิ้นจำนวน 2,713 คน จำแนกดังนี้ (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2568)

- บุคลากรในสำนักงาน จำนวน 87 คน
- ผู้บริหารโรงเรียน / ข้าราชการครู จำนวน 2,013 คน
- พนักงานราชการ / อัตราจ้าง จำนวน 288 คน
- ธุรการโรงเรียน จำนวน 140 คน
- ลูกจ้างประจำ / นักการภารโรง จำนวน 185 คน

4.2 บุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำแนกตามกลุ่ม / หน่วยต่าง ๆ ดังนี้ (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2568)

- ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 1 คน
- รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 3 คน
- กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลฯ จำนวน 23 คน
- กลุ่มอำนวยการ จำนวน 18 คน
- กลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์ จำนวน 9 คน
- กลุ่มบริหารงานบุคคล จำนวน 10 คน
- กลุ่มนโยบายและแผน จำนวน 6 คน
- กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา จำนวน 9 คน
- หน่วยตรวจสอบภายใน จำนวน 2 คน
- กลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 2 คน
- กลุ่มกฎหมายและคดี จำนวน 2 คน
- กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกลฯ จำนวน 2 คน

4.3 บุคลากรในสถานศึกษา รวมทั้งสิ้น 2,626 คน

- ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 164 คน
- รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 39 คน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

- ข้าราชการครู จำนวน 1,810 คน
- พนักงานราชการ จำนวน 91 คน
- ธุรการโรงเรียน จำนวน 140 คน
- ครูวิกฤติ จำนวน 24 คน
- ครูพี่เลี้ยงเด็กพิการ จำนวน 39 คน
- บุคลากรวิทย์ – คณิต จำนวน 12 คน
- ลูกจ้างประจำ จำนวน 30 คน
- นักการภารโรง จำนวน 155 คน
- ครูอัตราจ้าง จำนวน 122 คน

4.4 นักเรียนโรงเรียนสังกัด สพป.สกลนคร เขต 3 รวมทั้งสิ้น 27,131 คน

- นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา จำนวน 4,823 คน
- นักเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 18,964 คน
- นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 3,297 คน
- นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 47 คน

5. วิสัยทัศน์ พันธกิจ

5.1 วิสัยทัศน์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ สร้างคนดี มีความสุข

5.2 พันธกิจ

5.2.1 จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ ให้ผู้เรียนมีความปลอดภัยมีสุขภาวะแข็งแรงและมีความสุข

5.2.2 พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถะตามหลักสูตร ส่งเสริมความเป็นเลิศของผู้เรียนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

5.2.3 สร้างโอกาส ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำให้ผู้เรียนทุกคนได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

5.2.4 พัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความเชี่ยวชาญในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองทิศทางการพัฒนาประเทศ

5.2.5 พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับและจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

6. ผลสัมฤทธิ์

6.1 ผู้เรียนมีภูมิคุ้มกัน พร้อมที่จะรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ทุกรูปแบบ รู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีในการดำเนินชีวิตวิถีใหม่ และชีวิตวิถีถัดไปและได้รับการศึกษาในสถานศึกษาที่มีความปลอดภัย

6.2 ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะความรู้ และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีสมรรถนะที่เหมาะสมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามช่วงวัย รวมถึงได้รับการส่งเสริมความเป็นเลิศเต็มตามศักยภาพ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

6.3 ผู้เรียนได้รับการบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงเสมอภาคและเท่าเทียม

6.4 ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของ เทคโนโลยี มีสมรรถนะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ จรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้งจิตวิญญาณ ความเป็นครู

6.5 หน่วยงานและสถานศึกษาได้รับการพัฒนาระบบบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

7. กลยุทธ์หน่วยงาน

กลยุทธ์ที่ 1 เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาให้กับประชากรวัยเรียนทุกคน

กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความปลอดภัยจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ

8. จุดเน้น

8.1 ปลูกฝังความรักในสถาบันหลักของชาติ และน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษา สู่การปฏิบัติ

8.1.1 ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาเพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

8.1.2 ขับเคลื่อนพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของ
ในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติ

8.1.3 ปลูกฝังความรักในสถาบันหลักของชาติ

8.2 จัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์หน้าที่พลเมือง ศีลธรรม
และประชาธิปไตย

8.2.1 พัฒนาการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง ศีลธรรม
และประชาธิปไตยในสังคมร่วมสมัย

8.2.2 พัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง
ศีลธรรมประชาธิปไตยและส่งเสริมความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ สู่ห้องเรียนวิถีใหม่ด้วย
เทคโนโลยีดิจิทัล

8.3 ปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้หลากหลาย ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย

8.3.1 ปรับหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ระดับปฐมวัย (อนุบาล 1 – 3)
และระดับประถมศึกษาตอนต้น (ประถมศึกษาปีที่ 1 – 3) ให้เป็นไปตามพัฒนาการ
และความสามารถตามช่วงวัย

8.3.2 ส่งเสริมให้มีการต่อยอดแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
(Active Learning) เพื่อพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

8.3.3 ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น AI ระบบ
การเรียนแบบ Hybrid VR GAMIFICATION Metaverse Digital Twin 3.0 Digital Classroom
เป็นต้น

8.3.4 พัฒนาศักยภาพและคุณลักษณะผู้เรียนตามความถนัด ความสนใจ
ด้วยการเรียนรู้อย่างมีความสุข

8.3.5 ส่งเสริมงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียน
มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อม และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

8.3.6 ส่งเสริม พัฒนา ต่อยอดแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการศึกษา
ของพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

8.4 ส่งเสริมการอ่าน การเขียนเพื่อเป็นวิถีในการค้นหาความรู้และต่อยอด
องค์ความรู้ที่สูงขึ้น

8.4.1 ส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ ลายมือสวย เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

8.4.2 พัฒนาความสามารถด้านการอ่านตามแนวทางการประเมิน PISA

8.5 ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

8.5.1 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะด้านการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม การมีจิตอาสา ทำความดีด้วยหัวใจ

8.5.2 สร้างผู้นำด้วยกระบวนการลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอื่น ๆ

8.5.3 ส่งเสริมกิจกรรมสภานักเรียน ชุมนุม ชมรม และการมีส่วนร่วมให้เกิดวิถีประชาธิปไตยในโรงเรียนเป็นพลเมืองที่ดีและแสดงออกอย่างสร้างสรรค์

8.6 เร่งพัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

8.6.1 สนับสนุนสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อพัฒนาศักยภาพเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

8.6.2 ส่งเสริมองค์ความรู้ เจตคติและทักษะการจัดการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอนและพี่เลี้ยงเด็กพิการ

8.6.3 ปรับปรุง พัฒนาห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

8.6.4 สร้างเครือข่ายบูรณาการความร่วมมือช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ระหว่างสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และทีมสหวิชาชีพ

8.6.5 นิเทศ กำกับ ติดตาม โดยร่วมมือกับเครือข่ายในทุกภาคส่วน

8.7 ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ

8.7.1 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้เรียนตามพหุปัญญา

8.7.2 พัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษ ด้านคณิตศาสตร์ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านภาษาอังกฤษ ด้านทัศนศิลป์ ด้านดนตรี ด้านนาฏศิลป์ ด้านกีฬา และด้านอื่น ๆ

8.7.3 ส่งเสริมความเป็นเลิศของผู้มีความสามารถพิเศษ และ Soft Power อย่างเต็มศักยภาพเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

8.8 เสริมสร้างความปลอดภัยของผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษา

8.8.1 ส่งเสริม สนับสนุนความปลอดภัยของผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการพาผู้เรียนไปนอกสถานศึกษา

8.8.2 สร้างเครือข่ายและกลไกในการดูแลความปลอดภัยให้กับผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาและสถานศึกษา

8.8.3 สร้างภูมิคุ้มกันผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ไม่ให้เข้าไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติด

8.8.4 สร้างองค์ความรู้ในการรับมือกับภัย 4 กลุ่ม ให้แก่ผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา

8.8.5 รับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ ดูแลความปลอดภัยของผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาผ่านระบบ OBEC Safety Center

8.8.6 ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพของสถานศึกษา เพื่อให้เป็นพื้นที่ปลอดภัย อบอุ่นมีความสุข เอื้อต่อการเรียนรู้

8.8.7 ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ เพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตในสถานศึกษา

8.9 เพิ่มโอกาสและสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา

8.9.1 ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย เพื่อแก้ปัญหาเด็กที่อยู่นอกระบบการศึกษา เด็กตกหล่น และเด็กออกกลางคัน ให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษาตามนโยบายรัฐบาล “Thailand Zero Dropout”

8.9.2 พัฒนาระบบการป้องกัน การเฝ้าระวัง และการดูแลช่วยเหลือเด็กกลุ่มเสี่ยง เด็กตกหล่น เด็กออกกลางคัน เด็กไร้สัญชาติเด็กพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารและพื้นที่เกาะ ตามความต้องการจำเป็นรายบุคคลเพื่อไม่ให้หลุดจากระบบการศึกษา โดยบูรณาการความร่วมมือกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

8.9.3 ส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เด็กพิการและเด็กด้อยโอกาสได้รับโอกาสเข้าถึงการศึกษาแหล่งเรียนรู้ และการฝึกอาชีพที่หลากหลายเหมาะสมตามศักยภาพ เพื่อให้มีทักษะในการดำเนินชีวิต สามารถพึ่งตนเองได้

8.9.4 ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในศูนย์การเรียนโดยบุคคล ครอบครัว (Home School) องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ และสถานประกอบการ

8.10 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะที่ทันสมัย และส่งเสริมสนับสนุนการขอมีหรือเลื่อนวิทยฐานะที่สูงขึ้น

8.10.1 พัฒนาผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ให้เป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ นำนโยบายสู่การปฏิบัติ และมีทักษะในการบริหารสถานการณ์

8.10.2 พัฒนาสมรรถนะครู ด้านภาษาอังกฤษ ภาษาจีน เทคโนโลยีดิจิทัล จิตวิญญาณความเป็นครู และทักษะอื่น ๆ ที่จำเป็น

8.10.3 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้และสมรรถนะด้านวิชาการ ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และเทคโนโลยีที่ทันสมัย

8.10.4 ส่งเสริมสนับสนุนการขอมีหรือเลื่อนวิทยฐานะที่สูงขึ้น

8.11 ลดภาระครูและบุคลากรทางการศึกษา

8.11.1 แก้ไขปัญหาหนี้สินครูและบุคลากรทางการศึกษา

8.11.2 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานด้วยสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา

8.11.3 สรรหา บรรจุและแต่งตั้ง โยกย้าย ครูและบุคลากรทางการศึกษาตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ยึดถือตามหลักธรรมาภิบาล และความโปร่งใส

8.11.4 แก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูและบุคลากรทางการศึกษา

8.11.5 ยกเลิกครูเวร โดยจัดหานักการภารโรงครบทุกโรงเรียน

8.11.6 ลดภาระการประเมินของสถานศึกษา และปรับลดภาระงานที่ไม่จำเป็นหรือซ้ำซ้อน

8.11.7 จัดหาอุปกรณ์การสอน และสวัสดิการของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เพียงพอและเหมาะสม

8.11.8 บริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

8.11.9 ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV / DLIT) และการจัดการสื่อสารทางไกลแบบสื่อสารสองทาง (IDL)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

8.11.10 พัฒนาการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ การผลิตและเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์

8.12 ลดภาระนักเรียนและผู้ปกครอง

8.12.1 เรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา (Anywhere Anytime) โดยมีระบบหรือแพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่ “ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

8.12.2 ส่งเสริมการจัดทำแฟ้มประวัติผู้เรียนแบบออนไลน์ (Portfolio online)

8.12.3 ขับเคลื่อนโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ

8.12.4 สร้างความเข้มแข็งระบบแนะแนวการชี้แนะ (Coaching) และการดูแลสุขภาพกาย และสุขภาพจิตของผู้เรียน

8.12.5 พัฒนาระบบการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เพื่อใช้ในการสะสมหน่วยกิต และผลการเรียนของผู้เรียน (Credit Bank)

8.12.6 โรงเรียน 1 นวัตวิถี 1 ทักษะอาชีพ และการมีรายได้ระหว่างเรียน (Learn to Earn)

8.12.7 จัดให้มีอาหารสำหรับนักเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาภาวะทุพโภชนาการ รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณอาหารกลางวันให้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

8.12.8 ขับเคลื่อนโครงการ “สุขาดี มีความสุข” อย่างต่อเนื่องเพื่อสุขอนามัยที่ดีของผู้เรียน ครูและบุคลากรทางศึกษา

8.13 พัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ ถูกต้อง รวดเร็ว ประโยชน์ ประหยัด โปร่งใสและตรวจสอบได้

8.13.1 พัฒนาการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ

8.13.2 เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

8.13.3 จัดหาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และเครือข่ายอินเตอร์เน็ตความเร็วสูง ให้กับหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัด

8.13.4 ปรับปรุงการบริหารจัดการงบประมาณและกฎหมายให้เป็นปัจจุบัน ตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ยึดถือระบบคุณธรรม และความโปร่งใส

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

1.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีนักวิชาการได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

ปิยณัฐ วงศ์เครือศร (2562, บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 11 พบว่า 1) องค์ประกอบภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ 66 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1.1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาทักษะผู้เรียนสู่ไทยแลนด์ 4.0 มี 9 ตัวบ่งชี้ 1.2) การจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างนวัตกรรมในยุคไทยแลนด์ 4.0 มี 10 ตัวบ่งชี้ 1.3) ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ มี 8 ตัวบ่งชี้ 1.4) คุณธรรม จริยธรรม มี 9 ตัวบ่งชี้ 1.5) การพัฒนาตนเองสู่ความเป็นมืออาชีพ มี 8 ตัวบ่งชี้ 1.6) การทำงานเป็นทีม มี 9 ตัวบ่งชี้ และ 1.7) ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มี 13 ตัวบ่งชี้ 2) รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ประกอบด้วย 2.1) หลักการ 2.2) วัตถุประสงค์ 2.3) เนื้อหา 2.4) กระบวนการ 2.5) สื่อการเรียนรู้ และ 2.6) การวัดและประเมินผล 3) ประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 พบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 มีความเหมาะสมโดยรวมมากที่สุด และครูที่เข้ารับการพัฒนามีภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 เพิ่มขึ้นหลังการพัฒนา คิดเป็นร้อยละ 45.80

ศิรินันท์ ทองป้อง (2564, หน้า 247) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำครูและประสิทธิผลงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้างานวิชาการและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนประสิทธิผลงานวิชาการ โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วีระยุทธ แสงไชย (2564, หน้า 2) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำครู โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2. ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำครู จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในตำแหน่ง โดยรวมไม่แตกต่างกัน 4. การเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในตำแหน่งโดยรวมไม่แตกต่างกัน 5. ภาวะผู้นำครูกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์ระดับสูง (rxy = .879) 6. ภาวะผู้นำครูมีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ได้แก่ ด้านการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ด้านการเป็นผู้นำการจัดการเรียนการสอน ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนา และด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนครูโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 77.6 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์เท่ากับ ± .21506

กัลยารัตน์ เมธีวีรวงศ์ (2564, หน้า 219 – 220) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำของครูโรงเรียนมาตรฐานสากล ผลการวิจัยพบว่า 1) ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำของครูโรงเรียนมาตรฐานสากล ประกอบด้วย 68 ตัวบ่งชี้ จาก 3 องค์ประกอบหลัก 11 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ องค์ประกอบหลักด้านคุณลักษณะของครู มี 3 องค์ประกอบย่อย 22 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบหลักด้านพฤติกรรมของครูมี 5 องค์ประกอบย่อย 27 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบหลักด้านความเป็นผู้นำของครู มี 3 องค์ประกอบย่อย 19 ตัวบ่งชี้ 2) ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำของครูโรงเรียนมาตรฐานสากล พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำของครูโรงเรียนมาตรฐานสากล พบว่า ตัวบ่งชี้ ภาวะผู้นำของครูโรงเรียนมาตรฐานสากลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สามารถจำแนกกลุ่มครูที่มีภาวะผู้นำสูงจากกลุ่มครูที่มีภาวะผู้นำต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทิพกัญญา ไชยปัญหา (2566, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบภาวะผู้นำครูมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการพัฒนา 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และ 4) การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู โดยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 2. สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำครู พบว่า มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการพัฒนาหลักสูตร เป็นลำดับแรกรองลงมา คือ ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง 4. แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาภาวะผู้นำครู มี 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

มัตติกา ผาลี (2566, หน้า 4) ได้ทำการศึกษา เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 65 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ มี 11 ตัวบ่งชี้ 2) การพัฒนาความคล่องทางดิจิทัล มี 13 ตัวบ่งชี้ 3) การสร้างนวัตกรรม การเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มี 9 ตัวบ่งชี้ 4) การรู้ทันเทคโนโลยีดิจิทัล มี 10 ตัวบ่งชี้ 5) การคิดสร้างสรรค์ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ มี 7 ตัวบ่งชี้ และ 6) คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มี 15 ตัวบ่งชี้ 2. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการ 5) สื่อการเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล 3. ตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัล ในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 11 พบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน ประถมศึกษาในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 มีความเหมาะสมโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด (4.80) และครูที่เข้ารับการพัฒนามีภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัล ในการจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นหลังการพัฒนา คิดเป็นร้อยละ 45.80

ตติยา โภคาพานิช (2568, หน้า 206) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำครูและสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ภาวะผู้นำครูกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (r_{xy} = .319)3) ภาวะผู้นำครูด้านที่มีอำนาจพยากรณ์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Katzenmeyer and Moller (2001, Abstract) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการแสดงบทบาทของครูที่จะสะท้อนถึงความมีภาวะผู้นำของครูซึ่งสอดคล้องไปกับการทำงานตามปกติในโรงเรียน พบว่า ประกอบไปด้วย ปัจจัยดังต่อไปนี้ 1) ทักษะการสอนแบบมืออาชีพ 2) บุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการเป็นครู 3) มีความมั่นคงและก้าวหน้าในอาชีพ 4) มีความสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองให้เกิดการเรียนรู้ 5) ทุ่มเทและมุ่งมั่นในการเป็นครูผู้นำ 6) การยอมรับและเชื่อถือจากเพื่อนครูจากการปฏิบัติการสอนตามปกติ

Suranna and Moss (2002, Abstract) การวิจัยค้นคว้าภาวะผู้นำของครูในการเรียนการสอนวิชาชีพครู พบว่า ครูมีภาวะผู้นำมีลักษณะสำคัญ ดังนี้ 1) เป็นผู้สอนที่ดีในห้องเรียน 2) เป็นผู้นำทางชีวิตให้กับเพื่อนครู 3) เป็นผู้พัฒนาหลักสูตร 4) รับบทบาทเป็นตัวแทนขององค์กรทั้งในโรงเรียนหรือสมาคมท้องถิ่น 5) ทำงานร่วมกับครูคนอื่น ๆ และผู้บริหารด้วย

Fisher (2007, p. 270) ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในเรื่องภาวะผู้นำครูและการเปลี่ยนแปลงองค์กรในโรงเรียนเกรด 12 พบว่า ภาวะผู้นำครูสามารถสร้างได้ และเมื่อเกิดภาวะผู้นำครูแล้ว ทำให้เกิดการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงโรงเรียนที่ดีโดยปราศจากการควบคุมของผู้บริหาร

Coseza (2011, p. 221) ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบของโรงเรียนพัฒนาวิชาชีพกับภาวะผู้นำของครู ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำของครูเป็นสิ่งสำคัญต่อการประสบความสำเร็จของโรงเรียน ตลอดจนพัฒนาครูสู่ความเป็นเลิศ ครูรู้สึกมีอำนาจในการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพมากกว่าในห้องเรียนโรงเรียนพัฒนาวิชาชีพ ได้จัดเตรียมโอกาส

ที่หลากหลายสำหรับครู เพื่อละทิ้งการจำกัดขอบเขตในห้องเรียนเพื่อให้ได้รับประสบการณ์ใหม่เกี่ยวกับโอกาสในการใช้ภาวะผู้นำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบที่ต้นแบบของโรงเรียนพัฒนาวิชาชีพที่มีต่อภาวะผู้นำครู เป็นการสำรวจความเข้าใจของครู โดยใช้วิธีสัมภาษณ์เพื่อบอกถึงแนวความคิดของพวกเขาที่มีต่อภาวะผู้นำของครู ผลการสัมภาษณ์ได้เปิดเผยเกี่ยวกับส่วนประกอบที่สำคัญบางอย่างของส่วนรวมที่มีส่วนทำให้ภาวะผู้นำของครูแสดงออกมาได้ เพราะการมีส่วนร่วมก่อให้เกิดความร่วมมือและการให้คำปรึกษาที่ส่งเสริมสัมพันธภาพของโรงเรียนพัฒนาวิชาชีพและสามารถนำไปเป็นต้นแบบของโรงเรียนพัฒนาวิชาชีพเพื่อให้มีการปฏิบัติที่มีมาตรฐานสำหรับการจัดการศึกษาของครู

Stoops (2011. p. 326) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำครูในการปฏิรูปโรงเรียน มุมมองของครูสมัยใหม่เกี่ยวกับภาวะผู้นำครู ผลการศึกษาพบว่า การตรวจสอบข้อมูลทั้งในด้านของปริมาณและคุณภาพจากประชากร จำนวน 32 คน ระบุให้รู้ว่า ทักษะความเป็นผู้นำของครูรับรู้หรือเข้าใจได้ โดยประชากรในฐานะที่เป็นสิ่งสำคัญสำหรับภาวะผู้นำของครูที่ยังคงมีความสัมพันธ์ทางด้านการเป็นครูวิชาชีพ การจัดระบบขอบข่ายงาน เช่น กลุ่มหรือทีมที่เป็นกลุ่มที่สอนกลุ่มเล็ก ๆ ที่ยังรับรู้หรือเข้าใจได้ว่าเป็นส่วนสำคัญที่สุดในการดำเนินการของภาวะผู้นำครูในโรงเรียน ผลประโยชน์ที่ได้รับของการทำงานในกลุ่มของภาวะผู้นำครูในโรงเรียน คือ การได้รับรู้ถึงความรู้สึกที่เป็นตัวของตัวเองเพิ่มขึ้น การได้รู้ถึงอุปสรรคของการทำงานของการใช้ภาวะผู้นำครูในโรงเรียน คือ เวลาและครูคนอื่น ๆ

Wilson (2011, p. 114) ศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการปลูกฝังภาวะผู้นำของครูสู่การเรียนรู้อย่างมืออาชีพ ผลการศึกษาพบว่า ครูมีความรู้สึกที่แตกต่างกันต่อการทำงานประสบการณ์ และการรับรู้ของครูผู้สอนที่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการพัฒนาของพวกเขาครูส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานความเป็นผู้นำในโรงเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน การเรียนรู้อย่างมืออาชีพมีผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำของครูดังนั้นการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าการวิจัยในอนาคตจะดำเนินการเพื่อตรวจสอบอิทธิพลของผู้นำในโรงเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำของครู และผลสะท้อนจากชุมชนต่อการพัฒนาครู

Sanocki's (2013, Abstract) ได้ศึกษาความเข้าใจเรื่องกระบวนการเปลี่ยนครูเป็นผู้นำครูและภาวะผู้นำครูจะกระจายไปยังครูทุกตำแหน่งในโรงเรียน โดยได้ศึกษาที่รัฐมิดเวสต์และรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้นำครู 8 คน แบบเผชิญหน้าและให้ครูตอบแบบสอบถามผ่านไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มตัวอย่างนี้มีคุณลักษณะเป็น

ผู้นำครูจากการปฏิบัติงานใช้ระยะเวลาศึกษา 3 เดือน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยอ้างอิงทฤษฎีภาวะผู้นำเบื้องต้น ผลการศึกษาพบว่าผู้นำครูเป็นครูในห้องเรียนและเป็นคนที่เน้นนักเรียนเป็นหลักผู้นำครูจะพิจารณาบทบาทของตนเองอยู่เสมอ ผู้นำครูไม่กลัว ผู้นำครูยึดความเสมอภาคระบบอาวุโส รับผิดชอบการกระทำของตนเองปละหน่วยงาน ผู้นำครูสร้างธำรงไว้ ปฏิบัติหน้าที่และสื่อสารในชุมชนแห่งการเรียนรู้ และครูผู้นำมีส่วนร่วมกับผู้อื่นในการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนอย่างสร้างสรรค์

Al Hosani (2015, Abstract) ได้ศึกษาการใช้หลักการภาวะผู้นำทางการศึกษากับความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติการสอนของครูในโรงเรียนของเขตการศึกษาชาร์จา และการปฏิบัติงานของครูใหญ่และศึกษาการสอนของครูโดยใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูใน 24 โรงเรียน จำนวน 380 คน เป็นเพศชาย 111 คน และเพศหญิง 269 คน ผลการศึกษาพบว่า ครูใหญ่ใช้หลักภาวะภาวะทางการสอนมากกว่าครู เช่น เอาใจใส่ต่อกรอบแนวคิดที่เป็นเป้าหมายของโรงเรียน กระตุ้นให้จัดการเรียนการสอนโดยอำนวยความสะดวกให้ประเมินผลการเรียนมากกว่ารักษาภาพลักษณ์ จัดการเรียนการสอนเต็มเวลา และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้เอื้อต่อการสอนของครู ทางด้านการสอนของครูพบว่า ครูมีการจัดการเรียนการสอนนักเรียนเป็นกลุ่ม บอกจุดประสงค์ของการเรียนรู้ ตรวจสมุดการบ้านนักเรียนมากขึ้น มอบหมายให้นักเรียนเขียนเรียงความเพื่อแสดงความคิดสร้างสรรค์ จัดการเรียนการสอนแบบโครงการและจัดโต้วาทีในห้องเรียนนอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่า เมื่อครูใหญ่ให้ความเอาใจใส่การปฏิบัติงานด้วยศักยภาพภาวะผู้นำ ครูก็ให้ความสนใจมากขึ้นต่อการจัดการเรียนการสอน ทำให้ผลการเรียนของนักเรียนดีขึ้น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า ครูเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญและมีส่วนรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ครูจะต้องเป็นผู้เรียนรู้ กล้าคิดกล้าทำ สร้างนวัตกรรมทำงานเพื่อความเติบโตและพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ และมีการตั้งข้อสงสัยและมีการสะท้อนผล สนับสนุนเพื่อครูให้ได้พัฒนาความเป็นผู้นำและพัฒนาความสามารถที่สำคัญครูจำเป็นต้องมีความเข้าใจอย่างชัดเจนในการจัดการเรียนรู้ แล้วมีการแสดงออกในการปฏิบัติแต่ละวัน มีความมุ่งมั่นความเป็นเลิศทางวิชาการและการเตรียมนักเรียนเพื่ออนาคต การเป็นผู้นำด้านการสอนเป็นปัจจัยที่สำคัญ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าในแต่ละวันนักเรียนสามารถได้รับการเรียนการสอนที่มีคุณภาพสูงสุด ซึ่งการจะทำเช่นนั้นได้ ผู้นำทางการเรียน

การสอน จะต้องทำหน้าที่เพื่อปรับปรุงคุณภาพการสอนที่จะนำไปสู่การปรับปรุงการเรียนการสอนของนักเรียน มีส่วนร่วมพัฒนาเป็นการทำให้ทุกคนมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานและต่อองค์การ การมีส่วนร่วมส่งผลให้เกิดแรงจูงใจสูง ความรู้และประสบการณ์ของสมาชิกจะถูกใช้ในการทำงานและการตัดสินใจ สมาชิกของกลุ่มจะมีความตั้งใจในการกระทำให้บรรลุเป้าหมายได้โดยผ่านการมีส่วนร่วม และการมีภาวะผู้นำจะช่วยให้สมาชิกเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นภายในองค์การและร่วมกันเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทำงานเชิงรุก และปรับปรุงความรู้และทักษะที่ตนมีอยู่ให้ทันสมัยก้าวหน้าอยู่เสนอ ดังนั้น เมื่อครูแสดงออกถึงการมีภาวะผู้นำที่ดีย่อมส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ตอนที่ 3 หาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

การศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับศตวรรษที่ 21

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำครู

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1.4 แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

2. สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มีความเหมาะสม ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 คน โดยผู้เชี่ยวชาญมีคุณสมบัติ ดังนี้

2.1 คุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ

2.1.1 อาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษา หรือผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา และด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน ได้แก่

2.1.1.1 รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร ประธานหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2.1.1.2 รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์ อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2.1.2 ศึกษานิเทศน์ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการศึกษา และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 1 คน ได้แก่

2.1.2.1 ดร.วีระศักดิ์ สุวรรณไตย ศึกษานิเทศน์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมสกลนคร เขต 3

2.1.3 ผู้บริหารสถานศึกษา วิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโททางการบริหารการศึกษา จำนวน 1 คน ได้แก่

2.1.3.1 นายโสภณ ศรีผักผ่อง ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านกลางนาโน วิทยะฐานะชำนาญการพิเศษ

2.1.4 ครู สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาเอกทางการศึกษา มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 1 คน ได้แก่

2.1.4.1 นางอนุสรา ภัทรศุภฤกษ์ ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมสกลนคร เขต 1

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – Structured Interview) แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับการสัมภาษณ์ ได้แก่ วัน เดือน ปีที่สัมภาษณ์และรายละเอียดส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์ เป็นข้อคำถามปลายเปิด ซึ่งระบุประเด็นเนื้อหาในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอเป็นรายข้อเรียงลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อย

ตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2568 จำนวนทั้งสิ้น 2,013 คน โดยจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 181 คน และครู จำนวน 1,815 คน จากทั้งหมด 181 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2568 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607 – 610, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 43) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 323 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 335 คน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จำแนกเป็นกลุ่ม ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 91 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 91 คน และครู จำนวน 153 คน จากโรงเรียน 91 โรงเรียน วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi – stage Random Sampling) ดังนี้

1.2.1 โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ออกเป็น 2 ประเภท ตามลักษณะประเภทการเปิดสอน ดังตาราง 12

ตาราง 12 จำนวนประชากรตามลักษณะประเภทการเปิดสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 (ข้อมูล 10 มิถุนายน 2568)

ลักษณะการเปิดสอน	จำนวนโรงเรียนในสังกัด แยกตามลักษณะการเปิดสอน				
	โรงเรียน	ผู้อำนวยการ	หัวหน้าฝ่ายวิชาการ	ครู	รวม
โรงเรียนประถมศึกษา	119	109	119	828	1,056
โรงเรียนขยายโอกาส	62	83	62	812	957
รวม	181	192	181	1640	2,013

1.2.2 กำหนดหน่วยการสุ่มโรงเรียนของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจงของโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทั้งหมด และสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลากแบบใส่คืนของโรงเรียนได้จำนวนโรงเรียนแบ่งตามลักษณะประเภทการเปิดสอน ดังนี้

1.2.2.1 โรงเรียนโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 119 โรงเรียน เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 50

1.2.2.2 โรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 62 โรงเรียน เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 31 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 50

1.2.3 กำหนดผู้บริหารสถานศึกษาตามกลุ่มตัวอย่างลักษณะประเภทการเปิดสอน ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 91 คน ดังนี้

1.2.3.1 โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนประถมศึกษา ใช้วิธีการสุ่มแบบง่ายด้วยวิธีการจักสลากแบบใส่คืนใช้เกณฑ์ร้อยละ 50 จาก 119 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 62 โรงเรียน ๆ ละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 60 คน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1.2.3.2 โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนขยายโอกาส ใช้วิธีการสุ่มแบบง่ายด้วยวิธีการจักสลากแบบใส่คืนใช้เกณฑ์ร้อยละ 50 จาก 62 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 32 โรงเรียน ๆ ละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 31 คน

1.2.3.3 การเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.2.4 กำหนดหัวหน้าฝ่ายวิชาการตามกลุ่มตัวอย่างลักษณะประเภทการเปิดสอน ได้กลุ่มตัวอย่างหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 91 คน ดังนี้

1.2.4.1 โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนประถมศึกษา ใช้วิธีการสุ่มแบบง่ายด้วยวิธีการจักสลากแบบใส่คืนใช้เกณฑ์ร้อยละ 50 จาก 119 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 62 โรงเรียน ๆ ละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 60 คน

1.2.4.2 โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนขยายโอกาส ใช้วิธีการสุ่มแบบง่ายด้วยวิธีการจักสลากแบบใส่คืนใช้เกณฑ์ร้อยละ 50 จาก 62 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 32 โรงเรียน ๆ ละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 31 คน

1.2.4.3 การเลือกกลุ่มตัวอย่างหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.2.5 กำหนดครู ตามกลุ่มตัวอย่างลักษณะประเภทการเปิดสอน ได้กลุ่มตัวอย่างครู จำนวน 153 คน ดังนี้

1.2.5.1 โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 60 โรงเรียน ๆ ละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 60 คน โดยเป็นโรงเรียนเดียวกันกับที่สุ่มผู้บริหารสถานศึกษา

1.2.5.2 โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 31 โรงเรียน ๆ ละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 93 คน โดยเป็นโรงเรียนเดียวกันกับที่สุ่มผู้บริหารสถานศึกษา

1.2.5.3 การเลือกกลุ่มตัวอย่างครูแต่ละโรงเรียนใช้การสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลากแบบใส่คืน

1.2.6 ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ได้กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 91 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 91 คน และครู จำนวน 153 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 335 คน ดังแสดงในตาราง 13

ตาราง 13 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ลำดับ	รายชื่อโรงเรียน	ลักษณะการเปิดสอน	ประชากร				กลุ่มตัวอย่าง			
			ผู้บริหารสถานศึกษา	ครูที่ทำหน้าที่ฝ่ายวิชาการ	ครู	รวม	ผู้บริหารสถานศึกษา	ครูที่ทำหน้าที่ฝ่ายวิชาการ	ครู	รวม
อำเภอบ้านม่วง										
1	ประชานาดอกไม้	ประถมศึกษา	1	1	6	8	1	1	1	3
2	บ้านสรศรี	ประถมศึกษา	1	1	4	6	1	1	1	3
3	บ้านบ่อแดง	ประถมศึกษา	1	1	4	6	1	1	1	3
4	บ้านคำภูทอง	ประถมศึกษา	1	1	6	8	1	1	1	3
5	บ้านนาดูนนาดี	ประถมศึกษา	1	1	7	9	1	1	1	3
6	บ้านโนนแสบง	ประถมศึกษา	1	1	6	8	1	1	1	3
7	บ้านน้ำจั้น	ประถมศึกษา	1	1	4	6	1	1	1	3
อำเภอบ้านม่วง										
8	บ้านโนนไทย	ประถมศึกษา	1	1	4	6	1	1	1	3
9	บ้านจาร	ประถมศึกษา	1	1	6	8	1	1	1	3
10	บ้านคำยาง	ประถมศึกษา	1	1	4	6	1	1	1	3
11	บ้านดงเหนือ	ประถมศึกษา	1	1	4	6	1	1	1	3
12	นาข่าวิทยา	ประถมศึกษา	1	1	5	7	1	1	1	3
13	บ้านซ่อมดู	ประถมศึกษา	1	1	4	6	1	1	1	3
14	คำปลาฝานาทวี	ประถมศึกษา	1	1	5	7	1	1	1	3
15	บ้านพุทธรักษา	ขยายโอกาส	1	1	13	15	1	1	3	5
16	ชุมชนบ้านมาย	ขยายโอกาส	1	1	14	116	1	1	3	5
17	บ้านเหล่าผักใส่	ขยายโอกาส	1	1	13	15	1	1	3	5
18	บ้านคำลอดพื้น	ขยายโอกาส	1	1	17	19	1	1	3	5
19	บ้านหนองลาด	ขยายโอกาส	1	1	13	15	1	1	3	5
20	บ้านดงยาง	ขยายโอกาส	1	1	14	16	1	1	3	5
21	บ้านโพธิ์ชัย	ขยายโอกาส	1	1	10	12	1	1	3	5

สำนักวิทยบริการฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 13 (ต่อ)

ลำดับ	รายชื่อโรงเรียน	ลักษณะการเปิดสอน	ประชากร				กลุ่มตัวอย่าง			
			ผู้บริหารสถานศึกษา	ครูหัวหน้าหมวดวิชา	ครู	รวม	ผู้บริหารสถานศึกษา	ครูหัวหน้าหมวดวิชา	ครู	รวม
อำเภออากาศอำนวย										
22	บ้านนายอ	ประถมศึกษา	1	1	5	7	1	1	1	3
23	บ้านเม่นน้อย	ประถมศึกษา	1	1	5	7	1	1	1	3
24	บ้านวังม่วง	ประถมศึกษา	1	1	9	11	1	1	1	3
25	บ้านคีม	ประถมศึกษา	1	1	8	10	1	1	1	3
26	บ้านวานน้อย	ประถมศึกษา	1	1	6	8	1	1	1	3
27	บ้านกุดจอก	ประถมศึกษา	1	1	4	6	1	1	1	3
28	บ้านดงมะกุ่ม	ประถมศึกษา	1	1	3	5	1	1	1	3
29	บ้านโคกไม้ล้ม	ประถมศึกษา	1	1	10	12	1	1	1	3
30	บ้านท่าควาย	ประถมศึกษา	1	1	10	6	1	1	1	3
31	บ้านนาหวาย	ประถมศึกษา	1	1	5	7	1	1	1	3
32	บ้านโพนก่อ	ประถมศึกษา	1	1	4	6	1	1	1	3
33	บ้านนาฮี	ประถมศึกษา	1	1	10	12	1	1	1	3
34	บ้านหนองผือ	ประถมศึกษา	1	1	6	8	1	1	1	3
35	บ้านนาเมือง	ขยายโอกาส	1	1	13	15	1	1	3	5
36	บ้านบะหว้า	ขยายโอกาส	1	1	13	15	1	1	3	5
37	บ้านเชือม	ขยายโอกาส	1	1	15	17	1	1	3	5
38	บ้านวาใหญ่	ขยายโอกาส	1	1	14	16	1	1	3	5
39	บ้านดงเสียว	ขยายโอกาส	1	1	14	16	1	1	3	5
40	บ้านนากะทาด	ขยายโอกาส	1	1	15	17	1	1	3	5
41	บ้านโนนสวรรค์	ขยายโอกาส	1	1	14	16	1	1	3	5

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 13 (ต่อ)

ลำดับ	รายชื่อโรงเรียน	ลักษณะการเปิดสอนของโรงเรียน	ประชากร				กลุ่มตัวอย่าง			
			ผู้บริหารสถานศึกษา	หัวหน้าฝ่ายวิชาการ	ครู	รวม	ผู้บริหารสถานศึกษา	หัวหน้าฝ่ายวิชาการ	ครู	รวม
อำเภอวานรนิวาส										
42	บ้านนาโพธิ์	ประถมศึกษา	1	1	4	6	1	1	1	3
43	บ้านกุดจิก	ประถมศึกษา	1	1	5	7	1	1	1	3
44	บ้านนางามเล้า	ประถมศึกษา	1	1	5	7	1	1	1	3
45	บ้านขุนภูมิ	ประถมศึกษา	1	1	6	8	1	1	1	3
46	บ้านโนนแพง	ประถมศึกษา	1	1	3	5	1	1	1	3
47	บ้านโคกสะอาด	ประถมศึกษา	1	1	6	8	1	1	1	3
48	บ้านห้วยแสง	ประถมศึกษา	1	1	6	8	1	1	1	3
49	บ้านหนองสนม	ประถมศึกษา	1	1	4	6	1	1	1	3
50	บ้านโพนแพง	ประถมศึกษา	1	1	8	10	1	1	1	3
51	บ้านโนนชนะสังคม	ประถมศึกษา	1	1	4	6	1	1	1	3
52	บ้านนาคอย	ประถมศึกษา	1	1	4	6	1	1	1	3
53	บ้านนายม	ประถมศึกษา	1	1	4	6	1	1	1	3
54	บ้านคูสะคาม	ประถมศึกษา	1	1	4	6	1	1	1	3
55	บ้านวังโพน	ประถมศึกษา	1	1	5	7	1	1	1	3
56	บ้านคำเจริญ	ประถมศึกษา	1	1	6	8	1	1	1	3
57	บ้านดอนยานาง	ประถมศึกษา	1	1	4	6	1	1	1	3
58	บ้านกุดเรือ	ประถมศึกษา	1	1	10	12	1	1	1	3
59	บ้านหนองแสงคำ	ประถมศึกษา	1	1	8	10	1	1	1	3
60	บ้านโพนสวาง	ประถมศึกษา	1	1	8	10	1	1	1	3
61	บ้านนาบัว	ประถมศึกษา	1	1	6	8	1	1	1	3
62	บ้านโนนแต้	ประถมศึกษา	1	1	4	6	1	1	1	3
63	บ้านนาอวนน้อย	ประถมศึกษา	1	1	14	16	1	1	1	3

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 13 (ต่อ)

ลำดับ	รายชื่อโรงเรียน	ลักษณะการเปิดสอนของโรงเรียน	ประชากร				กลุ่มตัวอย่าง			
			ผู้บริหารสถานศึกษา	หัวหน้าฝ่ายวิชาการ	ครู	รวม	ผู้บริหารสถานศึกษา	หัวหน้าฝ่ายวิชาการ	ครู	รวม
64	บ้านโคกกลาง	ประถมศึกษา	1	1	5	7	1	1	1	3
65	บ้านโคกสว่าง	ประถมศึกษา	1	1	3	5	1	1	1	3
66	บ้านโคกถาวร	ประถมศึกษา	1	1	6	8	1	1	1	3
67	บ้านดอนมุย หนองแฝก	ประถมศึกษา	1	1	5	7	1	1	1	3
68	บ้านนาโพธิ์	ประถมศึกษา	1	1	10	12	1	1	1	3
69	บ้านวังบง	ขยายโอกาส	1	1	15	17	1	1	3	5
70	บ้านสุวรรณคีรี	ขยายโอกาส	1	1	14	16	1	1	3	5
71	บ้านปลาหลาย	ขยายโอกาส	1	1	14	16	1	1	3	5
72	บ้านยางคำ	ขยายโอกาส	1	1	14	16	1	1	3	5
73	บ้านแก้ง	ขยายโอกาส	1	1	13	15	1	1	3	5
74	บ้านศรีวิชัย	ขยายโอกาส	1	1	14	16	1	1	3	5
75	บ้านตาดโตน	ขยายโอกาส	1	1	14	16	1	1	3	5
76	บ้านสุวรรณคีรี	ขยายโอกาส	1	1	15	17	1	1	3	5
77	บ้านนาจาร	ขยายโอกาส	1	1	14	16	1	1	3	5
78	บ้านโคกแสง	ขยายโอกาส	1	1	13	15	1	1	3	5
79	บ้านอินทร์แปลง	ขยายโอกาส	1	1	14	16	1	1	3	5
80	บ้านนาซอ	ขยายโอกาส	1	1	14	16	1	1	3	5
81	บ้านห้วยหินลาด	ขยายโอกาส	1	1	14	16	1	1	3	5
อำเภอคำตากล้า										
82	อนุบาลคำตากล้า	ประถมศึกษา	1	1	11	13	1	1	1	3
83	บ้านตาด	ประถมศึกษา	1	1	10	12	1	1	1	3
84	บ้านนาแต้	ประถมศึกษา	1	1	11	13	1	1	1	3
85	บ้านดงบัง	ประถมศึกษา	1	1	11	13	1	1	1	3

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 13 (ต่อ)

ลำดับ	รายชื่อโรงเรียน	ลักษณะการเปิดสอนของโรงเรียน	ประชากร				กลุ่มตัวอย่าง			
			ผู้บริหารสถานศึกษา	หัวหน้าฝ่ายวิชาการ	ครู	รวม	ผู้บริหารสถานศึกษา	หัวหน้าฝ่ายวิชาการ	ครู	รวม
86	บ้านดงอีด่อย	ประถมศึกษา	1	1	11	13	1	1	1	3
87	บ้านดอนคำ	ประถมศึกษา	1	1	4	6	1	1	1	3
88	บ้านกุดจาน	ขยายโอกาส	1	1	14	16	1	1	3	5
89	บ้านหนองบัวสิม	ขยายโอกาส	1	1	13	15	1	1	3	5
90	เพียพิทยาพัฒน์	ขยายโอกาส	1	1	18	20	1	1	3	5
91	บ้านท่างาม	ขยายโอกาส	1	1	14	16	1	1	3	5
82	อนุบาลคำตากล้า	ประถมศึกษา	1	1	11	13	1	1	1	3
83	บ้านตาด	ประถมศึกษา	1	1	10	12	1	1	1	3
84	บ้านนาแต้	ประถมศึกษา	1	1	11	13	1	1	1	3
รวม			91	91	795	977	91	91	153	335

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย สถานภาพ ลักษณะการเปิดสอน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน แบบสอบถามเป็นแบบมีตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้ (forced choice) ดังนี้

1. สถานภาพ

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

1.2 หัวหน้าฝ่ายวิชาการ

1.3 ครู

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. ลักษณะการเปิดสอน

2.1 โรงเรียนประถมศึกษา

2.2 โรงเรียนขยายโอกาส

3. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

3.1 น้อยกว่า 10 ปี

3.2 ตั้งแต่ 10 – 20 ปี

3.3 มากกว่า 20 ปี

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่ได้จากการสังเคราะห์ แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

1. การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ
2. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์
3. ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ
4. การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ
5. การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ
6. คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21

สำหรับแบบสอบถามในตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ตามวิธีของเรนซิสไลเคอร์ท (Rensis Likert Method) มีความหมายและค่าน้ำหนัก ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก ค่าน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับปานกลาง ค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ระดับ 2 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับน้อย ค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 1 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

2.2 การสร้างและการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมี ดังนี้

2.2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.2 สร้างแบบสอบถาม และนำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

2.2.3 นำร่างแบบสอบถามที่เสนออาจารย์ที่ปรึกษานำมาแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์ แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง ก่อนให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

2.2.4 ผู้วิจัยเสนอคำร้องต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ให้ออกหนังสือขอความร่วมมือตรวจสอบเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ

2.2.5 นำร่างแบบสอบถามที่สร้าง เสนอผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้องทั้งความเที่ยงตรงด้านโครงสร้าง (Construct Validity) และด้านเนื้อหา (Content Validity) ด้านรูปแบบของแบบสอบถาม (Format) ด้านการใช้ภาษา (Wording) และด้านอื่น ของข้อคำถามแต่ละข้อที่เห็นสมควรให้ปรับปรุงแก้ไข ซึ่งผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย อาจารย์ในระดับอุดมศึกษา จำนวน 2 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน และครู จำนวน 1 คน มีรายชื่อดังต่อไปนี้

2.2.5.1 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา และมีประสบการณ์ในการสอนระดับบัณฑิตศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 2 คน ได้แก่

1) รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร ประธานหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2) รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์ อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2.2.5.2 ศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการศึกษา จำนวน 1 คน ได้แก่

1) ดร.วีระศักดิ์ สุวรรณไตร ศึกษานิเทศน์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมสกลนคร เขต 3

2.2.5.3 ผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโททางการบริหารการศึกษา จำนวน 1 คน ได้แก่

1) นายโสภณ ศรีผักผ่อง ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านกลางนาโน

2.2.5.4 ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 จำนวน 1 คน ได้แก่

1) นางอนุสรา ภัทรศุภฤกษ์ ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษโรงเรียนอนุบาลสกลนคร

2.2.6 นำผลการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC (Index of item objective congruence) พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา มีค่าตั้งแต่ 0.80 – 1.00 แสดงว่าแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าดัชนีสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหาอยู่ในระดับดี ผลปรากฏดังตาราง 41 (ภาคผนวก จ)

2.2.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญไปนำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง

2.2.8 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try – out) กับผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการและครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร 3 จำนวน 50 ชุด ประกอบด้วย

2.2.8.1 โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 5 โรงเรียน ทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนละ 1 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ โรงเรียนละ 1 คน ครูโรงเรียนละ 3 คน รวม 25 คน ประกอบด้วย

1) โรงเรียนทรายมูลหนองกุงทรายศรีพิทยา

2) โรงเรียนอนุบาลสกลนคร

3) โรงเรียนบ้านแค

4) โรงเรียนบ้านยางคำ

5) โรงเรียนดอนเหลืองทองวิทยา

2.2.8.2 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 5 โรงเรียน ทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนละ 1 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ โรงเรียนละ 1 คน ครู โรงเรียนละ 3 คน รวม 25 คน ประกอบด้วย

1) โรงเรียนบ้านไร่นาดี

2) โรงเรียนบ้านดอนแคน “คุรุราษฎร์ผดุงวิทย์”

3) โรงเรียนห้วยปลาใยผดุงวิทยา

4) โรงเรียนบ้านท่าควาย

5) โรงเรียนบ้านโนนกุง

2.2.9 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ไปคำนวณหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยการหาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total Correlation) ตามวิธีการของเพียร์สัน โดยตัดข้อที่มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – coefficient) ต่ำกว่า 0.23 ออกไป นำคำถามที่ใช้ได้มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability Correlation) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's – Correlation) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 117) ค่าคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

2.2.9.1 ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 มีดังนี้

1) การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.61 – 0.90 ค่าความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ 0.90

2) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.48 – 0.77 และค่าความเชื่อมั่นรายด้าน 0.86

3) ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.46 – 0.69 และค่าความเชื่อมั่นรายด้าน 0.85

4) การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.56 – 0.69 และค่าความเชื่อมั่น 0.86

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

5) การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.55 – 0.75 และค่าความเชื่อมั่น .87

6) คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.66 – 0.80 และค่าความเชื่อมั่นรายด้าน 0.88

2.2.9.2 ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 มีดังนี้

1) การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.41 – 0.82 ค่าความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ 0.82

2) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.51 – 0.77 และค่าความเชื่อมั่นรายด้าน 0.90

3) ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.69 – 0.82 และค่าความเชื่อมั่นรายด้าน 0.85

4) การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.69 – 0.82 และค่าความเชื่อมั่น 0.91

5) การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.77 – 0.84 และค่าความเชื่อมั่น .94

6) คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.66 – 0.79 และค่าความเชื่อมั่นรายด้าน 0.91

2.2.10 นำร่างแบบสอบถามที่ได้ เสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้ง

2.2.11 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และใช้เพื่อเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บ รวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 335 คน ซึ่งมีการดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3.1 ผู้วิจัยเสนอคำร้องต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ให้ออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังโรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

3.2 นำแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นไปดำเนินการเก็บข้อมูลกับผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 335 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามทั้งที่เป็นเอกสารและแบบสอบถามออนไลน์ โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ในการศึกษาให้ทราบและขอรับแบบสอบถามคืนหลังจากตอบแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ซึ่งหากข้อมูลไม่ครบถ้วน ผู้วิจัยจะใช้วิธีเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองและส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม โดยได้กลับคืนมาจำนวน 335 ฉบับ คิดเป็น 100% ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วจึงนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.4 ผู้วิจัยทำการประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

4.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ ในการตอบแบบสอบถาม แล้วคัดเลือกเอาเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์

4.2 นำแบบสอบถามที่คัดเลือกเอาไว้ไปตรวจคะแนนเป็นรายข้อตามเกณฑ์ที่กำหนด

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ (Frequencies) และหาร้อยละ (Percentage)

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยรวมรายด้านและรายข้อ ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การแปลความหมายค่าคะแนนของแบบสอบถามผู้วิจัยได้กำหนดการวัดระดับการรับรู้เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สามารถแปลความหมายได้ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 120 – 127)

4.51 – 5.00 หมายถึง สภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.5 วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครู จำแนกตามสถานภาพ ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมและรายด้าน ด้วยการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ F – test (One – way ANOVA) หากพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจะทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe's Method) หรือ LSD. วิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ตามความเหมาะสม

4.6 จัดลำดับความต้องการจำเป็นใช้วิธี Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$) โดยใช้สูตร

$$PNI_{modified} = (I - D) / D$$

เมื่อ $PNI_{modified}$ หมายถึง ดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นปรับปรุง

I หมายถึง สภาพที่ควรจะเป็น

D หมายถึง สภาพที่เป็นจริง

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิเคราะห์ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนโดยใช้ค่าสถิติ ดังนี้

5.1 สถิติพื้นฐาน

5.1.1 ร้อยละ (Percentage)

5.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

5.1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ

5.2.1 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total Correlation) ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

5.2.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

5.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

5.3.1 สมมติฐานข้อที่ 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 อยู่ในระดับมาก และมากที่สุด ใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.3.2 สมมติฐานข้อที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ลักษณะการเปิดสอน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกัน ในส่วนของการทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบสถานภาพขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ใช้สถิติทดสอบค่าเอฟ (F – test) แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) หากพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจะทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของ (Scheffe's Method) หรือ LSD. วิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ตามความเหมาะสม

5.3.3 สมมติฐานข้อ 3 ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 แต่ละด้านมีลำดับแตกต่างกัน ใช้การวิเคราะห์ค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Modified Priority Needs Index; $PNI_{modified}$)

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

เมื่อได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลหากผลของการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในด้านใดมีความต้องการจำเป็นอยู่ 3 ลำดับแรก ผู้วิจัยจะนำความต้องการจำเป็นในด้านนั้น ๆ มาสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน จำแนกเป็นอาจารย์ในระดับอุดมศึกษา จำนวน 2 คน ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 1 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน และครู จำนวน 4 คน แล้วสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนวทางการพัฒนา

คุณสมบัติและรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

1.1 อาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษา หรือผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา และด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน ได้แก่

1.1.1 รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร ประธานหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1.1.2 ดร.เพ็ญผกา ปัญจนะ อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1.2 ผู้บริหารการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการบริหารศึกษา

จำนวน 1 คน ได้แก่ นายพนม ธุระนนท์ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

1.3 ศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการศึกษา จำนวน 1 คน ได้แก่ ดร.วีระศักดิ์ สุวรรณไตร ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษา วิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโททางการบริหารการศึกษาจำนวน 2 คน ได้แก่

1.4.1 นายสมพงค์ ดีวันไชย ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านอากาศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

1.4.2 นายโสภณ ศรีผักผ่อง ผู้อำนวยการชุมชนบ้านกลางนาโน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

1.5 ครู สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโททางการศึกษา มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 4 คน ได้แก่

1.5.1 นางทิชากร จันทร์แก้ว ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนชุมชนบ้านกลางนาโน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

1.5.2 นางสาวสมจิตร อินธิราช ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านดงสาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

1.5.3 นางสาววิลาวัลย์ ดีวันไชย ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านดอนทอย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

1.5.4 นางสาลลิตา แก้วงาม ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านบะนกทา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก มาร่างเป็นแบบสัมภาษณ์แล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความถูกต้องและเหมาะสม นำไปใช้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 10 ท่าน ต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอเป็นรายข้อเรียงลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ครั้งนี้ ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$PNI_{modified}$	แทน	ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น
$\overline{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาแบบ t – test
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาแบบ F – test
df	แทน	ชั้นแห่งความอิสระ
SS	แทน	ผลรวมกำลังสองของคะแนน
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน
D	แทน	สภาพปัจจุบัน
I	แทน	สภาพที่พึงประสงค์
X_1	แทน	สภาพปัจจุบันการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ
X_2	แทน	สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

X_3	แทน	สภาพปัจจุบันครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ
X_4	แทน	สภาพปัจจุบันการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ
X_5	แทน	สภาพปัจจุบันการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ
X_6	แทน	สภาพปัจจุบันคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21
X	แทน	สภาพปัจจุบันโดยรวม
Y_1	แทน	สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ
Y_2	แทน	สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์
Y_3	แทน	สภาพที่พึงประสงค์ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ
Y_4	แทน	สภาพที่พึงประสงค์การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ
Y_5	แทน	สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ
Y_6	แทน	สภาพที่พึงประสงค์คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21
Y	แทน	สภาพที่พึงประสงค์โดยรวม
Sig.	แทน	ค่านัยสำคัญของการทดสอบ
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อยืนยันองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเกี่ยวกับ สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยการหาร้อยละ (Percentage)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

2.1 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า “สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 อยู่ในระดับมาก” โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.2 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า “สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ ลักษณะการเปิดสอน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกัน” ในส่วนของการเปรียบเทียบโดยใช้ลักษณะการเปิดสอน ใช้สถิติการทดสอบค่าสถิติที (t – test) ชนิด Independent Samples t – test และในส่วนของการเปรียบเทียบโดยใช้สถานภาพการดำรงตำแหน่งและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ใช้สถิติทดสอบเอฟ (F – test) แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA) ในกรณีพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจะทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe – Method) หรือ LSD (LSD Method) วิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ตามความเหมาะสม

2.3 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า “ความต้องการจำเป็นในการภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 แต่ละด้านตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้างานวิชาการ และครูผู้สอน มีความแตกต่างกัน” โดยสถิติที่ใช้ในการคำนวณระดับความต้องการจำเป็นใช้วิธี Modified Priority Needs Index $PNI_{modified}$

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 6 ด้าน

1.1 การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ

1.2 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์

1.3 ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ

1.4 การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ

1.5 การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ

1.6 คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21

2. ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อยืนยันองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ดังคำสัมภาษณ์

“...เห็นด้วยกับองค์ประกอบภาวะผู้นำครูทั้ง 6 ด้าน เนื่องจากองค์ประกอบดังกล่าวครอบคลุมบทบาทหน้าที่ของครูในศตวรรษที่ 21 อย่างรอบด้าน ตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ ไปจนถึงการพัฒนาตนเองและคุณลักษณะความเป็นครู ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาผู้เรียนฐานสมรรถนะและการเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษาในปัจจุบัน...”

(ไชยา ภาวะบุตร, สัมภาษณ์ 2 กรกฎาคม 2568)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

"...องค์ประกอบทั้ง 6 ด้านมีความเหมาะสมและเป็นองค์รวม เนื่องจากสะท้อนบทบาทของครูไม่เพียงในฐานะผู้สอน แต่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การสร้างเครือข่าย และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21..."

(ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์, สัมภาษณ์ 9 กรกฎาคม 2568)

"...เห็นด้วยกับองค์ประกอบภาวะผู้นำครูทั้ง 6 ด้าน เนื่องจากองค์ประกอบดังกล่าวสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในบริบทสถานศึกษา โดยเฉพาะการบูรณาการการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ ซึ่งช่วยเสริมพลังการทำงานของครูให้เกิดความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ..."

(นายพนม ธุระนนท์, สัมภาษณ์ 20 กรกฎาคม 2568)

"...องค์ประกอบภาวะผู้นำครูทั้ง 6 ด้านมีความชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทการศึกษาปัจจุบัน โดยเฉพาะด้านการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพและคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นฐานสำคัญที่ทำให้ครูสามารถปรับตัวและนำการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ..."

(สมพงค์ ดีวันไชย, สัมภาษณ์ 22 กรกฎาคม 2568)

"...เห็นด้วยกับองค์ประกอบที่กำหนดไว้ เนื่องจากสะท้อนภาพของครูผู้นำการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในมิติของการทำงานเชิงวิชาการ การสร้างเครือข่าย และการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนคุณภาพ ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นกรอบในการพัฒนาครูได้อย่างเหมาะสม..."

(รัชฎาพร งอยภูธร, สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2568)

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อยืนยันองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สรุปดังตาราง 14

ตาราง 14 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อองค์ประกอบภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ผู้เชี่ยวชาญคนที่	ข้อคิดเห็น	ข้อเสนอแนะ
1	เห็นด้วย	–
2	เห็นด้วย	–
3	เห็นด้วย	–
4	เห็นด้วย	–
5	เห็นด้วย	–

จากตาราง 14 พบว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยทุกองค์ประกอบ

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการและครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2568 ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 335 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 91 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 91 คน และครู จำนวน 153 คน จากโรงเรียน 91 โรงเรียน ดังตาราง 15

ตาราง 15 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. สถานภาพ	ผู้บริหารสถานศึกษา	91	27.1
	หัวหน้าฝ่ายวิชาการ	89	26.6
	ครู	155	46.3
	รวม	335	100.0
2. ลักษณะการเปิดสอน	โรงเรียนประถมศึกษา	201	60.0
	โรงเรียนขยายโอกาส	135	60.0
	รวม	335	100.0
3. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน	น้อยกว่า 10 ปี	221	66.0
	ตั้งแต่ 10 – 20 ปี	107	31.9
	มากกว่า 20 ปี	7	2.1
	รวม	335	100.0

จากตาราง 15 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 335 คน เมื่อจำแนกตามสถานภาพ พบว่า เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 27.1 หัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 26.6 และครู จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 46.3 ตามลำดับ

เมื่อจำแนกลักษณะการเปิดสอน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0 และกลุ่มตัวอย่างที่มีการปฏิบัติงานในโรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0

เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อยกว่า 10 ปี จำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 66.0 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ตั้งแต่ 10 – 20 ปี จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 31.9 และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 20 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.1

2. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า “สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 อยู่ในระดับมาก” โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครู โดยรวม ดังตาราง 16

ตาราง 16 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยรวม

ด้านที่	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\overline{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	$\overline{X}$	S.D.	การแปลความหมาย
1. การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ	4.42	0.39	มาก	4.52	0.39	มากที่สุด
2. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์	4.45	0.38	มาก	4.52	0.37	มากที่สุด
3. ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ	4.44	0.37	มาก	4.51	0.37	มากที่สุด
4. การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ	4.40	0.41	มาก	4.49	0.38	มาก
5. การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ	4.44	0.40	มาก	4.56	0.40	มากที่สุด
6. คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21	4.46	0.39	มาก	4.57	0.38	มากที่สุด
รวม	4.44	0.33	มาก	4.53	0.31	มากที่สุด

จากตาราง 16 พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.44) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ($\overline{X}$ = 4.46) ด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

($\overline{X}$ = 4.45) ด้านครูผู้นำการเปลี่ยน แปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ ($\overline{X}$ = 4.44) ด้านการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ ($\overline{X}$ = 4.44) ด้านการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ ($\overline{X}$ = 4.42) และด้านการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ ($\overline{X}$ = 4.49) ตามลำดับ

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.53) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 5 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ($\overline{X}$ = 4.57) ด้านการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ ($\overline{X}$ = 4.56) ด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ ($\overline{X}$ = 4.52) ด้านการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ ($\overline{X}$ = 4.52) ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ ($\overline{X}$ = 4.51) และด้านการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ ($\overline{X}$ = 4.45) ตามลำดับ

ดังนั้น ผลการวิจัยจึงสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า “สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 อยู่ในระดับมาก”

2.1.1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครู รายด้าน ดังตาราง 17 – 22

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 17 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ

การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\overline{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	$\overline{X}$	S.D.	การแปลความหมาย
1. ความสามารถของครูในการวิเคราะห์ออกแบบและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสภาพสังคม	4.47	0.56	มาก	4.60	0.52	มากที่สุด
2. ครูพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้โดยเน้นการบูรณาการความรู้ ทักษะและเจตคติที่หลากหลายสาขาวิชาเข้าด้วยกัน	4.42	0.57	มาก	4.53	0.55	มากที่สุด
3. ครูออกแบบการจักการเรียนรู้โดยเน้นการบูรณาการเชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อพัฒนาความสามารถของนักเรียนอย่างรอบด้านโดยมุ่งเน้นให้เกิดสมรรถนะ	4.41	0.58	มาก	4.45	0.57	มาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 17 (ต่อ)

การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\overline{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	$\overline{X}$	S.D.	การแปลความหมาย
4. ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีสมรรถนะเป็นเป้าหมาย มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหาและการใช้ชีวิต	4.41	0.58	มาก	4.49	0.57	มาก
5. ผู้เรียนสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้ และมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ไปตามความถนัดและความสามารถของตนเอง	4.40	0.53	มาก	4.52	0.54	มากที่สุด
รวม	4.42	0.39	มาก	4.51	0.38	มากที่สุด

จากตาราง 17 พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ความสามารถของครูในการวิเคราะห์ออกแบบและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสภาพสังคม ($\overline{X}$ = 4.47) ครูพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้โดยเน้นการบูรณาการความรู้ ทักษะและเจตคติที่หลากหลายสาขาวิชาเข้าด้วยกัน ($\overline{X}$ = 4.42) และครูออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีสมรรถนะเป็นเป้าหมาย มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแกปัญหาและการใช้ชีวิต ($\overline{X}$ = 4.41) ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ความสามารถของครูในการวิเคราะห์ออกแบบและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสภาพสังคม ($\overline{X}$ = 4.60) ครูพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้โดยเน้นการบูรณาการความรู้ทักษะ และเจตคติที่หลากหลายสาขาวิชาเข้าด้วยกัน ($\overline{X}$ = 4.53) และผู้เรียนสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้ และมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ไปตามความถนัดและความสามารถของตนเอง ($\overline{X}$ = 4.52) ตามลำดับ

ตาราง 18 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\overline{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	$\overline{X}$	S.D.	การแปลความหมาย
1. ความสามารถของครูในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ โดยใช้ความรู้ความเข้าใจและทักษะในศาสตร์หรือวิชาความรู้มากกว่าหนึ่งวิชาไปรวมเข้าด้วยกัน	4.45	0.54	มาก	4.51	0.53	มากที่สุด
2. ครูจัดการเรียนรู้เน้นที่การนำความรู้ ความรู้ความเข้าใจ การใช้ทักษะและคุณลักษณะมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาของการทำงาน	4.45	0.54	มาก	4.57	0.51	มากที่สุด

ตาราง 18 (ต่อ)

ด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\overline{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	$\overline{X}$	S.D.	การแปลความหมาย
3. ครูเน้นการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการบูรณาการเชิงวิธีการที่เป็นการผสมผสานวิธีการสอนแบบต่าง ๆ เข้าในการเรียนการสอน	4.46	0.53	มาก	4.50	0.54	มาก
4. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายวิธี รวมถึงการบูรณาการความรู้ ความคิดกับคุณธรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาความรู้	4.48	0.53	มาก	4.50	0.53	มาก
5. ครูเน้นการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นเพียงพอเพื่อนำมาสู่การประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ของผู้เรียน	4.43	0.52	มาก	4.53	0.51	มากที่สุด
รวม	4.43	0.54	มาก	4.52	0.37	มากที่สุด

จากตาราง 18 พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายวิธีรวมถึง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การบูรณาการความรู้ ความคิดกับคุณธรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาความรู้ ($\overline{X}$ = 4.48) ครูเน้นการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นสำคัญโดยการบูรณาการเชิงวิธีการที่เป็นการผสมผสานวิธีการสอนแบบต่าง ๆ เข้าในการเรียนการสอน ($\overline{X}$ = 4.46) และครูจัดการเรียนรู้เน้นที่การนำความรู้ ความรู้ความเข้าใจ การใช้ทักษะและคุณลักษณะมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาของการทำงาน ($\overline{X}$ = 4.45) ตามลำดับ

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ และอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ลำดับดังนี้ ครูจัดการเรียนรู้เน้นที่การนำความรู้ ความรู้ความเข้าใจ การใช้ทักษะและคุณลักษณะมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาของการทำงาน ($\overline{X}$ = 4.57) ครูเน้นการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาผู้เรียนด้านความรู้ทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นเพียงพอเพื่อนำมาสู่การประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ของผู้เรียน ($\overline{X}$ = 4.53) และความสามารถของครูในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ โดยใช้ความรู้ความ เข้าใจและทักษะในศาสตร์หรือวิชาความรู้มากกว่าหนึ่งวิชาไปรวมเข้าด้วยกัน ($\overline{X}$ = 4.41) ตามลำดับ

ตาราง 19 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ

ด้านครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\overline{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	$\overline{X}$	S.D.	การแปลความหมาย
1. ครูที่มีพฤติกรรมแสดงออกในการมีความสนใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ปรับตัวหรือเปลี่ยนแปลงตนเองเป็นผู้เรียนรู้ตลอดในการจัดการเรียนรู้	4.50	0.53	มาก	4.56	0.51	มากที่สุด

ตาราง 19 (ต่อ)

ด้านครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\overline{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	$\overline{X}$	S.D.	การแปลความหมาย
2. ความสามารถของครูที่จะเผชิญกับความสลับซับซ้อนสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้ระบบขั้นตอนที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้	4.43	0.54	มาก	4.48	0.53	มาก
3. ความสามารถของครูที่ทำงานร่วมกับผู้ปกครองและชุมชนเพื่อช่วยกันขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.44	0.53	มาก	4.50	0.54	มาก
4. ครูมีการเรียนรู้และพัฒนาร่วมกันเพื่อให้พัฒนาคุณภาพสำหรับนักเรียนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ มีภูมิคุ้มกัน	4.41	0.53	มาก	4.51	0.51	มากที่สุด
5. ครูมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่	4.43	0.52	มาก	4.49	0.52	มาก
รวม	4.44	0.36	มาก	4.50	0.37	มาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จากตาราง 19 พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ โดยรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ครูที่มีพฤติกรรมแสดง ออกในการมีความสนใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ปรับตัวหรือเปลี่ยนแปลงตนเองเป็นผู้เรียนรู้ตลอดในการจัดการเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 4.50) ความสามารถของครูที่ทำงานร่วมกับผู้ปกครองและชุมชนเพื่อช่วยกันขับ เคลื่อนกระบวนการพัฒนาและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน ($\overline{X}$ = 4.44) และครูมีความคิดริเริ่มสร้าง สรรค์ที่นำไปสู่การเปลี่ยน แปลงเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ ($\overline{X}$ = 4.43) ลำดับ

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ และอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ลำดับดังนี้ ครูที่มีพฤติกรรมแสดงออกในการมีความสนใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ปรับตัวหรือเปลี่ยนแปลงตนเองเป็นผู้เรียนรู้ตลอดในการจัดการเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 4.56) ครูมีการเรียนรู้และพัฒนาร่วมกันเพื่อให้พัฒนาคุณภาพสำหรับนักเรียนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพมีภูมิคุ้มกัน ($\overline{X}$ = 4.51) และความสามารถของครูที่ทำงานร่วมกับผู้ปกครองและชุมชนเพื่อช่วยกันขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน ($\overline{X}$ = 4.50) ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 20 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ

การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\overline{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	$\overline{X}$	S.D.	การแปลความหมาย
1. ความสามารถของครูในการเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล สถาบัน หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการเช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย หน่วยงานวิจัย หรือองค์กรทางการศึกษา	4.43	0.56	มาก	4.53	0.53	มากที่สุด
2. ครูมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์งานวิจัย ทรัพยากร และความเชี่ยวชาญต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ	4.39	0.56	มาก	4.49	0.53	มาก
3. ครูมีการเพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมร่วมกัน ช่วยให้ครูเรียนรู้ร่วมกัน แลกเปลี่ยนเทคนิคการสอนใหม่ ๆ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างเครือข่ายได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ	4.40	0.54	มาก	4.46	0.51	มาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 20 (ต่อ)

การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\overline{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	$\overline{X}$	S.D.	การแปลความหมาย
4. ครูมีการจัดประชุม สัมมนาวิชาการ ความร่วมมือในการทำวิจัยหรือพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ สร้างแรงสนับสนุนจากเพื่อนร่วมวิชาชีพ	4.40	0.53	มาก	4.52	0.51	มากที่สุด
5. ครูมีจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายความรู้ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การใช้เครือข่ายออนไลน์ ขับเคลื่อนนวัตกรรมทางการศึกษา ส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมและวิธีการเรียนรู้ใหม่ ๆ	4.36	0.54	มาก	4.43	0.53	มาก
รวม	4.39	0.41	มาก	4.48	0.37	มาก

จากตาราง 20 พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ความสามารถของครูในการเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล สถาบัน หรือองค์กรที่เกี่ยว ข้องกับงานวิชาการเช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย หน่วยงานวิจัย หรือองค์กรทางการศึกษา ($\overline{X}$ = 4.43) ครูมีการจัดประชุม สัมมนาวิชาการ ความร่วมมือในการทำวิจัยหรือพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ สร้างแรงสนับสนุน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จากเพื่อนร่วมวิชาชีพ ($\overline{X}$ = 4.40) และครูมีการเพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมร่วมกัน ช่วยให้ครูเรียนรู้ร่วมกัน แลกเปลี่ยนเทคนิคการสอนใหม่ ๆ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างเครือข่ายได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ ($\overline{X}$ = 4.40) ตามลำดับ

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ และอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับดังนี้ ความสามารถของครูในการเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล สถาบัน หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการเช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย หน่วยงานวิจัย หรือองค์กรทางการศึกษา ($\overline{X}$ = 4.53) ครูมีการจัดประชุมสัมมนาวิชาการ ความร่วมมือในการทำวิจัยหรือพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ สร้างแรงสนับสนุนจากเพื่อนร่วมวิชาชีพ ($\overline{X}$ = 4.52) และครูมีการแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์งานวิจัย ทรัพยากรและความเชี่ยวชาญต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ ($\overline{X}$ = 4.49)

ตาราง 21 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ

ด้านการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\overline{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	$\overline{X}$	S.D.	การแปลความหมาย
1. ความสามารถของครูในการแสดงออกถึงความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ให้มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพ	4.48	0.55	มาก	4.54	0.51	มากที่สุด

ตาราง 21 (ต่อ)

ด้านการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\overline{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	$\overline{X}$	S.D.	การแปลความหมาย
2. ครูมีแผนการพัฒนาตนเองและดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องสอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงาน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรม และจรรยาบรรณเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างมีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับในวิชาชีพ	4.42	0.53	มาก	4.56	0.52	มากที่สุด
3. ครูมีความรู้ในส่วนที่เป็นเนื้อหาความรู้ที่สอนและความรู้ในส่วนที่เป็นศาสตร์การสอน รวมถึงทักษะการสื่อสารและการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ผู้ปกครอง และเพื่อนร่วมงาน	4.45	0.53	มาก	4.58	0.51	มากที่สุด
4. ครูมีความสามารถในการปฏิบัติการสอนถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ดี มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาในการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม	4.45	0.53	มาก	4.56	0.52	มากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 21 (ต่อ)

ด้านการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\overline{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	$\overline{X}$	S.D.	การแปลความหมาย
5. ครูปฏิบัติตนตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ มีการศึกษาและติดตามแนวทางการจัดการศึกษาของชาติ ทั้งกฎหมาย นโยบายต่าง ๆ	4.40	0.52	มาก	4.56	0.50	มากที่สุด
รวม	4.44	0.40	มาก	4.56	0.39	มากที่สุด

จากตาราง 21 พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ โดยรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับดังนี้ ความสามารถของครูในการแสดงออกถึงความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอให้มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพ ($\overline{X}$ = 4.48) ครูมีความสามารถในการปฏิบัติการสอนถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ดี มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาในการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม ($\overline{X}$ = 4.45) และครูมีความรู้ในส่วนที่เป็นเนื้อหาความรู้ที่สอนและความรู้ในส่วนที่เป็นศาสตร์การสอน รวมถึงทักษะการสื่อสารและการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ผู้ปกครองและเพื่อนร่วมงาน ($\overline{X}$ = 4.45) ตามลำดับ

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ โดยรวม พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับดังนี้ ครูมีความรู้ในส่วนที่เป็นเนื้อหาความรู้ที่สอนและความรู้ในส่วนที่เป็นศาสตร์การสอนรวมถึงทักษะการสื่อสารและการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ผู้ปกครอง และเพื่อนร่วมงาน ($\overline{X}$ = 4.58) ครูปฏิบัติตนตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ มีการศึกษาและติดตาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แนวทางการจัดการศึกษาของชาติ ทั้งกฎหมาย นโยบายต่าง ๆ ($\overline{X}$ = 4.56) และครูมีแผนการพัฒนาตนเองและดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องสอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงาน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรม และจรรยาบรรณเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างมีคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับในวิชาชีพ ($\overline{X}$ = 4.56) ตามลำดับ

ตาราง 22 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 23 คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21

คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\overline{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	$\overline{X}$	S.D.	การแปลความหมาย
1. ความสามารถของครูในการปรับตัวและพัฒนาบทบาทหน้าที่ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงและสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ ทดลองสิ่งใหม่ ๆ และพัฒนานวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้	4.52	0.53	มากที่สุด	4.62	0.49	มากที่สุด
2. ครูเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อชีวิตในโลกยุคใหม่ มีทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดอย่างมีวิจารณญาณ	4.47	0.54	มาก	4.58	0.50	มากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 22 (ต่อ)

ด้านคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\overline{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	$\overline{X}$	S.D.	การแปลความหมาย
3. ครูมีวิธีการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคที่หลากหลายและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีระหว่างผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง	4.43	0.52	มาก	4.59	0.49	มากที่สุด
4. ครูมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่ว สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนปรับปรุงการเรียน การสอนให้เกิดประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น	4.41	0.52	มาก	4.55	0.51	มากที่สุด
5. ครูปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณต่อวิชาชีพครู รัก ศรัทธาและทุ่มเทในอาชีพครู เคารพความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม	4.48	0.52	มาก	4.53	0.50	มากที่สุด
รวม	4.46	0.39	มาก	4.57	0.38	มากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จากตาราง 22 พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ข้อ และอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ความสามารถของครูในการปรับตัวและพัฒนาบทบาทหน้าที่ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงและสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ทดลองสิ่งใหม่ ๆ และพัฒนานวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 4.52) ครูปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีมีคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณต่อวิชาชีพครู รัก ศรัทธา และทุ่มเทในอาชีพครู เคารพความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ($\overline{X}$ = 4.48) และครูเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อชีวิตในโลกยุคใหม่ มีทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดอย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์ ($\overline{X}$ = 4.47) ตามลำดับ

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับดังนี้ ความสามารถของครูในการปรับตัวและพัฒนาบทบาทหน้าที่ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงและสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ ทดลองสิ่งใหม่ ๆ และพัฒนานวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 4.62) ครูมีวิธีการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคที่หลากหลายและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีระหว่างผู้เรียน มีความสามารถในการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง ($\overline{X}$ = 4.59) และครูเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อชีวิตในโลกยุคใหม่ มีทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดอย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์ ($\overline{X}$ = 4.58) ตามลำดับ

2.2 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า “สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามสถานภาพ ลักษณะการเปิดสอน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกัน” ในส่วนของการเปรียบเทียบโดยใช้ลักษณะการเปิดสอน ใช้สถิติการทดสอบค่าสถิติที (t – test) ชนิด Independent Samples t – test และในส่วนของการเปรียบเทียบโดยใช้สถานภาพการดำรงตำแหน่ง และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ใช้สถิติทดสอบเอฟ (F – test) แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA) ในกรณีพบความแตกต่าง

ของค่าเฉลี่ยจะทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe – Method) หรือ LSD (LSD Method) วิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ตามความเหมาะสม

2.2.1 ผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามสถานภาพ ดังตาราง 23 – 28

ตาราง 23 การเปรียบเทียบความแตกต่างสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามสถานภาพ

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ	ระหว่างกลุ่ม	1.229	2	0.614	4.046*	0.018
	ภายในกลุ่ม	50.420	332	.152		
	รวม	51.649	334			
2. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์	ระหว่างกลุ่ม	0.907	2	0.454	3.192*	0.042
	ภายในกลุ่ม	47.170	332	0.142		
	รวม	48.077	334			
3. ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ	ระหว่างกลุ่ม	0.520	2	0.260	1.931	0.147
	ภายในกลุ่ม	44.688	332	0.135		
	รวม	45.208	334			
4. การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	0.675	2	0.338	2.005	0.136
	ภายในกลุ่ม	55.922	332	0.168		
	รวม	56.597	334			
5. การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	1.280	2	0.640	4.074*	0.018
	ภายในกลุ่ม	52.168	332	0.157		
	รวม	53.448	334			
6. คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21	ระหว่างกลุ่ม	0.699	2	0.350	2.297	0.102
	ภายในกลุ่ม	50.554	332	0.152		
	รวม	51.253	334			

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 23 (ต่อ)

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.848	2	0.424	4.050*	0.018
	ภายในกลุ่ม	34.736	332	0.105		
	รวม	35.583	334			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 23 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามสถานภาพ โดยรวม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ และการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นไม่มีความแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้วิธีของ LSD ดังตาราง 24

ตาราง 24 การเปรียบเทียบความแตกต่างสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามสถานภาพ เป็นรายคู่

ด้าน	สถานภาพ	สถานภาพการดำรงตำแหน่ง			
			ผู้บริหารสถานศึกษา	หัวหน้าวิชาการ	ครู
1. การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ		$\overline{X}$	4.51	4.44	4.36
	ผู้บริหารสถานศึกษา	4.51	–	–07	–.14*
	หัวหน้าวิชาการ	4.44	–	–	–.06
	ครู	4.36	–	–	–

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 24 (ต่อ)

ด้าน	สถานภาพ	สถานภาพการดำรงตำแหน่ง			
			ผู้บริหารสถานศึกษา	หัวหน้าวิชาการ	ครู
2. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์		$\overline{X}$	4.52	4.47	4.40
	ผู้บริหารสถานศึกษา	4.52	–	.07	–.12*
	หัวหน้าวิชาการ	4.47	–	–	–.04
	ครู	4.40	–	–	–
5. การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ		$\overline{X}$	4.51	4.48	4.38
	ผู้บริหารสถานศึกษา	4.51	–	–01	–.13*
	หัวหน้าวิชาการ	4.48	–	–	–.03
	ครู	4.38	–	–	–
โดยรวม		$\overline{X}$	4.51	4.45	4.39
	ผู้บริหารสถานศึกษา	4.51	–	–.06	–.11*
	หัวหน้าวิชาการ	4.45	–	–	–.05
	ครู	4.39	–	–	–

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 24 การเปรียบเทียบความแตกต่างสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามสถานภาพเป็นรายคู่ โดยรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นมากกว่าครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ และการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นมากกว่าครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 25 การเปรียบเทียบความแตกต่างสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามสถานภาพ

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ	ระหว่างกลุ่ม	0.933	2	0.466	3.170*	0.043
	ภายในกลุ่ม	48.692	331	0.147		
	รวม	49.625	333			
2. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์	ระหว่างกลุ่ม	0.282	2	0.141	1.026	0.359
	ภายในกลุ่ม	45.471	331	0.137		
	รวม	45.753	333			
3. ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ	ภายในกลุ่ม	52.473	331	0.159	1.540	0.216
	ภายในกลุ่ม	45.777	331	0.138		
	รวม	46.203	333			
4. การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	0.504	2	0.252	1.763	0.173
	ภายในกลุ่ม	47.348	331	0.143		
	รวม	47.852	333			
5. การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	0.845	2	0.422	2.665	0.071
	ภายในกลุ่ม	52.473	331	0.159		
	รวม	53.318	333			
	ภายในกลุ่ม	31.125	331	0.094		
6. คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21	ระหว่างกลุ่ม	1.174	2	0.587	4.064*	0.018
	ภายในกลุ่ม	47.814	331	0.144		
	รวม	48.989	333			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.633	2	0.316	3.365*	0.036
	ภายในกลุ่ม	31.125	331	0.094		
	รวม	31.758	333			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จากตาราง 25 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามสถานภาพ โดยรวม พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ และคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นไม่มีความแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้วิธีของ LSD ดังตาราง 26

ตาราง 26 การเปรียบเทียบความแตกต่างสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามสถานภาพ เป็นรายคู่

ด้าน	สถานภาพ	สถานภาพการดำรงตำแหน่ง			
			ผู้บริหารสถานศึกษา	หัวหน้าวิชาการ	ครู
การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ		$\bar{X}$	4.58	4.55	4.46
	ผู้บริหารสถานศึกษา	4.58	–	–09	.12*
	หัวหน้าวิชาการ	4.55	–	–	–.03
	ครู	4.46	–	–	–
คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21		$\bar{X}$	4.64	4.61	4.51
	ผู้บริหารสถานศึกษา	4.64	–	–.10	–.13*
	หัวหน้าวิชาการ	4.61	–	–	.03
	ครู	4.51	–	–	–
โดยรวม		$\bar{X}$	4.58	4.55	4.48
	ผู้บริหารสถานศึกษา	4.58	–	.07	–.10*
	หัวหน้าวิชาการ	4.55	–	–	–.03
	ครู	4.48	–	–	–

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จากตาราง 26 การเปรียบเทียบความแตกต่างสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามสถานภาพเป็นรายคู่ พบว่า โดยรวมผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นมากกว่าครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นมากกว่าครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามลักษณะการเปิดสอน ดังตาราง 27 – 28

ตาราง 27 การเปรียบเทียบความแตกต่างสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามลักษณะการเปิดสอน

ด้าน	สภาพปัจจุบัน				t	Sig.
	ประถมศึกษา		ขยายโอกาส			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ	4.49	0.36	4.32	0.40	3.94**	0.00
2. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์	4.50	0.34	4.37	0.41	2.88**	0.00
3. ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ	4.47	0.33	4.38	0.40	2.25*	0.02
4. การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ	4.44	0.38	4.32	0.34	2.73**	0.00
5. การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ	4.48	0.38	4.37	0.41	2.31*	0.02
6. คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21	4.50	0.36	4.40	0.41	2.30*	0.02
รวม	4.48	0.31	4.36	0.33	3.32**	0.00

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จากตาราง 27 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามลักษณะการเปิดสอน โดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ และการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ และคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา มีความคิดเห็นมากกว่าสถานศึกษาและครูในโรงเรียนขยายโอกาส

ตาราง 28 การเปรียบเทียบความแตกต่างสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามลักษณะการเปิดสอน

ด้าน	สภาพที่พึงประสงค์				t	Sig.
	ประถมศึกษา		ขยายโอกาส			
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1. การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ	4.58	0.34	4.42	0.42	3.64**	0.00
2. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์	4.57	0.35	4.44	0.37	3.02**	0.00
3. ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ	4.55	0.34	4.43	0.40	2.85	0.00
4. การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ	4.52	0.35	4.42	0.40	2.29*	0.02
5. การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ	4.61	0.38	4.48	0.40	2.94**	0.00
6. คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21	4.65	0.36	4.45	0.38	4.79**	0.00
รวม	4.58	0.28	4.44	0.32	4.02**	0.00

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จากตาราง 28 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามลักษณะการเปิดสอน โดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ข้ามศาสตร์ การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ และคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา มีความคิดเห็นมากกว่าสถานศึกษาและครูในโรงเรียนขยายโอกาส

2.3 การเปรียบเทียบความแตกต่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ดังตาราง 29 – 30

ตาราง 29 การเปรียบเทียบความแตกต่างสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ	ระหว่างกลุ่ม	0.708	2	0.354	2.307	0.101
	ภายในกลุ่ม	50.941	332	0.153		
	รวม	51.649	334			
2. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์	ระหว่างกลุ่ม	0.276	2	0.138	0.959	0.384
	ภายในกลุ่ม	47.801	332	0.144		
	รวม	48.077	334			
3. ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ	ระหว่างกลุ่ม	0.049	2	0.024	0.180	0.835
	ภายในกลุ่ม	45.159	332	0.136		
	รวม	45.208	334			
4. การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	0.510	2	0.255	1.509	0.223
	ภายในกลุ่ม	56.087	332	0.169		
	รวม	56.597	334			

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 29 (ต่อ)

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
5. การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	0.203	2	0.101	0.632	0.532
	ภายในกลุ่ม	53.245	332	0.160		
	รวม	53.448	334			
6. คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21	ระหว่างกลุ่ม	0.143	2	0.072	0.465	0.629
	ภายในกลุ่ม	51.110	332	0.154		
	รวม	51.253	334			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.206	2	0.103	0.965	0.382
	ภายในกลุ่ม	35.378	332	0.107		
	รวม	35.583	334			

จากตาราง 29 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

ตาราง 30 การเปรียบเทียบความแตกต่างสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ	ระหว่างกลุ่ม	0.496	2	0.248	1.666	0.191
	ภายในกลุ่ม	49.397	332	0.149		
	รวม	49.893	334			
2. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์	ระหว่างกลุ่ม	0.266	2	0.133	.967	0.381
	ภายในกลุ่ม	45.565	332	0.137		
	รวม	45.831	334			

ตาราง 30 (ต่อ)

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
3. ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ	ระหว่างกลุ่ม	0.516	2	0.258	1.865	0.157
	ภายในกลุ่ม	45.943	332	0.138		
	รวม	46.459	334			
4. การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	0.240	2	0.120	0.834	0.435
	ภายในกลุ่ม	47.849	332	0.144		
	รวม	48.090	334			
5. การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	0.483	2	0.242	1.518	0.221
	ภายในกลุ่ม	52.861	332	0.159		
	รวม	53.344	334			
6. คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21	ระหว่างกลุ่ม	0.242	2	0.121	0.818	0.363
	ภายในกลุ่ม	49.076	332	0.148		
	รวม	49.318	334			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.194	2	0.097	1.018	0.363
	ภายในกลุ่ม	31.672	332	0.095		
	รวม	31.866	334			

จากตาราง 30 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

ดังนั้น จากสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า “สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ ลักษณะการเปิดสอน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกัน” ซึ่งทำให้ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐาน คือ การจำแนกตามสถานภาพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ลักษณะการเปิดสอน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ส่วนการจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกันจึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

2.4 ผลของการศึกษาความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 335 คน ผลการวิจัยได้ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 31 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวม

ด้าน	I	D	$PNI_{modified}$	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ	4.52	4.42	0.022	3
2. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์	4.52	4.45	0.015	6
3. ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ	4.51	4.44	0.015	5
4. การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ	4.49	4.40	0.020	4
5. การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ	4.56	4.44	0.027	1
6. คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21	4.57	4.46	0.024	2
รวม	4.53	4.44	0.020	

จากตาราง 31 พบว่า พบว่า ดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมทุกด้าน มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเท่ากับ ($PNI_{modified}$ = 0.020) โดยเมื่อพิจารณารายด้าน จึงสามารถเรียงลำดับค่าดัชนีความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ ($PNI_{modified}$ = 0.027) คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ($PNI_{modified}$ = 0.024) การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ ($PNI_{modified}$ = 0.022) การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ ($PNI_{modified}$ = 0.020) ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ

($PNI_{modified}$ = 0.015) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ ($PNI_{modified}$ = 0.015) มีดัชนีความต้องการจำเป็นที่ต่ำสุด

ตาราง 32 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ

การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ	I	D	$PNI_{modified}$	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. ความสามารถของครูในการวิเคราะห์ออกแบบและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	4.60	4.47	0.029	2
2. ครูพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้โดยเน้นการบูรณาการความรู้ ทักษะ และเจตคติที่หลากหลายสาขาวิชาเข้าด้วยกัน	4.53	4.42	0.024	3
3. ครูออกแบบการจักการเรียนรู้โดยเน้นการบูรณาการเชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อพัฒนาความสามารถของนักเรียน	4.45	4.41	0.009	5
4. ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีสมรรถนะเป็นเป้าหมาย มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงานการแก้ปัญหาและการใช้ชีวิต	4.49	4.41	0.018	4

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 32 (ต่อ)

การพัฒนาหลักสูตร บูรณาการฐานสมรรถนะ	I	D	$PNI_{modified}$	ลำดับความต้องการจำเป็น
5. ผู้เรียนสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้ และมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ไปตามความถนัดและความสามารถของตนเอง	4.54	4.40	0.031	1
รวม	4.54	4.42	0.027	

จากตาราง 32 พบว่า ดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นโดยรวมเท่ากับ ($PNI_{modified}$ = 0.027) โดยเมื่อพิจารณารายข้อ จึงสามารถเรียงลำดับดัชนีความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ผู้เรียนสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้ และมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ไปตามความถนัดและความสามารถของตนเอง ($PNI_{modified}$ = 0.031) ความสามารถของครูในการวิเคราะห์ออกแบบและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ($PNI_{modified}$ = 0.029) ครูพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้โดยเน้นการบูรณาการความรู้ ทักษะ และเจตคติที่หลากหลายสาขาวิชาเข้าด้วยกัน ($PNI_{modified}$ = 0.024) ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีสมรรถนะเป็นเป้าหมาย มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแกปัญหาและการใช้ชีวิต ($PNI_{modified}$ = .018) ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเน้นการบูรณาการเชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อพัฒนาความสามารถของนักเรียนอย่างรอบด้านโดยมุ่งเน้นให้เกิดสมรรถนะ ($PNI_{modified}$ = 0.009)

ตาราง 33 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI $_{modified}$) ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์	I	D	PNI $_{modified}$	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. ความสามารถของครูในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ โดยใช้ความรู้ความ เข้าใจและทักษะในศาสตร์หรือวิชาความรู้มากกว่าหนึ่งวิชาไปรวมเข้าด้วยกัน	4.51	4.45	0.013	3
2. ครูจัดการเรียนรู้เน้นที่การนำความรู้ความรู้ความเข้าใจ การใช้ทักษะและคุณลักษณะมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาของการทำงาน	4.57	4.45	0.026	1
3. ครูเน้นการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการบูรณาการเชิงวิธีการที่เป็นการผสมผสานวิธีการสอนแบบต่าง ๆ เข้าในการเรียนการสอน	4.50	4.46	0.008	4
4. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายวิธี รวมถึงการบูรณาการความรู้ ความคิด กับคุณธรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาความรู้	4.50	4.48	0.004	5
5. ครูเน้นการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นเพียงพอเพื่อนำมาสู่การประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ของผู้เรียน	4.53	4.43	0.022	2
รวม	4.52	4.43	0.020	

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จากตาราง 33 พบว่า ดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นโดยรวมเท่ากับ ($PNI_{modified}$ = 0.020) โดยเมื่อพิจารณารายข้อจึงสามารถเรียงลำดับดัชนีความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ครูจัดการเรียนรู้เน้นที่การนำความรู้ ความรู้ความเข้าใจ การใช้ทักษะและคุณลักษณะมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาของการทำงาน ($PNI_{modified}$ = 0.026) ครูเน้นการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นเพียงพอเพื่อนำมาสู่การประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ของผู้เรียน ($PNI_{modified}$ = 0.022) ความสามารถของครูในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ โดยใช้ความรู้ความ เข้าใจและทักษะในศาสตร์หรือวิชาความรู้มากกว่าหนึ่งวิชาไปรวมเข้าด้วยกัน ($PNI_{modified}$ = 0.013) ครูเน้นการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการบูรณาการเชิงวิธีการที่เป็นการผสมผสานวิธีการสอนแบบต่าง ๆ เข้าในการเรียนการสอน ($PNI_{modified}$ = 0.008) และครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายวิธี รวมถึงการบูรณาการความรู้ ความคิดกับคุณธรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาความรู้ ($PNI_{modified}$ = 0.004) มีดัชนีความต้องการจำเป็นที่ต่ำสุด

ตาราง 34 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ

ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ	I	D	$PNI_{modified}$	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. ครูที่มีพฤติกรรมแสดง ออกในการมีความสนใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ปรับตัวหรือเปลี่ยนแปลงตนเองเป็นผู้เรียนรู้ตลอดในการจัดการเรียนรู้	4.56	4.50	0.013	3
2. ความสามารถของครูที่จะเผชิญกับความสลับ ซับซ้อนสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้ระบบขั้นตอนที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้	4.48	4.43	0.011	4

ตาราง 34 (ต่อ)

ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ	I	D	PNI $_{modified}$	ลำดับความต้องการจำเป็น
3. ความสามารถของครูที่ทำงานร่วมกับผู้ปกครองและชุมชนเพื่อช่วยกันขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.50	4.44	0.013	2
4. ครูมีการเรียนรู้และพัฒนาร่วมกันเพื่อให้พัฒนาคุณภาพสำหรับนักเรียนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ มีภูมิคุ้มกัน	4.41	4.51	-0.022	5
5. ครูมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่	4.49	4.43	0.013	1
รวม	4.50	4.44	0.013	

จากตาราง 34 พบว่า ดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI $_{modified}$) ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นโดยรวมเท่ากับ (PNI $_{modified}$ = 0.013) โดยเมื่อพิจารณารายข้อจึงสามารถเรียงลำดับดัชนีความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ครูมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่นำไปสู่การเปลี่ยน แปลงเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ (PNI $_{modified}$ = 0.013) ความสามารถของครูที่ทำงานร่วมกับผู้ปกครองและชุมชนเพื่อช่วยกันขับ เคลื่อนกระบวนการพัฒนาและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน (PNI $_{modified}$ = 0.013) ครูที่มีพฤติกรรมแสดง ออกในการมีความสนใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ปรับตัวหรือเปลี่ยนแปลงตนเองเป็นผู้เรียนรู้ตลอดในการจัดการเรียนรู้ (PNI $_{modified}$ = 0.013) ความสามารถของครูที่จะเผชิญกับความสลับซับซ้อนสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้ระบบขั้นตอนที่เปลี่ยนแปลงไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จากเดิมได้ ($PNI_{modified}$ = 0.011) และครูมีการเรียนรู้และพัฒนาร่วมกันเพื่อให้พัฒนาคุณภาพสำหรับนักเรียนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ มีภูมิคุ้มกัน ($PNI_{modified}$ = –0.022) มีดัชนีความต้องการจำเป็นที่ต่ำสุด

ตาราง 35 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ

การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ	I	D	$PNI_{modified}$	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. ความสามารถของครูในการเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล สถาบัน หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการเช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย หน่วยงานวิจัย หรือองค์กรทางการศึกษา	4.53	4.43	0.022	3
2. ครูมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์งาน วิจัย ทรัพยากรและความเชี่ยวชาญต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ	4.49	4.39	0.022	2
3. ครูมีการเพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมร่วมกัน ช่วยให้ครูเรียนรู้ร่วมกัน แลกเปลี่ยนเทคนิคการสอนใหม่ ๆ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างเครือข่ายได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ	4.46	4.40	0.013	5
4. ครูมีการจัดประชุม สัมมนาวิชาการ ความร่วม มือในการทำวิจัยหรือพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ สร้างแรงสนับสนุนจากเพื่อนร่วมวิชาชีพ	4.52	4.40	0.027	1

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 35 (ต่อ)

การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ	I	D	PNI $_{modified}$	ลำดับความต้องการจำเป็น
5. ครูมีจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายความรู้ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การใช้เครือข่ายออนไลน์ ขับเคลื่อนนวัตกรรมทางการศึกษาส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมและวิธีการเรียนรู้ใหม่ ๆ	4.43	4.36	0.016	4
รวม	4.48	4.39	0.020	

จากตาราง 35 พบว่า ดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI $_{modified}$) ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การสร้างเครือข่ายทางวิชาการมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นโดยรวมเท่ากับ (PNI $_{modified}$ = 0.020) โดยเมื่อพิจารณารายข้อจึงสามารถเรียงลำดับดัชนีความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ครูมีการจัดประชุม สัมมนาวิชาการ ความร่วมมือในการทำวิจัยหรือพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ สร้างแรงสนับสนุนจากเพื่อนร่วมวิชาชีพ (PNI $_{modified}$ = 0.027) ครูมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์งาน วิจัย ทรัพยากร และความเชี่ยวชาญต่าง ๆ โดยมีเป้า หมายเพื่อพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ (PNI $_{modified}$ = 0.022) ความสามารถของครูในการเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล สถาบัน หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ เช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย หน่วยงานวิจัย หรือองค์กรทางการศึกษา (PNI $_{modified}$ = 0.022) ครูมีจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายความรู้ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การใช้เครือข่ายออนไลน์ขับเคลื่อนนวัตกรรมทางการศึกษาส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมและวิธีการเรียนรู้ใหม่ ๆ (PNI $_{modified}$ = 0.016) และครูมีการเพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมร่วมกันช่วยให้ครูเรียนรู้ร่วมกันแลกเปลี่ยนเทคนิคการสอนใหม่ ๆ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างเครือข่ายได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ (PNI $_{modified}$ = 0.013) มีดัชนีความต้องการจำเป็นที่ต่ำสุด

ตาราง 36 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI $_{modified}$) ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ

การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ	I	D	PNI $_{modified}$	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. ความสามารถของครูในการแสดงออกถึงความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอให้มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพ	4.54	4.48	0.013	5
2. ครูมีแผนการพัฒนาตนเองและดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องสอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงาน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรม และจรรยาบรรณเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างมีคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับในวิชาชีพ	4.56	4.42	0.031	2
3. ครูมีความรู้ในส่วนที่เป็นเนื้อหาความรู้ที่สอนและความรู้ในส่วนที่เป็นศาสตร์การสอน รวมถึงทักษะการสื่อสารและการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ผู้ปกครอง และเพื่อนร่วมงาน	4.58	4.45	0.029	3
4. ครูมีความสามารถในการปฏิบัติการสอนถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ดี มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาในการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม	4.56	4.45	0.024	4
5. ครูปฏิบัติตนตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ มีการศึกษาและติดตามแนวทางการจัดการศึกษาของชาติ ทั้งกฎหมาย นโยบายต่าง ๆ	4.56	4.40	0.036	1
รวม	4.56	4.44	0.027	

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จากตาราง 36 พบว่า ดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นโดยรวมเท่ากับ ($PNI_{modified}$ = 0.027) โดยเมื่อพิจารณารายข้อจึงสามารถเรียงลำดับดัชนีความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ครูปฏิบัติตนตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ มีการศึกษาและติดตามแนวทางการจัดการศึกษาของชาติทั้งกฎหมาย นโยบายต่าง ๆ ($PNI_{modified}$ = 0.036) ครูมีแผนการพัฒนาตนเองและดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องสอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงานทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรม และจรรยาบรรณเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างมีคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับในวิชาชีพ ($PNI_{modified}$ = 0.031) ครูมีความรู้ในส่วนที่เป็นเนื้อหาความรู้ที่สอนและความรู้ในส่วนที่เป็นศาสตร์การสอน รวมถึงทักษะการสื่อสารและการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ผู้ปกครอง และเพื่อนร่วมงาน ($PNI_{modified}$ = 0.029) ครูมีความสามารถในการปฏิบัติการสอนถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ดี มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาในการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม ($PNI_{modified}$ = 0.024) และความสามารถของครูในการแสดงออกถึงความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ให้มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพ ($PNI_{modified}$ = 0.013) มีดัชนีความต้องการจำเป็นที่ต่ำสุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 37 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI $_{modified}$) ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21

คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21	I	D	PNI $_{modified}$	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. ความสามารถของครูในการปรับตัวและพัฒนาบทบาทหน้าที่ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงและสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ ทดลองสิ่งใหม่ ๆ	4.62	4.52	0.022	4
2. ครูเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อชีวิตในโลกยุคใหม่ มีทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดอย่างมีวิจารณญาณ	4.58	4.47	0.024	3
3. ครูมีวิธีการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคที่หลาก หลายและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีระหว่างผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง	4.59	4.43	0.036	1
4. ครูมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่ว สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ปรับปรุงการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น	4.55	4.41	0.031	2

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 37 (ต่อ)

คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21	I	D	PNI $_{modified}$	ลำดับความต้องการจำเป็น
5. ครูปฏิบัติตนเป็นแบบ อย่างที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณต่อวิชาชีพครู รัก ศรัทธา และทุ่มเทในอาชีพครู เคารพความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม	4.53	4.48	0.011	5
รวม	4.57	4.46	0.024	

จากตาราง 37 พบว่า ดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI $_{modified}$) ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นโดยรวมเท่ากับ (PNI $_{modified}$ = 0.024) โดยเมื่อพิจารณารายข้อจึงสามารถเรียงลำดับดัชนีความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ครูมีวิธีการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคที่หลากหลายและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีระหว่างผู้เรียน มีความสามารถในการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง (PNI $_{modified}$ = 0.036) ครูมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่ว สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนปรับ ปรุงการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น (PNI $_{modified}$ = 0.031) ครูเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อชีวิตในโลกยุคใหม่ มีทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดอย่างมีวิจารณญาณ (PNI $_{modified}$ = 0.024) ความสามารถของครูในการปรับตัวและพัฒนาบทบาทหน้าที่ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงและสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ ทดลองสิ่งใหม่ ๆ (PNI $_{modified}$ = 0.022) และครูปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีมีคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณต่อวิชาชีพครู รัก ศรัทธา และทุ่มเทในอาชีพครู เคารพความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม (PNI $_{modified}$ = 0.011) มีดัชนีความต้องการจำเป็นที่ต่ำสุด

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

เมื่อได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล การหาค่าความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ($PNI_{modified}$) ในทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยสามารถจัดลำดับความต้องการจำเป็นที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นอยู่ 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ด้านการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ ลำดับที่ 2 คือ ด้านคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ลำดับที่ 3 คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ ผู้วิจัยจึงนำประเด็นทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้านดังกล่าวไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน แล้วสรุปผลการสัมภาษณ์เป็นความเรียง (Content Analysis) ผู้วิจัยขอนำเสนอรายละเอียดของแนวทางการพัฒนาดังต่อไปนี้

1. ด้านการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนได้ให้คำสัมภาษณ์ ดังนี้

"...ครูมืออาชีพต้องไม่หยุดเรียนรู้ การพัฒนาตนเองจึงเป็นภารกิจตลอดชีวิต ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้วิชาการหรือทักษะเทคโนโลยีที่ทันสมัย ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ดี ปฏิบัติตนตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ มีมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง..."

(ไชยา ภาวะบุตร, สัมภาษณ์ 4 ตุลาคม 2568)

"...หัวใจของการเป็นครูยุคใหม่คือการปรับตัว ปฏิบัติตนตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ มุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง มีความรู้ ครูต้องรู้จักใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาการสอน ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ดีและเข้าใจผู้เรียนในบริบทที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว..."

(เพ็ญผกา ปัญจนะ, สัมภาษณ์ 4 ตุลาคม 2568)

"...การพัฒนาตนเองไม่ได้หมายถึงการอบรมเพียงอย่างเดียว แต่คือมีความรู้การใฝ่รู้มุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง ทั้งจากการอ่าน การแลกเปลี่ยน และมีการวางแผนเป็นระบบ การลงมือปฏิบัติจริงในห้องเรียน ปฏิบัติตนตามหลักจรรยาบรรณ..."

(พนม ธุระนนท์, สัมภาษณ์ 6 ตุลาคม 2568)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

"...ครูมืออาชีพควรมีจิตวิญญาณของความเป็นครู คือมีความรักศิษย์เมตตา ทักษะการสื่อสารและการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนและมุ่งมั่นในการพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ดีติดตามแนวทางการจัดการศึกษาของชาติ ทั้งกฎหมาย นโยบายต่าง ๆ..."

(วีระศักดิ์ สุวรรณไตร, สัมภาษณ์ 9 ตุลาคม 2568)

"...การสะท้อนผลการสอนของตนเอง (self – reflection) เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาตน ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ดี ครูควรทบทวนสิ่งที่ทำได้ดีและสิ่งที่ต้องปรับปรุงอยู่เสมอ มีการวางแผนเป็นระบบ ติดตามแนวทางการจัดการศึกษาของชาติ ทั้งกฎหมาย นโยบายต่าง ๆ ทักษะการสื่อสารและการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน..."

(โสภณ ศรีผักผอง, สัมภาษณ์ 10 ตุลาคม 2568)

"...ครูควรพัฒนา การสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่น ติดตามแนวทางการจัดการศึกษาของชาติ ทั้งกฎหมาย นโยบายต่าง ๆ มีมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ดีและภาวะผู้นำเพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ..."

(สมพงค์ ดีวันไชย, สัมภาษณ์ 13 ตุลาคม 2568)

"...การเข้าร่วมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ช่วยให้ครูแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนครู และต่อยอดแนวคิดใหม่ ๆ สู่การปฏิบัติจริง มีการตามแผนอย่างเป็นระบบ ติดตามแนวทางการจัดการศึกษาของชาติ ทั้งกฎหมาย นโยบายต่าง ๆ มีทักษะการสื่อสารและการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน..."

(ทิชากร จันทร์แก้ว, สัมภาษณ์ 15 ตุลาคม 2568)

"...ครูมืออาชีพต้องมีความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ เคารพจรรยาบรรณและเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในและนอกห้องเรียน สร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม มีการตามแผนอย่างเป็นระบบติดตามแนวทางการจัดการศึกษาของชาติ ทั้งกฎหมาย นโยบายต่าง ๆ มีมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง ..."

(สมจิตร อินธิราช, สัมภาษณ์ 15 ตุลาคม 2568)

“...การพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21 ต้องเน้นการใช้ข้อมูลเพื่อปรับปรุงการสอน และการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ มีทักษะการสื่อสารและการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง...”

(วิลาวัลย์ ดีวันไชย, สัมภาษณ์ 17 ตุลาคม 2568)

“...ครูที่ดีไม่ใช่เพียงผู้สอน แต่เป็นผู้นำทางการเรียนรู้ มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีการตามแผนอย่างเป็นระบบ การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องจะทำให้ครูสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ศิษย์ได้อย่างแท้จริง มีมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง มีทักษะการสื่อสารและการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน...”

(ลลิตา แก้วงาม, สัมภาษณ์ 17 ตุลาคม 2568)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 38 ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางการพัฒนาการภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ

แนวทางพัฒนาด้านการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ	ผู้เชี่ยวชาญ 1	ผู้เชี่ยวชาญ 2	ผู้เชี่ยวชาญ 3	ผู้เชี่ยวชาญ 4	ผู้เชี่ยวชาญ 5	ผู้เชี่ยวชาญ 6	ผู้เชี่ยวชาญ 7	ผู้เชี่ยวชาญ 8	ผู้เชี่ยวชาญ 9	ผู้เชี่ยวชาญ 10	ความถี่	ร้อยละ
1. ครูสามารถปฏิบัติตนตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ มีการศึกษาและติดตามแนวทางการจัดการศึกษาของชาติ ทั้งกฎหมาย นโยบายต่าง ๆ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			8	80.00
2. ครูมีความสามารถถ่ายทอดและปฏิบัติการสอนให้ความรู้แก่ผู้เรียนได้ดี มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาในการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9	90.00
3. ครูมีความรู้ในส่วนที่เป็นเนื้อหาความรู้ที่สอนและความรู้ในส่วนที่เป็นศาสตร์การสอน รวมถึงทักษะการสื่อสารและการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ผู้ปกครอง และเพื่อนร่วมงาน		✓	✓	✓			✓		✓	✓	6	60.00
4. ครูมีการแสดงออกถึงความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ให้มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพ	✓	✓	✓			✓		✓	✓	✓	7	7.00

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 38 (ต่อ)

แนวทางพัฒนาด้านการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ศึกษานิเทศก์	ผู้บริหารสถานศึกษา	ครูผู้สอน	ความเหมาะสม	ความเป็นไปได้	ความถูกต้อง	ความเป็นประโยชน์	ความชัดเจน	ลำดับ	ร้อยละ
5. ครูมีแผนการพัฒนาตนเองและดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องสอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงาน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรม และจรรยาบรรณเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างมีคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับในวิชาชีพ			✓		✓		✓	✓	✓	✓	6	60.00

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จากตาราง 38 พบว่า แนวทางการพัฒนาการภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

1. ครูมีความสามารถถ่ายทอดและปฏิบัติการสอนให้ความรู้แก่ผู้เรียนได้ดี มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาในการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม

2. ครูสามารถปฏิบัติตนตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ มีการศึกษาและติดตามแนวทางการจัดการศึกษาของชาติ ทั้งกฎหมาย นโยบายต่าง ๆ

3. ครูมีการแสดงออกถึงความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ให้มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพ

4. ครูมีความรู้ในส่วนที่เป็นเนื้อหาความรู้ที่สอนและความรู้ในส่วนที่เป็นศาสตร์การสอน รวมถึงทักษะการสื่อสารและการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ผู้ปกครองและเพื่อนร่วมงาน

5. ครูมีแผนการพัฒนาตนเองและดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องสอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงาน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรม และจรรยาบรรณเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างมีคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับในวิชาชีพ

2. ด้านคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนได้ให้คำสัมภาษณ์ ดังนี้

“...ครูในศตวรรษที่ 21 ต้องมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณต่อวิชาชีพครู วิธีการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคที่หลากหลาย พัฒนาบทบาทหน้าที่ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง...”

(ไชยา ภาวะบุตร, สัมภาษณ์ 4 ตุลาคม 2568)

“...สิ่งสำคัญคือครูต้องเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ไม่ยึดติดกับวิธีการสอนแบบเดิม พัฒนาบทบาทหน้าที่ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่ตอบโจทย์ผู้เรียนยุคใหม่ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีระหว่างผู้เรียนมีทักษะในการใช้เทคโนโลยี...”

(เพ็ญผกา ปัญจนะ, สัมภาษณ์ 4 ตุลาคม 2568)

"...ครูยุคนี้ควรมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีและสามารถสอนให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น มีความสามารถในการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม พัฒนาบทบาทหน้าที่ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดอย่างมีวิจารณญาณ..."

(พนม ธุระนนท์, สัมภาษณ์ 6 ตุลาคม 2568)

"...คุณลักษณะที่ขาดไม่ได้คือ "จิตวิญญาณความเป็นครู" ต้องมีความรักและเมตตาต่อศิษย์ เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล มีทักษะในการใช้เทคโนโลยี มีคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณต่อวิชาชีพครู..."

(วีระศักดิ์ สุวรรณไตร, สัมภาษณ์ 9 ตุลาคม 2568)

"...ครูในศตวรรษที่ 21 ต้องสื่อสารได้ดี ทั้งการพูด การเขียน และมีทักษะในการใช้เทคโนโลยี มีวิธีการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคที่หลากหลาย ทดลองสิ่งใหม่ ๆ ทุ่มเทในอาชีพครู เคารพความแตกต่าง มีทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา..."

(โสภณ ศรีผักผ่อง, สัมภาษณ์ 10 ตุลาคม 2568)

"...ครูต้องมีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำงานเป็นทีมได้ดี ทุ่มเทในอาชีพครู มีทักษะในการใช้เทคโนโลยี พัฒนานวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ มีวิธีการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคที่หลากหลาย มีทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา..."

(สมพงค์ ดีวันไชย, สัมภาษณ์ 13 ตุลาคม 2568)

"...ครูควรมีความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมและใช้แนวคิดแบบสากล มีทักษะในการใช้เทคโนโลยี มีทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา พัฒนานวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้..."

(ทิชากร จันทร์แก้ว, สัมภาษณ์ 15 ตุลาคม 2568)

"...ครูต้องเป็นผู้นำทางการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้จุดประกายแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนกล้าที่จะฝันและลงมือทำสิ่งใหม่ ๆ อย่างมีความรับผิดชอบ มีทักษะในการใช้เทคโนโลยี ทุ่มเทในอาชีพครู เคารพความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม..."

(สมจิตร อินธิราช, สัมภาษณ์ 15 ตุลาคม 2568)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

"...การประเมินผลผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ไม่ควรมุ่งเน้นเฉพาะผลสอบ แต่ครูต้องมีทักษะในการประเมินกระบวนการเรียนรู้ มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ส่งเสริมให้ผู้เรียนให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อชีวิตในโลกยุคใหม่ ครูปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีมีความสามารถในการสื่อสารการทำงานเป็นทีม ..."

(วิลาวัลย์ ดีวันไชย, สัมภาษณ์ 17 ตุลาคม 2568)

"...ครูยุคใหม่ต้องมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับศิษย์ และใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม มีความสามารถในการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม พัฒนานวัตกรรมเพื่อยก ระดับคุณภาพการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อชีวิตในโลกยุคใหม่..."

(ลลิตา แก้วงาม, สัมภาษณ์ 17 ตุลาคม 2568)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 39 ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางการพัฒนาการภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21

แนวทางพัฒนาด้านการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ	ใช้ระบบเครือข่าย	ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	ใช้ภาษาต่างประเทศ	ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง	มีจิตสาธารณะ	มีคุณธรรม จริยธรรม	มีความรับผิดชอบ	มีวินัย	ทำงานเป็นทีม	รวม	ร้อยละ
1. ครูปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีมีคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณต่อวิชาชีพครู รัก ศรัทธา และทุ่มเทในอาชีพครู เคารพความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม	✓			✓	✓		✓	✓	✓	✓	7	70.00
2. ครูมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่ว สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนปรับ ปรุงการเรียน การสอนให้เกิดประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		10	90.00
3. ครูมีวิธีการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคที่หลากหลายและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีระหว่างผู้เรียน มีความสามารถในการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓	✓	8	80.00

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 39 (ต่อ)

แนวทางพัฒนาด้านการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ	ครูโรงเรียนเอกชน	ครูผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่	ผู้บริหารสถานศึกษา	ครูผู้ช่วย	ครูชำนาญการ	ครูชำนาญการพิเศษ	ครูเชี่ยวชาญ	ครูเชี่ยวชาญพิเศษ	ครูที่มีประสบการณ์	ครูที่มีวิทยฐานะ	ความถี่	ร้อยละ
4. ครูเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อชีวิตในโลกยุคใหม่ มีทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดอย่างมีวิจารณญาณ		✓		✓	✓	✓		✓	✓	6	60.00
5. ครูมีการปรับตัวและพัฒนาบทบาทหน้าที่ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงและสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ ทดลองสิ่งใหม่ ๆ และพัฒนานวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้	✓	✓	✓		✓		✓	✓		✓	7	70.00

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จากตาราง 39 พบว่า แนวทางการพัฒนาการภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้

1. ครูปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีมีคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณต่อวิชาชีพครู รัก ศรัทธา และทุ่มเทในอาชีพครู เคารพความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม

2. ครูมีวิธีการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคที่หลากหลายและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีระหว่างผู้เรียน มีความสามารถในการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง

3. ครูปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีมีคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณต่อวิชาชีพครู รัก ศรัทธา และทุ่มเทในอาชีพครู เคารพความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม

4. ครูมีการปรับตัวและพัฒนาบทบาทหน้าที่ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงและสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ ทดลองสิ่งใหม่ ๆ และพัฒนานวัตกรรมเพื่อยก ระดับคุณภาพการเรียนรู้

5. ครูเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อชีวิตในโลกยุคใหม่ มีทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดอย่างมีวิจารณญาณ

3. ด้านการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนได้ให้คำสัมภาษณ์ ดังนี้

“...การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะต้องเริ่มจากการวิเคราะห์สมรรถนะหลักของผู้เรียนให้ชัดเจน สามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้ มีออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีสมรรถนะเป็นเป้าหมายเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน...”

(ไชยา ภาวะบุตร, สัมภาษณ์ 4 ตุลาคม 2568)

“...หลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะควรมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถนำความรู้ ทักษะ สามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้ มีออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีสมรรถนะเป็นเป้าหมาย...”

(เพ็ญผกา ปัญจนะ, สัมภาษณ์ 4 ตุลาคม 2568)

"...สิ่งสำคัญคือการเชื่อมโยงเนื้อหาจากหลากหลายจากการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ ต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีสมรรถนะเป็นเป้าหมายและเน้นการบูรณาการเชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ สามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้..."

(พนม ธุระนนท์, สัมภาษณ์ 6 ตุลาคม 2568)

"...ครูต้องมีบทบาทเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ มีออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีสมรรถนะเป็นเป้าหมายและเน้นการบูรณาการเชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ สามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้ เพื่อให้กระบวนการเรียนรู้ส่งเสริมสมรรถนะที่แท้จริงของผู้เรียนเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน..."

(วีระศักดิ์ สุวรรณไตร, สัมภาษณ์ 9 ตุลาคม 2568)

"...การพัฒนาหลักสูตรลักษณะนี้ควรใช้กระบวนการมีส่วนร่วม สามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้ มีออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีสมรรถนะเป็นเป้าหมายและเน้นการบูรณาการเชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน..."

(โสภณ ศรีผักผ่อง, สัมภาษณ์ 10 ตุลาคม 2568)

"...การบูรณาการฐานสมรรถนะควรคำนึงถึงการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ มีออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีสมรรถนะเป็นเป้าหมายและเน้นการบูรณาการเชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้..."

(สมพงค์ ดีวันไชย, สัมภาษณ์ 13 ตุลาคม 2568)

"...ต้องมีระบบประเมินสมรรถนะที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ มีออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีสมรรถนะเป็นเป้าหมายและเน้นการบูรณาการเชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ ..."

(ทิชากร จันทร์แก้ว, สัมภาษณ์ 15 ตุลาคม 2568)

"...การพัฒนาหลักสูตรควรมีความยืดหยุ่น ปรับได้ตามบริบทท้องถิ่น สามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้ มีออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีสมรรถนะเป็นเป้าหมายและเน้นการบูรณาการเชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน..."

(สมจิตร อินธิราช, สัมภาษณ์ 15 ตุลาคม 2568)

"...ครูต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ ทั้งด้านความเข้าใจเรื่องสมรรถนะและเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ สามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้..."

(วิลาวัลย์ ดีวันไชย, สัมภาษณ์ 17 ตุลาคม 2568)

"...เป้าหมายสูงสุดของหลักสูตรฐานสมรรถนะคือการสร้างผู้เรียนที่คิดเป็น ทำเป็น มีคุณธรรม มีออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีสมรรถนะเป็นเป้าหมายและเน้นการบูรณาการเชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน..."

(ลลิตา แก้วงาม, สัมภาษณ์ 17 ตุลาคม 2568)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 40 ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางการพัฒนาการภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ

แนวทางพัฒนาด้านการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้บริหารสถานศึกษา	ศึกษานิเทศก์	ครูแกนนำ	ครูที่ปรึกษา	ครูผู้สอน	ครูพี่เลี้ยง	ครูต้นแบบ	ครูวิทยากร	ครูเครือข่าย	ความถี่	ร้อยละ
1. ครูสามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้ และมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ไปตามความถนัดและความสามารถของตนเอง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓		8	80.00
2. ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีสมรรถนะเป็นเป้าหมาย มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหาและการใช้ชีวิต	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	9	90.00
3. ครูออกแบบการจักการเรียนรู้โดยเน้นการบูรณาการเชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อพัฒนาความสามารถของนักเรียนอย่างรอบด้านโดยมุ่งเน้นให้เกิดสมรรถนะ			✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	7	70.00

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 40 (ต่อ)

แนวทางพัฒนาด้านการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ	ระดับชาติ	ระดับนานาชาติ	ภาคเหนือ	ระดับท้องถิ่น/จังหวัด	ระดับภูมิภาค/กลุ่มประเทศ	ระดับประเทศ	ระดับอาเซียน	ระดับเอเชีย	ระดับโลก	รวม	ร้อยละ
4. ครูพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้โดยเน้นการบูรณาการความรู้ ทักษะและเจตคติที่หลากหลายสาขาวิชาเข้าด้วยกัน	✓		✓	✓	✓	✓		✓	✓	8	80.00
5. ครูสามารถวิเคราะห์ออกแบบและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสภาพสังคม	✓			✓	✓	✓		✓		✓	6	60.00

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จากตาราง 40 พบว่า แนวทางการพัฒนาการภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้

1. ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีสมรรถนะเป็นเป้าหมาย มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหาและการใช้ชีวิต

2. ครูสามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้ และมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ไปตามความถนัดและความสามารถของตนเอง

3. ครูพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้โดยเน้นการบูรณาการความรู้ ทักษะ และเจตคติที่หลากหลายสาขาวิชาเข้าด้วยกัน

4. ครูออกแบบการจักการเรียนรู้โดยเน้นการบูรณาการเชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อพัฒนาความสามารถของนักเรียนอย่างรอบด้านโดยมุ่งเน้นให้เกิดสมรรถนะ

5. ครูสามารถวิเคราะห์ออกแบบและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสภาพสังคม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 สรุปผลตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผลการวิจัย
6. ข้อเสนอแนะการวิจัย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
3. เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำแนกตามสถานภาพ ลักษณะการเปิดสอนและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน
4. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

5. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

สมมติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัย ไว้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 อยู่ในระดับมาก และมากที่สุด

2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ลักษณะการเปิดสอน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกัน

3. ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 แต่ละด้านมีลำดับแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 การศึกษา 2568 จำนวนทั้งสิ้น 2,013 คน โดยจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 181 คน และครู จำนวน 1,815 คน จากทั้งหมด 181 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2567 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607 – 610, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 43) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 323 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 335 คน จำแนกเป็นกลุ่ม ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 91 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 91 คน และครู จำนวน 153 คน จากโรงเรียน 91 โรงเรียน วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi – stage Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ตามวิธีของเรนซิสไลเคอร์ท (Rensis Likert Method) ใช้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครู มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย สถานภาพ ลักษณะการเปิดสอน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน แบบสอบถามเป็นแบบมีตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้ (forced choice)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ 2) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ 3) ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ 4) การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ 5) การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ 6) คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 โดยจะมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยแบบสอบถามสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.46 – 0.90 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.95 ในส่วนแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.41 – 0.84 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91

2.2 แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยมีวิธีการเก็บรวบรวมดังนี้

3.1 ผู้วิจัยบันทึกเสนอให้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย

3.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นไปดำเนินการเก็บข้อมูลผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการเก็บข้อมูลผ่านระบบ Google form โดยแนบลิ้งค์ (Link) หรือ คิวอาร์โค้ด (QR – Code)

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วรวบรวมแบบสอบถาม แล้วนำไปลงรหัส

3.4 เก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองและนำมาวิเคราะห์ผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการดังนี้

4.1 ข้อมูลแบบสอบถาม ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติร้อยละ (Percentage)

4.2 ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ซึ่งถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และการหาส่วนเบี่ยงเบนมาตราฐาน (S.D.) และวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำแนกตามสถานภาพ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ด้วยการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ F – test (One – way ANOVA) หากพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจะทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe's Method) หรือ LSD. วิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ตามความเหมาะสมส่วนจำแนกลักษณะการเปิดสอน ใช้การทดสอบค่าที t – test ชนิด (Independent samples)

4.3 ผู้วิจัยจัดลำดับความต้องการจำเป็นโดยใช้การวิเคราะห์ค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Modified Priority Needs Index; $PNI_{modified}$)

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการประเมินความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

3.1 ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากสถิติของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มาพิจารณาถ้าพบว่าแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านใดมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาอยู่ใน 3 ลำดับแรก จะนำมาหาแนวทางพัฒนาในด้านนั้น ๆ แล้วผู้วิจัยได้นำด้านดังกล่าวไปสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญนำเสนอวิธีหรือแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านนั้นต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 6 ด้าน 1) การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ 2) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ 3) ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ 4) การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ 5) การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ 6) คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อยืนยันองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยทุกองค์ประกอบ

2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้าวิชาการ และครู

2.1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

2.2 สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

3. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกัน

3.1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง

3.1.1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามสถานภาพ โดยรวม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามสถานภาพ โดยรวม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามลักษณะการเปิดสอน

3.2.1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามลักษณะการเปิดสอน โดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูในโรงเรียนประถมศึกษามีความคิดเห็นสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครู ในโรงเรียนขยายโอกาส

3.2.2 สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูในโรงเรียนประถมศึกษามีความคิดเห็นสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครู ในโรงเรียนขยายโอกาส

3.3 ปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

3.3.1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

3.3.2 สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

4. ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ในภาพรวมทุกด้าน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเท่ากับ ($PNI_{modified}$ = 0.020) เมื่อจัดเรียงลำดับดัชนีความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ ($PNI_{modified}$ = 0.027) คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ($PNI_{modified}$ = 0.024) การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ ($PNI_{modified}$ = 0.022)

5. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยพิจารณาเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ประกอบด้วย การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นแนวการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้ดังนี้

5.1 ด้านการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ

5.1.1 ครูควรมีความสามารถถ่ายทอดและปฏิบัติการสอนให้ความรู้แก่ผู้เรียนได้ดี มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาในการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม

5.1.2 ครูควรสามารถปฏิบัติตนตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ มีการศึกษาและติดตามแนวทางการจัดการศึกษาของชาติ ทั้งกฎหมาย นโยบายต่าง ๆ

5.1.3 ครูควรมีการแสดงออกถึงความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ให้มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพ

5.2 ด้านคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21

5.2.1 ครูควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีมีคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณต่อวิชาชีพครู รัก ศรัทธา และทุ่มเทในอาชีพครู เคารพความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม

5.2.2 ครูควรมีวิธีการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคที่หลากหลายและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีระหว่างผู้เรียน มีความสามารถในการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง

5.2.3 ครูควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีมีคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณต่อวิชาชีพครู รัก ศรัทธา และทุ่มเทในอาชีพครู เคารพความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม

5.3 ด้านการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ

5.3.1 ครูควรออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีสมรรถนะเป็นเป้าหมาย มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหาและการใช้ชีวิต

5.3.2 ครูต้องสามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้ และมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ไปตามความถนัดและความสามารถของตนเอง

5.3.3 ครูควรพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้โดยเน้นการบูรณาการความรู้ ทักษะ และเจตคติที่หลากหลายสาขาวิชาเข้าด้วยกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลตามความมุ่งหมายของการวิจัยและผลการวิจัย ดังนี้

1. องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 6 ด้าน 1) การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ 2) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ 3) ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ 4) การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ 5) การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ 6) คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อยืนยันองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยทุกองค์ประกอบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 6 ด้าน มีความครอบคลุมบทบาท หน้าที่ และสมรรถนะที่จำเป็นของครูในบริบทการศึกษาปัจจุบัน ซึ่งครอบคลุมทั้งมิติด้านวิชาการ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการพัฒนาวิชาชีพ และด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน นอกจากนี้ องค์ประกอบที่กำหนดไว้มีความเชื่อมโยงกัน โดยการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะและการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ เป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ขณะที่บทบาทครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการสร้างเครือข่ายทางวิชาการช่วยเสริมพลังการทำงานของครูให้เกิดความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ขณะเดียวกันการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพและคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ครูสามารถปรับตัว เรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้องค์ประกอบดังกล่าวสามารถนำไปกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 (ก) การปฏิบัติหน้าที่ครู ที่กำหนดให้ครูต้องมีมาตรฐานการปฏิบัติงาน ดังนี้ 1) มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียน ด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู 2) ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง 3) ส่งเสริมการเรียนรู้ เอาใจใส่ และยอมรับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล 4) สร้างแรงบันดาลใจผู้เรียนให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้และผู้สร้างนวัตกรรม 5) พัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ ทันสมัย และทันต่อการ

เปลี่ยนแปลง และด้านการจัดการเรียนรู้ ที่กำหนดไว้ 1) พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ สื่อ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 2) บูรณาการความรู้และศาสตร์การสอนในการวางแผนและจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีปัญญารู้คิดและมีความเป็นนวัตกร 3) ดูแล ช่วยเหลือ และพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามศักยภาพ สามารถรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ 4) จัดกิจกรรมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนโดยตระหนักถึงสุขภาวะของผู้เรียน 5) วิจัย สร้างนวัตกรรม และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน 6) ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพ (ราชกิจจานุเบกษา, 2562, หน้า 19 – 20)

2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

2.1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ และการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูมีความสามารถในการปรับตัวและพัฒนาบทบาทหน้าที่ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงและสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ ปฏิบัติตนเป็นแบบ อย่างที่ดีมีคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณต่อวิชาชีพครู ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายวิธีเน้นการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการบูรณาการเชิงวิธีการที่เป็นการผสมผสานวิธีการสอนแบบต่าง ๆ เข้าในการเรียนการสอน มีความสนใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ปรับตัวหรือเปลี่ยนแปลงตนเองเป็นผู้เรียนรู้ตลอดในการจัดการเรียนรู้ แสดงออกถึงความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ให้มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพและสร้างเครือข่ายได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ จึงทำให้สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิรินันท์ ทองป้อง (2564, หน้า 247) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำครูและประสิทธิผลงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้างานวิชาการและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระยุทธ แสงไชย (2564, หน้า 204) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำครูโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพกัญญา ไชยปัญหา (2566, หน้า 298 – 299) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.2 สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากและมากที่สุด โดยเรียง ลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ และการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครู มีความต้องการและความคาดหวัง ให้ครูมีความสามารถในการปรับตัวและพัฒนาบทบาทหน้าที่ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เทคโนโลยี สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนปรับปรุงการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น รวมถึงมีการบูรณาการความรู้ ความคิด กับคุณธรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะและคุณลักษณะ รวมถึงคาดหวังให้ครูมีคุณธรรม และจรรยาบรรณเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างมีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับในวิชาชีพ สอดคล้องกับแนวคิดของ ไชยา ภาวะบุตร (2565, หน้า 285) ได้ระบุถึงภาวะผู้นำครูเป็นตัวชี้วัดหนึ่งในสมรรถนะประจำสายงานของครู ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้กำหนดให้ครูทุกคนต้องมีภาวะผู้นำครู ซึ่งสมรรถนะประจำสายงานนี้เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้างานของครูโดยตรง ในการจัดการบริหารชั้นเรียนของตนเอง ครูต้องใช้ภาวะผู้นำในการบริหารนักเรียนที่ตนเองสอนหรือรับผิดชอบอยู่เป็นไปตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาที่การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) ซึ่งล้วนแต่เป็นการส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมและมีภาวะผู้นำในการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียนมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพกัญญา ไชยปัญหา (2566, หน้า 103) ได้ทำการศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ตติยา โภคาพานิช (2568, หน้า 206) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำครูและสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. การเปรียบเทียบความแตกต่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำแนกตามสถานภาพ ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีรายละเอียดดังนี้

3.1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำแนกตามสถานภาพ มีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำแนกตามสถานภาพ โดยรวม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา มีบทบาทหน้าที่เป็นผู้นำในการบริหารจัดการศึกษาภาพรวมทั้งด้านงานวิชาการ งานบุคคล งานงบประมาณ และงานทั่วไป โดยเป็นผู้กำหนดทิศทาง วางแผนจัดสรรทรัพยากร และสร้างแรงจูงใจเพื่อนำพาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย รวมถึงหน้าที่ในการส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากร และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ส่วนหัวหน้าฝ่ายวิชามีหน้าที่ในการกำกับ ติดตามการดำเนินงานของฝ่ายวิชาการให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ รวมการติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตร สรุปปัญหาและร่วมหาแนวทางแก้ไขเพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ส่วนครูมีบทบาทหน้าที่หลักในการจัดการเรียนการสอนและสิ่งสำคัญที่สุดในการเรียนการสอนคือการถ่ายทอดความรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ

คุณลักษณะ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนั้นจากบทบาทหน้าที่ทำให้สถานภาพที่แตกต่างกัน ย่อมส่งผลให้มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระยุทธ แสงไชย (2564, หน้า 231) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำครูของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวมไม่แตกต่างกัน และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิรินันท์ ทองป้อง (2564, หน้า 158) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำครูและประสิทธิผลงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการและครูผู้สอน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3.1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำแนกตามสถานภาพโดยรวม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ และคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครู จากบทบาท หน้าที่ และขอบเขตความรับผิดชอบที่แตกต่างกัน โดยผู้บริหารสถานศึกษามักเน้นไปที่ความสามารถของครูในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การขับเคลื่อนนโยบาย และการบรรลุเป้าหมายในภาพรวมขององค์กร ในขณะที่หัวหน้าฝ่ายวิชาการจะให้ความสำคัญกับการเป็นผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับคุณภาพหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยตรง ส่วนครูผู้ปฏิบัติงานมักให้ความสำคัญกับการเป็นผู้นำในชั้นเรียนที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนรายบุคคล การสร้างแรงจูงใจ และการพัฒนาวิชาชีพของตนเองอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้ การมองจากมุมและบทบาทหน้าที่แตกต่างกัน จึงทำให้แต่ละฝ่ายมีความคาดหวังในคุณลักษณะที่สำคัญของภาวะผู้นำครู แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ Baldanza (2019) เห็นว่า ภาวะผู้นำครูมีความสำคัญเนื่องจากครูในฐานะผู้นำในการปฏิบัติอย่างมืออาชีพ ดังนั้นความเป็นผู้นำ

ของครูที่แท้จริงคือการเชื่อมโยงครูและผู้บริหารเข้าในพันธกิจร่วมกันสามารถปรับปรุงการเรียนรู้เพื่อนักเรียน ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการศึกษาของนักเรียนคือครู การปรับปรุงโรงเรียนขึ้นอยู่กับการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของผู้นำครูและการสนับสนุนโดยแท้จริงจากผู้บริหาร ผู้บริหารโรงเรียนไม่สามารถทำคนเดียวได้ทั้งหมด และสอดคล้องกับงานวิจัยของทิพกัญญา ไชยปัญหา (2564, หน้า 200) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำแนกตามลักษณะการเปิดสอน มีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำแนกตามลักษณะการเปิดสอน โดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูในโรงเรียนประถมศึกษามีความคิดเห็นสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครู ในโรงเรียนขยายโอกาส ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ความท้าทายในทางปฏิบัติและจากบริบทที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะในด้านทรัพยากรและขอบเขตการทำงาน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาครูมักจะรับภาระงานที่ซับซ้อนกว่าครูโรงเรียนประถมศึกษา และประสบปัญหาในการบริหารจัดการหลักสูตรที่ซับซ้อนระหว่างประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น รวมถึงการนำหลักสูตรไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทและความแตกต่างของผู้เรียน และขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อีกทั้งบริบทของโรงเรียน ทรัพยากรสนับสนุน คุณลักษณะของบุคลากร ความคาดหวังของผู้บริหาร และลักษณะผู้เรียนไม่เหมือนกัน ส่งผลให้ภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษาถูกมองในเชิงการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ขณะที่ในโรงเรียนขยายโอกาสถูกมองในเชิงการจัดการเรียนการสอนจึงต้องเน้นไปที่ทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ความแตกต่างในบริบทนี้จึงทำให้การรับรู้ภาวะผู้นำครูของโรงเรียนทั้งสองประเภทโรงเรียนแตกต่างกัน โดยสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูในโรงเรียนประถมศึกษามีความคิดเห็นสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครู ในโรงเรียนขยายโอกาส ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

กัลยารัตน์ เมธีวีรวงศ์ (2564, หน้า 219 – 220) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำของครูโรงเรียนมาตรฐานสากล พบว่า ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำของครูโรงเรียนมาตรฐานสากลโดยผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนมาตรฐานสากล จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพกัญญา ไชยปัญหา (2566, หน้า 266) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2.2 สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้าวิชาการ และครู จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูในโรงเรียนประถมศึกษามีความคิดเห็นสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครู ในโรงเรียนขยายโอกาส ทั้งนี้เนื่องจากความคาดหวังต่อภาวะผู้นำครูในศตวรรษที่ 21 ที่แตกต่างกันระหว่างโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เกิดจากความซับซ้อนของภาระงานและข้อจำกัดของบริบท ที่ไม่เท่ากัน โดยโรงเรียนประถมศึกษา มักคาดหวังให้ครูเป็นผู้นำด้านมีความเชี่ยวชาญทางการสอนเฉพาะทาง และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างลึกซึ้งในช่วงวัยเดียว แต่โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาซึ่งต้องจัดการเรียนการสอนที่ครอบคลุมช่วงชั้นที่หลากหลายตั้งแต่ประถมถึงมัธยมต้น มักจะคาดหวังความจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ให้โอกาสแกนักเรียนทุกคน โดยยึดโยงกับบริบทของชุมชนในการจัดการทรัพยากรที่มีจำกัด จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูในโรงเรียนประถมศึกษามีความคิดเห็นสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครู ในโรงเรียนขยายโอกาส ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิรินันท์ ทองป้อง (2564, หน้า 288) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำครูและประสิทธิผลงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า ภาวะผู้นำครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัย

ของ ทิพกัญญา ไชยปัญหา (2566, หน้า 269) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.3 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีรายละเอียดดังนี้

3.3.1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้าวิชาการ และครู จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากระยะเวลาที่ใช้ในการประกอบอาชีพครูหรือผู้บริหารสถานศึกษา ไม่ได้เป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการรับรู้สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครูในโรงเรียน อีกทั้งปัจจุบันนโยบายการศึกษาเน้นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีทำให้ครูทุกคนไม่ว่าจะประสบการณ์น้อยหรือมากต้องปรับตัวและมีส่วนร่วมในระดับที่ใกล้เคียงกัน ครูที่มีประสบการณ์มากอาจได้รับการอบรมและพัฒนาตนเองเพื่อตามให้ทันเทคโนโลยีและการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ อีกทั้งครูและผู้บริหารต้องปฏิบัติตามแนวทางเดียวกัน ถูกประเมินด้วยเกณฑ์เดียวกัน ทำงานภายใต้โครงสร้างการบริหารใกล้เคียงกัน ประสบการณ์ในการปฏิบัติจึงมีมุมมองต่อสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครูไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระยุทธ แสงไชย (2564, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำครูกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมพบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพกัญญา ไชยปัญหา (2566, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมพบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

3.3.2 สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยรวม พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากไม่ว่าผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูทุกคนต่างมีความคาดหวังให้ครูที่มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และจรรยาบรรณ เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างมีคุณภาพ สามารถปรับตัวและพัฒนาบทบาทหน้าที่ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เทคโนโลยี เป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อชีวิตในโลกยุคใหม่ สามารถการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ โดยใช้ความรู้ความเข้าใจและทักษะในศาสตร์หรือวิชาความรู้มากกว่าหนึ่งวิชาไปรวมเข้าด้วยกัน พร้อมทั้งพัฒนาตนเองให้พร้อมเท่าทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อขับเคลื่อนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิรินันท์ ทองป้อง (2564, หน้า 7 – 8) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำครูและประสิทธิผลงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้างานวิชาการและครูผู้สอนโดยรวม พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

4. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยพิจารณาเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาอยู่ในอันดับแรก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระยุทธ แสงไชย (2564, หน้า 42) ที่กล่าวว่า การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ คือ บริบทของภาวะผู้นำครูในศตวรรษที่ 21 ที่มีความสามารถและความมุ่งมั่นของครูในการปรับปรุงและเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และเจตคติของตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมที่สุด การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง แสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ทั้งด้านวิชาการ วิธีการสอน นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ด้านคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ มีความสามารถในการอ่าน วิเคราะห์ และนำผลงานวิจัยทางการศึกษาหรืองานวิจัยในชั้นเรียน มาใช้ในการ

ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และนวัตกรรมการสอนกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เช่น การเข้าร่วมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างกระตือรือร้น

ในส่วนด้านการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาอยู่ในอันดับที่สอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพกัญญา ไชยปัญหา (2566, หน้า 20) ที่กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะคือ กระบวนการออกแบบและจัดทำหลักสูตรการศึกษาที่เน้นการบูรณาการความรู้ ทักษะ และเจตคติเข้าด้วยกัน โดยมี สมรรถนะเป็นเป้าหมายหลักของการเรียนรู้ มีหลักสูตรที่มุ่งเน้นที่การพัฒนาผู้เรียนให้สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาและปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ มากกว่าการวัดเพียงแค่ความรู้เนื้อหา มีข้อมูลข้อเท็จจริงและความเข้าใจในเนื้อหาวิชา มีความสามารถในการปฏิบัติ การลงมือทำ และการประยุกต์ใช้ และมีคุณธรรม จริยธรรม ความมุ่งมั่น และค่านิยมที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน เช่น ความรับผิดชอบ ความคิดสร้างสรรค์ และการทำงานเป็นทีม ในส่วนด้านที่อยู่อันดับสุดท้ายคือ

ด้านการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยารัตน์ เมธีวีรวงศ์ (2564, หน้า 26) ที่กล่าวว่าการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ คือ กระบวนการที่บุคลากรทางการศึกษา (ครู ผู้บริหาร นักวิชาการ) สร้างความสัมพันธ์และการติดต่อประสานงานอย่างเป็นระบบกับบุคคล องค์กร สถาบัน หรือชุมชนอื่น ๆ เพื่อวัตถุประสงค์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ แก้ไขปัญหาร่วมกัน และยกระดับคุณภาพการศึกษาของตนเองและหน่วยงานให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น การสร้างเครือข่ายนี้ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของ ภาวะผู้นำครูในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะในมิติของการทำงานร่วมกัน และการพัฒนาตนเองอย่าง รับและถ่ายทอดนวัตกรรม แนวทางการสอนที่ดีและองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่ทันสมัย ร่วมกันวิเคราะห์และหาวิธีแก้ปัญหาทางวิชาการที่ซับซ้อนเกินกว่าที่โรงเรียนเดียวจะทำได้ โดยเฉพาะการแก้ปัญหาผู้เรียน หรือปัญหาที่เกิดจากนโยบายใหม่ เข้าถึงและดึงทรัพยากรที่จำเป็น เช่น งบประมาณ ผู้เชี่ยวชาญ วิทยากร วัสดุอุปกรณ์ หรือแหล่งเรียนรู้ดิจิทัล จากภายนอกมาสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน สร้างการยอมรับและยกระดับมาตรฐานทางวิชาชีพของครูและสถานศึกษา โดยการเข้าร่วมในงานสัมมนาทางวิชาการ การตีพิมพ์ผลงาน หรือการนำเสนอผลงานในระดับชาติหรือนานาชาติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้วิจัยขอนำเสนอแนวปฏิบัติ ดังนี้

1.1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยพิจารณาเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นกรอบแนวคิดในการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำครูที่มุ่งเสริมภาวะผู้นำครูด้านการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ ให้สูงขึ้นกว่าเดิมเพื่อยกระดับศักยภาพครู

1.2 จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ และครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ จากผลการวิจัย ผู้ดังนั้น บริหารโรงเรียนควรมีการวางแผนในการพัฒนาภาวะผู้นำครูเข้ามาช่วยอย่างต่อเนื่องและมีการอบรม นิเทศ กำกับ และติดตามอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน เน้นการบูรณาการความรู้ ทักษะ พร้อมทั้งมีการนิเทศติดตามผล การพัฒนาครูอยู่เสมอ

1.3 จากการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากและมากที่สุด โดยเรียง ลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ และการจัดการเรียนรู้แบบบูรณา จากผลการวิจัย ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

สกลนคร เขต 3 ควรนำผลการวิจัยไปใช้กำหนดนโยบายพัฒนา กำหนดทิศทางการพัฒนาครูทั้งระบบ เช่น การกำหนดเกณฑ์ประเมินสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 การออกแบบโครงการพัฒนานวัตกรรมการสอน และการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนกิจกรรมพัฒนาครูที่เน้นการเรียนรู้แบบบูรณาการและการใช้เทคโนโลยี

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยขอนำเสนอแนวปฏิบัติ ดังนี้

2.1 ควรทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

2.2 ควรพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างนอกเหนือจากครูในโรงเรียน เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมกาสถานศึกษา

2.3 ควรพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ในส่วนการวิจัยคุณภาพ ควรที่จะใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและครบถ้วนในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน

2.4 ควรมีการวิจัยติดตามผลการนำสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 อย่างต่อเนื่อง เพื่อติดตามผลภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไปใช้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บรรณานุกรม

กรรณิกา เรดมอนด์. (2559). *ตัวบ่งชี้ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ด. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550.* ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ.

_____.(2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579.* กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

กาญจนา แสงสารพันธ์. (2562). *การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะภาวะผู้นาทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

กุลจิรา รักษนคร. (2563). การศึกษากรอบแนวคิดในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารพัฒนาการเรียนรู้ยุคใหม่*, *5*(2), 281.

ไกรศร เจียมทอง. (2561). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ขวัญเพชร พลวงค์. (2564). *ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ขวัญหล้า น้อยนวล. (2563). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, *6*(7), 176 – 189.

คุณาวุฒิ สิงห์ทอง. (2561). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้น้ำเชิงสร้างสรรค์ของครูสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

จักรวาล สุขดี. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. *วารสารวิชาการและวิจัยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 12*(4), 114 – 126.

จันทร์เพ็ญ ธนะฤกษ์. (2565). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

จิตรจรูญ ทรงวิทยา. (2561). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา. *Journal of Roi Kaensarn Academi, 3*(1), 41 – 57.

จิรพล สังข์โพธิ์. (2560). *ภาวะผู้นำในการบริหารยุคดิจิทัล: องค์การไอทีและองค์การที่เกี่ยวข้องกับไอทีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล.* กรุงเทพฯ: วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ชัชพิสิฐพงศ์ ธาดาสุขเกษม. (2562). *สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติวินัยและการรักษาวินัยของข้าราชการครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

ชัยศักดิ์ ศุกระกาญจน์. (2562). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การในยุค Thailand 4.0.* เข้าถึงได้จาก https://spark.adobe.com/page/YLGxuPO3qkdtE/.

ชัยยนต์ เพาพาน. (2564). ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21. *ในการประชุมวิชาการระดับชาติครุศาสตร์ ครั้งที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน: ทิศทางใหม่ในศตวรรษที่ 21.* กาฬสินธุ์: มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.

ชุลีกร นวลสมศรี. (2563). สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่พึงประสงค์สำหรับการปฏิบัติงานของบุคลากร องค์กรภาครัฐในยุคประเทศไทย 4.0. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์, 12*(2), 194 – 206.

ชูชาติ พุทธลา. (2561). *องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางดิจิทัลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ณัฏฐณิชา พรปทุมชัยกิจ. (2564). *ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. ศรีสะเกษ: มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.

ณัฐณิชา เขียวอ่อน. (2565). *การศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 6 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.

ณัฐพงศ์ แก้วรากมุข. (2563). *การศึกษาสภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.

ณัฐธีรา มีจันทร์. (2562). *สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในโรงการโรงเรียนร่วมพัฒนาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ดวงนภา เตปา. (2562). *การพัฒนาคู่มือการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านท้าวบุญเรือง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

ทองใบ สุดชารี. (2549). *ภาวะผู้นำและการจูงใจ.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

ทิพวรรณ สำเภาแก้ว. (2560). *ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมสระบุรี เขต 2.* วิทยานพินธ์ ค.ม. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

ธงชัย สันติวงษ์. (2560). *พฤติกรรมองค์การ.* กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

นงค์ แข็งแรง. (2560). การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในบริบทประชาคมอาเซียน. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 7*(3), 27 – 35.

นภารัตน์ หาเจริญ. (2564). *สมรรถนะของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นริศรา บุญสอาด. (2563). *ทักษะในศตวรรษที่21 ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นฤพล สายวิลัย. (2566). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสหวิทยาเขตสาเกตนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด. *วารสารการบริหารการศึกษา มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด, 3*(1), 14 – 26.

นวพร แก้ววิชัย (2562). *การศึกษาความเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายผาไท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.

นิธิวดี แพรวัฒนะสุข และ สุภาวดี ลาภเจริญ. (2564). *การศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสถานการณ์สังคมพลิกผัน (Disruptive) ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นิยม รัชตะวัฒน์วินัย. (2560). *แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์.* วิทยานิพนธ์ พธ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ และอินถา ศิริวรรณ. (2560). การบริหารแบบมีส่วนร่วม The Participative Management. *วารสารมหาจุฬาวิชาการ, 4*(1), 176 – 186.

นิศาชล นามสาย. (2562). สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 9*(30), 243 – 251.

หนูกัณฑ์ ปาโส. (2562). *สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. ร้อยเอ็ด: มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.

บรรลุ ชินน้ำพอง. (2560). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. *วารสารศึกษาศาสตร์ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 7*(1), 90 – 103.

บุญส่ง กรุงชาลี. (2561). *ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ปณตนนท์ เถียรประภากุล. (2561). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0. *VeridianE – Journal, Silpakorn University* ฉบับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, *11*(2), 1994 – 2013.

ประยงค์ ศรีโทมี. (2561). *ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ประเสริฐ กำเลิศทอง. (2560). *สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ปวริศา มีศรี และโอฬาร กาญจนากาศ. (2563). สมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, 8*(1), 138 – 144.

ปัทมา ประทุมสุวรรณ. (2562). *ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

ปิยนุช บัวชุม. (2561). *การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สุราษฎรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎรธานี.

พรชัย เจดามาน. (2562). ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อการบริหารจัดการสู่การเปลี่ยนผ่านศตวรรษที่ 21: ไทยแลนด์ 4.0. *วารสารหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2*(1), 1 – 14.

แพรดาว สนองผัน. (2563). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

พัชนียา ราชวงษ์. (2565). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1. *Journal of Roi Kaensarn Academi, 7*(6), 47 – 48.

พะยอม วงศ์สารศรี. (2545). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุภา.

พนธกานต์ นุฤทธิ์มนตรี. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารยุคดิจิทัล. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 12*(4), 171 – 185.

ภมรวรรณ แป้นทอง. (2561). *สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการเรียนรู้แบบดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

ภัคจิรา ผาทอง. (2563). *สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.

มณฑาทิพย์ นามนุ. (2561). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

มลฤดี สวนดี. (2565). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

มานะ ครุธาโรจน์. (2563). กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยุคการศึกษา 4.0. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 5*(9), 351 – 369.

เมธาพร ชีวชยาภรณ์. (2563). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในอำเภอเชียงแสน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.

รอง ปัญสังกา. (2565). *การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.* วิทยานิพนธ์ ปร.ด. อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

รัตนา เหลืองาม. (2562). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1.* วิทยานิพนธ ค.ม. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

โรจนศักดิ์ อินทนน. (2566). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ลลิตา แสนสุข. (2566). *สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์. (2562). *การทำงานเป็นทีม.* กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

วัชพงษ์ อุ้ยวงค์. (2561). *สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

วิจารณ์ พานิช. (2563). *การบริหารงานวิจัย แนวคิดจากประสบการณ์.* กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

วิชิต แสงสว่าง. (2563). *สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเตรียมคนไทย 4.0 ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

วิมาน วรรณคำ. (2563). *การพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2566). *แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารการศึกษา* (ปรับปรุงครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: ทิพยวิสุทธิ์.

วิศรุต มากกลาง. (2566). *ปัจจัยความเครียดของผู้บริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

วีรยุทธ เสาแก้ว. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

วีระศักดิ์ วงศ์อินทร์. (2557). การมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5, *สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, 9*(1), 100 – 110.

ศศิตา เพลินจิต. (2563). *ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

ศักดิ์นิรันดร์ วงษ์ศรีแก้ว. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดยโสธร. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 11*(1), 79 – 88.

ศิรินนาถ ทับทิมใส. (2563). *สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศิริพงษ์ กลั่นไพฑูรย์. (2562). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สมหมาย อ่ำตอนกลอย. (2565). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 5*(2), 168 – 185.

ศิริรัตน์ ชุณหคล้าย. (2564). *การบริหารจัดการองค์การตามทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศุภมาส วิสัชนาม. (2562). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

สมคิด บางโม. (2545). *องค์การและการจัดการ.* สำนักพิมพ์วิทยพัฒน์: กรุงเทพฯ.

สมบูรณ์ ศรีสมานุวัตร. (2563). *การพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรในองค์การโดยอาศัยสมรรถนะ.* สารนิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร.

สมศรี ระดารุต. (2561). *การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการบริหารจัดการการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สมศักดิ์ ฉัตรประยูร. (2564). *ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร. (2565). *แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ฉบับทบทวนปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.*

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550 ก). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑและวิธีการกระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษา พ.ศ. 2550.* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

_____. (2553). *คู่มือการประเมินสมรรถนะครู.* กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.

_____. (2560). *คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู.* กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2560). *หลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตำแหน่งครูมีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทายาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2553). *คู่มือการกำหนดความรู้ ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะสำหรับตำแหน่ง.* กรุงเทพฯ: ประชุมช่าง.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2548). *มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา.* กรุงเทพฯ: สำนักงาน เลขาธิการคุรุสภา.

_____. (2552). *เอกสารประกอบ การดำเนินงานของ ศมจ. และ อสคบ.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพคุรุสภา.

_____. (2556). *ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา สมรรถนะและประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษาผู้บริหารการศึกษาและศึกษานิเทศก์ ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ.* กรุงเทพฯ: กรมศาสตร์ ราชบัณฑิตยสถาน.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579.* เข้าถึงได้จาก http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=47936&Key=news 20. 12 เมษายน 2567.

_____. (2562). *กรอบสมรรถนะหลักผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับประถมศึกษาตอนต้น (ป.1 – 3).* กรุงเทพฯ: สกศ.

สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2554 – 2556 ยุทธศาสตร์ การพัฒนาระบบ ICT.* กรุงเทพฯ: สำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สิทธิศักดิ์ เพ็ชรยิ้ม. (2563). *การทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สุกัญญา แช่มช้อย. (2562). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุจรรยา ขาวสกุล, ธีระรุญเจริญ และวรสิทธิ์ รัตนวราหะ. (2560). *ผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

สุณี ทรัพย์ประเสริฐ. (2558). *การประเมินคุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุทธิศักดิ์ อ่อนตะวัน. (2565). *สมรรถนะของผู้บริหารกับความสุขของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร

สุพรรษา ไตรรัตน์. (2562). *การศึกษาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

สุรศักดิ์ ปักการะโถ (2560). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

สุรางคนา เลี่ยมเพ็ชรรัตน์. (2564). *การสร้างเครื่องมือการประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.* รายงานการวิจัย เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุรัตน์ จันทโช. (2566). *บทบาทของผู้บริหารสถามศึกษายุคโลกพลิกผันที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนการสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

สุวิมล ทองจำรัส. (2563). *ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2.* ปริญญานิพนธ์ ค.ม. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

หงษา วงค์จำปา. (2560). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

อนุกูล มานะวรพงศ์. (2562). *ศึกษาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

อเนกลาภ สุทธินันท์. (2562). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ในสภาวะวิกฤต. *วารสารนักบริหาร, 27*(3), 48 – 55.

อภิชา พุ่มพวง. (2559). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6.* งานนิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

อมรรัตน์ ช่วยบำรุง. (2558). *ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ ศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาลัยรามคำแหง.

อรสา มาสิงห์. (2560). *การพัฒนาทักษะภาะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

อรอุมา ไมยวงค์. (2564). *ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

อาภาภรณ์ ภูศรี. (2565). กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. *Journal of Buddhist Philosophy Evolved, 6*(2), 200 – 211.

อารีรัตน์ จีนแส. (2562). *ภาวะผู้นำแบบบารมีของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชมงคลธัญบุรี.

อิทธิศักดิ์ ศิริจันทร์. (2560). ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการ, 13*(1), 136 – 144.

Baldanza, M. (2019). Teachers as leaders In Professional practices for the 21st century leader. Retrieved September 27, 2025, from http://gg.gg/ogzaj.

Chell, J. (2001). *Introducing principal to the role of instructional leadership: A summary of master's project.* Retrieved from http://www.ssta.sk.ca/research/leadership / 95–14.html.

Dubois, David D. Rothwell, William J. (2004). *Competency – Based Human Resource Management.* Davies – Black Publishing, California.

Davies B. and Ellison L. (2016). *School Leadership for 21st Century: A Competency and Knowledge Approach.* New York: Routledge.

Ganesh Shermon. (2004). *Competency Based Hrm. New Delhi:* Tata McGraw – Hill Publishing Company Limited.

Hague, C. & Payton, S. (2010). *Digital literacy across the curriculum. Bristol: Futurelab. International Society for Technology in Education [ISTE]*: Advancing Digital Age Learning. Iste.org.

Hoy, W.K. and Miskel, C.G. (2001). *Education administration: Theory research practice.* 4th ed. New York: McGraw – Hill.

Jame, G. (2004). Relation of principle transformational leadership to school staff job satisfaction, staff turnover, and school performance. *Journal of Educational Administration,* 42(3), 577 – 592.

John R. Hoyle, Fenwick W. English, and Betty E. (2002). *Steffy, Skills for Successful 21st Century School Leaders: Standards for Peak Performers,* Virginia: American Association of School Administrators.

Minghe, J. (2021). *An effective tool for improving school administration: An introduction to multiple measures.* Beijing: Higher Education.

NASSP. (2015). *10 Skills for Successful School Leaders.* Online. Retrieved from: http:// www.amazon.com/10–Skills–forSuccessful–School–Leaders/dp/. September 16th, 2022.

Richard E. Boyatzis. (2005). *The Competent Manager: A model of Effective Performance.* New York: John Wiley and Sons.

Robinson, J. (2012). *Crawling Out–of–box: 5 New Skills for 21st Century School Leaders.* Retrieved from http://the21stcenturyprincipal.blogspot

Rosanna L. Manalo and Masood Khan. (2017). *Effectiveness of Principals' Leadership Styles in School Improvement and Students' Academic Achievement in Government Secondary Schools of Oromia Regional State,* Ethiopia. Creative Education.

Ruba Osama Hawi, Dina Alkhodary, and Tareg Hashem. (2015). *School effectiveness Characteristics and school incentive Reward.* Dissertation Abstract international.

Scott B. Parry. (1997). *Evaluating the Impact of Training.* Alexandria, Virginia: American Society for Training and Development.

Teresa Kemunto Nyakundi. (2012). *Factors Affecting Teacher Motivation in Public Secondary School in Thika West District, Kiambu County.* Degree of Master of Education in The School of Education, Kenyatta University.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญสัมภาษณ์องค์ประกอบ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รายนามผู้เชี่ยวชาญสัมภาษณ์องค์ประกอบ

เรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้
ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร	ประธานหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
2. รองศาสตราจารย์ ดร. ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์	อาจารย์ประจำหลักสูตร ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
3. นายพนม ธุระนนท์	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
4. นายสมพงค์ ดีวันไชย	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านอากาศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
5. ดร.รัชฎาพร งอยภูธร	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลเต่างอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้
ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร	ประธานหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
2. รองศาสตราจารย์ ดร. ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์	อาจารย์ประจำหลักสูตร ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
3. ดร.วีระศักดิ์ สุวรรณไตร	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
4. นายโสภณ ศรีผักผ่อง	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนชุมชนบ้านกลางนาโน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
5. นางอนุสรา ภัทรศุภฤกษ์	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลสกลนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่เสนอแนะเพื่อหาแนวทางพัฒนาแนวภาวะผู้นำครู เพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำนวน 10 ท่านประกอบด้วย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร	ประธานหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
2. ดร.เพ็ญผกา ปัญจนะ	อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
3. นายพนม ธุระนนท์	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
4. ดร.วีระศักดิ์ สุวรรณไตร	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
5. นายโสภณ ศรีผักผ่อง	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนชุมชนบ้านกลางนาโน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
6. นายสมพงค์ ดีวันไชย	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านอากาศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
7. นางทิชากร จันทร์แก้ว	ครูการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนชุมชนบ้านกลางนาโน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

8. นางสาวสมจิตร อินธิราช	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านดงสาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
9. นางสาววิลาวัลย์ ดีวันไชย	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านดอนทอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
10. นางสาลลิตา แก้วงาม	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านบะนกทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๗๙๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ด้วย นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๗๔๒๑๒๒๙๒๑๒ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา ประสานตรี เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขออนุญาตให้นักศึกษาได้สัมภาษณ์ท่านด้วย ทั้งนี้ นักศึกษาจะประสานวัน – เวลา ที่ท่านสะดวกในการให้สัมภาษณ์อีกครั้งหนึ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๔๑๗๐ ๕๕๐๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๗๙๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ด้วย นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๗๔๒๑๒๒๙๒๑๒ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา ประสานตรี เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขออนุญาตให้นักศึกษาได้สัมภาษณ์ท่านด้วย ทั้งนี้ นักศึกษาจะประสานวัน – เวลา ที่ท่านสะดวกในการให้สัมภาษณ์อีกครั้งหนึ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๔๑๗๐ ๕๕๐๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๗๙๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นายพนม ธุระนนท์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ด้วย นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๗๔๒๑๒๒๙๒๑๒ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา ประสานตรี เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขออนุญาตให้นักศึกษาได้สัมภาษณ์ท่านด้วย ทั้งนี้ นักศึกษาจะประสานวัน – เวลา ที่ท่านสะดวกในการให้สัมภาษณ์อีกครั้งหนึ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๔๑๗๐ ๕๕๐๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๗๙๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นายสมพงษ์ ดีวันไชย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ด้วย นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๗๔๒๑๒๒๙๒๑๒ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา ประสานตรี เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขออนุญาตให้นักศึกษาได้สัมภาษณ์ท่านด้วย ทั้งนี้ นักศึกษาจะประสานวัน – เวลา ที่ท่านสะดวกในการให้สัมภาษณ์อีกครั้งหนึ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๔๑๗๐ ๕๕๐๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๗๙๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ดร.รัชฎาพร งอยภูธร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ด้วย นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๗๔๒๑๒๒๙๒๑๒ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา ประสานตรี เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขออนุญาตให้นักศึกษาได้สัมภาษณ์ท่านด้วย ทั้งนี้ นักศึกษาจะประสานวัน – เวลา ที่ท่านสะดวกในการให้สัมภาษณ์อีกครั้งหนึ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๔๑๗๐ ๕๕๐๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๗๔๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๗๔๒๑๒๒๙๒๑๒ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **“ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓”** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา ประสานตรี เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๔๑๗๐ ๕๕๐๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๗๔๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๗๔๒๑๒๒๙๒๑๒ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **“ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓”** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา ประสานตรี เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๔๑๗๐ ๕๕๐๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๗๔๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.วีระศักดิ์ สุวรรณไตรย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๗๔๒๑๒๒๙๒๑๒ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **“ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓”** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา ประสานตรี เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๔๑๗๐ ๕๕๐๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๗๔๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายโสภณ ศรีผักผอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๗๔๒๑๒๒๙๒๑๒ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา ประสานตรี เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๔๑๗๐ ๕๕๐๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๗๔๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางอนุสรา ภัทรศุภฤกษ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๗๔๒๑๒๒๙๒๑๒ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **“ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓”** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา ประสานตรี เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๔๑๗๐ ๕๕๐๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๘๕๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสกลคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๗๔๒๑๒๒๙๒๑๒ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา ประสานตรี เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ทั้งนี้ นักศึกษามีความประสงค์ขอทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย เพื่อหาความเชื่อมั่นในการศึกษาวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จึงขอความอนุเคราะห์ท่านอนุญาตให้นักศึกษาทำการทดลองใช้เครื่องมือวิจัยดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๓๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๔๑๗๐ ๕๕๐๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๒๒๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๗๔๒๑๒๒๙๒๑๒ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา ประสานตรี เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ให้นักศึกษารายดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย เพื่อนำข้อมูลที่ได้ประกอบการศึกษาวิทยานิพนธ์ และขอขอบคุณในความอนุเคราะห์มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ทรัพย์หิรัญ จันทรักษ์)
รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและวิจัย รักษาราชการแทน
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๔๑๗๐ ๕๕๐๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๕๙๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนวทางพัฒนา

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๗๔๒๑๒๒๙๒๑๒ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา ประสานตรี เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนวทางการพัฒนาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓ ตามความมุ่งหมายของการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๔๑๗๐ ๕๕๐๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๕๙๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนวทางพัฒนา

เรียน ดร.เพ็ญผกา ปัญจนะ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๗๔๒๑๒๒๙๒๑๒ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **“ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓”** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา ประสานตรี เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนวทางการพัฒนาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓ ตามความมุ่งหมายของการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๔๑๗๐ ๕๕๐๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๕๙๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนวทางพัฒนา

เรียน นายพนม ธุระนนท์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๗๔๒๑๒๒๙๒๑๒ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **“ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓”** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.สุมิทนา หาญสุริย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา ประสานตรี เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนวทางการพัฒนาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓ ตามความมุ่งหมายของการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๔๑๗๐ ๕๕๐๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๕๙๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนวทางพัฒนา

เรียน ดร.วีระศักดิ์ สุวรรณไตร

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๗๔๒๑๒๒๙๒๑๒ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **“ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓”** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา ประสานตรี เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนวทางการพัฒนาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓ ตามความมุ่งหมายของการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๔๑๗๐ ๕๕๐๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๕๙๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนวทางพัฒนา

เรียน นายโสภณ ศรีผักผ่อง

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๗๔๒๑๒๒๙๒๑๒ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **“ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓”** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา ประสานตรี เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนวทางการพัฒนาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓ ตามความมุ่งหมายของการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๔๑๗๐ ๕๕๐๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๕๙๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนวทางพัฒนา

เรียน นายสมพงค์ ดีวันไชย

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๗๔๒๑๒๒๙๒๑๒ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **“ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓”** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา ประสานตรี เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนวทางการพัฒนาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓ ตามความมุ่งหมายของการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๔๑๗๐ ๕๕๐๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๕๙๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนวทางพัฒนา

เรียน นางทิชากร จันทร์แก้ว

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๗๔๒๑๒๒๙๒๑๒ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **“ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓”** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา ประสานตรี เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนวทางการพัฒนาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓ ตามความมุ่งหมายของการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๔๑๗๐ ๕๕๐๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๕๙๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนวทางพัฒนา

เรียน นางสาวสมจิตร อินธิราช

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๗๔๒๑๒๒๙๒๑๒ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **“ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓”** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา ประสานตรี เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนวทางการพัฒนาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓ ตามความมุ่งหมายของการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๔๑๗๐ ๕๕๐๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๕๙๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนวทางพัฒนา

เรียน นางสาววิลาวัลย์ ดีวันไชย

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๗๔๒๑๒๒๙๒๑๒ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **"ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓"** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา ประสานตรี เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนวทางการพัฒนาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓ ตามความมุ่งหมายของการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๔๑๗๐ ๕๕๐๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๕๙๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนวทางพัฒนา

เรียน นางสาวลลิตา แก้วงาม

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๗๔๒๑๒๒๙๒๑๒ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง **“ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓”** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.สุมัทนา หาญสุริย์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา ประสานตรี เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนวทางการพัฒนาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓ ตามความมุ่งหมายของการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙
โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒
ผู้ประสานงาน นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๔๑๗๐ ๕๕๐๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

งานวิจัย เรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

.....

<u>คำชี้แจง</u>

1. การสัมภาษณ์มีวัตถุประสงค์ เพื่อยืนยันหรือเพิ่มเติมองค์ประกอบภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ว่าเหมาะสม ครอบคลุมหรือไม่ ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำไปเป็นแนวทางการกำหนดตัวแปรในกรอบแนวคิดการวิจัยต่อไป

2. ลักษณะของการสัมภาษณ์ จะใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 1 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยจะขออนุญาตจดบันทึกคำให้สัมภาษณ์ บันทึกเสียง พร้อมบันทึกภาพการสัมภาษณ์ไปพร้อมกันด้วย

3. การสรุปคำสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะสรุปเป็นประเด็นสำคัญให้ผู้สัมภาษณ์ได้ทราบ หลังจากเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์

4. คำให้สัมภาษณ์ทั้งหมด ผู้วิจัยจะนำไปใช้เพื่อประโยชน์สำหรับการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

ตำแหน่งหน้าที่ .....

หน่วยงาน .....

ชื่อผู้สัมภาษณ์ นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สถานที่สัมภาษณ์ ..... วันที่สัมภาษณ์ .....

เวลา ..... น. ถึง ..... น. รวมเวลา .....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน ได้ 6 องค์ประกอบ คือ

1. การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ
2. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์
3. ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ
4. การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ
5. การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ
6. คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21

จากองค์ประกอบภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ดังกล่าว ท่านเห็นด้วยหรือไม่อย่างไร ควรเพิ่มเติมด้านใดบ้าง

1. เห็นด้วยกับองค์ประกอบใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (ควรเพิ่มองค์ประกอบภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านใดบ้าง)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่องความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ใช้เพื่อสอบถามภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

2. ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้างานวิชาการและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 กรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง ข้อมูลที่ได้จะไม่มีผลต่อผู้ตอบแบบสอบถาม แต่จะใช้เพื่อประโยชน์ต่อการบริหารจัดการศึกษาและภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ต่อไป

3. เมื่อท่านตอบแบบสอบถามเสร็จสิ้นแล้วขอความกรุณาส่งคืนตามที่อยู่ซองเปล่าติดแสตมป์จ่าหน้าของส่งถึงผู้วิจัย

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม
นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ตามสภาพความเป็นจริงของท่าน

1. สถานภาพการดำรงตำแหน่ง
   - ☐ ผู้บริหารโรงเรียน
   - ☐ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ
   - ☐ ครูผู้สอน
2. ลักษณะการเปิดสอน
   - ☐ โรงเรียนประถมศึกษา
   - ☐ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
3. ประสบการณ์การทำงาน
   - ☐ น้อยกว่า 10 ปี
   - ☐ ตั้งแต่ 10 – 20 ปี
   - ☐ มากกว่า 20 ปี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3

<u>คำชี้แจง</u> โปรดอ่านข้อความในแต่ละข้อแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นของ ท่านมากที่สุด ตามเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

5 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์ในประเด็นนั้นอยู่ในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์ในประเด็นนั้นอยู่ในระดับ มาก

3 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์ในประเด็นนั้นอยู่ในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์ในประเด็นนั้นอยู่ในระดับ น้อย

1 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน / สภาพที่พึงประสงค์ในประเด็นนั้นอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ข้อ	รายการ	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
1. การจัดทำหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ใหม่		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
0	ครูมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่	✓					✓				

คำอธิบายคำตอบ

ข้อ 0 ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 5 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้ต่อ การบริหารระบบนิเวศเพื่อการเรียนรู้ในโรงเรียน ในการจัดทำหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ใหม่ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะพื้นฐาน สมรรถนะผู้เรียน และทักษะในศตวรรษที่ 21” สภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับมากที่สุดและสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	รายการ	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
1. การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1	ครูวิเคราะห์สภาพ ปัญหา ระดมความคิดในการแก้ไขปัญหาเพื่อออกแบบและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสภาพสังคมได้อย่างถูกต้องและชัดเจน										
2	ครูออกแบบหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการทำงาน โดยให้ความสำคัญกับการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติในสถานการณ์จริงมากกว่าการท่องจำเนื้อหา										
3	ครูระบุสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นและสาขาวิชาออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการความรู้ ทักษะ และเจตคติที่สอดคล้องกับสมรรถนะที่กำหนดได้อย่างถูกต้อง										
4	ครูกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่สะท้อนถึงสมรรถนะของผู้เรียน										
5	ครูมีการวางแผนใช้หลักสูตร การนิเทศ กำกับติดตามและประเมินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา										

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	รายการ	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
2. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
6	ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ โดยใช้ความรู้ความ เข้าใจและทักษะในศาสตร์หรือวิชาความรู้มากกว่าหนึ่งวิชาไปรวมเข้าด้วยกัน										
7	ครูจัดการเรียนรู้เน้นที่การนำความรู้ความรู้ความเข้าใจ การใช้ทักษะและคุณลักษณะมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาของการทำงาน										
8	ครูเน้นการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการบูรณาการเชิงวิธีการที่เป็นการผสมผสานวิธีการสอนแบบต่าง ๆ เข้าในการเรียนการสอน										
9	ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายวิธี รวมถึงการบูรณาการความรู้ ความคิด กับคุณธรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาความรู้										
10	ครูเน้นการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นเพียงพอเพื่อนำมาสู่การประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ของผู้เรียน										

สำนักวิทยบริการฯ ราชภัฏสกลนคร

ข้อ	รายการ	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
3. ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
11	ครูแสดงออกถึงความสนใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ปรับตัวหรือเปลี่ยนแปลงตนเองเป็นผู้เรียนรู้ตลอดในการจัดการเรียนรู้										
12	ครูสามารถที่จะเผชิญกับความสลับซับซ้อนในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้ระบบขั้นตอนที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้อย่างมีประสิทธิภาพ										
13	ครูสามารถที่ทำงานร่วมกับผู้ปกครองและชุมชนเพื่อช่วยกันขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน										
14	ครูมีการเรียนรู้และพัฒนาร่วมกันกับเพื่อนครูเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง										
15	ครูมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่										

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	รายการ	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
4. การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
16	ครูสามารถเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล สถาบัน หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ เช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย หน่วยงานวิจัย หรือองค์กรทางการศึกษาได้เป็นอย่างดี										
17	ครูมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ งานวิจัย ทรัพยากร และความเชี่ยวชาญต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ										
18	ครูมีการเพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมร่วมกัน ช่วยให้ครูเรียนรู้ร่วมกัน แลกเปลี่ยนเทคนิคการสอนใหม่ ๆ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างเครือข่ายได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ										
19	ครูมีการจัดประชุมสัมมนาวิชาการความร่วมมือในการทำวิจัยหรือพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ สร้างแรงสนับสนุนจากเพื่อนร่วมวิชาชีพ										
20	ครูมีจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายความรู้ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การใช้เครือข่ายออนไลน์ ขับเคลื่อนนวัตกรรมทางการศึกษาส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมและวิธีการเรียนรู้ใหม่ ๆ										

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	รายการ	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
5. การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
21	ครูแสดงออกถึงความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ให้มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพ มีทักษะการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ										
22	ครูมีแผนการพัฒนาตนเองและดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องสอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงาน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรม และจรรยาบรรณเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างมีคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับในวิชาชีพ										
23	ครูมีความรู้ในส่วนที่เป็นเนื้อหาที่ตนเองสอนและความรู้ในศาสตร์การสอน รวมถึงทักษะการสื่อสารและการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ผู้ปกครองและเพื่อนร่วมงาน										
24	ครูความสามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ดี สามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาในการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางาน										
25	ครูปฏิบัติตนตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ มีการศึกษาและติดตามแนวทางการจัดการศึกษาของชาติ ทั้งกฎหมาย นโยบายต่าง ๆ										

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อ	รายการ	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
6. คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
26	ครูสามารถปรับตัวและพัฒนาบทบาทหน้าที่ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงและสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ ทดลองสิ่งใหม่ ๆ และพัฒนานวัตกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้										
27	ครูเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อชีวิตในโลกยุคใหม่ มีทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดอย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์										
28	ครูดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคที่หลากหลายและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีระหว่างผู้เรียน มีความสามารถในการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง										
29	ครูใช้เทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่ว สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนปรับปรุงการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น										
30	ครูปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีมีคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณต่อวิชาชีพครู รัก ศรัทธา และทุ่มเทในอาชีพครู เคารพความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม										

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ง

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 41 การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน โดยการหาค่าเฉลี่ยเพื่อดูดัชนีความสอดคล้อง IOC ของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	ค่า IOC	สรุปผล
	1	2	3	4	5			
1. การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์								
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3. ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ								
11	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ตาราง 41 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	ค่า IOC	สรุปผล
	1	2	3	4	5			
4. การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ								
16	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5. การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ								
21	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80	ใช้ได้
22	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
23	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
24	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
25	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6. คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21								
26	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80	ใช้ได้
27	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
30	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก จ

ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 42 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่นของสภาพปัจจุบันภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ด้านที่	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1. การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .61 – .90 ค่าความเชื่อมั่นรายด้าน .90	1	.65
	2	.82
	3	.81
	4	.90
	5	.61
2. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .48 – .77 ค่าความเชื่อมั่นรายด้าน .86	6	.77
	7	.71
	8	.67
	9	.48
	10	.68
3. ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .46 – .69 ค่าความเชื่อมั่นรายด้าน .85	11	.59
	12	.58
	13	.46
	14	.69
	15	.64
4. การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .56 – .69 ค่าความเชื่อมั่น .86	16	.59
	17	.69
	18	.56
	19	.67
	20	.64
5. การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .55 – .75 ค่าความเชื่อมั่น .87	21	.63
	22	.55
	23	.71
	24	.75
	25	.66

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 42 (ต่อ)

ด้านที่	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
6. คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .66 – .80 ค่าความเชื่อมั่นรายด้าน .88	26	.66
	27	.72
	28	.80
	29	.67
	30	.76
ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .46 – .90 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน .95		

จากตาราง 42 พบว่า ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามรายข้อ (r) มีค่าอยู่ระหว่าง .42 – .88 ซึ่งมีค่ามากกว่า .23 หมดทุกข้อ และค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน เท่ากับ .95 ซึ่งแยกเป็นรายด้านได้ ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .61 – .90 และค่าความเชื่อมั่นรายด้าน .90

2. ด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .48 – .77 และค่าความเชื่อมั่นรายด้าน .86

3. ด้านครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .46 – .69 และค่าความเชื่อมั่นรายด้าน .85

4. ด้านการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .56 – .69 และค่าความเชื่อมั่น .86

5. ด้านการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .55 – .75 และค่าความเชื่อมั่น .87

6. ด้านคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .66 – .80 และค่าความเชื่อมั่นรายด้าน .88

ตาราง 43 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่นของสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ด้านที่	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1. การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .41 – .82 ค่าความเชื่อมั่นรายด้าน .82	1	.51
	2	.69
	3	.66
	4	.82
	5	.41
2. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .51 – .77 ค่าความเชื่อมั่นรายด้าน .90	6	.76
	7	.73
	8	.51
	9	.70
	10	.82
3. ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .69 – .82 ค่าความเชื่อมั่นรายด้าน .92	11	.80
	12	.78
	13	.69
	14	.82
	15	.70
4. การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .69 – .82 ค่าความเชื่อมั่น .91	16	.82
	17	.71
	18	.82
	19	.69
	20	.79
5. การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .77 – .84 ค่าความเชื่อมั่น .94	21	.84
	22	.80
	23	.79
	24	.77
	25	.84

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 43 (ต่อ)

ด้านที่	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
6. คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .66 – .79 ค่าความเชื่อมั่นรายด้าน .91	26	.75
	27	.78
	28	.79
	29	.68
	30	.74
ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .41 – .84 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน .91		

จากตาราง 43 พบว่า ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามรายข้อ (r) มีค่าอยู่ระหว่าง .41 – .84 ซึ่งมีค่ามากกว่า .23 หมดทุกข้อ และค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน เท่ากับ .91 ซึ่งแยกเป็นรายด้านได้ ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .41 – .82 และค่าความเชื่อมั่นรายด้าน .82

2. ด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .51 – .77 และค่าความเชื่อมั่นรายด้าน .90

3. ด้านครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .69 – .82 และค่าความเชื่อมั่นรายด้าน .92

4. ด้านการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .69 – .82 และค่าความเชื่อมั่น .91

5. ด้านการพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .77 – .84 และค่าความเชื่อมั่น .94

6. ด้านคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .66 – .79 และค่าความเชื่อมั่นรายด้าน .91

ภาคผนวก ฉ

ตัวอย่างการวิเคราะห์ผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Oneway

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
z1	Between Groups	.933	2	.466	3.170	.043
	Within Groups	48.692	331	.147		
	Total	49.625	333			
z2	Between Groups	.282	2	.141	1.026	.359
	Within Groups	45.471	331	.137		
	Total	45.753	333			
z3	Between Groups	.426	2	.213	1.540	.216
	Within Groups	45.777	331	.138		
	Total	46.203	333			
z4	Between Groups	.504	2	.252	1.763	.173
	Within Groups	47.348	331	.143		
	Total	47.852	333			
z5	Between Groups	.845	2	.422	2.665	.071
	Within Groups	52.473	331	.159		
	Total	53.318	333			
z6	Between Groups	1.174	2	.587	4.064	.018
	Within Groups	47.814	331	.144		
	Total	48.989	333			
zt	Between Groups	.633	2	.316	3.365	.036
	Within Groups	31.125	331	.094		
	Total	31.758	333			

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Oneway

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
z1	Between Groups	.496	2	.248	1.666	.191
	Within Groups	49.397	332	.149		
	Total	49.893	334			
z2	Between Groups	.266	2	.133	.967	.381
	Within Groups	45.565	332	.137		
	Total	45.831	334			
z3	Between Groups	.516	2	.258	1.865	.157
	Within Groups	45.943	332	.138		
	Total	46.459	334			
z4	Between Groups	.240	2	.120	.834	.435
	Within Groups	47.849	332	.144		
	Total	48.090	334			
z5	Between Groups	.483	2	.242	1.518	.221
	Within Groups	52.861	332	.159		
	Total	53.344	334			
z6	Between Groups	.242	2	.121	.818	.442
	Within Groups	49.076	332	.148		
	Total	49.318	334			
zt	Between Groups	.194	2	.097	1.018	.363
	Within Groups	31.672	332	.095		
	Total	31.866	334			

T-Test

Group Statistics

	2. ลักษณะการเปิดสอน	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
z1	ประถม	201	4.5811	.34676	.02446
	ขยายโอกาส	134	4.4209	.42286	.03653
z2	ประถม	201	4.5711	.35856	.02529
	ขยายโอกาส	134	4.4478	.37691	.03256
z3	ประถม	201	4.5542	.34161	.02410
	ขยายโอกาส	134	4.4328	.40611	.03508
z4	ประถม	201	4.5264	.35348	.02493
	ขยายโอกาส	134	4.4269	.40950	.03538

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Oneway

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
x1	Between Groups	.708	2	.354	2.307	.101
	Within Groups	50.941	332	.153		
	Total	51.649	334			
x2	Between Groups	.276	2	.138	.959	.384
	Within Groups	47.801	332	.144		
	Total	48.077	334			
x3	Between Groups	.049	2	.024	.180	.835
	Within Groups	45.159	332	.136		
	Total	45.208	334			
x4	Between Groups	.510	2	.255	1.509	.223
	Within Groups	56.087	332	.169		
	Total	56.597	334			
x5	Between Groups	.203	2	.101	.632	.532
	Within Groups	53.245	332	.160		
	Total	53.448	334			
x6	Between Groups	.143	2	.072	.465	.629
	Within Groups	51.110	332	.154		
	Total	51.253	334			
xt	Between Groups	.206	2	.103	.965	.382
	Within Groups	35.378	332	.107		
	Total	35.583	334			

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

T-Test

Group Statistics

	2. ลักษณะการเปิดสอน	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
x1	ประถม	201	4.4915	.36821	.02597
	ขยายโอกาส	134	4.3224	.40886	.03532
x2	ประถม	201	4.5015	.34474	.02432
	ขยายโอกาส	134	4.3761	.41625	.03596
x3	ประถม	201	4.4786	.33999	.02398
	ขยายโอกาส	134	4.3836	.40079	.03462
x4	ประถม	201	4.4468	.38367	.02706
	ขยายโอกาส	134	4.3224	.44140	.03813
x5	ประถม	201	4.4816	.38744	.02733
	ขยายโอกาส	134	4.3791	.41205	.03560
x6	ประถม	201	4.5015	.36776	.02594
	ขยายโอกาส	134	4.4015	.41945	.03623
xt	ประถม	201	4.4836	.31239	.02203
	ขยายโอกาส	134	4.3642	.33492	.02893

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ช

แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อหาแนวทางพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

งานวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

.....

<u>คำชี้แจง</u>

1. การสัมภาษณ์มีวัตถุประสงค์ เพื่อยืนยันหรือเพิ่มเติมองค์ประกอบภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ว่าเหมาะสม ครอบคลุมหรือไม่ ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำไปเป็นแนวทางการกำหนดตัวแปรในกรอบแนวคิดการวิจัยต่อไป

2. ลักษณะของการสัมภาษณ์ จะใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 1 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยจะขออนุญาตจดบันทึกคำให้สัมภาษณ์ บันทึกเสียง พร้อมบันทึกภาพการสัมภาษณ์ไปพร้อมกันด้วย

3. การสรุปคำสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะสรุปเป็นประเด็นสำคัญให้ผู้สัมภาษณ์ได้ทราบ หลังจากเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์

4. คำให้สัมภาษณ์ทั้งหมด ผู้วิจัยจะนำไปใช้เพื่อประโยชน์สำหรับการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

ตำแหน่งหน้าที่ .....

หน่วยงาน .....

ชื่อผู้สัมภาษณ์ นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สถานที่สัมภาษณ์ ..... วันที่สัมภาษณ์ .....

เวลา ..... น. ถึง ..... น. รวมเวลา .....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน ได้ 6 องค์ประกอบ คือ

1. การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการฐานสมรรถนะ
2. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามศาสตร์
3. ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การสร้างคนคุณภาพ
4. การสร้างเครือข่ายทางวิชาการ
5. การพัฒนาตนเองสู่ครูมืออาชีพ
6. คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21

จากองค์ประกอบภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ดังกล่าว ท่านเห็นด้วยหรือไม่อย่างไร ควรเพิ่มเติมด้านใดบ้าง

1. เห็นด้วยกับองค์ประกอบใดบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (ควรเพิ่มองค์ประกอบภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านใดบ้าง)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

กราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ซ

ภาพประกอบที่ใช้ในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาพประกอบ 2 สัมภาษณ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร
ประธานหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาพประกอบ 3 สัมภาษณ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์
อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

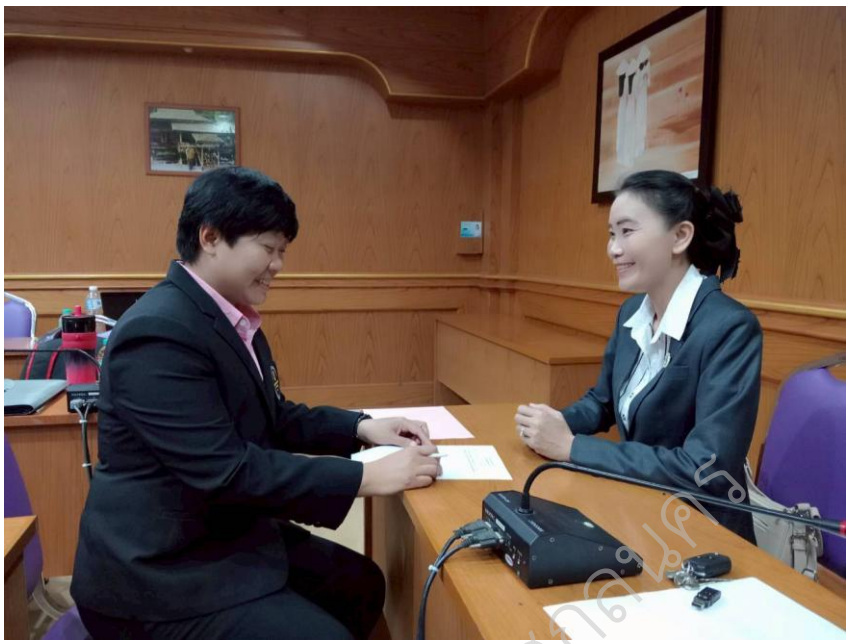
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาพประกอบ 4 สัมภาษณ์ นายพนม ธุระนนท์
รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ภาพประกอบ 5 สัมภาษณ์ นายสมพงค์ ดีวันไชย
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านอากาศ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สกลนคร เขต 3

ภาพประกอบ 6 สัมภาษณ์ ดร.รัชฎาพร งอยภูธร
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลเต่างอย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

ภาพประกอบ 7 สัมภาษณ์ ดร.เพ็ญผกา ปัญจนะ อาจารย์ประจำหลักสูตร
ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

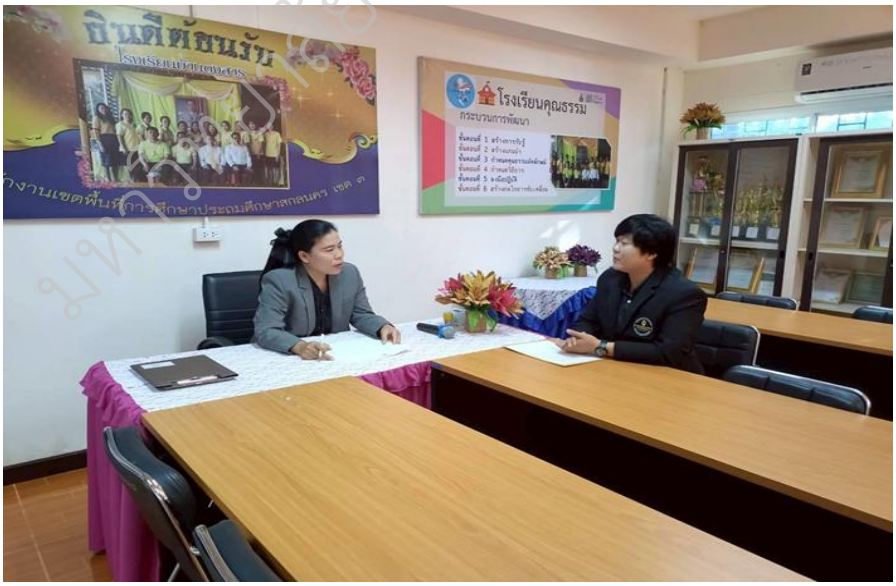
ภาพประกอบ 8 สัมภาษณ์ ดร.วีระศักดิ์ สุวรรณไตร
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ภาพประกอบ 9 สัมภาษณ์ นายโสภณ ศรีผักผ่อง ผู้อำนวยการโรงเรียน
ชุมชนบ้านกลางนาโน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ภาพประกอบ 10 สัมภาษณ์ นางทิชากร จันทร์แก้ว
ครูโรงเรียนชุมชนบ้านกลางนาโน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ภาพประกอบ 11 สัมภาษณ์ นางสาวสมจิตร อินธิราช
ครูโรงเรียนบ้านดงสาร
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาพประกอบ 12 สัมภาษณ์ นางสาววิลาวัลย์ ดีวันไชย
ครูโรงเรียนบ้านดอนทอย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ภาพประกอบ 13 สัมภาษณ์ นางสาวลลิตา แก้วงาม
ครูโรงเรียนบ้านบะนกทา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ประวัติย่อของผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นางสาววิไลพร ขอบเมืองฮาม
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2529
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	51 หมู่ 3 ตำบลโพนงาม อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร
ตำแหน่งปัจจุบัน	ครู วิทยฐานะ ชำนาญการ
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนชุมชนบ้านกลางนาโน อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2545	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านดงเสียว อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร
พ.ศ. 2548	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนโพนงงามศึกษาอำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร
พ.ศ. 2553	ปริญญาตรี หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
พ.ศ. 2568	ปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2560	ครูผู้ช่วย โรงเรียนชุมชนบ้านกลางนาโน อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
พ.ศ. 2562	ครู คศ.1 โรงเรียนชุมชนบ้านกลางนาโน อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
พ.ศ. 2567	ครู ชำนาญการ โรงเรียนชุมชนบ้านกลางนาโน อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร